

ลักษณะสถานการณ์ในโรงเรียน ครอบครัว และจิตพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ตุลาคม 2555

ลักษณะสถานการณ์ในโรงเรียน ครอบครัว และจิตพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ปริญญานิพนธ์
ของ
จิรพัฒน์ ศิริรักษ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

ตุลาคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ลักษณะสถานการณ์ในโรงเรียน ครอบครัว และจิตพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ตุลาคม 2555

จิรพัฒน์ ศิริรักษ์. (2555). ลักษณะสถานการณ์ในโรงเรียน ครอบครัว และจิตพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญาณพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์งามตา วนินทานนท์, อาจารย์ ดร.นริศรา ฟิงโพธิ์สภ.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านโรงเรียน ครอบครัว จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบมากเพียงใด กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ซึ่งมาจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2 โรงเรียน และมาจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอีก 2 โรงเรียน ทั้งสองประเภทมีขนาดใกล้เคียงกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย จำนวน 285 คน นักเรียนหญิง จำนวน 317 คน รวมเป็นนักเรียนที่ศึกษาจำนวน 602 คน

การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม เป็นพื้นฐานในการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดตัวแปรเชิงสาเหตุสำคัญกลุ่มต่างๆ ของพฤติกรรมรับผิดชอบ กลุ่มตัวแปรที่ศึกษามี 5 กลุ่ม ดังนี้ 1)กลุ่มตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ ประกอบด้วย พฤติกรรมย่อย 2 ด้าน (พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีเสื้อในโรงเรียนและชุมชน) 2)กลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 6 ตัวแปร 3)กลุ่มจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร 4)กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร และ 5)กลุ่มลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียน 6 ตัวแปร รวมเป็นตัวแปรที่ศึกษาทั้งสิ้น 21 ตัวแปร

แบบวัดส่วนใหญ่ในการวิจัยนี้เป็นแบบวัดชนิด Summated Rating Scales จำนวน 14 แบบวัด เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยร่วมสร้างขึ้นใหม่และนำมาปรับปรุงใช้ใหม่จำนวน 7 แบบวัด แบบวัดถูกนำไปทดลองใช้ และเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพการวัดสูงไว้ใช้ แต่ละแบบวัดมีความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .75 ถึง .90 มีสมมติฐานในการวิจัย 4 ข้อ ใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน 3 วิธี ได้แก่ 1)Three - way ANOVA 2)Hierarchical Multiple Regression Analysis และ 3)Canonical Correlation Analysis

พบผลวิจัยที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

ประการแรก จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้าน ใน 2 ด้าน ปรากฏผลดังนี้ 1)นักเรียนที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมาก เป็นผู้ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ (1.1)เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ พบในกลุ่มรวมและใน 11 จาก 12 กลุ่มย่อย (1.2)มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบในกลุ่มรวมและใน 9 จาก

12 กลุ่มย่อย (1.3) มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง พบในกลุ่มรวมและใน 9 จาก 12 กลุ่มย่อย (1.4) เป็นผู้ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงพร้อมกัน 2 ด้าน พบในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวมีระดับเศรษฐกิจต่ำ 2) นักเรียนที่มีพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมาก เป็นผู้ที่ มีลักษณะดังนี้ (2.1) เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ พบในกลุ่มรวมและใน 6 จาก 12 กลุ่มย่อย (2.2) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบในกลุ่มรวมและใน 8 จาก 12 กลุ่มย่อย (2.3) มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง พบในกลุ่มรวมและใน 8 จาก 12 กลุ่มย่อย (2.4) เป็นผู้ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงพร้อมกัน 2 ด้าน พบในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดาที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ (2.5) เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงพร้อมกัน 2 ด้าน พบในกลุ่มนักเรียนบิดาที่มีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง

ประการที่สอง จากผลการวิเคราะห์หัตถถอยพหุคูณแบบมีลำดับชั้น พบผลว่า ชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ (ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านทั้ง 2 ด้านได้ โดยปรากฏผลดังนี้ 1) **ทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน** ได้เพิ่มขึ้นจากที่ชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะเดิม เคยทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญ ในกลุ่มรวมและในกลุ่มย่อยทุกประเภทที่ศึกษา โดยมีร้อยละการทำนายที่เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 12.9 ถึง ร้อยละ 22.9 โดยในกลุ่มรวมทำนายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.4 และทำนายได้เพิ่มขึ้นสูงสุด ร้อยละ 22.9 ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ตามลำดับ 2) **ทำนายพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน** ได้เพิ่มขึ้นจากที่ชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะเดิม เคยทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญ ในกลุ่มรวมและในกลุ่มย่อยทุกประเภทที่ศึกษา โดยมีร้อยละการทำนายที่เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 14.3 ถึง ร้อยละ 21.9 โดยในกลุ่มรวมทำนายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.4 และทำนายได้เพิ่มขึ้นสูงสุด ร้อยละ 21.9 ในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ตามลำดับ ผลวิจัยส่วนนี้สนับสนุนกรอบแนวคิดรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ที่กล่าวว่า พฤติกรรมใดๆของบุคคลสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนด้วยปัจจัยเชิงสาเหตุจากหลายสายวิชาการ สายละหลายตัวแปร มากกว่าใช้เพียงน้อยสาย สายละน้อยด้าน

ประการที่สาม จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิกัล ระหว่างชุดตัวแปรอิสระ (ลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร จิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร และจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร) รวม 12 ตัวแปรกับชุดตัวแปรตาม 2 ตัวแปร (พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) พบว่า ตัวแปร 2 ชุดมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้ง 2 คู่ ในกลุ่มรวม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลของนักเรียนจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง คู่ที่ 2 เท่ากับ .77 และ .33 ตามลำดับ) สูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลของนักเรียนจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง คู่ที่ 2 เท่ากับ .59 และ .27 ตามลำดับ)

ประการที่สี่ พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบน้อย (กลุ่มเสียง) ได้แก่ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ นักเรียนชาย และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญที่ควรเสริมสร้าง (ตามผลวิจัยประการที่สอง) คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครูมาก การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมาก การมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาต่อไป

ในอนาคตควรมีการวิจัยโดยเฉพาะกับนักเรียนกลุ่มที่เสียง โดยการสร้างกิจกรรมต้นแบบเพื่อพัฒนาปัจจัยปกป้องสำคัญดังระบุในประการที่ 4 และทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมต้นแบบเหล่านั้น ก่อนนำไปใช้ในวงกว้าง

SCHOOL AND FAMILY SITUATIONS, AND PSYCHOLOGICAL SUFFICIENCY
CORRELATES OF RESPONSIBLE BEHAVIORS
OF THAI JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science Degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University

October 2012

Cheerapat Sirirak. (2012). *School and Family Situations, and Psychological Sufficiency Correlates of Responsible Behaviors of Thai Junior High School Students*.

Master thesis, M.S. (Applied Behavioral Science Research). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Ngamta Vanindananda, Dr. Narisara Peungposop.

The objective of this study focused on investigating relationship between school and family situations, psychological traits and psychological states to responsible behavior. The samples were students at 8th and 9th grade in junior high schools, who comes from two schools that were evaluated and were declared to be the school model which followed the philosophy of sufficiency economy, and two schools that were evaluated but were not declared to be the school model. These said four schools were in similar size. The samples consisted of 285 males and 317 females with the total of 602 students.

Based on the Interactionism Model as a conceptual framework. Five groups of important variables were derived: 1)the dependent variables were two types of responsible behavior (academic self-regulated behavior and environmental protected behavior in schools and communities); 2)six school and family situations; 3)five psychological traits; 4)two psychological states; and 5)six bio-socio-backgrounds. A totals of 21 variables were studies.

This research consisted of 14 measures, which were in the form of summated rating scales, including 7 that developed for using to trial and choose items with high quality of the measurement. The alpha coefficient reliability were ranged from .75 to .90. Four research hypotheses were constructed. The data were statistically analyzed by: 1) Three-way ANOVA; 2) Hierarchical Multiple Regression Analysis; and 3) Canonical Correlation Analysis.

The research results were summarized as follows.

First, the results of the analysis of variance for each types of the responsible behavior included: 1) The students with the more **academic self-regulated behavior** had found in; (1.1) the students in school that were assessed and were declared to be the school which followed the philosophy of sufficiency economy. These results showed in the total group and in eleven of the twelve subgroups; (1.2) the students with high achievement motivation. These results showed in the total group and in nine of the twelve subgroups; (1.3) the students with high psychological immunity. These results showed in the total group

and in nine of the twelve subgroups; (1.4) the students in schools that were assessed and were declared to be the school which followed the philosophy of sufficiency economy, with high achievement motivation. These results showed in the total group, the female student, the students with low educated father, with low educated mother, and with low family's economic level. 2) The students with the more **environmental protected behavior in schools and communities** had found in; (2.1) the students in school that were assessed and were declared to be the school which followed the philosophy of sufficiency economy. These results showed in the total group and in six of the twelve subgroups; (2.2) the students with high achievement motivation. These results showed in the total group and in eight of the twelve subgroups; (2.3) the students with high psychological immunity. These results showed in the total group and in eight of the twelve subgroups; (2.4) the students in schools that were assessed and were declared to be the school which followed the philosophy of sufficiency economy, with high achievement motivation. These results showed in the total group, the female students, the students with low educated father, and with low educated mother; (2.5) the students in schools that were assessed and were declared to be the school which followed the philosophy of sufficiency economy, with high psychological immunity. These results showed in the students with high educated father, and with high educated mother

Secondly, the result of hierarchical multiple regression analysis showed that psychological states (positive attitude toward teacher's responsible cultivation, positive attitude toward responsible behavior) were found to be predictive of two types of responsible behavior. 1) academic self-regulated behavior which increased from situations and psychological traits that could predictability significantly both in the total group and in the various subgroups. The variable could account for 12.9 to 22.9% whereas in the total group could account for 16.4% and the highest predictability (22.9%) showed in the students with low GPA. The important predictors were positive attitude toward responsible behavior, positive attitude toward teacher's responsible cultivation, appropriate role model from family, achievement motivation and psychological immunity, respectively. 2) environmental protected behavior in schools and communities which increased from situations and psychological traits that could predictability significantly both in the total group and in the various subgroups. The variable could account for 14.3 to 21.9% whereas in the total group could account for 19.4% and the highest predictability (21.9%) showed in the students with low family's economic level. The important predictors were positive

attitude toward teacher's responsible cultivation, positive attitude toward responsible behavior, social support from school, achievement motivation, appropriate role model from family and psychological immunity, respectively.

Thirdly, the results of canonical correlation analysis between the independent variable group (five situations, five psychological traits and two psychological states) included 12 variables and the two dependent variables group (academic self-regulated behavior and environmental protected behavior in schools and communities), the two groups of variables was correlated significantly and found two canonical correlation pairs. In the total group, the students from schools that were declared to be the school model had higher correlation coefficients (ranged from pair 1 to pair 2 were .77 and .33, respectively), than the students from schools that were not declared to be the school model, (the correlation coefficient ranged from pair 1 to pair 2 were .59 and .27, respectively).

Finally, It was found that the students with low responsible behavior (risky groups) were students from schools that were assessed but were not declared to be a role model of educational institute, the male students and the students with low GPA. Significant protective factors which should be enhanced were the positive attitude toward responsible behavior, positive attitude toward teacher's responsible cultivation, appropriate role model from family, psychological immunity, achievement motivation, and love and reasoning oriented child-rearing practice.

Recommendations for future research

In the Future, there should be a research exploring student with risky behavior by formulating the activity model to develop significant protective factor and undergo an evaluated experimental research before being used in a wide range.

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จรัส อุ่นจิตติวัฒน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จด้วยดีจากความกรุณาของรองศาสตราจารย์งามตา วนิหนานนท์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำตั้งแต่เริ่มพัฒนาโครงร่างการวิจัย และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างท่วงเทและเอาใจใส่ตลอดระยะเวลาการทำปริญญานิพนธ์ จนงานวิจัยนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์ และอาจารย์ ดร.นริศรา พึ่งโพธิ์สม กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่ง

ขอขอบคุณ ว่าที่ร้อยตรี อาจารย์ ดร. มนัส บุญประกอบ และอาจารย์ ดร.จรัส อุ่นนิตติวัฒน์ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงปริญญานิพนธ์

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสลักษณ์ ชวัลลี อาจารย์ ดร.วิชุดา กิจธรรม และอาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ากรุณาให้คำปรึกษาและข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งในการทำปริญญานิพนธ์นี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ ที่คอยช่วยเหลือในเรื่องการเก็บข้อมูล รวมทั้งให้คำแนะนำที่ดี และเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาการทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบคุณ อาจารย์ทุกท่าน และนักเรียนทุกคน ที่ให้ความร่วมมือและตั้งใจตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีทั้งในกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ

ขอบคุณ ชไมพร ใจแปง ที่คอยอยู่เป็นเพื่อนและช่วยเหลือกันเสมอมา รวมทั้งเพื่อนๆ ปริญญาโทภาคพิเศษ รุ่น 7 ทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และทุกคนในครอบครัว ที่ให้ความรัก ความห่วงใย คอยสนับสนุน ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้านแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีทั้งหลายที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ให้แก่ผู้มีพระคุณและบูรพคณาจารย์ทุกท่าน

จิรพัฒน์ ศิริรักษ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ตัวแปรที่ศึกษา.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
พฤติกรรมรับผิดชอบ : ตัวแปร ความหมาย และวิธีวัด.....	10
พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี.....	10
พฤติกรรมรับผิดชอบ.....	11
พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน : ตัวแปร ความหมาย วิธีวัด.....	12
พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน : ตัวแปร ความหมาย วิธีวัด...	15
แนวการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคล : รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม.....	18
ลักษณะสถานการณ์ทางสังคมกับจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรม	
รับผิดชอบ.....	20
ประเภทของโรงเรียน (เป็นแบบอย่าง/ไม่เป็นแบบอย่างสถานศึกษา	
พอเพียง)กับพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	20
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนกับจิตลักษณะตามสถานการณ์และ	
พฤติกรรมรับผิดชอบ.....	21
การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนกับจิตลักษณะตามสถานการณ์และ	
พฤติกรรมรับผิดชอบ.....	26
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักษสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลจากครอบครัวกับ	
จิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	30
การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวกับจิตลักษณะตามสถานการณ์และ	
พฤติกรรมรับผิดชอบ.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนกับจิตลักษณะตาม สถานการณ์และพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	38
จิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	42
ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม.....	42
ความมีเหตุมีผลกับพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	43
การมีภูมิคุ้มกันทางจิตกับพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	46
การรับรู้คุณค่าความดีกับพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	50
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	53
ลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่นกับพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	55
จิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	59
เจตคติต่อการปลุกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบจากครูกับพฤติกรรม รับผิดชอบ.....	60
เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	62
ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียนกับพฤติกรรมรับผิดชอบ.....	65
สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา.....	68
ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการของตัวแปรที่ศึกษา.....	72
สมมติฐานการวิจัย.....	78
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	80
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	80
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	82
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	95
ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรม ด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ พฤติกรรมพัฒนา ตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทที่ต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกันในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	97
ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝัง อบรมด้านความรับผิดชอบของครูของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภท แตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน.....	99
ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรม รับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทแตกต่างกัน แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน.....	104
ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเอง ด้านการเรียนของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทแตกต่างกัน แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน.....	108
ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมรักษา สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภท แตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน.....	112
ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเอง ด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน คะแนน ของตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และลักษณะ สถานการณ์ทางสังคม แต่ละด้านของนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียน มีเพศ และผลการ เรียน แตกต่างกันในกลุ่มรวม.....	118

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

4 (ต่อ)

ผลการทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษา สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ เมื่อใช้ตัวแปรชุด ลักษณะสถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะ ตามสถานการณ์ แต่ละกลุ่มเป็นตัวทำนาย.....	128
ผลการทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน เมื่อใช้ตัวทำนายในชุด สถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ แต่ละชุด เป็นตัวทำนาย.....	129
ผลการทำนายพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน เมื่อใช้ตัวทำนาย ในชุดสถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ แต่ละชุด เป็นตัวทำนาย.....	132
ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิเคิลระหว่างจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ ของนักเรียน 13 ด้านกับพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนา ตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	134
ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิเคิลระหว่างจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ ของนักเรียน 12 ด้านกับพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนา ตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็น สถานศึกษาแบบอย่างฯ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	145
ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิเคิลระหว่างจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ ของนักเรียน 12 ด้านกับพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนา ตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศให้ เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย.....	155

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	166
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน.....	166
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1.....	166
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2.....	173
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 3.....	176
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 4.....	180
การสรุป และอภิปรายผลในประเด็นพิเศษ จากการวิเคราะห์เพิ่มเติม.....	186
ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัย.....	187
ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและวิจัยต่อไป.....	189
บรรณานุกรม.....	191
ภาคผนวก.....	200
ภาคผนวก ก เครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย.....	201
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียด.....	234
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	246

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนตัวแปรเศรษฐกิจของครอบครัวของนักเรียน.....	77
2 แสดงขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	81
3 แสดงค่าสถิติข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกศึกษา.....	96
4 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝัง อบรมด้านความรับผิดชอบของครู ตามประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ ภูมิคุ้มกันทางจิต ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 12 กลุ่ม (ส่วนที่1) และ ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูตาม ระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ส่วนที่ 2).....	100
5 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรม รับผิดชอบตามประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และภูมิคุ้มกันทางจิต ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 12 กลุ่ม (ส่วนที่1) และค่าเฉลี่ยของคะแนน เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ส่วนที่ 2).....	105
6 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเอง ด้านการเรียน ตามประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และภูมิคุ้มกันทางจิต ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 12 กลุ่ม (ส่วนที่1) และค่าเฉลี่ยของคะแนน พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ส่วนที่ 2).....	109
7 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมรักษาสี สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ตามประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และ ภูมิคุ้มกันทางจิต ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 12 กลุ่ม (ส่วนที่1) และ ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ตามระดับของ ตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ส่วนที่ 2).....	113

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
8 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และสถานการณ์ทางสังคมของนักเรียน พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม (ส่วนที่ 1) และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และลักษณะสถานการณ์ทางสังคม ตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ส่วนที่ 2).....	120
9 แสดงผลการเปรียบเทียบปริมาณทำนายที่เพิ่มขึ้นของพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ด้วยชุดทำนายลักษณะสถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 14 กลุ่ม.....	131
10 แสดงผลการเปรียบเทียบปริมาณทำนายที่เพิ่มขึ้นของพฤติกรรมพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ด้วยชุดทำนายลักษณะสถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 14 กลุ่ม...	133
11 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิเคิลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและสถานการณ์ รวม 13 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการทำนาย(ร้อยละ) และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิเคิล คู่ที่ 1 จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย.....	135
12 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิเคิลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและสถานการณ์ รวม 13 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการทำนาย(ร้อยละ) และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิเคิล คู่ที่ 2 จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย.....	140
13 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิเคิลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและสถานการณ์ รวม 12 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการทำนาย(ร้อยละ) และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิเคิล คู่ที่ 1 ของนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย.....	146

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิกัลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและ สถานการณ์ รวม 12 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการ ทำนาย(ร้อยละ) และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิกัล คู่ที่ 2 ของนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษา แบบอย่างฯ จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย.....	151
15	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิกัลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและ สถานการณ์ รวม 12 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการ ทำนาย(ร้อยละ) และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิกัล คู่ที่ 1 ของนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็น สถานศึกษาแบบอย่างฯ จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย.....	157
16	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิกัลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและ สถานการณ์ รวม 12 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการ ทำนาย(ร้อยละ) และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิกัล คู่ที่ 2 ของนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็น สถานศึกษาแบบอย่างฯ จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย.....	161
17	แสดงผลวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มเสี่ยง และปัจจัยเชิงสาเหตุ.....	187
18	แสดงการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดที่ใช้ในงานวิจัย.....	202
19	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	235
20	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความ รับผิดชอบต่อครู ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มรวม.....	237
21	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความ รับผิดชอบต่อครู ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียน หญิง.....	237
22	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความ รับผิดชอบต่อครู ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียน บิดามีการศึกษาต่ำ.....	237
23	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความ รับผิดชอบต่อครู ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียน มารดาที่มีการศึกษาต่ำ.....	238

บัญชีตาราง (ต่อ)

[illegible]

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
37 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชน ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนหญิง.....	242
38 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชน ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนบิฑามิ การศึกษาต่ำ.....	243
39 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชน ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนมารดา มี การศึกษาต่ำ.....	243
40 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชน ตามประเภทโรงเรียน และภูมิคุ้มกันทางจิต ในกลุ่มนักเรียนบิฑามิ การศึกษาสูง.....	243
41 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชน ตามประเภทโรงเรียน และภูมิคุ้มกันทางจิต ในกลุ่มนักเรียนมารดา มี การศึกษาสูง.....	244
42 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ของตัวแปรที่ใช้ศึกษา.....	245

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	3
2 แสดงบทบาทของ “จิตพอเพียง” ในแนวคิดของจิตพฤติกรรมศาสตร์.....	4
3 แสดงการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคลด้วยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ นิยม (Interactionism Model).....	19
4 แสดงทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทาง จิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม.....	43
5 แสดงกรอบแนวคิดและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ทำการวิจัยครั้งนี้...	71
6 แสดงปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ที่ส่งผลต่อความแปรปรวนของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝัง อบรมด้านความรับผิดชอบของครู ในกลุ่มรวม.....	102
7 แสดงปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ที่ส่งผลต่อความแปรปรวนของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรม รับผิดชอบ ในกลุ่มรวม.....	107
8 แสดงปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ที่ส่งผลต่อความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเอง ด้านการเรียนในกลุ่มรวม.....	111
9 แสดงปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ที่ส่งผลต่อความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมรักษา สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ในกลุ่มรวม.....	116
10 แสดงผลการวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1.....	169
11 แสดงผลการวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1.....	171
12 แสดงผลการวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1.....	171
13 แสดงผลการทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนโดยใช้กลุ่ม สถานการณ์ทางสังคม เป็นตัวทำนายลำดับที่ 1 กลุ่มจิตลักษณะเดิมร่วม เป็นตัวทำนายลำดับที่ 2 และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ร่วมเป็น ตัวทำนายลำดับที่ 3.....	177
14 แสดงผลการทำนายพฤติกรรมรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน โดยใช้ กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม เป็นตัวทำนายลำดับที่ 1 กลุ่มจิตลักษณะเดิม ร่วมเป็นตัวทำนายลำดับที่ 2 และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ร่วมเป็น ตัวทำนายลำดับที่ 3.....	178

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
15 แสดงความสัมพันธ์แคนอนิกัล คู่ที่ 1 ของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและ ประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ สันับสนุนสมมติฐานที่ 6.....	182
16 แสดงความสัมพันธ์แคนอนิกัล คู่ที่ 2 ของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและ ประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ สันสนับสนุนสมมติฐานที่ 6.....	182
17 แสดงความสัมพันธ์แคนอนิกัล คู่ที่ 1 ของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยัง ไม่ได้รับประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ สันสนับสนุนสมมติฐานที่ 6.....	184
18 แสดงความสัมพันธ์แคนอนิกัล คู่ที่ 2 ของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยัง ไม่ได้รับประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ สันสนับสนุนสมมติฐานที่ 6.....	184

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

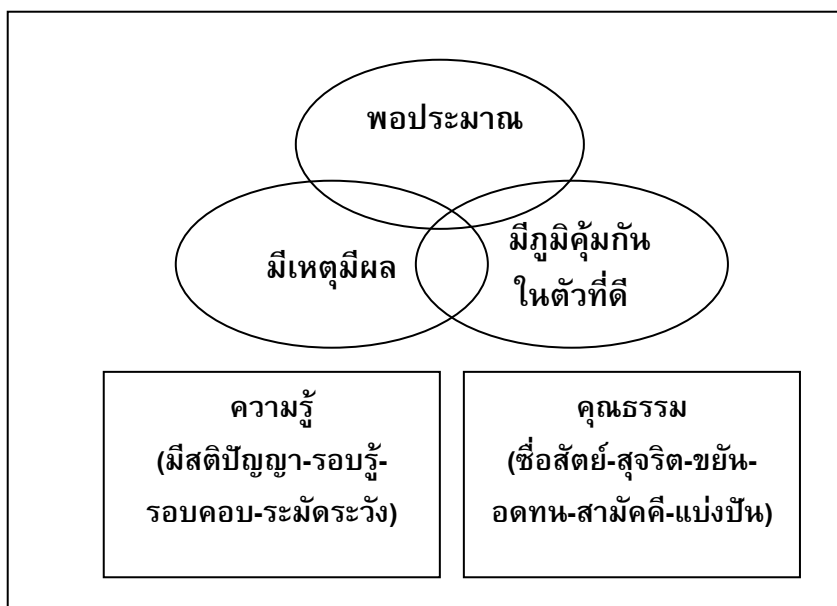
นับเป็นระยะเวลาเกือบ 40 ปีมาแล้ว ที่นักจิตวิทยาอาวูโสหลายท่าน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2548ก: 1 อ้างอิงจาก Triandis&Triandis. 1968; De Manse.1974) ได้กล่าวไว้ว่า สังคมจะพัฒนาได้ อยู่ที่คุณภาพทางจิตใจและพฤติกรรมของคนในชาติ เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาสู่ขั้นนามธรรม เมื่อเป็นวัยรุ่น และผู้ใหญ่จะต้องมีสุขภาพจิตดีและมีจริยธรรมขั้นสูงเป็นหลักประจำใจ ซึ่งจะทำให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึก ความต้องการ บุคลิกภาพ เจตคติและพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและสามารถถ่ายทอดความคิดและการกระทำที่ดีงามจากคนรุ่นแรกไปสู่คนรุ่นหลังต่อไป และก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมแบบยั่งยืน

มีค่านิยมและพฤติกรรมที่สำคัญใดบ้างที่สังคมทั่วไปคาดหวังให้กลุ่มผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนาเด็กและเยาวชน (ได้แก่ ครอบครัวและโรงเรียน) ปลุกฝังอบรมแก่เด็กในปกครองจนติดเป็นนิสัย ในระดับสากล นักจิตวิทยาและนักการศึกษาด้านการพัฒนาจริยธรรม อาวูโสชาวอเมริกันท่านหนึ่ง (Lickona.1983,1991 แปลโดย สวัสดิ์ ประทุมราช 2549และ2545) ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันในตำราสองเล่มของท่าน ในตำราเล่มแรก ท่านได้เสนอแนวคิด 10 ประการในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เป็นคนดีแก่พ่อแม่ผู้ปกครอง หนึ่งในแนวคิดเหล่านั้น คือ “การช่วยเด็กให้มีความรับผิดชอบอย่างจริงจัง” และในตำราเล่มที่สอง ซึ่งเขียนเกี่ยวกับการ ให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ ท่านได้เสนอให้ทางโรงเรียนมุ่งสอนสิ่งที่ท่านเรียกว่า “คุณค่าเชิงจริยธรรมที่ยิ่งใหญ่สองประการ” นั่นคือ ความเคารพนับถือและความรับผิดชอบ (respect and responsibility) ต่อตนเอง สังคมรอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมของโลกที่ทำให้เรามีชีวิตอยู่ได้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับความคิดของนักวิชาการไทยหลายฝ่าย เช่น นักบริหารธุรกิจและนักพัฒนาสังคมอาวูโส สมพร เทพสิทธิ์า (2538) ที่กล่าวว่า การมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคมเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการที่บุคคลจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี นักการศึกษาไทย ก็ให้ความสำคัญและต้องการเสริมสร้างเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมให้มาก เช่น กรมวิชาการ (2543) ได้ดำเนินการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและวินัยในตนเองของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมีหลักการและเหตุผลว่า พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมเป็นพฤติกรรมประเภทจริยธรรมที่ทุกสังคมปรารถนาให้ประชาชนในสังคมประพฤติปฏิบัติ เพราะเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการมีความผูกพันกับหน้าที่ของบุคคล มีความสนใจ ตั้งใจและพยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเอาใจใส่ ไม่ละเลย ทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง มีความเพียรพยายามเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบ ตรงเวลา ยอมรับผลการกระทำของตนและพยายามปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น

ดังนั้นความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของเด็ก ความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นและสังคมรอบข้าง ตลอดถึงสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติรอบตัว จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ครอบครัวและโรงเรียนต้องให้การปลูกฝัง อบรม เสริมสร้างและพัฒนาด้วยหลักและวิธีการที่เหมาะสม จึงจะเกิดผลดีแก่เด็ก ในเรื่องนี้ มีผลวิจัยกับเด็กไทยในอดีต ยืนยันถึงความเกี่ยวข้องต่อกัน ตัวอย่างเช่น สุภาสินี นุ่มเนียม (2546) ทำการศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งเป็น 2 ด้านคือ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวและต่อหน้าที่ในโรงเรียน พบว่า ลักษณะสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่มาก ได้แก่ การได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมจากครอบครัว การมีแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวและเพื่อน และการที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย ผลดังกล่าวสอดคล้องใกล้เคียงกับผลวิจัยที่ ดุจเดือน พันธุมนาวัน (2550) พบในการวิจัยพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่ดีในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเช่นกัน โดยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครูมากเกี่ยวข้องกับการที่นักเรียนมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อการเรียนมาก

บุคลิกภาพและเจตคติเป็นลักษณะภายในจิตใจของเยาวชน ที่มีจุดกำเนิดมาจากการปลูกฝังถ่ายทอดในครอบครัวของเยาวชนเอง สะสมมาตั้งแต่เยาว์วัย จิตใจที่มีลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลนี้เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สามารถส่งผลต่อพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชนได้ ตัวอย่างเช่น สุขภาพจิตที่ดีมาก การมีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นต้น (สุภาสินี นุ่มเนียม. 2546; ดุจเดือน พันธุมนาวัน. 2550) จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กและเยาวชนไทยที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนและต่อบุคคลรอบข้างมากเป็นผู้ที่อยู่ในสถานการณ์ทั้งทางครอบครัวและโรงเรียนที่เอื้ออำนวยและมีจิตลักษณะด้านสำคัญๆ (เช่น มีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) ในปริมาณที่สูงด้วย

ในระยะ 10 ปีหลังนี้ วงวิชาการระดับอุดมศึกษาหลายสาขาวิชาได้ร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ ในกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สิ่งล้ำค่าที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517) เพื่อให้ประชาชนไทยได้ดำเนินชีวิตตามรอยของเศรษฐกิจพอเพียงกันให้มากและเหมาะสมยิ่งขึ้นในทุกด้าน ทุกระดับ โดยให้มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน “จิตพอเพียง” เป็นลักษณะทางจิตของคนไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มนักวิชาการสายจิตพฤติกรรมศาสตร์ ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้กำหนดนิยามและสร้างเครื่องมือวัดแบบพหุมิติขึ้น โดยใช้พื้นฐานวิชาการทางจิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ และกรอบแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2547) ประกอบกัน มีจุดมุ่งหมายที่จะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการวิจัยและพัฒนาในระดับปัจเจกบุคคล (individual level) ในการนี้ ดุจเดือน พันธุมนาวัน (2551) ผู้นำทางวิชาการสายจิตพฤติกรรมศาสตร์ ได้ระบุไว้ว่า “ความพอประมาณ” ซึ่งเป็นห่วงที่สาม (ภาพประกอบ 1) อาจเป็นจิตลักษณะหลักอีกด้านหนึ่งที่ควรเข้ามารวมกับความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันตน

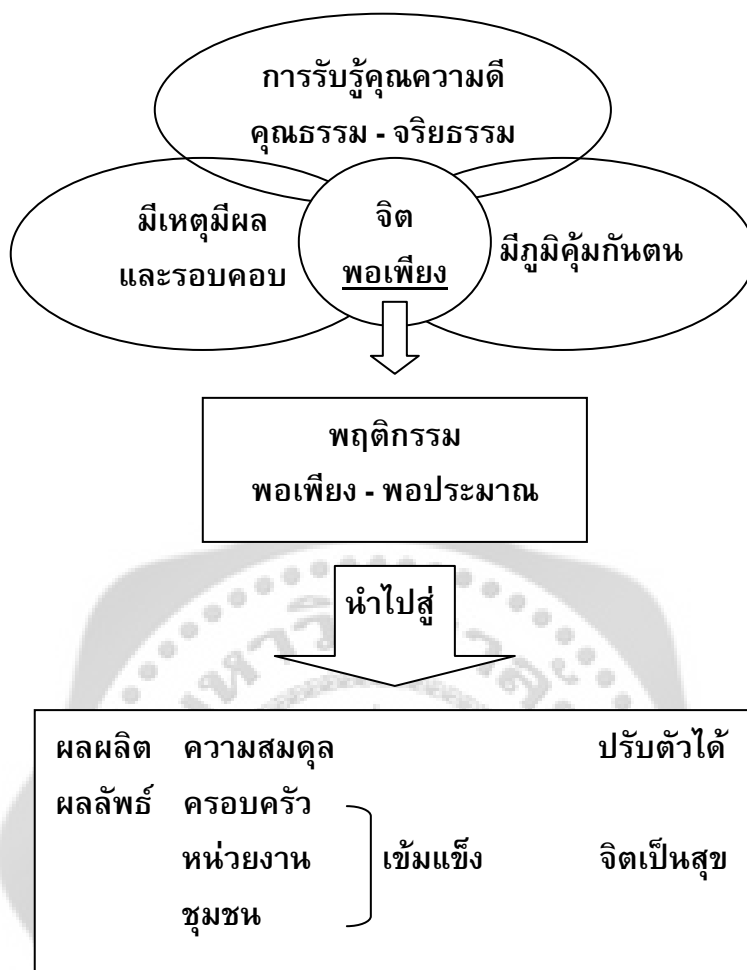

นำไปสู่

เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม/วัฒนธรรม/
สมดุล/ยั่งยืน/พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ภาพประกอบ 1 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
(ที่มา : คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. 2547)

“ความพอประมาณ” เป็นปรากฏการณ์การหลีกเลี่ยงความสุดโต่งที่มักเป็นธรรมชาติปกติของมนุษย์ ถ้านำมาใช้พร่ำเพรื่ออาจจะเกิดผลเสีย แต่ถ้าใช้ควบคู่ไปกับการมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันตนและการรับรู้คุณค่าที่ดี มีการนำคุณธรรม จริยธรรม และความรอบรู้มาประกอบด้วย ก็จะเป็นเรื่องของความพอเพียงอย่างมีเหตุผล มีความรู้ มีปัญญา ไม่เสี่ยงอย่างไม่เหมาะสม ส่วนคำว่า “ความพอเพียง-พอประมาณ” มักมีผู้นำไปใช้ควบคู่กัน มากกว่าจะแยกจากกัน ทางจิตพฤติกรรมศาสตร์มีความเข้าใจว่า “ความพอเพียง-พอประมาณ” ควรเกิดจากจิตลักษณะที่เป็นการผสมผสานกันระหว่าง 2 ห่วง 1 เงื่อนไข เป็นอย่างน้อยมารวมกัน ในลักษณะที่เป็นระดับต่างๆ หลายระดับของความพอเพียง-พอประมาณ ถ้าบุคคลใดมี “จิตพอเพียง” ในระดับสูง ซึ่งหมายถึง การมีจิตที่มีองค์ประกอบของจิตพอเพียงเป็นจำนวนมาก ก็จะนำสู่ “พฤติกรรมพอเพียง-พอประมาณ” อีกทอดหนึ่ง (ภาพประกอบ 2) “จิตพอเพียง” จึงมีลักษณะที่เป็นนามธรรม สามารถนำไปใช้เพื่อให้เข้าใจความพอเพียง-พอประมาณในบริบทต่างๆ ทั้งทางเกษตร ทางธุรกิจการค้า การลงทุน การทำกำไรและทางด้านอื่นๆในชีวิตประจำวัน

ภาพประกอบ 2 บทบาทของ “จิตพอเพียง” ในแนวของจิตพฤติกรรมศาสตร์
(ที่มา : ดวงเดือน พันธุนาวิน. 2551)

ดังนั้นจิตลักษณะหลายด้านรวมทั้งคุณธรรม ค่านิยมและจริยธรรมจึงเข้ามาสู่กระบวนการตัดสินใจอย่างมีปัญญาของบุคคลที่มีจิตพอเพียงในระดับต่าง ๆ โดยบุคคลจะต้องบูรณาการ การมีเหตุมีผล การรับรู้ความเสี่ยง และทางป้องกันผลเสีย (ภูมิคุ้มกันตน) และการมีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนค่านิยม (รับรู้คุณความดี) ที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้ในการตัดสินใจที่จะกระทำ เพิ่มลดการกระทำ หรือยุติการกระทำหนึ่ง ๆ เพื่อรักษาความสมดุล และการปรับตัวให้ได้ในสังคมที่มีลักษณะเป็นพลวัตสูง

ปัจจุบันมีนักวิจัยจำนวนหนึ่งนำเครื่องมือวัดทางจิตที่เป็นองค์ประกอบของ “จิตพอเพียง” ไปทำการศึกษาในฐานะเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของเยาวชน ตัวอย่างเช่น นิศากร สนามเขต (2550) ศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีจิตลักษณะด้านภูมิคุ้มกันภายในตนสูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านไม่ดีมาก และจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) ศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีการรับรู้คุณความดีของบุคคลมากเท่าใดก็มี

พฤติกรรมเก็บออมมากเท่านั้น พบผลเด่นชัดในนักเรียนหญิงและนักเรียนผลการเรียนต่ำ นอกจากนี้ อุบล เลี้ยววาริณ (2552) ได้เสนอให้ทำการวิจัยการรับรู้คุณความดีของบุคคล (เช่น พ่อแม่) กับ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อพ่อแม่หรือครอบครัว ศึกษาการรับรู้คุณความดีของครูอาจารย์กับพฤติกรรม รับผิดชอบการเรียน หรือศึกษาการรับรู้คุณความดีของสังคมหรือของแผ่นดินกับพฤติกรรม รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติหรือทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ เป็นต้น

เยาวชนในช่วงใดที่ควรได้รับการปลูกฝัง เสริมสร้าง และพัฒนาในเรื่องพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเอง ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2541 อ้างอิงจาก Erikson. 1968) เยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ขั้นที่ 4 ความขยันขันแข็ง-การมีปมด้อย (Industriousness vs. Inferiority) ในช่วงนี้เด็กจะรู้จักทำงาน พยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จ เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่การบรรลุ เอกลักษณ์แห่งตนในขั้นที่ 5 การบรรลุเอกลักษณ์แห่งตนหรือความสับสนในเอกลักษณ์ (Identity achievement vs. Identity diffusion) ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สังคมคาดหวังให้เยาวชนแสดงความ รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่มากขึ้น และเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อในการตัดสินใจว่าอยากทำอะไรและ อยากเป็นอะไรเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นเยาวชนที่อยู่ในช่วงของพัฒนาการไปสู่การบรรลุ เอกลักษณ์แห่งตน ได้แก่ ช่วงวัยรุ่นตอนต้นถึงตอนกลางจึงเป็นวัยที่มีความสำคัญยิ่ง และควรได้รับ ปลูกฝัง เสริมสร้าง และพัฒนาในเรื่องความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมรอบข้างให้ มากขึ้น

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเชิง สาเหตุของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจะทำการบูรณาการ ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมดังกล่าวของนักเรียน ทั้งด้านสถานการณ์ทางสังคมภายนอกที่สำคัญ ของนักเรียน เช่น สถานการณ์ในโรงเรียน ครอบครัว สื่อ และปัจจัยเชิงสาเหตุภายในจิตใจและ รวมถึงลักษณะจิตพอเพียงด้วย ผลการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะช่วยเพิ่มความรู้ในทางกว้างและทางลึก ซึ่งเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการพัฒนานักเรียนในช่วงวัยดังกล่าวให้เข้าสู่วิถีดำเนินชีวิตตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รวดเร็วขึ้น ตลอดจนชี้แนวทางในการพัฒนาครอบครัวและ โรงเรียนที่เป็นแหล่งสำคัญในการปลูกฝังถ่ายทอดลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ดีงามตลอดจน วิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่เด็ก

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มสถานการณ์ทางสังคมกับจิตลักษณะเดิมว่ามีความเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนมากน้อยเพียงใด ในนักเรียนที่มีลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังต่างกัน
2. เพื่อแสวงหาอำนาจในการทำนายของกลุ่มตัวทำนายของสถานการณ์และจิตลักษณะปริมาณการทำนายได้ และตัวแปรที่มีบทบาทสำคัญในการทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนประเภทต่างๆ
3. เพื่อศึกษาประเภทของนักเรียนและปัจจัยเชิงเหตุของนักเรียนที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบน้อย

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบว่าปัจจัยเชิงเหตุใดบ้างที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ผลจากการวิจัยเป็นพื้นฐานของการวิจัยในขั้นสูงต่อไป
3. ผลจากการวิจัยนี้ช่วยเพิ่มความรู้ในทางกว้างและทางลึก ซึ่งเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนตลอดจนชี้แนวทางแก่ครอบครัวและโรงเรียนในการปลูกฝังอบรมนักเรียนต่อไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความสุขที่ยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในปีการศึกษา 2552 และโรงเรียนที่เสนอโครงการเข้ารับประเมินในช่วงเวลาเดียวกันแต่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Two - Staged Sampling) รายละเอียดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการวิจัยประเภทศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบ (Correlational - Comparative Study) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น มีวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยขั้นแรก ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) แบ่งตามชั้นภูมิตามประเภทของโรงเรียน

คือ โรงเรียนที่เป็นแบบอย่างกับไม่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียงประเภทละ 2 โรง ชั้นที่สองใช้วิธีสุ่มแบบ Cluster Sampling โดยใช้ห้องเรียนเป็นกลุ่ม (Cluster) งานวิจัยนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง สุ่มเลือกห้องเรียนจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 ห้องเรียน และจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมสุ่มห้องเรียนจากโรงเรียน โรงละ 4 ห้องเรียน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริงทั้งหมด 602 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยใช้แนวการวิเคราะห์สาเหตุการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ในรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายจากอดีตถึงปัจจุบัน ของ Magnusson & Endler (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2541; อ้างอิงจาก Magnusson & Endler. 1977) เป็นแนวทางเบื้องต้นในการประมวลเอกสาร เพื่อกำหนดตัวแปรเชิงเหตุ ในการอธิบายและทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบได้อย่างครอบคลุม รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม กล่าวว่าสาเหตุสำคัญของพฤติกรรมใดๆของมนุษย์เกิดจาก 4 กลุ่มสาเหตุ คือ 1)ลักษณะสถานการณ์ปัจจุบัน หมายถึง สภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เป็นสิ่งที่เอื้อหรือขัดขวางการเกิดพฤติกรรมหนึ่งๆ ในงานวิจัยนี้แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) สถานการณ์ด้านโรงเรียน เช่น ประเภทโรงเรียน (เป็นแบบอย่าง/ไม่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน 2)สถานการณ์ด้านครอบครัว เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลจากครอบครัว การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว 3)สถานการณ์ด้านสื่อมวลชน เช่น การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน โดยคาดว่าถ้าบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ดังกล่าวมากเท่าใด บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมสอดคล้องตามทิศทางที่สถานการณ์ผลักดัน 2)จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ หมายถึง ลักษณะภายในของบุคคลที่ค่อนข้างคงที่ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ ปัจจุบัน เป็นจิตลักษณะที่ก่อตัวขึ้นตั้งแต่วัยเด็กสะสมมาถึงปัจจุบันจากการปลูกฝังอบรมในครอบครัวและโรงเรียน ตัวแปรกลุ่มนี้ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง เป็นต้น 3)จิตลักษณะร่วมกับสถานการณ์ หรือที่เรียกว่า การปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical Interaction) หมายถึง มีตัวแปรด้านจิตลักษณะเดิมอย่างน้อย 1 ด้านร่วมกับตัวแปรด้านสถานการณ์อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อพฤติกรรมหนึ่งๆ และ 4)จิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือเรียกว่า ปฏิสัมพันธ์ในตน (Organismic Interaction) หมายถึง จิตลักษณะที่เป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมของบุคคลกับสถานการณ์ปัจจุบันภายในตัวบุคคล โดยจิตลักษณะตามสถานการณ์มักแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โดยง่าย หรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ เช่น เจตคติต่อพฤติกรรมในสถานการณ์หนึ่งๆ เป็นต้น

ในการวิจัยครั้งนี้นำตัวแปรจิตลักษณะจากทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543) มาศึกษาเป็นตัวแปรเชิงเหตุในกลุ่มจิตลักษณะเดิม ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชน ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมเกิดจากการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมประเภทต่างๆของคนไทยอายุตั้งแต่ 6 ถึง 60 ปี จำนวนมาก ทฤษฎีนี้แสดงถึงสาเหตุภายในจิตใจของคนไทยที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมคนดีและคนเก่ง ซึ่งประกอบไปด้วยพฤติกรรมที่พึงปรารถนา 4 กลุ่ม ได้แก่ พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ต่างๆ และพฤติกรรมพัฒนาตนเองและอาสาพัฒนาสังคม เปรียบเสมือนดอกและผลของต้นไม้ ส่วนสาเหตุทางจิตใจของพฤติกรรมต่างๆดังกล่าว มี 2 ส่วน ส่วนลำต้นของต้นไม้ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน 3) ความเชื่ออำนาจในตน 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5) กลุ่มจิตลักษณะด้านเจตคติ คุณธรรมและค่านิยม ส่วนรากของต้นไม้ ประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ 1) สติปัญญา 2) ประสบการณ์ทางสังคม 3) สุขภาพจิต ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นการแสดงถึงความตั้งใจและพยายามปฏิบัติหน้าที่ของเยาวชนอย่างเอาใจใส่ ซึ่งจัดเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม จิตลักษณะตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่างๆ จิตลักษณะตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่างๆ จิตลักษณะตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่างๆ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เป็นต้น

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระมี 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1 กลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม

1.1.1 ด้านโรงเรียน ประกอบด้วยตัวแปร

1.1.1.1 ประเภทโรงเรียน (เป็นแบบอย่าง/ไม่เป็นแบบอย่างสถานศึกษา

พอเพียง)

1.1.1.2 การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

1.1.1.3 การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

1.1.2 ด้านครอบครัว ประกอบด้วยตัวแปร

1.1.2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล

1.1.2.2 การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว

1.1.3 ด้านสื่อมวลชน ประกอบด้วยตัวแปร

1.1.3.1 การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน

1.2 กลุ่มจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วยตัวแปร

1.2.1 ความมีเหตุมีผล

1.2.2 การมีภูมิคุ้มกันทางจิต

1.2.3 การรับรู้คุณค่าความดี

1.2.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.2.5 ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน

1.3 กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วยตัวแปร

1.3.1 เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู

1.3.2 เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

1.4 ลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนรู้ ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา และระดับเศรษฐกิจของครอบครัว

2. ตัวแปรตามได้แก่

2.1 พฤติกรรมรับผิดชอบ ประกอบด้วย

2.1.1 พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน

2.1.2 พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิตพอเพียง หมายถึง จิตลักษณะที่เกิดจากการผสมผสานร่วมกันระหว่างสองห่วงและหนึ่งเงื่อนไขเป็นอย่างน้อยมารวมกัน ในลักษณะที่เป็นส่วนต่างๆหรือองค์ประกอบต่างๆของความพอเพียงที่เหมาะสมกับกาลเทศะ ซึ่งในงานวิจัยนี้ จิตพอเพียง เป็นชื่อกลุ่มตัวแปร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1)ความมีเหตุมีผล 2)การมีภูมิคุ้มกันทางจิต 3)การรับรู้คุณค่าที่ดี ที่นำไปสู่พฤติกรรมพอเพียง (ดูภาพประกอบ 2 หน้า 4)

2. โรงเรียนที่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง หมายถึง โรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี ที่ผ่านการประเมินและได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นโรงเรียนต้นแบบหรือแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553)

3. โรงเรียนที่ไม่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง หมายถึง โรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี ที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นโรงเรียนต้นแบบหรือแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553)

4. นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนพฤติกรรมหรือจิตลักษณะในปริมาณน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบที่มีลักษณะตรงข้าม หรืออยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสมน้อยกว่ากลุ่มลักษณะตรงข้าม พิจารณาตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคคลและ/หรือสถานการณ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้แบ่งการประมวลเอกสารออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นการประมวลเพื่อกำหนดตัวแปร ความหมาย และวิธีวัดพฤติกรรมรับผิดชอบ ส่วนที่ 2 เป็นการประมวลความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงเหตุกับพฤติกรรมรับผิดชอบ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยเชิงเหตุด้านสถานการณ์ทางสังคมกับจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมรับผิดชอบ 2) ปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมรับผิดชอบ และ 3) ปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

พฤติกรรมรับผิดชอบ : ตัวแปร ความหมาย และวิธีวัด

พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี

ประเทศชาติจะเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสม ต้องให้ความสำคัญแก่การกำหนดนโยบาย และการจัดการอย่างเหมาะสมของทุกฝ่ายในการพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ประเทศไทยก็ได้มีการกำหนดนโยบายมาเป็นระยะๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวหลายครั้ง ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ.2535 ได้มีการเสนอนโยบายการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กวัยแรกเกิดถึง 12 ปี (คณะกรรมการพัฒนาการ ศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก. 2535) และในระยะเวลาใกล้เคียงกัน คณะรัฐมนตรีก็มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนากระบวนการไทยขึ้น เพื่อเป็นศูนย์รวมที่จะทำหน้าที่วิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมโดยเฉพาะ ในการนี้คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนากระบวนการไทย ได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สนับสนุนทุนเพื่อการวิจัยด้านระบบพฤติกรรมไทย ใน 7 หัวข้อหลัก หนึ่งในหัวข้อเหล่านั้นคือ การวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดี (โครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2551)

พฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีเป็นพฤติกรรมที่ครอบคลุมพฤติกรรมหลายด้านที่มักเป็นการกระทำที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งผลของการกระทำนั้นก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2548) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นลักษณะของพลเมืองดีที่สามารถพัฒนาปลูกฝังลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ เช่น ผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มักเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ เพราะจะเป็นผู้ที่ไม่ย่อท้อในการทำงาน คอยติดตามและตรวจสอบผลงาน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2550) เป็นคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังในเด็กและเยาวชนเป็นลำดับต้นๆ

ตัวอย่างผลงานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของเยาวชน เช่น กลุ่มพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ เช่น พฤติกรรมใฝ่รู้และใฝ่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ดุจเดือน พันธมนาวิน. 2550) พฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สมิตตรา เจิมพันธ์. 2545) พฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (กิตติรัตน์ ชัยรัตน์. 2547) กลุ่มพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน เช่น พฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (กุหลาบ ไทโรพรีภู่. 2546) พฤติกรรมความฉลาดเลือกกินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (รุจิเรศ พิษิตานนท์. 2546) กลุ่มพฤติกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น พฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ลินดา สุวรรณดี. 2543) พฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ฐานันดร เปียศิริ. 2545) พฤติกรรมรักษาสัตว์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร. 2546) และกลุ่มพฤติกรรมประชาธิปไตย เช่น พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา (ทวีวัฒน์ บุญชิต. 2545) พฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ (ศุภชัย สุพรรณทอง. 2544) เป็นต้น

พฤติกรรมรับผิดชอบ

คนมีพฤติกรรมแบบใดที่จัดเป็นคนมีความรับผิดชอบสูง และเป็นพฤติกรรมควรปลูกฝังส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนยึดถือปฏิบัติ ในทางพระพุทธศาสนา พระเมธีธรรมาภรณ์ (มปป.) ได้กล่าวถึงลักษณะของคนที่มีความรับผิดชอบ ไว้ว่า คนที่รับผิดชอบต่อหน้าที่นั้น มีลักษณะ 3 ประการ คือ จะต้องทำหน้าที่ไม่ให้บกพร่อง ไม่ละทิ้งหน้าที่ ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ นอกจากนี้ ลิคโคนา นักจิตวิทยาและนักการศึกษาอาวุโสทางการพัฒนาจริยธรรมชาวอเมริกัน (Lickona. 1983, แปลโดย สวัสดิ์ ประทุมราช 2545) ได้ให้ความหมายของ ความรับผิดชอบว่าเป็น “ความสามารถในการสนองตอบ” ซึ่งหมายถึงการหันหน้าไปสู่ผู้อื่น เอาใจใส่เขา สนองตอบความต้องการของเขาอย่างจริงจัง ความรับผิดชอบเน้นภาระหน้าที่ทางบวกของบุคคลในการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ยิ่งกว่านั้น ท่านยังกล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณค่าเชิงจริยธรรมที่ยิ่งใหญ่และเป็นหัวใจของศีลธรรมของประชาชนที่เป็นสากลซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ดวงเดือน พันธมนาวิน (2539) ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณธรรมที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ถ้าบุคคลในสังคมมีความรับผิดชอบจะส่งผล คือ 1) คนที่มีความรับผิดชอบยอมทำงานทุกอย่างสำเร็จตามจุดมุ่งหมายทันเวลา 2) คนที่มีความรับผิดชอบยอมเป็นที่นับถือในการยกย่องสรรเสริญและเป็นคุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม 3) ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคมโดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น 4) ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุขก้าวหน้าในสังคม และ 5) ไม่เป็นต้นเหตุแห่งความเสื่อมและความเสียหายของส่วนรวม ดังนั้นความรับผิดชอบจึงเป็นลักษณะที่สำคัญของเยาวชนที่จะเป็นกำลังของประเทศชาติ เยาวชนต้องได้รับส่งเสริมปลูกฝังคุณลักษณะด้านนี้ให้มากที่สุดในช่วงวัยรุ่น นอกจากจะต้องดูแลตนเองแล้ว วัยรุ่นยังต้องมีบทบาท

หน้าที่มากกว่าในวัยเด็ก โดยจะต้องเริ่มรับผิดชอบครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคมโดยทั่วไปด้วย

กล่าวได้ว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในบทบาทต่างๆของตนทั้งทางกายและวาจาได้อย่างเหมาะสม ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ ไม่ละทิ้งหน้าที่ จนงานสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มคนและสังคมทั่วไป

จากการประมวลขอบเขตความหมายของพฤติกรรมรับผิดชอบต่อที่นักวิจัยไทยได้กำหนดไว้เพื่อศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบ สรุปได้ว่า นักวิจัยหลายท่านศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อในบริบทต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของพฤติกรรมดังกล่าวเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) พฤติกรรมรับผิดชอบต่อตนเอง ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของดวงกมล พรหมลักขโณ (2549) ศึกษาพฤติกรรมฉลาดดูแลสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นต้น 2) พฤติกรรมรับผิดชอบต่อโรงเรียน ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) ศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และงานวิจัยของสุมิตรรา เจริมพันธ์ (2546) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นต้น และ 3) พฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) ศึกษาพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และงานวิจัยของฐานันดร เปียศิริ (2545) ศึกษาพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นต้น ดังนั้นเพื่อการเสริมสร้างและพัฒนาให้เด็กในช่วงวัยรุ่นตอนกลาง (นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น) เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่นั้น จำเป็นต้องกำหนดพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อให้ชัดเจน เพราะเยาวชนวัยนี้ยังเข้าใจแจ่มชัดแต่สิ่งที่เห็นรอบตัวและในปัจจุบันมากกว่า ที่จะเข้าใจสิ่งที่ไกลตัว หรือสิ่งที่มีลักษณะเป็นนามธรรมอย่างลึกซึ้ง เยาวชนจะเข้าใจ คำว่า “พวกเรา” มากกว่า “ส่วนรวม” นอกจากนี้ยังเห็นความสำคัญของกลุ่มเพื่อน และคนที่อยู่แวดล้อมรอบตัวของเยาวชน มากกว่าจะเห็นแก่ส่วนรวมหรือมนุษยชาติ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2526) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ครอบคลุมใน 2 ด้านที่สำคัญ ได้แก่ 1) พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน 2) พฤติกรรมรักษาสังแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน : ตัวแปร ความหมาย วิธีวัด

การพัฒนาตนเองคือการที่บุคคลพยายามที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนด้วยตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม เหมาะสมกว่าเดิม เพื่อสนองความต้องการ หรือเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ สำหรับเยาวชนนั้น การพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะบ่งถึงอนาคตที่สดใสของเยาวชน ดังนั้นการพัฒนาตนเองด้านการเรียนจึงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของเยาวชน มีผู้ศึกษาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน เช่น สุมิตรรา เจริมพันธ์ (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยให้ความหมายของพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ไว้ว่า การปฏิบัติของนักเรียนที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตัวแปร คือ พฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนเรียน หมายถึง การ

แสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้สร้างความพร้อมให้แก่ตนเองก่อนที่จะเข้าเรียนในบทเรียนคณิตศาสตร์ (เช่น การเรียนพิเศษล่วงหน้า การอ่านบททบทวนบทเรียนมาแล้วล่วงหน้า การท่องสูตร การหาหนังสือแบบทดสอบเพื่อฝึกทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาล่วงหน้า หรือการเตรียมอุปกรณ์ การจัดตารางเรียน เป็นต้น) พฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนขณะเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นเรียน (เช่น การตั้งใจเรียน การมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น อภิปรายในเนื้อหาที่กำลังเรียน การมีสมาธิที่ดีในขณะที่ครูสอน เป็นต้น) พฤติกรรมหลังเรียน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนในการทำแบบฝึกหัดหรืองานในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์หลังจากเรียนในชั้นเรียนมาแล้ว เช่น การเรียนพิเศษเพิ่มเติมเพื่อทบทวน การทำการบ้านด้วยตนเอง และเสร็จทันส่งตามที่ครูกำหนด เป็นต้น) ต่อมา กิตติรัตน์ ชัยรัตน์ (2547) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยให้ความหมายของพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ไว้ว่า การปฏิบัติของนักเรียนอย่างตั้งใจและรับผิดชอบที่ทำให้เกิดผลการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ที่ดีน้อยถึงมาก แบ่งออกเป็น 3 ด้านตามช่วงเวลาของการเรียน คือ 1) พฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนเรียน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้สร้างความพร้อมให้แก่ตนเองก่อนที่จะเข้าเรียนในสาระวิทยาศาสตร์ในชั้นเรียน (เช่น การจัดตารางเรียน และเตรียมอุปกรณ์ที่ถูกต้องครบถ้วน เพื่อใช้ในการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ เป็นต้น) 2) พฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนโดยการติดตามการสอนของครู ให้ความสนใจ การมีสมาธิที่ดีในการเรียน การอภิปรายซักถามครูผู้สอนในเนื้อหาที่ไม่เข้าใจ เป็นต้น 3) พฤติกรรมหลังเรียน หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของนักเรียนในการทำแบบฝึกหัดหรืองานในเนื้อหาสาระวิทยาศาสตร์ที่อาจจะเป็นการศึกษาค้นคว้า การทบทวนเนื้อหาที่ครูมอบหมายให้นักเรียนนำไปทำให้เสร็จ แล้วนำมาส่งครูตามวันเวลาที่กำหนด เป็นต้น ส่วนดุจเดือน พันธุมนาวิน และอัมพร ม้าคะนอง (2547) และดุจเดือน พันธุมนาวิน (2550) ยังได้ศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้วิจัยได้ให้ความหมายของพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนคณิตศาสตร์ไว้ว่า เป็นการแสดงออกของนักเรียนที่บ่งถึงความเอาใจใส่ในการเรียนด้วยความตั้งใจ ขยันขันแข็ง และมุ่งมั่นเกี่ยวกับวิชาที่ตนเรียน ทั้งก่อนชั่วโมงที่จะเรียน (เช่น การอ่านบทเรียนมาแล้วล่วงหน้า เป็นต้น) ในขณะที่กำลังเรียน (เช่น ไม่พูดคุยในชั้นเรียน ซักถามครู เป็นต้น) และหลังชั่วโมงเรียน (เช่น การทบทวนบทเรียน การทำการบ้านตามที่ครูสั่ง เป็นต้น) โดยสำนึกและยอมรับว่าเป็นหน้าที่ของตน ยอมรับในผลที่ตนได้กระทำ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขกระทำของตน และล่าสุดงามตา วณิชทานนท์ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมจัดการตนเองเพื่อความสำเร็จในการเรียนไว้ว่า เป็นการรายงานการปฏิบัติของนักเรียน ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นเพียรพยายามที่จะจัดการพัฒนาตนเองด้านการเรียนให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อเกิดความสำเร็จที่สุดในบริบทการเรียน 3 ช่วง คือ 1) การจัดการตนเองช่วงเตรียมตัวก่อนเรียน (เช่น อ่านหนังสือเรียนมากขึ้นเพื่อสอบได้คะแนนดีกว่าครั้งก่อน เป็นต้น) 2) การจัดการตนเองช่วงขณะเรียน (เช่น ตั้งใจฟังครูสอน หลีกเลี่ยงการคุยกับเพื่อนขณะครูสอน เป็นต้น) และ 3) การ

จัดการตนเองช่วงหลังการเรียนรู้ (เช่น พยายามทำการบ้านด้วยตนเอง ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นๆ เรียนพิเศษเพิ่มเติม เป็นต้น)

จากการประมวลเอกสารข้างต้น จึงสามารถสรุปขอบเขตความหมายของพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า เป็นการรายงานการปฏิบัติของนักเรียน ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นเพียรพยายามที่จะจัดการพัฒนาตนเองด้านการเรียนให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อเกิดความสำเร็จในที่สุดในบริบทการเรียนรู้ 3 ช่วง คือ 1)การจัดการตนเองช่วงเตรียมตัวก่อนเรียน (เช่น อ่านหนังสือเรียนมากขึ้นเพื่อสอบได้คะแนนดีกว่าครั้งก่อน เป็นต้น) 2)การจัดการตนเองช่วงขณะเรียน (เช่น ตั้งใจฟังครูสอน หลีกเลี่ยงการคุยกับเพื่อนขณะครูสอน เป็นต้น) และ3)การจัดการตนเองช่วงหลังการเรียนรู้ (เช่น พยายามทำการบ้านด้วยตนเอง ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นๆ เรียนพิเศษเพิ่มเติม เป็นต้น)

การวัดพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน จากการประมวลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต พบว่ามีงานวิจัยจำนวนหนึ่ง ทำการวัดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ด้วยวิธีมาตรประเมินรวมค่า (Summated Rating Method) ตัวอย่าง เช่นในงานวิจัยของ สุमितตรา เจริญพันธ์ (2546) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยแบ่งพฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์เป็น 3 ด้านย่อย ได้แก่ 1)พฤติกรรมเตรียมตัวก่อนเรียน (เช่น การจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียน หนังสือตำรา อ่านหนังสือมาล่วงหน้า เป็นต้น) 2) พฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียน (เช่น ตั้งใจเรียน ฟังครูอธิบาย เป็นต้น) และ3)พฤติกรรมหลังการเรียนรู้ (เช่น การทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อย ตลอดจนอ่านทบทวนบทเรียนที่ได้เรียนมา เป็นต้น) วัดด้วยแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า มีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ด้านละจำนวน 10 ข้อ แต่ละด้านมีพิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน ข้อคำถามในแต่ละด้านมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ t-ratio อยู่ระหว่าง 6.87-9.57 6.54-8.68 และ 6.27-9.59 ตามลำดับ และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาในแต่ละด้านเท่ากับ .84 .85 และ .86 ตามลำดับ ต่อมา กิตติรัตน์ ชัยรัตน์ (2547) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ โดยปรับปรุงข้อคำถามส่วนหนึ่งจากแบบวัดพฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของ สุमितตรา เจริญพันธ์ (2546) เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์และสร้างขึ้นเองอีกส่วนหนึ่ง แบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาในแต่ละด้านเท่ากับ .73 .81 และ .82 ตามลำดับ ส่วนดุจดือน พันธุมนาวิน; และอัมพร ม้าคนอง (2547) และดุจดือน พันธุมนาวิน (2550) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวัดการแสดงออกของนักเรียนที่บ่งถึงความเอาใจใส่ในการเรียนด้วยความตั้งใจ ขยันขันแข็ง และมุ่งมั่นเกี่ยวกับวิชาที่ตนเรียน ทั้งก่อนชั่วโมงที่จะเรียน (เช่น การอ่านบทเรียนมาล่วงหน้า เป็นต้น) ในขณะที่กำลังเรียน (เช่น ไม่พูดคุยในชั้นเรียน ชักถามครู เป็นต้น) และหลังชั่วโมงเรียน (เช่น การทบทวนบทเรียน การทำการบ้านตามที่ครูสั่ง เป็นต้น) โดยสำนักและยอมรับว่าเป็นหน้าที่ของตน ยอมรับในผลที่ตนได้กระทำ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขการกระทำของตน วัดด้วยแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า มีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง

“ไม่จริงเลย” จำนวน 10 ข้อ มีพิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน ข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ t-ratio อยู่ระหว่าง 5.07-9.06 และ 4.45-7.53 ตามลำดับ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .83 และ .80 ตามลำดับ และล่าสุดงามตา วนิทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมจัดการตนเองเพื่อความสำเร็จในการเรียน โดยวัดจากการรายงานการปฏิบัติของนักเรียน ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นเพียรพยายามที่จะจัดการพัฒนาตนเองด้านการเรียนให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อเกิดความสำเร็จในที่สุดในบริบทการเรียน 3 ช่วง คือ 1) การจัดการตนเองช่วงเตรียมตัวก่อนเรียน (เช่น อ่านหนังสือเรียนมากขึ้นเพื่อสอบได้คะแนนดีกว่าครั้งก่อน เป็นต้น) 2) การจัดการตนเองช่วงขณะเรียน (เช่น ตั้งใจฟังครูสอน หลีกเลียงการคุยกับเพื่อนขณะครูสอน เป็นต้น) และ 3) การจัดการตนเองช่วงหลังการเรียน (เช่น พยายามทำการบ้านด้วยตนเอง ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นๆ เรียนพิเศษเพิ่มเติม เป็นต้น) วัดด้วยแบบวัดประเภตมาตรประเมินรวมค่า มีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 11 ข้อ มีพิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 11 ถึง 66 คะแนน มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .74 และมีค่า Chi-square เท่ากับ 69.85 p-value เท่ากับ .00241 df เท่ากับ 40 RMSEA เท่ากับ .058 CFI เท่ากับ .957 AGFI เท่ากับ .918 และ GFI เท่ากับ .95

จากการประมวลเอกสารข้างต้น ได้มีการสร้างแบบวัดเกี่ยวกับพฤติกรรมรับผิดชอบตนเองของเยาวชนด้านการเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการจัดการตนเองเพื่อความสำเร็จในการเรียน เป็นต้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในขอบเขตความหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังนั้นในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดพฤติกรรมจัดการตนเองเพื่อความสำเร็จในการเรียนของงามตา วนิทานนท์ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) จำนวน 11 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .74 ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและองค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อพิสูจน์ข้อคำถามให้ได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาและคุณภาพแบบวัดอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ

พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน : ตัวแปร ความหมาย วิธีวัด

พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มพฤติกรรมอนุรักษ์สีงแวดล้อม และสาธารณประโยชน์ ซึ่งแสดงถึงการเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ชุมชน และประเทศชาติ ดังนั้นการให้ความสำคัญในการปลูกฝัง และส่งเสริมพฤติกรรมดังกล่าวให้กับเยาวชน ฝึกปฏิบัติเป็นประจำ ย่อมทำให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย และรู้จักหน้าที่ของตนเองในการรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีผู้ศึกษาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ตัวอย่าง เช่น งานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) ได้ศึกษาพฤติกรรมใช้สีงของอย่างคุ้มค่า โดยผู้วิจัยให้ความหมายของพฤติกรรมใช้สีงของอย่างคุ้มค่าว่า เป็นการใช้สีงของอย่างประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยการใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายและการแยกแยะเพื่อการแปรรูปต่อไป ในระยะต่อมา มีนักวิจัยอีกสองท่าน ศึกษาพฤติกรรมการประหยัดพลังงาน (มณูญ ภูขลิบเงิน. 2547) และการประหยัดไฟฟ้า (ฐานันดร เปียศิริ. 2545) ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมณูญ ภูขลิบเงิน (2547) ให้ความหมาย

พฤติกรรมการประหยัดพลังงาน หมายถึง การใช้พลังงานต่างๆ อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เช่น การไม่เปิดน้ำหรือไฟทิ้งไว้เมื่อไม่ได้ใช้งาน การตรวจสอบซ่อมแซมวัสดุเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหายให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น ส่วนฐานันดร เปียศิริ (2545) ให้ความหมายพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมว่า หมายถึง การแสดงออกในทางปฏิบัติต่ออุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าของส่วนรวม เช่น อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในโรงเรียนหรือสถานที่ต่างๆ นอกเหนือจากภายในครอบครัวของนักเรียน อย่างถูกต้องเหมาะสม ตั้งแต่การใช้ การดูแลรักษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยสิ้นเปลืองกระแสไฟฟ้าน้อยที่สุด รวมถึงการยับยั้งพฤติกรรมที่ใช้ไฟฟ้าอย่างสิ้นเปลืองของคนภายในโรงเรียน และสถานที่สาธารณะ สำหรับกุหลาบ ไทโรพรีกู (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้วิจัยให้ความหมายของพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนรวมว่า เป็นการดูแลบริเวณสถานที่ต่างๆ ทั้งในบ้าน โรงเรียน หรือที่สาธารณะ ให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย และการทิ้งขยะลงในภาชนะรองรับ รวมทั้งการไม่ทิ้งขยะในที่อื่นไม่สมควร (เช่น เมื่ออยู่ที่โรงเรียน ช่วยทำความสะอาดห้องเรียน ช่วยเก็บขยะในโรงเรียน ไม่ทำตนเป็นคนที่ทำให้โรงเรียนมีขยะเกลื่อนกลาด ทิ้งขยะให้ลงถัง เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในโรงเรียน เป็นต้น) และล่าสุดอุบล เลี้ยววาริณและคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมไว้ว่า การปฏิบัติที่รายงานนักเรียนในการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่ต่างๆ ทั้งในบ้าน โรงเรียน ชุมชน ตลอดจน สถานที่สาธารณะต่างๆ ให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย โดยเป็นการกระทำที่เกิดจากการสำนึกต่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เคารพกฎระเบียบ รู้จักมุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนได้ในการปฏิบัติตน รักษาความสะอาดสถานที่ต่างๆ ไม่ทิ้งขยะมูลฝอยในที่ที่ไม่สมควร

จากการประมวลเอกสารข้างต้น จึงสามารถสรุปขอบเขตความหมายของพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ในการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า หมายถึง การที่นักเรียนรายงานว่าได้ปฏิบัติตนในการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน 2 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการประหยัดทรัพยากร (เช่น การใช้ทรัพยากร (น้ำ ไฟฟ้า สาธารณสมบัติ) อย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด การถนอมรักษาของใช้ และไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) และ 2)ด้านการรักษาความสะอาด (เช่น ดูแลบริเวณสถานที่ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย รวมทั้งการไม่ทิ้งขยะลงในที่อื่นไม่สมควร เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) โดยเป็นการกระทำที่เกิดจากการสำนึกต่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เคารพกฎระเบียบ รู้จักมุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนได้ในการปฏิบัติตน

การวัดพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน จากการประมวลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต พบว่ามีงานวิจัยจำนวนหนึ่ง ทำการวัดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบตนเอง ด้วยวิธีมาตราประเมินรวมค่า (Summated Rating Method) ตัวอย่างเช่น ในงานวิจัยของ ลินดา สุวรรณดี (2543) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า สำหรับ

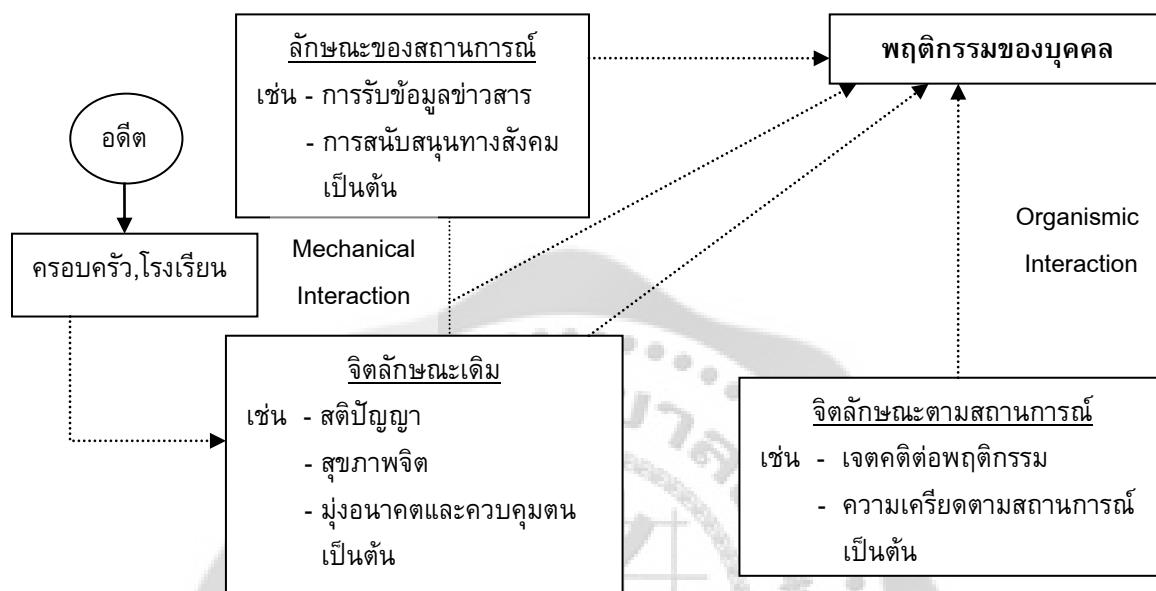
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้สิ่งของอย่างประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด โดยการใช้ซ้ำหลายๆ ครั้ง ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายและการแยกแยะเพื่อการแปรรูปต่อไป วัดด้วยแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า จำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน มีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .74 มนูญ ภูชลิบเงิน (2547) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมประหยัดพลังงาน ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติของนักเรียนในการใช้พลังงานต่างๆ อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม เช่น การไม่เปิดน้ำหรือไฟทิ้งไว้เมื่อไม่ได้ใช้งาน การตรวจสอบซ่อมแซมวัสดุเครื่องใช้ที่ชำรุดเสียหายให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น วัดด้วยแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า จำนวน 12 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 12 ถึง 72 คะแนน มีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ t-ratio อยู่ระหว่าง 7.55-11.25 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .71 ฐานันตร์ เปียศิริ (2545) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวม ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงออกของนักเรียนในการใช้ไฟฟ้าภายในโรงเรียนหรือที่สาธารณะอย่างประหยัด และปฏิบัติต่ออุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าส่วนรวมอย่างถูกต้องเหมาะสม รวมถึงการหยุดพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าอย่างสิ้นเปลืองของผู้อื่น วัดด้วยแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า จำนวน 12 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 12 ถึง 72 คะแนน มีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ t-ratio อยู่ระหว่าง 5.25-11.08 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .84 ส่วนกุหลาบ ไทโรโพธิ์ภู (2546) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนรวม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลบริเวณสถานที่ต่างๆ ทั้งในบ้าน โรงเรียน หรือที่สาธารณะ ให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย และการทิ้งขยะลงในภาชนะรองรับ รวมทั้งการไม่ทิ้งขยะลงในที่อื่นไม่สมควร (เช่น เมื่ออยู่บ้าน การช่วยผู้ปกครอง เช็ดถู เก็บกวาดบ้านให้สะอาด ไม่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาดในบ้านแต่ทิ้งในถังขยะ จัดเก็บสิ่งของต่างๆ เป็นระเบียบ เมื่อกินอาหารเสร็จแล้วทำความสะอาดจานชาม ไม่กองทิ้งไว้ เป็นต้น) วัดด้วยแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า จำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน มีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบ t-ratio อยู่ระหว่าง 4.71-7.50 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .79 และลำสุด อุบล เลี้ยววาริณ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่ต่างๆ ทั้งในบ้าน โรงเรียน ชุมชน สังคม ตลอดจนสถานที่สาธารณะต่างๆ ให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย โดยเป็นการกระทำที่เกิดจากการสำนึกต่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เคารพกฎระเบียบ รู้จักมุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนได้ในการปฏิบัติตน รักษาความสะอาดสถานที่ต่างๆ ไม่ทิ้งขยะมูลฝอยในที่ที่ไม่สมควร วัดด้วยแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า จำนวน 12 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 12 ถึง 72 คะแนน มีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .82

จากการประมวลเอกสารข้างต้น ได้มีการสร้างแบบวัดเกี่ยวกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อผู้อื่นของเยาวชน ด้านการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า การรักษาความสะอาดส่วนรวมและการรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในขอบเขตความหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังนั้นในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะสร้างแบบวัดพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการประหยัดทรัพยากร (เช่น การใช้ทรัพยากร (น้ำ ไฟฟ้า สาธารณสมบัติ) อย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด การถนอมรักษาของใช้ และไม่ทำลายทรัพย์สินของโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) และ2)ด้านการรักษาความสะอาด (เช่น ดูแลบริเวณสถานที่ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย รวมทั้งการไม่ทิ้งขยะลงในที่อันไม่สมควร เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) โดยเป็นการกระทำที่เกิดจากการสำนึกต่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เคารพกฎระเบียบ รู้จักมุ่งอนาคต และสามารถควบคุมตนได้ในการปฏิบัติตน ผู้วิจัยจะสร้างแบบวัดขึ้นใหม่ ตามขอบเขตเนื้อหาในนิยามปฏิบัติการ มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประเมินรวมค่า มีมาตราวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

แนวการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคล

นักพฤติกรรมศาสตร์ (Pervin; & John, 1999; Walsh, Craik, & Price, 2000; Tett; & Burnett, 2003; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2548; อ้างอิงจาก; Magnusson; & Endler, 1977; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541ข; Krueger., 2009; ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2551ก) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุต่างๆ ของพฤติกรรมมนุษย์ในช่วงกว่า 30 ปี พบว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากสาเหตุหลายสาเหตุ โดยอาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีที่เรียกว่า รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) ซึ่งอธิบายสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมของบุคคลได้ดังนี้ พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากสาเหตุหลายสาเหตุพร้อมกัน และในแต่ละประการก็มีสาเหตุที่สำคัญหลายด้าน กล่าวโดยสรุปได้ว่า สาเหตุของพฤติกรรมของบุคคล มี 4 สาเหตุ (ดูภาพประกอบ 3) ได้แก่ 1) สาเหตุจากสถานการณ์ปัจจุบันที่บุคคลกำลังเผชิญอยู่ เรียกว่า ลักษณะทางสถานการณ์ (Situational factors) มี 2 ลักษณะ คือ 1.1) สถานการณ์ที่เอื้ออำนวยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่น่าปรารถนา ตัวอย่างเช่น การได้รับอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม การเห็นแบบอย่างที่ดี ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมที่น่าปรารถนาได้ และ 1.2) สถานการณ์ที่ขัดขวางไม่ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่น่าปรารถนาเพิ่มมากขึ้น เช่น สภาพแร้นแค้น การถูกล่วงโทษ เป็นต้น 2) สาเหตุทางจิตใจที่ติดตัวมาแต่เดิม เป็นจิตลักษณะพื้นฐานของบุคคล เรียกว่า จิตลักษณะเดิม (Psychological attributes) เกิดจากการถ่ายทอดทางสังคมหรือประสบการณ์ต่างๆ จากครอบครัวและโรงเรียนสะสมกันมาตั้งแต่วัยเด็ก ตัวอย่างเช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน เป็นต้น 3) เป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุทางจิตลักษณะเดิมกับสาเหตุทางสถานการณ์ปัจจุบัน เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical interaction) เช่น นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และได้รับการฝึกความรับผิดชอบ

จากกรอบกว้างมาก ทำให้มีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนประเภทตรงข้าม เป็นต้น และ 4) เป็นสาเหตุทางจิตลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ปัจจุบันที่บุคคลประสบอยู่ เรียกว่า จิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psychological states) เป็นปฏิสัมพันธ์แบบในตน (Organismic interaction) เช่น เจตคติต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ความวิตกกังวลตามสถานการณ์ เป็นต้น

ภาพประกอบ 3 การวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมบุคคลด้วยรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2548; อ้างอิงจาก Magnusson; & Endler, 1977)

การศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนในครั้งนี้ ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการประมวลเอกสาร เพื่อแสวงหาหลักฐานในการกำหนดตัวแปรเชิงเหตุสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบ และตั้งสมมติฐานในการวิจัย โดยแบ่งตัวแปรเชิงเหตุของพฤติกรรมรับผิดชอบ ออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1)กลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ ประเภทโรงเรียน (เป็นแบบอย่าง/ไม่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง) ตัวแปรด้านโรงเรียน เช่น การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน เป็นต้น ตัวแปรด้านครอบครัว เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว เป็นต้น และตัวแปรด้านสื่อมวลชน ได้แก่ การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน 2)กลุ่มจิตลักษณะเดิมของนักเรียน ตัวอย่างตัวแปร เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต การรับรู้คุณค่าความดี เป็นต้น 3)กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ของนักเรียน เช่น เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เป็นต้น โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติที่เป็นการนำตัวแปรหลายกลุ่มเข้าร่วมกัน เพื่ออธิบายความแปรปรวน

ของคะแนนพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนโดยภาพรวมได้ ต่อไปนี้เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับความหมาย การวัดตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปรในกลุ่มต่างๆ และหลักฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละด้านกับตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมรับผิดชอบ

ลักษณะสถานการณ์ทางสังคมกับจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมรับผิดชอบ

ลักษณะสถานการณ์ทางสังคม หมายถึง สภาพแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลประสบอยู่จากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งอาจบีบคั้น ยับยั้ง หรือเอื้ออำนวยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้แก่ สภาพแวดล้อมที่นักเรียนประสบอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และมีการประพฤติปฏิบัติที่สอดคล้อง เชื่อมโยงเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมโดยผ่านการถ่ายทอดทางสังคม (Socialization) ซึ่งเป็นกระบวนการที่หล่อหลอมบุคคลเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรมของเขา บุคคลจะเรียนรู้และซึมซาบเอาความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม และบรรทัดฐานของสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่ เข้าไว้เป็นรากฐานของการคิดและการกระทำต่างๆ (งามตา วินิตานนท์. 2545) ครอบครัว คือ สถาบันขั้นปฐมภูมิที่เป็นตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคม บิดามารดานอกจากจะเลี้ยงดูลูกให้เติบโตแล้วยังทำหน้าที่ปลูกฝังถ่ายทอดคุณลักษณะที่ดีงามต่างๆ ให้ลูกควบคู่กันไปด้วย เมื่อเด็กเข้าสู่ระบบโรงเรียนจะมีครูที่นอกจากจะทำหน้าที่ให้ความรู้ทางวิชาการแล้ว ในขณะเดียวกันครูมีบทบาทในการปลูกฝัง และถ่ายทอดคุณลักษณะต่างๆ ให้สานต่อควบคู่ไปพร้อมๆ กับครอบครัว ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษา ลักษณะสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ 1)สถานการณ์ด้านโรงเรียน ได้แก่ ประเภทโรงเรียน (เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง/ไม่เป็นสถานศึกษาพอเพียง) การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน 2)สถานการณ์ด้านครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และ3)สถานการณ์ด้านสื่อมวลชน ได้แก่ การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน ซึ่งคาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมรับผิดชอบ โดยจะกล่าวในรายละเอียดตามลำดับดังนี้

ประเภทของโรงเรียน (เป็นแบบอย่าง/ไม่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง)กับพฤติกรรมรับผิดชอบ

ประเภทของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) โรงเรียนที่ได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) โรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างประเภทโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของนักเรียน เช่น งานวิจัยของพระมหาสัณญา สวัสดิ์ไชย (2548) ศึกษาพฤติกรรมการนับถือ

พระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนที่เข้าร่วมกับไม่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร จำนวน 485 คน พบว่า นักเรียนจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตรมีความเชื่อทางพุทธมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร พบในกลุ่มนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 56.72 และ 54.30 ตามลำดับ) มีการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร พบในกลุ่มนักเรียนที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 53.28 และ 51.15 ตามลำดับ) งานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) พบว่า นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมมากกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ มีพฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า และมีพฤติกรรมหลักเลี้ยงการสร้างขยะมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ

จากการประมวลเอกสารข้างต้น พบว่า ประเภทโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมการนับถือพระพุทธศาสนาพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมการลดปริมาณขยะ (พฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า และพฤติกรรมหลักเลี้ยงการสร้างขยะ) ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่ได้อยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนกับจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรมรับผิดชอบ

การสนับสนุนทางสังคมเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะของการแลกเปลี่ยนสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Supportive Transaction) ในการมีปฏิสัมพันธ์แต่ละครั้ง บุคคลสามารถเป็นได้ทั้งผู้รับและผู้ให้การสนับสนุนทางสังคม โดยการสนับสนุนทางสังคมที่บุคคลได้รับจากอดีตหรือประสบการณ์ ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในปัจจุบันและอนาคต (Piere et al., 1996) การสนับสนุนทางสังคมมีการศึกษากับบุคคล 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ให้ หมายถึง ผู้เตรียมการที่พยายามให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และฝ่ายผู้รับ หมายถึง ผู้รับการช่วยเหลือ หรือผู้รับผลประโยชน์ของความพยายาม (Dunkel - Schetter and Skoken. 1990; Citing House. 1981) ส่วนดุจเดือน พันธุมนาวิน (Bhanthumnavin Duchduen. 2000) ได้รวบรวมและสรุปนิยามปฏิบัติการของการสนับสนุนทางสังคมว่า หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคนในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยผู้ที่ให้การสนับสนุนทางสังคมมักจะให้การสนับสนุนใน 3 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (emotional support) เช่น การปลอบโยน การให้ความเป็นห่วงเป็นใย ความรัก ความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจ หรือการ

ยอมรับเป็นต้น 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (international support) เช่น การให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ข้อมูลย้อนกลับ การให้รางวัล - ลงโทษ การกล่าวติชม เป็นต้น 3) การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งทรัพยากร งบประมาณ และแรงงาน (material support) นอกจากนี้ดวงเดือน พันธุมนาวิน และงามตา วณิชทานนท์ (2537) ได้สรุปความหมายของการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลภายนอกให้ความสนใจเอาใจใส่ครอบครัว และให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจให้แก่เด็ก

สำหรับการสนับสนุนทางสังคมในงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน หมายถึง ปริมาณการรายงานของนักเรียนว่าครูในโรงเรียน ให้การสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องการมีพฤติกรรมรับผิดชอบ ใน 3 ด้าน 1)ด้านอารมณ์ (เช่น ครูให้คำชมเชยเมื่อนักเรียนตั้งใจฟังครูสอน หรือการพูดปลอบโยนให้กำลังใจเมื่อนักเรียนดูแลรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) 2)ด้านข้อมูลข่าวสาร (เช่น การให้คำแนะนำ อธิบายหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมในเนื้อหาวิชาเรียนที่นักเรียนไม่เข้าใจ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ในการรักษาสัตว์แวดล้อม เป็นต้น) 3)ด้านวัสดุสิ่งของ (เช่น การจัดหาอุปกรณ์การเรียนที่ครบครัน หรือช่วยจัดหาสถานที่ๆเหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น)

การวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ปรากฏในงานวิจัยเช่น งานวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) สร้างแบบวัดการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียน โดยให้นักเรียนรายงานความเกี่ยวข้องบุคคลในโรงเรียน เช่น ครู เพื่อน ถึงปริมาณการได้รับความช่วยเหลือในกิจกรรมการประหยัดไฟฟ้า ใน 3 ด้าน คือ 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (เช่น ให้คำชม ให้รางวัล) 2) การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (เช่น ในวิชาเรียนครูได้แทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการประหยัดไฟฟ้า) 3) การสนับสนุนด้านวัตถุ สิ่งของ แบบวัดมีจำนวน 12 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 12 - 72 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 5.70 - 8.87 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .81 ส่วนสมิตตรา เจริญพันธ์ (2545) สร้างแบบวัดการรับรู้การปฏิบัติจากครูคณิตศาสตร์ ในการสนับสนุนการเรียนคณิตศาสตร์ เช่น ให้คำแนะนำเรื่องการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ให้คำอธิบายเนื้อหาบทเรียนอย่างชัดเจน ให้เหตุผลก่อนลงโทษ หรือให้รางวัล และการแสดงออกทางอารมณ์ของครู เช่น เอาใจใส่ ให้กำลังใจ ปลอบโยน เป็นต้น แบบวัดมีจำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 6.22 - 10.65 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .85 ต่อมากุหลาบ ไทโรโพธิ์ (2546) สร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียน โดยให้นักเรียนรายงานว่าได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูล ข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือการสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์จากครู เพื่อน และโรงเรียน แบบวัดนี้มีจำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 4.07 - 9.56 มีค่า

ความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .80 นอกจากนี้ ดุจเดือน พันธมนาวิน และอัมพร ม้าคะนอง (2547) สร้างแบบวัดการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครู โดยวัดการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับความช่วยเหลือ สนับสนุนจากครูคณิตศาสตร์ใน 2 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ และด้านข้อมูลข่าวสาร แบบวัดมีจำนวน 15 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 15 - 90 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 4.05 - 8.87 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .90 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ซึ่งวัดใน 3 ด้าน โดยอาศัยแนวการสร้างข้อคำถามจากแบบวัดการรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครูของสุมิตตรา เจิมพันธ์ (2545) และดุจเดือน พันธมนาวิน และอัมพร ม้าคะนอง (2547) และปรับปรุงให้เหมาะสมตามนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในครั้งนี้

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนกับตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ (เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) และพฤติกรรมรับผิดชอบ จากการทบทวนเอกสารงานวิจัย พบผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนให้กระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเจตคติต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น งานวิจัยของนิศากร สนามเขต (2550) ศึกษาพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 639 คน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครู เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .24 - .30) ใน 3 จากทั้งหมด 26 กลุ่มย่อย โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 11.7 - 26.0 ส่วนผลวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียนมากเป็น ผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้ามากกว่านักเรียนลักษณะตรงข้าม พบในกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อย นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียน เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าได้เป็นลำดับที่ 3 (ค่าเบต้าเท่ากับ .11) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 43.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าได้ในลำดับที่ 3 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวิตสังคมต่าง ๆ กันได้อีก 11 จากทั้งหมด 14 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .08 - .19) และในงานวิจัยของสุมิตตรา เจิมพันธ์ (2545) พบว่า การรับรู้การปฏิบัติจากครูคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ (ค่าอาร์เท่ากับ .48, $p < .001$) นอกจากนี้เมื่อการรับรู้การปฏิบัติจากครูคณิตศาสตร์ เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดปัจจัยประสบการณ์ในการเรียนอีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .32 - .37) ใน 4 จากทั้งหมด 14 กลุ่มย่อย โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ

38.8 - 48.4 ส่วนงานวิจัยของกุหลาบ ไทโรโพธิ์ (2546) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียนมากเป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการรักษาความสะอาดมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียนน้อย ผลเช่นนี้พบทั้งในกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อย นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 4 ตัวแปร รวมเป็น 5 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดได้เป็นลำดับที่ 3 (ค่าเบต้าเท่ากับ .14) ในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่บุตรคนแรก โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 39.10 และล่าสุดงานวิจัยของศุภรางค์ อินทุณห์ (2552) พบว่า การรับรู้การสนับสนุนด้านการอ่านจากครู เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 5 ตัวแปร รวมเป็น 6 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักการอ่านได้เป็นลำดับที่ 3 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .39 - .46) ใน 5 จากทั้งหมด 14 กลุ่มย่อย มีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 34.40 - 45.60

ส่วนผลวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนให้กระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาหลายด้าน เช่น งานวิจัยของนิศากร สนามเขต (2550) พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครู เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านที่ไม่ดีได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .11 - .17) ใน 7 จาก 26 กลุ่มย่อยทั้งหมด โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 28.2 - 39.9 และในตัวแปรชุดเดียวกันนี้ ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการป้องกันเพื่อนจากสิ่งไม่ดีได้เป็นลำดับแรก (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .21 - .31) ใน 4 จากทั้งหมด 26 กลุ่มย่อย โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 19.1 - 33.7 ในงานวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียนมากเป็นผู้มีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนตัวมาก มีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวมากและมีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมมากกว่านักเรียนที่รับรู้ได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปร การรับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัวได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .20) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 26.7 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัวได้ในลำดับเดียวกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวิตสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 13 จากทั้งหมด 14 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .11 - .23) และตัวแปรชุดเดียวกันนี้สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .24) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่าง 34.5 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวได้ในลำดับเดียวกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวิตสังคมต่าง ๆ กันได้อีก 12 จากทั้งหมด 14 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .13 - .29) และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมได้เป็นตัวทำนายในลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .35) ในกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมฝึกอบรมในโครงการห้องเรียนสีเขียว โดยมีปริมาณการร่วมทำนายสูงสุดร้อยละ 35.40 ในการวิจัยของสุเมิตตรา เจริญพันธ์ (2545) ศึกษาพฤติกรรมนักเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 524 คน พบว่า การรับรู้การปฏิบัติ

จากครุคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนทั้งก่อนการเรียน ขณะเรียนในชั้น และหลังการเรียน (ค่าอาร์เท่ากับ .31, .44 และ .38, $p < .001$) ผลวิจัยยังพบว่านักเรียนที่มีการรับรู้การปฏิบัติจากครุคณิตศาสตร์มาก มีพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ขณะเรียนในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มตรงข้าม นอกจากนี้การรับรู้การปฏิบัติจากครุคณิตศาสตร์ เมื่อเข้าทำนวยร่วมกับตัวทำนวยชุดปัจจัยด้านประสบการณ์ในการเรียนอีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถรวมทำนวยพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนเรียนได้เป็นลำดับที่ 3 (ค่าเบต้าเท่ากับ .13) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการรวมทำนวยร้อยละ 31.8 และตัวแปรนี้ยังสามารถรวมทำนวยพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนเรียนได้ในลำดับเดียวกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้อีก 5 จาก 14 กลุ่มย่อยทั้งหมด (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .12 - .18) และในตัวทำนวยชุดเดียวกันนี้ สามารถรวมทำนวยพฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .29) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการรวมทำนวยร้อยละ 32.1 และตัวแปรนี้ยังสามารถรวมทำนวยพฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียนได้อีก 4 จากทั้งหมด 14 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .26 - .36) และยังสามารถรวมทำนวยพฤติกรรมหลังเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .25 - .31) ใน 3 จาก 14 กลุ่มย่อยทั้งหมด โดยมีปริมาณการรวมทำนวยอยู่ระหว่างร้อยละ 26.1 - 31.2 นอกจากนี้ในงานวิจัยของจุจเดือน พันธมนาวิน และอัมพร ม้าคะนอง (2547) ซึ่งศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมการพัฒนา นักเรียนของครุคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 595 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 739 คน พบว่า กลุ่มนักเรียนที่รับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากครูมากเป็นผู้มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในการเรียนคณิตศาสตร์ และมีพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนคณิตศาสตร์มากกว่านักเรียนลักษณะตรงข้าม และล่าสุดในงานวิจัยของศุภรางค์ อินทุณฑ์ (2552) พบว่า การสนับสนุนด้านการอ่านจากครู เมื่อเข้าทำนวยร่วมกับตัวทำนวยชุดลักษณะสถานการณ์อีก 5 ตัวแปร รวมเป็น 6 ตัวแปร สามารถรวมทำนวยปริมาณเวลาที่ใช้ในการอ่านเนื้อหาที่เป็นประโยชน์จากสื่อประเภทอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนได้เพียงลำดับตัวแปรเดียว (ค่าเบต้าเท่ากับ .14) ในกลุ่มนักเรียนเพศชาย โดยมีปริมาณการรวมทำนวยเท่ากับ 5.9

จากการประมวลเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า เยาวชนที่รับรู้การสนับสนุนจากโรงเรียนในการกระทำพฤติกรรมอย่างเหมาะสม เป็นผู้ที่มีเจตคติต่อพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่าง ๆ มาก เช่น มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมเลือกคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้ามาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดมาก และเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนามากด้วย เช่น มีพฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านที่ไม่ดีและป้องกันเพื่อนจากสิ่งไม่ดีมาก มีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้ามาก มีพฤติกรรมรับผิดชอบการเรียนคณิตศาสตร์ (ก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังการเรียน) มาก มีพฤติกรรมใฝ่รู้ในการเรียนคณิตศาสตร์มาก และพฤติกรรมรักการอ่านมาก ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนมาก เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก หรือเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนน้อย

การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนกับจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรม รับผิดชอบ

เมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเยาวชนนอกเหนือบิดามารดา โดยมีอิทธิพลสูงสุดในช่วงวัยนี้ ซึ่งบุคคลในวัยนี้มักยึดถือเพื่อนเป็นต้นแบบสำคัญ เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม จึงมักคล้อยตามเพื่อนโดยง่าย วัยรุ่นชอบใช้เวลาว่างอยู่กับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ และเลือกคบเพื่อนที่มีลักษณะนิสัยคล้ายตน ลักษณะของเพื่อนในวัยเดียวกันจึงมีอิทธิพลในการชักจูง และการเลียนแบบพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมได้มาก (แสงอรุณ ธรรมเจริญ; และลินดา สุวรรณดี. 2547)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Bandura. 1986) ทฤษฎีนี้อธิบายวิธีการและกระบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสังคมทำให้เกิดการยอมรับลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะของตน ทฤษฎีนี้ได้นำเอาหลักการเสริมแรง (Principle of reinforcement) และหลักการเชื่อมโยง (Principle of association) มาใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม โดยเน้นการเรียนรู้โดยบังเอิญและการเลียนแบบเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แปลกใหม่ หรือแตกต่างไปจากเดิมได้โดยง่าย โดยทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ ซึ่งจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมซ้ำ ๆ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้น ๆ ไปในที่สุด สิ่งที่จะกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ได้คือ ความหิวความพอใจและการหลบหลีกความทุกข์ (นรา จันชนะกิจ. 2548)

แบนดูรา (สรวงศ์ โค้วตระกูล. 2544 อ้างอิงจาก Bandura. 1963) มีความเห็นว่าทั้งสิ่งแวดล้อม และตัวผู้เรียนมีความสำคัญเท่าๆกัน แบนดูรากล่าวว่า คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวเราอยู่เสมอ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน พฤติกรรมของคนเรา ส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) หรือการเลียนแบบจากตัวแบบ (Modeling) สำหรับตัวแบบไม่จำเป็นต้องเป็น ตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้น อาจเป็นตัวแทนเชิงสัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบที่เห็นในโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรืออาจจะเป็นรูปภาพการ์ตูน หนังสือก็ได้ นอกจากนี้ คำบอกเล่าด้วยคำพูด หรือข้อมูลที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรก็เป็นตัวแบบได้ การเรียนรู้โดยการสังเกตไม่ใช่การลอกแบบจากสิ่งที่สังเกตโดยผู้เรียนไม่คิด คุณสมบัติของผู้เรียนมีความสำคัญ เช่น ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถที่จะรับรู้สิ่งเร้า และสามารถสร้างรหัสหรือกำหนดสัญลักษณ์ของสิ่งที่สังเกตเก็บไว้ในความทรงจำระยะยาวและสามารถเรียกใช้ในขณะที่ยังสังเกตต้องการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ

กระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกตที่ก่อให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมประกอบด้วย 4 กระบวนการ (สรวงศ์ โค้วตระกูล. 2544) คือ 1) กระบวนการความใส่ใจ (Attention) ความใส่ใจของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้าผู้เรียนไม่มีความใส่ใจการเรียนรู้ โดยการสังเกต การเลียนแบบก็จะไม่เกิดขึ้น ดังนั้นความใส่ใจ จึงเป็นสิ่งที่แรกที่ยุ่เรียน จะต้องมึ แบนดูรากล่าวว่า ผู้เรียนจะต้องรับรู้ส่วนประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมของผู้ที่เป็นตัวแบบ องค์ประกอบสำคัญของตัวแบบ

(ที่มีอิทธิพลต่อความใส่ใจของผู้เรียน) มีหลายอย่าง เช่น เป็นผู้มีเกียรติสูง มีความสามารถสูง หน้าตาดี รวมทั้งการแต่งตัว การมีอำนาจที่จะให้รางวัลหรือลงโทษ คุณลักษณะของผู้เรียนก็มีความสัมพันธ์กับกระบวนการใส่ใจ เช่น วัยของผู้เรียน ทักษะทางการใช้มือและท่าทางต่างๆ รวมทั้งบุคลิกภาพของผู้เรียนด้วย 2) กระบวนการจดจำ (Retention Process) การที่ผู้เรียนหรือผู้สังเกตสามารถที่จะเลียนแบบหรือแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบได้เป็นเพราะผู้เรียนบันทึกสิ่งที่ตนสังเกตเห็นจากตัวแบบไว้ในความทรงจำระยะยาว และยังพบว่าผู้สังเกตที่สามารถอธิบายพฤติกรรมหรือการกระทำของตัวแบบด้วยคำพูด หรือสามารถมีภาพพจน์สิ่งที่ตนสังเกตเห็นไว้ในใจ จะเป็นผู้ที่สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้โดยการสังเกตได้ดีกว่าผู้ที่เพียงแต่ดูเฉยๆ หรือทำงานอื่นในขณะที่ดูตัวแบบไปด้วย ดังนั้นผู้สังเกตที่สามารถระลึกถึงสิ่งที่สังเกตเป็นภาพพจน์ในใจ และสามารถเข้ารหัสด้วยคำพูดหรือถ้อยคำ จะเป็นผู้ที่สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวแบบได้แม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานๆ นอกจากนี้ ถ้าผู้สังเกตหรือผู้เรียนมีโอกาสได้เห็นแบบอย่างสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ซ้ำ ก็จะช่วยให้จำได้ดียิ่งขึ้น 3) กระบวนการแสดงพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ (Reproduction Process) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแปรสภาพภาพพจน์หรือสิ่งที่จำไว้ เป็นการเข้ารหัสเป็นถ้อยคำ และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบ ปัจจัยที่สำคัญของกระบวนการนี้คือ ความพร้อมทางด้านร่างกายและทักษะที่จำเป็นในการเลียนแบบของผู้เรียน ถ้าหากผู้เรียนไม่มีความพร้อมก็จะไม่สามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบได้ 4) กระบวนการจูงใจ (Motivation Process) ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกตเห็น เนื่องจากมีความคาดหวังว่า การเลียนแบบจะนำประโยชน์มาให้ เช่น การได้รับแรงเสริมหรือรางวัล หรืออาจจะนำประโยชน์บางสิ่งบางอย่างมาให้ รวมทั้งการคิดว่าการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบจะทำให้ตนหลีกเลี่ยงปัญหาได้

ดังนั้นการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนในงานวิจัยนี้จึงหมายถึง การรายงานของนักเรียนว่าได้สังเกตเห็นและรับรู้การกระทำของเพื่อนๆ ในโรงเรียนได้แสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับผิดชอบด้านต่างๆ ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเองด้านการเรียน 2) การรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

การวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน มีตัวอย่างการวัด เช่นในงานวิจัยของสุกมล มุ่งพัฒนสุนทร (2546) สร้างแบบวัดปริมาณการมีแบบอย่างที่ดีจากคนรอบข้างในการแสดงพฤติกรรมรักสัตว์ทั้งที่บุคคลผู้นั้นกระทำเองและพฤติกรรมสนับสนุนผู้อื่นให้รักสัตว์ แบบวัดมีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 5.62-7.48 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .81 งานวิจัยของศุภรางค์ อินทฤทธิ์ (2552) สร้างแบบวัดการมีแบบอย่างพฤติกรรมรักการอ่านจากเพื่อน แบบวัดมีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10-60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (ค่า r) อยู่ระหว่าง .25 - .56 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .74 ส่วนงานวิจัยของสุมิตตรา เจริมพันธ์ (2545) สร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างจากเพื่อน มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง

10-60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 5.97 - 7.97 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .83 ต่อมากิตติรัตน์ ชัยรัตน์ (2547) สร้างแบบวัดการมีแบบอย่างด้านการเรียนสาร์วิทยาศาสตร์จากเพื่อน แบบวัดมีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (ค่า r) อยู่ระหว่าง .143 - .679 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .85 และงานวิจัยของสุภาสิณี นุ่มเนียม (2546) สร้างแบบวัดการมีแบบอย่างที่เหมาะสม จำนวน 15 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 15 ถึง 90 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 6.18-11.99 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .79 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน โดยอาศัยแนวการสร้างข้อคำถามจากแบบวัดการเห็นแบบอย่างจากเพื่อนของสุมิตรรา เจริมพันธ์ (2545) และแบบวัดการมีแบบอย่างที่เหมาะสมของสุภาสิณี นุ่มเนียม (2546) และปรับปรุงให้เหมาะสมตามนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในครั้งนี้

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนกับตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ (เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) และพฤติกรรมรับผิดชอบ

จากการทบทวนเอกสาร พบผลการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีเพื่อนเป็นแบบอย่างที่ดีในการกระทำที่เหมาะสมกับเจตคติต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ พบในงานวิจัยของสุกมล มุ่งพัฒนสุนทร (2546) พบว่า ตัวแปรการเห็นแบบอย่างที่ดีจากคนรอบข้าง เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาสัตว์ได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .24 - .29) ใน 3 จากทั้งหมด 14 กลุ่มย่อย โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 24.5 - 29.5 งานวิจัยของศุภรางค์ อินทฤทธิ์ (2552) พบว่า ตัวแปรการมีแบบอย่างพฤติกรรมรักการอ่านจากเพื่อน เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 5 ตัวแปร รวมเป็น 6 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักการอ่านได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .44) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 41.50 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักการอ่านได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ในทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .39 - .51) นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์และจิตลักษณะเดิม ยังให้ผลวิจัยในลักษณะเดียวกันคือ เข้าทำนายเป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .40) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 46.0 และยังสามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักการอ่านได้เป็นลำดับเดียวกันในนักเรียนที่มีลักษณะทางชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ในทุกกลุ่มย่อยทั้งหมด (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .34 - .49) ส่วนงานวิจัยของกิตติรัตน์ ชัยรัตน์ (2547) พบว่า ตัวแปรการมี

แบบอย่างด้านการเรียนสาระวิทยาศาสตร์จากเพื่อน เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .11 - .17) ใน 4 จาก 12 กลุ่มย่อยทั้งหมด โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 32.6 - 38.2 และงานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) พบว่า ตัวแปรการมีแบบอย่างที่เหมาะสม เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .28 - .54) ใน 9 จากทั้งหมด 16 กลุ่มย่อย โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 38.8 - 51.6

ส่วนผลวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีเพื่อนเป็นแบบอย่างที่ดีในการกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสมกับการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียนจำนวนหนึ่ง เช่น งานวิจัยของกิตติรัตน์ ชัยรัตน์ (2547) พบว่าตัวแปรการมีแบบอย่างด้านการเรียนสาระวิทยาศาสตร์จากเพื่อน เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .25) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 22.2 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการอ่านสาระวิทยาศาสตร์ได้เป็นลำดับที่ 2 เช่นกันนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 4 จากทั้งหมด 10 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .11 - .30) โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 8.6 - 39.4 ส่วนงานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) พบว่า ตัวแปรการมีแบบอย่างที่เหมาะสม เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .31) ในนักเรียนกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 27.6 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวได้เป็นลำดับเดียวกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ในทุกกลุ่มย่อยทั้งหมด (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .25 - .45) และในชุดทำนายเดียวกันนี้สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .37) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 38.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียนได้เป็นลำดับเดียวกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 15 จากทั้งหมด 16 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .34 - .49)

จากการประมวลเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนในการกระทำพฤติกรรมอย่างเหมาะสม เป็นผู้ที่มีเจตคติต่อพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่าง ๆ มาก เช่น มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาสัตว์มาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักการอ่านมาก มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนสาระวิทยาศาสตร์มาก และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มาก และเป็นผู้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนามากด้วย เช่น มีพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์มาก และมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มาก ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก หรือมีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีแบบอย่างพฤติกรรมรับผิดชอบจากเพื่อนน้อย

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลกับจิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมรับผิดชอบ

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรกที่เกิดมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและมีความสำคัญต่อเด็กมากที่สุด เนื่องจากการเรียนรู้ในช่วงแรกของเด็กนั้นเริ่มต้นจากครอบครัว ครอบครัวมีหน้าที่ในการเลี้ยงดูให้ความรักเอาใจใส่ และมีอิทธิพลในการถ่ายทอดความคิด เจตคติ และพฤติกรรม และบุคลิกภาพโดยรวม การได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ใกล้ชิดมาก ย่อมทำให้เด็กได้รับเอาลักษณะต่างๆของบุคคลที่ตนใกล้ชิดมากด้วย

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใหญ่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางคำพูด และการกระทำ เป็นการสื่อความหมายกับเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ ตลอดจนเป็นทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลและลงโทษเด็กได้ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกตเห็นแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคณะ. 2528) ในประเทศไทยมีนักวิชาการในระดับสากลหลายท่านมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติที่ยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสม ช่วยสร้างคุณภาพทางจิตใจและพฤติกรรมที่ดีงามแก่เด็กได้มาก ซึ่งเด็กเหล่านี้จะเป็นกำลังที่เข้มแข็งในการพัฒนาชาติประเทศต่อไป สำหรับในประเทศไทยมีหลักฐานจากงานวิจัยทางจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์จำนวนมาก ตัวอย่างเช่น การวิจัยวิธีการอบรมเลี้ยงดูหลายรูปแบบ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2528) และวิธีวิเคราะห์การอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยแบบเมต้า (จุษฎิ โยเหลา. 2535) ยืนยันว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่สำคัญเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของเยาวชนอย่างเด่นชัด คือ วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาโดยให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ ให้การสนับสนุน มีเหตุผล ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก มีความเสมอต้นเสมอปลาย มีความชัดเจนในการให้รางวัลต่อพฤติกรรมที่ต้องการส่งเสริมและการลงโทษต่อพฤติกรรมที่ต้องการระงับเป็นวิธีการสำคัญที่ส่งผลทางบวกต่อการส่งเสริมลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมอันดีงามของเด็กและเยาวชนไทย (จุษฎิ โยเหลา. 2535) มาจนถึงงานวิจัยในยุคปัจจุบัน รวมกันกว่า 15 เรื่อง (จุฬเดือน พันธุมนาวิน. 2552) ก็ยังให้ผลที่สอดคล้องกันว่า การอบรมเลี้ยงดู 2 แบบ (คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก และแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์) ถ้ามีมาก ถ้ามีการปฏิบัติต่อเด็กมากในครอบครัวใด เด็กในครอบครัวนั้นก็จะมีลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่น่าปรารถนาหลายด้าน ในการศึกษาครั้งนี้ จึงจะศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุนและการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์เป็นตัวแปรเชิงสาเหตุด้านหนึ่งของพฤติกรรมรับผิดชอบ

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็ก แสดงให้เด็กทราบถึงความรัก ความหวังดี เช่น อบรมให้เด็กเป็นคนดี เพื่อตัวเด็กเอง ใกล้ชิดสนิทสนม โดยใช้เวลาอยู่กับเด็ก และทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ให้ความเอาใจใส่ และเข้าใจจิตใจเด็ก โดยสอบถาม

ถึงเหตุการณ์และกิจกรรมที่เกิดขึ้นกับเด็ก เป็นที่ปรึกษาที่ดีของเด็ก โดยให้คำแนะนำปรึกษา ปลอบใจเมื่อเด็กมีทุกข์หรือมีปัญหา ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองเด็กให้รางวัลหรือให้การส่งเสริมเมื่อเด็กทำสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม และเมื่อเด็กทำไม่ถูกต้องก็ว่ากล่าวตักเตือน อธิบายอย่างมีเหตุผล และลงโทษเมื่อจำเป็นเท่านั้น การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้รางวัล เพื่อส่งเสริม และตักเตือนลงโทษเพื่อให้เด็กละเว้นการกระทำบางอย่างนั้น ต้องทำอย่างมีระบบ ไม่ใช้อารมณ์ของตนเป็นใหญ่ และต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ยึดการกระทำและเจตนาของเด็กเป็นหลักในการให้รางวัล(หรือลงโทษ) เมื่อให้รางวัลควรบอกเด็กด้วยว่าให้เพราะเด็กทำดีในเรื่องใด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; งามตา วรินทร์านนท์;และคณะ. 2536) ในการวิจัยครั้งนี้ได้นิยามความหมายของ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัยสนุนและแบบใช้เหตุผลว่า หมายถึง การที่นักเรียน รายงานว่าตนได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองของตน ในลักษณะที่แสดงความรักใคร่ ชื่นชมยอมรับ ให้ความใกล้ชิดสนิทสนม เป็นกันเองกับตน เป็นที่ปรึกษาที่ดีเพื่อต้องการคอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหา มีการให้รางวัลเมื่อทำความดีและลงโทษเมื่อทำความผิดอย่างสมเหตุสมผล และสม่ำเสมอไม่ทำตามสภาวะทางอารมณ์ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองเอง

การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัยสนุนและแบบใช้เหตุผล มีตัวอย่างการวัดวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัยสนุนและแบบใช้เหตุผล เช่น ในการวิจัยเรื่อง ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและทางป้องกัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน; งามตา วรินทร์านนท์ และคณะ. 2536) ซึ่งทำการวิจัยในกลุ่มนักเรียนชาย และหญิง อายุ 10 - 17 ปี จำนวน 4,590 คน ในกรุงเทพมหานคร โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัยสนุน และแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบบวัดทั้งสองฉบับนี้ปรับปรุงเพิ่มเติมจากแบบวัดในอดีต ซึ่งแบบวัดแต่ละชุดประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 15 ประโยค มีมาตรวัด 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัยสนุนมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .89 ส่วนแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 ต่อมา มีการนำมารวมกันเป็นแบบวัดเดียว ใช้วัดตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัยสนุนและแบบใช้เหตุผล ในงานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) แบบวัดทั้งฉบับโดยเลือกประโยคคำถามมาใช้ แบบวัดละ 10 ข้อ รวมจำนวน 20 ข้อ แบบวัดทั้งฉบับมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) ระหว่าง 4.67 - 9.82 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .90 ระยะเวลาหลังได้มีผู้นำแบบวัดดังกล่าวไปใช้เพื่อศึกษาตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนัยสนุนและแบบใช้เหตุผลในฐานะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมต่างๆหลายพฤติกรรมในเยาวชน เช่น สุภาสินี นุ่มเนียม (2546) ได้รวมแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูสองแบบเข้าด้วยกัน เหลือจำนวน 10 ข้อ เพื่อศึกษาเป็นปัจจัยเชิงเหตุด้านหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 7.01 - 13.43 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .90 ต่อมาจิตติพร ไวโรจน์วิทย์การ (2551) ได้นำแบบวัดการอบรมเลี้ยงดู 2 แบบ จำนวน 10 ข้อ ฉบับเดียวกันนี้ เพื่อใช้ศึกษาเป็นปัจจัยเชิงเหตุด้านหนึ่ง

ของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แบบวัดทั้งฉบับมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 7.50-15.65 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .84 ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536) ฉบับที่สุภาสินี นุ่มเนียม (2546) ได้นำมาปรับใช้โดยรวมแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองเข้าด้วยกัน เป็นจำนวน 10 ข้อ เนื่องจากเป็นแบบวัดยังคงค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง แม้จำนวนข้อคำถามจะถูกลดลง

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลกับตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ (เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) และพฤติกรรมรับผิดชอบ จากการทบทวนเอกสารงานวิจัย พบผลการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลกับเจตคติต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องมีอยู่จำนวนหนึ่ง เช่น ผลงานวิจัยของรุจิเรศ พิษิตานนท์ (2546) ซึ่งศึกษาพฤติกรรมฉลาดเลือกกินของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย จำนวน 650 คน พบว่า ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อื่น 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมฉลาดเลือกกินได้เข้าเป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .29) ในกลุ่มนักเรียนหญิง โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 28.6 ผลงานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) ศึกษาพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 480 คน พบว่า นักเรียนที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก เป็นผู้ที่มีการเจตคติต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะมากกว่านักเรียนที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลน้อย พบในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยที่สำคัญ คือ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางครอบครัวต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี หลังสุดในงานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยการ (2551) ศึกษาพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 482 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิมและลักษณะสถานการณ์ อีก 8 ตัวแปร รวมเป็น 9 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .28) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ ร้อยละ 49.5 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้อีก 10 จากทั้งหมด 16 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .23 - .44) และก่อนหน้านี้ผลงานวิจัยของ สุภาสินี นุ่มเนียม (2546) ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 576 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก เป็นผู้ที่มีการเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.67 และ 43.78 ตามลำดับ) ผลเช่นนี้พบใน

กลุ่มรวมและกลุ่มย่อยที่สำคัญคือ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนสมาชิกน้อย กลุ่มนักเรียนที่เป็นบุตรคนแรก กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนดี กลุ่มนักเรียนที่มีมารดาที่มีการศึกษาน้อย และกลุ่มนักเรียนที่มีฐานะดี นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่า ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวแปรกลุ่มลักษณะสถานการณ์ รวม 4 ด้านสามารถทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้ร้อยละ 41.50 ในกลุ่มนักเรียนฐานะดี โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลเป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 4 (ค่าเบต้าเท่ากับ .15)

ส่วนผลวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบมีอยู่จำนวนหนึ่ง ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ ลินดา สุวรรณดี (2543) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสร้างขยะมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลน้อย พบในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยที่สำคัญคือ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนที่มีฐานะครอบครัวต่ำ และกลุ่มนักเรียนมีสุขภาพจิตดี ในงานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์ วิทยากร (2551) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถรวมทำนายพฤติกรรมการออมได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .24 และ .25) ใน 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มนักเรียนหญิงและกลุ่มนักเรียนที่บิดามีการศึกษามาก โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 15.4 และ 17.0 และผลงานวิจัยของสุภาสิณี นุ่มเนียม (2546) พบว่า ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมอีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถรวมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .21 - .29) ใน 5 กลุ่มย่อยทั้งหมด โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 20.8 - 35.5 และภายในชุดทำนายชุดเดียวกันนี้ สามารถรวมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียนได้เป็นลำดับที่ 3 (ค่าเบต้าเท่ากับ .12) ในกลุ่มนักเรียนที่มารดาที่มีการศึกษามาก โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 34.40

จากการประมวลเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า เยาวชนผู้ที่รายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก เป็นผู้มีเจตคติต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่างๆ มาก เช่น มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมฉลาดเลือกกินมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะ มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ และเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหลายด้านมากด้วย เช่น พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสร้างขยะ พฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ทั้งในครอบครัวและโรงเรียนมาก ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า ยิ่งนักเรียนรับรู้ว่าได้ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลจากครอบครัวมากเท่าใด ก็เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก หรือมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มากเท่านั้น

การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวกับจิตลักษณะตามสถานการณ์และพฤติกรรม รับผิดชอบ

การเห็นแบบอย่างทางพฤติกรรมในครอบครัว จะส่งผลถึงพฤติกรรมของเด็กในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมในด้านที่น่าปรารถนา เพราะเด็กมักลอกเลียนแบบ หรือทำที่ รวมทั้งพฤติกรรมของบิดามารดา การได้ลอกเลียนแบบ หรือได้แสดงท่าทางที่สอดคล้องกับคนที่ตนใกล้ชิด จะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจที่ตนสามารถมีพฤติกรรมใกล้เคียงกับคนที่ตนรัก เคารพและศรัทธา ดังนั้น ถ้าหากบิดามารดามีพฤติกรรมที่ดี ก็จะสามารถเป็นตัวแบบที่ดีของเด็กได้มาก

การมีแบบอย่างจากบิดามารดา หมายถึง การเรียนรู้ทางสังคมของเด็กในการรับรู้การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมและการกระทำต่างๆ ของบิดามารดา การเรียนรู้ของเด็กส่วนมาก มักเลียนแบบผู้ที่ตนรัก นิยมชมชอบ หรือผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูบุตร ด้วยวิธีนี้จึงเป็นผู้ที่บุตรรักและบุตรเห็นความสำคัญของบิดามารดา ซึ่งจะทำให้บุตรยอมรับการอบรมสั่งสอนต่างๆ ของบิดามารดาได้โดยง่าย และยอมรับบิดามารดาเป็นแบบอย่างโดยไม่รู้ตัว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2528) ธรรมชาติของเด็กมีความโน้มเอียงที่จะยึดการแสดงออกของบุคคลอื่นเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติอยู่แล้ว โดยเด็กจะเลียนแบบบิดามารดาหรือกระทำตนคล้ายผู้ที่เลี้ยงดูตนมากที่สุด เพราะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก เป็นผู้ให้ความรักความอบอุ่นและบำบัดความต้องการทางสรีระ เป็นผู้ทำให้เด็กเกิดความสบายกายสบายใจ ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กพอใจ ในภายหลังความพอใจนี้จะถ่ายทอดไปสู่บิดามารดาหรือผู้เลี้ยง ทำให้เด็กเกิดความเอาใจใส่ จดจำพฤติกรรมการปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อของบุคคลที่ตนเองชอบพอ จนกลายเป็นลักษณะพฤติกรรมของตนเองโดยไม่รู้ตัว (จรรยา สุวรรณทัต และคณะ. 2521)

ดังนั้นการเห็นแบบอย่างการรับผิดชอบจากครอบครัว ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้และยอมรับว่า สมาชิกในครอบครัว บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดของตน ได้แสดงพฤติกรรมรับผิดชอบในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้ (เช่น เห็นบิดามารดาแสวงหาความรู้จากการอ่านหนังสือ เป็นต้น) 2) ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (เช่น การใช้ทรัพยากร (น้ำ ไฟฟ้า สาธารณสมบัติ) อย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด ดูแลบริเวณสถานที่ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชนให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย เป็นต้น)

การวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว มีตัวอย่างการวัด เช่น ในงานวิจัยของนิภาพร โชติสุเสนห์ (2545) ได้สร้างแบบวัดการมีแบบอย่างจากบิดามารดา จำนวน 10 ข้อ วัดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย แบบวัดนี้มีพิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 4.67-12.91 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .69 งานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) ได้สร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจากบิดามารดา จำนวน 10 ข้อ

พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 3.43-8.73 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .67 งานวิจัยของมนูญ ภูขลิบเงิน (2547) สร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัว จำนวน 12 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 12 ถึง 72 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 7.15-10.87 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .69 งานวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) สร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัว จำนวน 10 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 ถึง 60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 7.62-12.03 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .87 งานวิจัยของกุหลาบ ไตรโพธิ์ภู (2546) สร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัว จำนวน 12 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 12 ถึง 72 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 4.35-8.87 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .85 งานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) สร้างแบบวัดการมีแบบอย่างที่เหมาะสม จำนวน 15 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 15 ถึง 90 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 6.18-11.99 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .79 ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการมีแบบอย่างพฤติกรรมรับผิดชอบจากครอบครัว โดยอาศัยแนวสร้างข้อคำถามจากแบบวัดการเห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัวของมนูญ ภูขลิบเงิน (2547) แบบวัดการเห็นแบบอย่างการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) แบบวัดการเห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัวของกุหลาบ ไตรโพธิ์ภู (2546) และแบบวัดการมีแบบอย่างที่เหมาะสมของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) และปรับปรุงให้เหมาะสมตามนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในครั้งนี้

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวกับตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ (เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) และพฤติกรรมรับผิดชอบ จากการทบทวนเอกสารงานวิจัย พบผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวกับเจตคติต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องมีอยู่จำนวนหนึ่ง เช่น งานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทย์การ (2551) ศึกษาพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลวิจัยพบว่า ตัวแปรการมีแบบอย่างจากครอบครัว เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .26) ในกลุ่มนักเรียนที่

เป็นลูกคนเดียว โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 42.6 งานวิจัยของมณูญ ภูขลิบเงิน (2547) ศึกษาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 480 คน พบว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัวมาก ก็ยังเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดมากตามไปด้วย ตัวแปรการเห็นแบบอย่างการประหยัดจากครอบครัว เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อื่นอีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .31-.38) ใน 3 จาก 16 กลุ่มย่อย โดยมีปริมาณการทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 19.4-29.5 งานวิจัยของฐานันดร เปียศิริ (2545) ศึกษาพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 701 คน พบว่า ตัวแปรการเห็นแบบอย่างการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัว เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิมและลักษณะสถานการณ์อื่นอีก 6 ตัวแปร รวมเป็น 7 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .38) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 48 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ในทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .34-.42) งานวิจัยของกุหลาบ ไทโร้ท์ภู (2546) ศึกษาพฤติกรรมรักษาความสะอาดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 587 คน ผลวิจัยพบว่า ตัวแปรการเห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัว เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อื่นอีก 4 ตัวแปร รวมเป็น 5 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .32) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 38.7 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้อีก 10 จากทั้งหมด 12 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .27-.47) งานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) ศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 576 คน ผลวิจัยพบว่า ตัวแปรการมีแบบอย่างที่เหมาะสม เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิมและลักษณะสถานการณ์อื่นอีก 7 ตัวแปร รวมเป็น 8 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .23) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 53.1 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้เป็นลำดับที่ 1 ในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้อีก 5 จากทั้งหมด 16 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .27-.42) โดยมีปริมาณการทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 51.3-56.6

ส่วนผลการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่างๆ เช่น งานวิจัยของมณูญ ภูขลิบเงิน (2547) พบว่า ตัวแปรการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อื่นอีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายพฤติกรรมประหยัดพลังงานได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .18) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 21.9 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมประหยัดพลังงานได้ในลำดับที่ 2 เช่นกันในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กัน

ได้ใน 12 จากทั้งหมด 16 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .17-.29) งานวิจัยของของฐานันดร เปียศิริ (2545) พบว่า ตัวแปรการเห็นแบบอย่างการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัว เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .27) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 30.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะชีวิตสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 10 จาก 14 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .23-.35) งานวิจัยของกุหลาบ ไทโรโพธิ์ (2546) พบว่า ตัวแปรการเห็นแบบอย่างการรักษาความสะอาดจากครอบครัว เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 4 ตัวแปร รวมเป็น 5 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนรวมได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .25) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 26.3 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนรวมได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะชีวิตสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 9 จาก 12 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .20-.36) งานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) พบว่า ตัวแปรการมีแบบอย่างที่เหมาะสม เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .31) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 27.6 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะชีวิตสังคมต่าง ๆ กันได้ในทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .25-.45) และยังสามารถทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .37) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 38.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะชีวิตสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 15 จาก 16 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .34-.49)

จากการประมวลเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะบิดามารดา จะเป็นนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมที่น่าปรารถนามาก เช่น มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัด มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้า มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาด และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ และยังเป็นผู้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนามากด้วย เช่น มีพฤติกรรมประหยัดพลังงานมาก มีพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวม มีพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนรวมมาก และมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวและโรงเรียนมาก ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมาก เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ หรือเป็นผู้มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มากกว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวน้อย

การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนกับจิตลักษณะตาม สถานการณ์และพฤติกรรมรับผิดชอบ

ปัจจุบันสื่อมวลชนเป็นสถาบันที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากสังคมในยุคนี้เป็นยุคของการติดต่อสื่อสาร การใช้สื่ออย่างหลากหลายจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่บุคคลจะสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึงและรวดเร็ว โดยเฉพาะเยาวชนมักได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ค่อนข้างมาก สังเกตได้จากในแต่ละวันเยาวชนใช้เวลาไปกับสื่อต่างๆ ไม่น้อย เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ นิทานและการ์ตูน เป็นต้น นอกจากนั้นสถาบันครอบครัวในปัจจุบันสมาชิกในครอบครัวมีเวลาให้แกกันน้อยลง ด้วยวิถีชีวิตที่ต้องเร่งรีบแข่งขันในการทำงาน อาชีพ ยิ่งทำให้สื่อต่างๆ มีโอกาสเข้าถึงเยาวชนได้มากขึ้น (สุภรางค์ อินทนท์. 2552)

การสื่อสารนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อสังคม และการดำเนินชีวิตของบุคคล การสื่อสารมีความสำคัญต่อกระบวนการทางสังคม (Social Process) สังคมดำรงเป็นปึกแผ่นต้องอาศัยการสื่อสาร เป็นเครื่องมือถ่ายทอดข่าวสาร เพื่อให้สมาชิกของสังคมได้ทราบ ซึ่งในภาวะที่สังคมต้องการเปลี่ยนแปลงด้วยแล้ว การสื่อสารยังเป็นกลไกทางสังคม เพื่อส่งเสริมสนับสนุน และขยายการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมให้เป็นไปตามพฤติกรรมที่สังคมกำหนดขึ้นใหม่ นอกจากนี้ผู้ขอรายการโทรทัศน์ที่ให้ความรู้ จะเป็นผู้เห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเองสูงกว่าผู้ที่ขอรายการโทรทัศน์ประเภทอื่น (Weiss. 1969; Ruston. 1979) ซึ่งอาจรวมถึงการเปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านอื่นๆอีก และองค์ประกอบที่จำเป็นในการสื่อความหมายมีอยู่ 4 อย่าง คือ 1)ผู้ส่งข่าวสาร หมายถึง บุคคล หรือกลุ่มที่เป็นผู้ให้ข่าวสาร ต้นตอของข่าวสาร ผู้ส่งสารในด้านสื่อมวลชน คือ ผู้จัดทำหนังสือพิมพ์ ผู้จัดรายการวิทยุ โทรทัศน์ 2)ตัวข่าวสาร หรือข้อมูล ได้แก่ ข้อเท็จจริง แนวคิด สัญลักษณ์ ความรู้สึก อารมณ์ ฯลฯ ทั้งที่เป็นถ้อยคำ ภาษา และที่ไม่ใช่ถ้อยคำภาษา 3)ช่องทางหรือสื่อ หมายถึง ช่องทางหรือสิ่งที่จะช่วยให้การถ่ายทอดสื่อสาร เป็นไปได้ตามสะดวก และถูกต้องชัดเจนตามความประสงค์ของผู้ส่งข่าวสาร ได้แก่ เครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้รับข่าวสารมองเห็น ได้ยิน และสัมผัสกับข่าวสารมากที่สุด ดังนั้นจึงเป็นการพูดอธิบาย เขียนจดหมาย โทรศัพท์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ 4)ผู้รับสาร คือ บุคคลผู้ได้รับข่าวสารที่ผู้ส่งข่าวสารส่งมาให้ ผู้รับข่าวสารจากสื่อมวลชน คือ ผู้ชมโทรทัศน์ วิทยุ และผู้อ่านหนังสือพิมพ์ ตามปกติเมื่อผู้รับข่าวสารได้รับข่าวสารและจะมีปฏิกิริยา เป็นข้อมูลย้อนกลับ กระบวนการสื่อความหมายจะได้ผลมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับผู้รับข่าวสารด้วย ถ้าผู้รับข่าวสารไม่สนใจ ไม่ตั้งใจที่จะดู ฟัง และรับข่าวสาร การสื่อความหมายก็จะได้ไม่ผล หรือปรากฏผลในทางที่ผิดไป

และสาเหตุที่บุคคลกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบมีสาเหตุที่สำคัญ คือ 1) ลักษณะของตัวแบบโดยผู้เลียนแบบจะเลือกเอาตัวแบบประเภทที่มีคุณสมบัติที่น่าสนใจ หรือน่าเลื่อมใส และตัวแบบนั้นได้ทำพฤติกรรมที่ส่งเสริมคุณสมบัติของตนด้วย โดยตัวแบบที่มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่กว่า หรือมีประสบการณ์มากกว่าจะถูกเลียนแบบมาก เพราะผู้เลียนแบบเชื่อว่าตัวแบบมีความรู้มากกว่าความ

เป็นตัวตนในสิ่งที่ถูกที่ควร 2) ผลที่เกิดขึ้นตามตัวแบบ จะเป็นเครื่องชี้ว่าผู้เลียนแบบหรือผู้สังเกตจะทำตามตัวแบบหรือไม่ ถ้าตัวแบบกระทำพฤติกรรมหนึ่งแล้วได้รางวัล ซึ่งนำความพอใจมาให้ ผู้กระทำพฤติกรรมหนึ่งแล้ว ผู้สังเกตอยากเลียนแบบการกระทำพฤติกรรมนั้น เพราะหวังว่าตนจะได้รับรางวัลบ้าง ส่วนการที่ตัวแบบกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งแล้วถูกลงโทษ ทำให้ตัวแบบเกิดความไม่พอใจหรือเสียใจ ผู้สังเกตย่อมไม่ยอมให้ประสบการณ์นั้นเกิดกับตน จึงอาจงดเว้นไม่เลียนแบบการกระทำนั้น (ดวงเดือน พันธมนานิน. 2524)

ดังนั้นการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนในงานวิจัยนี้จึงหมายถึง การรายงานของนักเรียนว่าได้สังเกตเห็นแบบอย่างและรับรู้ถึงความสำเร็จในการดำรงชีวิต และความพึงพอใจในชีวิต ด้านต่างๆของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ได้แก่ 1)เห็นแบบอย่างการพัฒนาตนเองด้านการเรียน 2)เห็นแบบอย่างการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ

การวัดการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน มีตัวอย่างการวัดในงานวิจัยของวรรณลดา กันต์โถม (2553) สร้างแบบวัดการมีแบบอย่างที่ดีจากสื่อ มีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 12 - 72 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 1.96-7.27 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .67 งานวิจัยของรุจิเรศ พิษิตตานนท์ (2546) สร้างแบบวัดการรับรู้ข่าวสารด้านสุขภาพ มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 2.98-9.28 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .83 ส่วนงานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) สร้างแบบวัดการรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .73 และงานวิจัยของกุหลาบ ไทโรโพธิ์ (2546) สร้างแบบวัดการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด มีข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 12 - 72 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 4.79-8.01 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .80 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน โดยอาศัยแนวการสร้างข้อคำถามจากแบบวัดการรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม ของลินดา สุวรรณดี (2543) และแบบวัดการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของกุหลาบ ไทโรโพธิ์ (2546) และปรับปรุงให้เหมาะสมตามนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในครั้งนี้

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนกับตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ (เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) และพฤติกรรมรับผิดชอบ จากการทบทวนเอกสาร พบผลการวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนในการกระทำที่เหมาะสมกับเจตคติต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ พบในงานวิจัยของนิศากร สนามเขต (2550) ได้ศึกษาพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 639 คน พบว่า ตัวแปรการเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนที่ดีจากสื่อ เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .28) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 36 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้อีก 20 จากทั้งหมด 24 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .22 - .42) โดยมีปริมาณการทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 22.4-46.2 งานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) ศึกษาพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 480 คน พบว่า ตัวแปรการรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .47) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 32.3 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .43 - .55) โดยมีปริมาณการทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 27.5-39.6 งานวิจัยของกุหลาบ ไทโรโพธิ์ (2546) ศึกษาพฤติกรรมรักษาความสะอาดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 587 คน พบว่า ตัวแปรการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 4 ตัวแปร รวมเป็น 5 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .32) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 38.7 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดได้เป็นลำดับที่ 2 เช่นกันในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้อีก 10 จากทั้งหมด 12 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .18 - .29) โดยมีปริมาณการทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 34-49

ส่วนผลวิจัยที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนกับการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียนมีจำนวนหนึ่ง เช่น งานวิจัยของนิศากร สนามเขต (2550) พบว่า ตัวแปรการเห็นแบบอย่างผลการคบเพื่อนที่ดีจากสื่อเมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายพฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านที่ไม่ดีได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .42) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายได้ร้อยละ 33 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านที่ไม่ดีได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในกลุ่มนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 25

จากทั้งหมด 26 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .38-.57) และยังสามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันเพื่อนจากสิ่งที่ไม่ดีได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .28) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการทำนายได้ร้อยละ 30.7 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมพฤติกรรมการป้องกันเพื่อนจากสิ่งที่ไม่ดีได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 20 จากทั้งหมด 26 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .22-.50) งานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) พบว่า ตัวแปรการรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 1 ตัวแปร รวมเป็น 2 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่าได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .41) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการทำนายได้ร้อยละ 22.7 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่าได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ทั้งหมดทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .31-.51) และยังสามารถทำนายพฤติกรรมหลักเลียงการสร้างขยะได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .47) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการทำนายได้ร้อยละ 27.2 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมพฤติกรรมหลักเลียงการสร้างขยะได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ทั้งหมดทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .44-.50) งานวิจัยของกุหลาบ ไทโรธิ์ภู (2546) พบว่า ตัวแปรการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์อีก 4 ตัวแปร รวมเป็น 5 ตัวแปร สามารถเข้าร่วมทำนายพฤติกรรมการรักษาความสะอาดส่วนตัวได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .17) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการทำนายได้ร้อยละ 20.6 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการรักษาความสะอาดส่วนตัวได้เป็นลำดับที่ 2 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 9 จากทั้งหมด 12 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .16-.25) และยังสามารถทำนายพฤติกรรมการรักษาความสะอาดส่วนรวมได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .17) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการทำนายได้ร้อยละ 26.3 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการรักษาความสะอาดส่วนรวมได้เป็นลำดับที่ 2 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 8 จากทั้งหมด 12 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .16-.27)

จากการประมวลเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนในการกระทำพฤติกรรมอย่างเหมาะสม เป็นผู้ที่มีเจตคติต่อพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่าง ๆ มาก เช่น มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมาก และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาด และเป็นผู้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนามากด้วย เช่น พฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมาก (การปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านที่ไม่ดี การป้องกันเพื่อนจากสิ่งที่ไม่ดี) มีพฤติกรรมการลดปริมาณขยะมาก และมีพฤติกรรมรักษาความสะอาดมาก ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนมาก เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก หรือมีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่เห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนน้อย

จิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

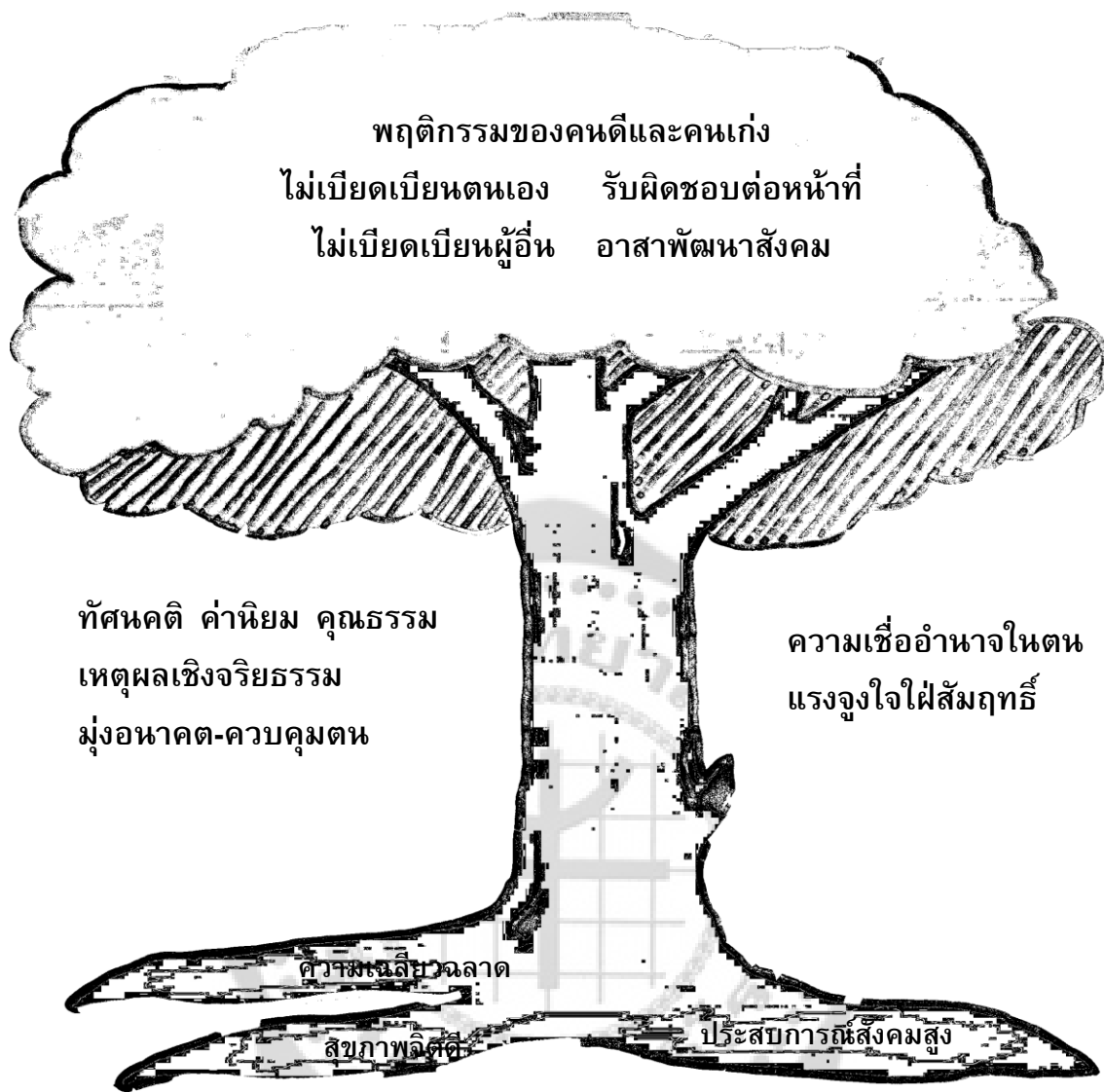
จิตลักษณะเดิมเป็นลักษณะทางจิตใจที่ติดตัวบุคคลมาจากประสบการณ์ที่ได้รับจากปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวและสถานศึกษา เป็นลักษณะที่สะสมในตัวบุคคลตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมหนึ่งๆ ที่มีลักษณะคงที่ ไม่แปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์โดยรวม (Magnusson; & Endler. 1977) ตัวอย่างจิตลักษณะเดิมที่สำคัญสำหรับคนไทย ปรากฏเป็นองค์ประกอบในทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม และจิตลักษณะเดิมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มาจากทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ซึ่งแสดงถึงสาเหตุของพฤติกรรมคนดีและคนเก่ง ว่าพฤติกรรมเหล่านี้ มีสาเหตุจากจิตใจอะไรบ้าง ทฤษฎีนี้สร้างจากการสรุปผลการวิจัยในเรื่องดังกล่าวของเยาวชนและประชาชนไทย อายุ 6 ถึง 60 ปี จำนวนรวมหลายพันคน ซึ่งเป็นผลการวิจัยในประเทศในช่วง 20 ปีนี้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538)

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ตัวแปรจิตลักษณะบางด้านตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543) ที่คาดว่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมเกิดจากการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมประเภทต่างๆ ของคนไทย อายุ ตั้งแต่ 6 ถึง 60 ปี จำนวนหลายสิบเรื่อง ทฤษฎีนี้แสดงถึงสาเหตุสำคัญของการเกิดพฤติกรรมคนดีและคนเก่ง ที่ประกอบไปด้วยพฤติกรรมที่พึงปรารถนา 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เปรียบเสมือนดอกและผลของต้นไม้ ได้แก่ กลุ่มพฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง กลุ่มพฤติกรรมการไม่เบียดเบียนผู้อื่น กลุ่มพฤติกรรมทำตามหน้าที่ และกลุ่มพฤติกรรมพัฒนาตนและสังคม ส่วนสาเหตุทางจิตใจของพฤติกรรมต่างๆ ดังกล่าวมีอยู่ใน 2 ส่วนของต้นไม้ ส่วนลำต้นของต้นไม้ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้านคือ 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม 2) ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน 3) ความเชื่ออำนาจในตน 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5) เจตคติ คุณธรรม และค่านิยม (ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนึ่งหรือสถานการณ์หนึ่ง) ส่วนรากของต้นไม้มีจิตลักษณะ 3 ด้านได้แก่ 1) สติปัญญา 2) ประสบการณ์สังคม 3) สุขภาพจิต และจิตลักษณะตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นต้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2543)

จากการประมวลเอกสารงานวิจัยพบว่า จิตลักษณะเดิมที่สำคัญเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบ ได้แก่ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต การรับรู้คุณค่าความดี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เช่น (งานวิจัยของสมิตตรา เจิมพันธ์. 2545; และสุภาสินี นุ่มเนียม. 2546)

ต่อไปนี้เป็น การประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วย ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต การรับรู้คุณค่าความดี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

ภาพประกอบ 4 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจ
ของพฤติกรรมทางจริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2543)

ความมีเหตุมีผลกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

ความมีเหตุมีผลเป็นลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวกับ การคิด การใช้สติและปัญญากับประเด็น
เรื่องราว หรือปัญหาต่างๆ นักวิชาการได้ทำการศึกษาการคิดอย่างมีเหตุมีผล หรือการใช้เหตุผลของ
บุคคลในลักษณะต่างๆ อย่างหลากหลาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นความสำคัญของ
ลักษณะดังกล่าว ที่มีต่อการดำรงชีวิตที่ดีของบุคคล จึงได้ทรงกำหนดให้เป็น 1 ใน 3 องค์ประกอบ
สำคัญตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โกศล มีคุณ. 2251)

จากการประมวลเอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ความมีเหตุมีผลของบุคคล
ตามความหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบขึ้นด้วย ความคิด อย่างน้อย 3 แบบ
ได้แก่ 1) การคิดแบบสาเหตุ-ผล (Causal Reasoning) 2) การคิดเหตุผลแบบนิรนัยและอุปนัย

(Deductive and Inductive Reasoning) และ3) การคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Inductive) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ก็อยู่ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความมีเหตุมีผลทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคิดแบบสาเหตุ-ผล (Causal Reasoning) (โกศล มีคุณ. 2551 อ้างอิงจาก Klahr & Simon. 2001) อธิบายว่า เป็นการคิดหาเหตุผลในลักษณะเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่คาดว่าจะเกิดกับสิ่งที่คาดว่าจะเกิดเป็นผล โดยอธิบายถึงลักษณะ โครงสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เกิดเหตุและผลนั้นๆ ด้วย การคิดแบบสาเหตุ-ผลนี้มีความสำคัญมาก เป็นวิธีการคิดที่นักวิจัยหรือนักวิทยาศาสตร์ใช้ในการสกัดความจริงออกจากความเท็จ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในลักษณะเชิงเหตุเชิงผล ทำให้เกิดความรู้ความจริงที่เชื่อถือได้จำนวนมาก 2) การคิดเหตุผลแบบนิรนัยและอุปนัย (Deductive and Inductive Reasoning) การคิดให้เหตุผลแบบนิรนัย และแบบอุปนัย มีลักษณะที่ตรงข้ามกัน กล่าวคือ การคิดแบบนิรนัย (Deductive) เป็นการลงความเห็นโดยพิจารณาจากหลักทั่วไป เพื่อไปสู่เรื่องเฉพาะ ขณะที่การคิดแบบอุปนัย (Inductive) เป็นการพิสูจน์หลักทั่วไป โดยเอากรณีเฉพาะรายมาอ้าง (สอ เสถบุตร. 2540) 3) การคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Inductive) ให้ความสำคัญกับทั้งวิธีการนิรนัย และวิธีการอุปนัย วิธีนี้เกิดขึ้นโดย (โกศล มีคุณ. 2551 อ้างอิงจาก John Dewey. 1983) ได้จัดระบบของวิธีการนิรนัย-อุปนัยเสียใหม่ เป็นขั้นตอนเรียกว่าวิธีวิทยาศาสตร์ (Method of science) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (โกศล มีคุณ. 2551; อ้างอิงจาก Best et al., 2003) คือ 1) กำหนดและนิยามปัญหา 2) สร้างสมมติฐาน 3) เก็บรวบรวม จัดระบบ และวิเคราะห์ข้อมูล 4) ประมวลข้อสรุป 5) ตรวจสอบทดสอบผลในสถานการณ์เฉพาะ ในการศึกษาวิจัย ได้จำแนกการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ เป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ ทักษะทางปัญญาทั่วไป (General Intellectual Skill) ซึ่งในการคิดแก้ปัญหาประกอบด้วย การประยุกต์หลักการหรือวิธีการของการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อการแก้ปัญหาหรืออธิบาย (อย่างมีเหตุมีผล) ประเภทที่สองคือ วิธีการพัฒนาแนวความคิด (Conceptual Development Approach) ซึ่งบุคคลได้ปฏิบัติในการออกแบบการทดลอง หรือตรวจสอบประเมินผลที่พบจากการทดลองที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับการคิดอย่างมีเหตุผลทั้งสามแบบ จะเห็นได้ว่ามีลักษณะสำคัญร่วมกันคือ วิธีการคิดในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะที่เป็นปัญหาเชิงวิทยาศาสตร์ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งวิธีการไม่ว่าจะเป็นการคิดแบบสาเหตุ-ผล (Causal Reasoning) ซึ่งเป็นความสามารถที่จะพิจารณาผล คิดเชื่อมโยงไปสู่สาเหตุได้อย่างถูกต้อง การคิดเหตุผลแบบนิรนัย-อุปนัย (Deductive and Inductive Reasoning) ซึ่งเป็นการคิดที่มีระบบทั้งจากหลักการสู่กรณีเฉพาะ และจากกรณีเฉพาะสู่กรณีทั่วไป อันเป็นวิธีการที่ได้มีการพัฒนาไปสู่วิธีนี้การวิทยาศาสตร์ รวมทั้งวิธีการวิทยาศาสตร์ซึ่งเน้นทักษะทางปัญญาทั่วไป หรือวิธีการพัฒนาแนวความคิด

กล่าวโดยสรุป ความมีเหตุมีผล อาจแบ่งได้เป็นสองด้าน คือ ความมีเหตุมีผลด้านสังคม และความมีเหตุมีผลด้านวิทยาศาสตร์ สำหรับความมีเหตุมีผลด้านสังคมนั้น นักวิชาการในประเทศไทย ได้มีการศึกษา และสร้างแบบวัดไว้มาก่อนข้างมากแล้ว ในการวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดความมีเหตุมีผลที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนากระบวนการ

ไทย จึงกำหนดเป้าหมายไว้ว่าการมีเหตุมีผลด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีขอบข่ายครอบคลุม การคิดแบบสาเหตุ-ผล การคิดเหตุผลแบบนิรนัย-อุปนัย และการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์

ในงานวิจัยนี้ ความมีเหตุมีผล หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวกับความคิดการใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ซึ่งช่วยให้แก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้บุคคลเกิดความงอกงามทางปัญญาด้วย

การวัดความมีเหตุมีผลกับพฤติกรรมรับผิดชอบ ในงานวิจัยของโกศล มีคุณ (2551) ได้ทำการสร้างแบบวัดและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ของแบบวัดความมีเหตุมีผลในกลุ่มผู้ใหญ่ เป็นกลุ่มผู้มีอายุมากกว่า 23 ปี จำนวน 1,797 คน นักศึกษา เป็นกลุ่มผู้มีอายุ 19-23 ปี จำนวน 1,335 คน และนักเรียน เป็นกลุ่มผู้กำลังศึกษาในสถานการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 - 4 อายุ 13-18 ปี จำนวน 1,907 คน โดยใช้หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) คือการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และองค์ประกอบเชิงยืนยัน แต่ละกลุ่มจะมีแบบวัดกลุ่มละ 4 ชุด และสำหรับแบบวัดความมีเหตุมีผลในกลุ่มนักเรียน ได้แก่ แบบวัดการคิดแบบสาเหตุ-ผล และแบบวัดการคิดแบบเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นแบบวัดมาตราประมินรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มี 5 องค์ประกอบ และมีจำนวน 14 ข้อเท่ากันทั้งสองแบบวัด มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .65 และ .68 ตามลำดับ สำหรับแบบวัดการคิดแบบนิรนัย-อุปนัย-จัดกลุ่ม มี 2 องค์ประกอบ มี 4 กลุ่มข้อความ เป็นแบบวัดที่มีการให้คะแนนแบบถูกให้ 1 คะแนน ผิดให้ 0 คะแนน จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .45 และแบบวัดจิตเอกภาคในด้านความมีเหตุมีผลในนักเรียน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัดรวมทั้ง 3 แบบวัดในครั้งเดียว เสมือนเป็นแบบวัดเดียว วัดจิตลักษณะร่วมกัน แบบวัดนี้เป็นแบบวัดมาตราประมินรวมค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มี 6 ตัวแปร ประกอบด้วย 19 ข้อ เป็นการคิดแบบสาเหตุ-ผล จำนวน 11 ข้อ และการคิดแบบเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .68 ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดจิตเอกภาคด้านความมีเหตุมีผลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและองค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความมีเหตุมีผลทั้ง 3 แบบรวมกันในครั้งเดียวแล้ว ซึ่งเป็นแบบวัดจิตเอกภาคด้านความมีเหตุมีผล 2 แบบคือ แบบวัดการคิดแบบสาเหตุและผล จำนวน 11 ข้อ และการคิดแบบเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ 8 ข้อ รวม 19 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .68 ในการวัดความมีเหตุมีผลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ จะใช้แบบวัดฉบับนี้ เนื่องจากผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพิสูจน์ข้อคำถามแบบวัดให้ได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาและมีคุณภาพแบบวัดที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความมีเหตุมีผลกับพฤติกรรมรับผิดชอบ ความมีเหตุมีผล เป็นกิจกรรมทางปัญญาของบุคคล แบ่งได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ กลุ่มแรกเป็นการคิดหรือความมีเหตุมีผลทางด้านสังคม เช่น การคิด/เหตุผลเชิงจริยธรรม การคิด/เหตุผลในลักษณะทำนายได้ ควบคุมได้ การคิด/เหตุผลในลักษณะของการไม่บิดเบือนความจริง (ในผู้มีสุขภาพจิตที่ดี) กลุ่มที่สองเป็นการคิดหรือความมีเหตุมีผลทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคิดสาเหตุ-ผล 2) การคิดเหตุผลแบบนิรนัย-อุปนัย และ 3) การคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ ในผลงานของอนุ เจริญวงศ์ระยับ และคณะ (2549) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใฝ่รู้ทางวิทยาศาสตร์กับความตั้งใจเป็นนักวิทยาศาสตร์ การใฝ่รู้ทางวิทยาศาสตร์ เป็นการรับรู้ของบุคคลว่าตนเองมีความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมเกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยวิธีการสนทนา ชักถาม อ่านหนังสือ และศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และการแสวงหาความรู้ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรม ส่วนความตั้งใจเป็นนักวิทยาศาสตร์ หมายถึง ระดับความมุ่งมั่น ความตั้งใจ ความปรารถนา ความพยายาม ความแน่วแน่ ความใฝ่ฝัน การรอคอยโอกาส และความต้องการที่จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ความตั้งใจที่จะศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เอื้อให้ตนเองได้ประกอบอาชีพทางวิทยาศาสตร์ และความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพทางวิทยาศาสตร์ พบผลว่า 2 ตัวแปรแฝงนี้ สัมพันธ์กัน (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลรวม .59) หมายความว่า นักเรียนที่มีการปฏิบัติ ความรู้สึก และความคิด เกี่ยวกับการแสวงหาความรู้และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งมีความตั้งใจที่จะศึกษาต่อสาขาวิทยาศาสตร์ และตั้งใจที่จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ในอนาคตมากขึ้นเท่านั้น โดยการใฝ่รู้ทางวิทยาศาสตร์สามารถอธิบายความตั้งใจเป็นนักวิทยาศาสตร์ได้ร้อยละ 42 แสดงว่า การคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะเป็นผู้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาข้อมูล เพื่อความรอบรู้ อย่างมีเหตุมีผล

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ที่มีความมีเหตุมีผลสูง เป็นผู้ที่ใฝ่รู้ทางวิทยาศาสตร์มาก ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า นักเรียนที่มีความมีเหตุมีผลสูง มีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่ใช้ความมีเหตุมีผลต่ำ

การมีภูมิคุ้มกันทางจิตกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้ประชาชนไทยนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต (คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. 2547) จะเห็นได้ว่า การมีภูมิคุ้มกันตนเป็นคุณลักษณะที่สำคัญ ซึ่งได้มีนักวิชาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาศึกษาในสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ และได้เสนอว่าการมีภูมิคุ้มกันตนทางจิต มีความเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะที่สำคัญ 4 ด้าน ที่ยังมีการศึกษาน้อย ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี สติสัมปชัญญะ ความชอบเสี่ยง และการจัดการความเครียด

นักวิชาการต่างประเทศ (Duryea, Ranson, & English) ได้ทำการศึกษาการมีภูมิคุ้มกันทางจิต (Psychological Immunity) โดยมีพื้นฐานองค์ความรู้จากทฤษฎีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวบุคคล (Inoculation theory) ของ McGuire (1961) และ McGuire & Papageorgis (1961) ซึ่งได้เสนอว่าการเตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะรับการโจมตีหรือการชักจูง โดยฝึกอบรมให้บุคคลนั้นถูกโจมตีหรือยั่วเยงอย่างอ่อนๆ ในประเด็นที่กระทบต่อความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อ เมื่อถูกโจมตีเช่นนี้ บุคคลก็จะหาข้อมูลหลักฐานมาลบล้างการโจมตีนั้น ทำให้มีความรู้และเจตคติที่ดีเพิ่มขึ้นจนเกิดภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งมากขึ้นตามไปด้วย หลังจากนั้นถ้าบุคคลถูกโจมตีหนักขึ้นในเรื่องเดียวกันนี้ บุคคลก็จะสามารถโต้ตอบและปฏิเสธการชักจูงนั้นได้ไม่ยาก หลักการนี้เปรียบเสมือนการปลูกฝีสร้างภูมิคุ้มกันต้านเชื้อโรค

งามตา วินิตานนท์ (2550) ได้ทำการประมวลเอกสารเพื่อคัดเลือกจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องอย่างสำคัญกับการมีภูมิคุ้มกันตนทางจิต และพบว่ามียุ่ด้วยกันหลายด้าน บางด้านก็มีความเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะตามทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นต้น นอกจากนี้การมีภูมิคุ้มกันตนทางจิตยังมีความเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะอื่นๆ ที่ยังไม่ค่อยมีผู้ศึกษาในประเทศไทยมากนัก จิตลักษณะที่สำคัญอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี สติสัมปชัญญะ ความชอบเสี่ยง และการจัดการความเครียด สำหรับจิตลักษณะด้านแรก การมองโลกในแง่ดี เป็นวิธีการคิดหรือความคาดหวังของบุคคลในการปรับตัวเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ทำทนายหรือเมื่อเกิดปัญหาในชีวิต หรือเมื่อเกิดอุปสรรคปัญหา โดยบุคคลที่มีการมองโลกในแง่ดี มักเป็นผู้ที่มี 1.1) ความคิดและเชื่อด้านบวก เมื่อเกิดปัญหา เนื่องจากในยามที่ประสบปัญหาบุคคลมักมีความวิตกกังวล เครียด ซึมเศร้าจนอาจทำให้รู้สึกว่ปัญหาที่ประสบนั้นแก้ไม่ได้ แต่ผู้ที่มีมองโลกในแง่ดีมักเป็นผู้ที่มีความหวัง เห็นปัญหาเป็นเรื่องราวธรรมดาที่หน้าจะมีทางออก และปัญหาที่เผชิญอยู่มีลักษณะชั่วคราว ไม่ลุกลามใหญ่โต (งามตา วินิตานนท์. 2550; อ้างอิงจาก Seligman. 1998) และ 1.2) มองอนาคตในทางที่ดี ผู้ที่มีมองโลกในแง่ดีจะมีความคิดว่า ในอนาคตคงจะได้พบกับสิ่งที่ดีในชีวิต ทำให้มีความหวังในทางบวก มีสุขภาพจิตดี (งามตา วินิตานนท์. 2550; อ้างอิงจาก Carver, Scheier, & Weintraub. 1989) ด้านที่สอง สติ-สัมปชัญญะ เป็นความสามารถของมนุษย์ในการที่จะหยุดเพื่อที่จะพิจารณาประมวลข้อมูลรอบด้านเพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสม ซึ่งทำให้ดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาท ผู้ที่มีสติสัมปชัญญะมักเป็นผู้ที่ 2.1) ไม่ค่อยขาดสติ มีสมาธิในการกระทำ รู้ตัวว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นรอบตัวบ้าง และตนกำลังทำอะไรอยู่ (จุฑาเดือน พันธมนาวิน และงามตา วินิตานนท์. 2551; อ้างอิงจาก Goven & Marsch. 2001) จึงมีความระมัดระวังตน และควบคุมสติได้ 2.2) มีการหลงลืมน้อย โดยผู้ที่มีสติสัมปชัญญะมักเป็นผู้ที่รู้ตัว ตระหนักเกี่ยวกับตนเองและสิ่งรอบข้าง (จุฑาเดือน พันธมนาวิน และงามตา วินิตานนท์. 2551; อ้างอิงจาก Fenigstein, Scheier, & Buss. 1975) จึงมีความหลงลืมน้อย และ 2.3) ไม่ค่อยมีความหลงเชื่อที่ผิด มักเป็นผู้ที่รู้สาเหตุรู้ผล เพราะมีการหยุดเพื่อสำรวจตนเอง จึงมีการรับรู้ที่ถูกต้อง ทนต่อเหตุการณ์ และมีความรอบคอบ (พระราชวรมนี) ด้านที่สาม ความชอบเสี่ยง เป็นจิตลักษณะของมนุษย์ที่ชอบความท้าทาย สนุกตื่นเต้น ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักเป็น

สิ่งที่อันตรายหรือการยับยั้งจากสิ่งที่ไม่ดี ดังนั้นผู้ที่ชอบเสี่ยงมาก จึงเป็นคนที่ขาดภูมิคุ้มกันตนเอง นักวิชาการได้อธิบายลักษณะของความชอบเสี่ยง โดยสรุปได้ว่า ผู้ที่ชอบเสี่ยงมากเป็นผู้ที่ 3.1) อยากทดลองสิ่งท้าทาย ทั้งๆ อาจเป็นการขัดกับกฎระเบียบ เช่น ทดลองขับขี่มอเตอร์ไซด์ (ดูเจดือน พันธุมนาวัน และงามตา วณิชทานนท์. 2551; อ้างอิงจาก Dahlen & White. 2006) 3.2) ไม่ค่อยตระหนักถึงผลเสียต่อตนเองและสังคม โดยคิดว่าการกระทำนั้นน่าจะเป็นประโยชน์มากกว่าโทษ (ดูเจดือน พันธุมนาวัน และงามตา วณิชทานนท์. 2551; อ้างอิงจาก Gardner & Steinberg. 2005) และ 3.3) ทำตามผู้อื่น เพื่อให้ยอมรับหรือตามความเคยชิน เช่น ยอมเสี่ยงมีเพศสัมพันธ์ โดยไม่คำนึงถึงโรคเอดส์ (ดูเจดือน พันธุมนาวัน และงามตา วณิชทานนท์. 2551; อ้างอิงจาก Bornovalova และคณะ. 2008) และด้านที่สี่ การจัดการความเครียด ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของบุคคลที่แสดงถึงความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง คือ ความสามารถในการจัดการกับความเครียด (ดูเจดือน พันธุมนาวัน และงามตา วณิชทานนท์. 2551; อ้างอิงจาก Lazarus & Folkman. 1984) โดยบุคคลที่มีความสามารถในด้านนี้มักเป็นผู้ที่ 4.1) กล้าขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น (ดูเจดือน พันธุมนาวัน และงามตา วณิชทานนท์. 2551; อ้างอิงจาก Clark, Borman, Cropanzano, & James. 1995; House. 1981) เมื่อรู้ว่าตนเองเกิดความเครียด และ 4.2) มีแนวทางหรือกลยุทธ์ในการจัดการความเครียด ทั้งในเชิงความคิดและการกระทำ เช่น ปล่อยตนเองนอนพักให้มากขึ้น ออกกำลังกาย เป็นต้น (ดูเจดือน พันธุมนาวัน และงามตา วณิชทานนท์. 2551; อ้างอิงจาก Compas และคณะ. 2001) โดยยึดหลักแนวทางจัดการในทางที่ดีและเหมาะสม

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงสรุปว่า การมีภูมิคุ้มกันตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความพร้อมทางความรู้การคิด แรงจูงใจและวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงพอที่จะจัดการกับสถานการณ์ยับยั้งหรือการปลุกปั่นโจมตีจากบุคคลอื่น (ที่มุ่งสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือเจตคติหรือพฤติกรรม) ด้วยจิตลักษณะที่แข็งแกร่งและความสามารถในการเตรียมตนหลายด้าน

การวัดการมีภูมิคุ้มกันทางจิตกับพฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น งานวิจัยของนิศากร สนามเขต (2550) สร้างแบบวัดการมีภูมิคุ้มกันภายในตนเอง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความสามารถในการรับรู้และตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของนักเรียน โดยมีความสามารถในการรับรู้การแสดงผลพฤติกรรมของเพื่อนของตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี เช่น รับรู้ว่าเพื่อนที่เล่นการพนัน เป็นคนที่ไม่ดี เป็นต้น ซึ่งนำไปสู่ความสามารถในการตัดสินใจกระทำต่างๆ ที่ตนเองยอมรับหรือปฏิเสธเพื่อนคนนั้น เช่น เพื่อนที่เล่นการพนัน อาจชักพาไปในทางเสื่อมเสียได้มาก เป็นต้น และมีมิติที่สอง คือ การตัดสินใจที่จะแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลในมิติแรกในเชิงของการยอมรับหรือปฏิเสธ โดยแต่ละข้อคำถามมีมาตราประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีจำนวน 15 ข้อ แบบวัดนี้มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 6.67 ถึง 21.95 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .82 ในปี พ.ศ. 2551 นักวิจัยในโครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัด

การมีภูมิคุ้มกันตนเองทางจิต ดุจเดือน พันธุมนาวัน และงามตา วนินทานนท์ (2551) ได้ประมวลเอกสารเพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรที่เกี่ยวกับภูมิคุ้มกันตนเองทางจิต 4 ตัวแปร ดังกล่าวมาแล้ว และสร้างแบบวัดตามนิยามนั้น แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 3 ประเภท คือ 1) ผู้ใหญ่ จำนวน 1,479 คน 2) นักศึกษา จำนวน 1,735 คน และ 3) นักเรียน 2,767 คน รวมทั้งสิ้น 5,999 คน โดยทำการวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีการหาค่าความเชื่อมั่นชนิดสัมประสิทธิ์แอลฟาในทุกแบบวัด ทำให้ได้แบบวัดภูมิคุ้มกันตนเองทางจิตใน 3 กลุ่มตัวอย่างละ 5 แบบวัด โดยแบ่งเป็นจิตลักษณะเดียว 4 แบบวัด ได้แก่ แบบวัดการมองโลกในแง่ดี แบบวัดความชอบเสี่ยง แบบวัดสติ-สัมปชัญญะ และแบบวัดการจัดการกับความเครียด และแบบวัดจิตเอกภาค 1 แบบวัด รวมเป็น 15 แบบวัด สำหรับแบบวัดการมีภูมิคุ้มกันตนเองทางจิตในนักเรียน แบบวัดแรกคือ แบบวัดการมองโลกในแง่ดี แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ มีจำนวน 11 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .69 แบบวัดสติสัมปชัญญะ แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ มีจำนวน 11 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .64 แบบวัดความชอบเสี่ยง แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ มีจำนวน 11 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .64 แบบวัดการจัดการกับความเครียด แบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบ มีจำนวน 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .74 และแบบวัดจิตเอกภาค ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบตามจิตลักษณะทั้ง 4 ด้าน รวมกันเป็นจิตลักษณะเอกภาค ด้านภูมิคุ้มกันทางจิต โดยแต่ละข้อมีมาตรประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีจำนวน 45 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .65 ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดจิตเอกภาคด้านการมีภูมิคุ้มกันทางจิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและองค์ประกอบเชิงยืนยัน ของแบบวัดการมีภูมิคุ้มกันทางจิตซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบตามจิตลักษณะทั้ง 4 ด้านรวมกันเป็นแบบวัดจิตเอกภาคด้านการมีภูมิคุ้มกันทางจิต จำนวน 45 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .65 ในการวัดการมีภูมิคุ้มกันทางจิตในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ จะใช้แบบวัดฉบับนี้เนื่องจากผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพิสูจน์ข้อคำถามให้ได้เหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาและมีคุณภาพแบบวัดที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการมีภูมิคุ้มกันทางจิตกับพฤติกรรมรับผิดชอบ
 เช่น ในงานวิจัยของนิศากร สนามเขต (2550) ผลวิจัยพบว่า ตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันทางจิต เมื่อเข้าร่วมทำนายกับชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 1 ตัวแปร รวมเป็น 2 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านไม่ดีได้เพียงลำพังตัวแปรเดียว (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .48 - .62) ใน 4 จากทั้งหมด 26 กลุ่มย่อย โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 24.0 - 39.8 และในตัวทำนายชุดเดียวกัน สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการป้องกันเพื่อนจากสิ่งที่ไม่ดีได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .29 - .43) ใน 13 จากทั้งหมด 26 กลุ่มย่อย โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 22.5 - 37.7 งานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) พบว่า ตัว

แปรการมีสติ-สัมปชัญญะ ซึ่งเป็น 1 ใน 4 ขององค์ประกอบการมีภูมิคุ้มกันทางจิต เมื่อเข้าทำนวยร่วมกับตัวทำนวยชุดจิตลักษณะเดิมอีก 5 ตัวแปร รวมเป็น 6 ตัวแปร สามารถร่วมทำนวยพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .23 - .33) ใน 6 จากทั้งหมด 16 กลุ่มย่อย โดยมีปริมาณการร่วมทำนวยอยู่ระหว่างร้อยละ 21.9 - 27.7

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง (ประกอบด้วย การมองโลกในแง่ดี ความชอบเสียง สติ-สัมปชัญญะ และการจัดการกับความเครียดสูง) เป็นผู้มีพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมาก (พฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านไม่ดีและพฤติกรรมการป้องกันเพื่อนจากสิ่งที่ไม่ดี) มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมมาก ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ

การรับรู้คุณความดีกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

การรับรู้คุณความดี เป็นภาวะทางจิตใจที่มีความสำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อสังคมมนุษย์ เพราะผู้ที่รับรู้คุณความดีของผู้อื่น ของสังคม สิ่งแวดล้อม จะกระทำแต่พฤติกรรมทางบวก โดยเริ่มจากการรับรู้เรื่องต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตในทางบวก มองโลกในแง่ดีส่งผลต่อสุขภาพจิตที่ดี การมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพอเพียง ไม่หลงในวัตถุนิยม มีความเชื่อทางศาสนา มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความรู้สึกในทางลบ เช่น ความอิจฉาริษยา ความโกรธความเกลียดชัง ความมั่งร้ายในระดับต่ำ ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานทางจิตใจของการรับรู้คุณความดีนี้ จึงเป็นคุณลักษณะทางจิตใจที่ควรปลูกฝัง และสร้างเสริมให้มีในตัวบุคคลให้มากยิ่งขึ้น และคุณธรรมพื้นฐาน “การรับรู้คุณความดี” นี้ นับเป็นคุณธรรมสำคัญคุณธรรมหนึ่งในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (อุบล เลี้ยววาริณ. 2551)

อุบล เลี้ยววาริณ (2551) ได้ทำการประมวลเอกสารในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดการรับรู้คุณความดี โดยกำหนดนิยามไว้ว่า การรับรู้คุณความดี หมายถึง ภาวะทางจิตของบุคคลที่มีการรับรู้ประโยชน์หรือคุณค่าที่ตนได้รับการปฏิบัติอย่างดีจากบุคคลอื่น สิ่งอื่น ก่อให้เกิดความตระหนักความซาบซึ้ง และมีแนวโน้มกระทำการตอบแทนทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของการรับรู้สิ่งที่ตนถูกกระทำ วัดได้จาก 3 องค์ประกอบ คือ การรับรู้คุณความดีของบุคคล การรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน และความอ่อนน้อมถ่อมตน สำหรับการรับรู้คุณความดีของบุคคล เป็นการรับรู้คุณความดีของบุคคลอื่น/ผู้อื่นที่สร้างคุณประโยชน์แก่เรา เช่น บิดา มารดา ครูบา อาจารย์ ผู้มีพระคุณ ผู้มีบุญคุณ เป็นต้น ส่วนการรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน เป็นการรับรู้คุณความดีของชุมชน สังคม ประเทศชาติ โลก ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ที่ให้สิ่งดีๆแก่เรา โดยการรับรู้คุณความดีทั้ง 2 ด้านนี้ คือ ด้านการรับรู้คุณความดีของบุคคลจะประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ 1)การระลึกถึงความดีของผู้อื่นที่สร้างคุณประโยชน์แก่เรา 2)ความถี่ของการระลึกถึงความดีของผู้อื่นที่สร้างคุณประโยชน์แก่เรา 3)การระลึกว่ามีบุคคลอื่นสร้างคุณประโยชน์หลายด้านให้แก่ชีวิตเรา และ

4)การระลึกว่ามีบุคคลหรือกลุ่มคนหลายภาคส่วน สร้างคุณประโยชน์แก่ชีวิตเราในแต่ละด้าน ส่วนในด้านการรับรู้คุณความดีของแผ่นดินมี 4 องค์ประกอบเช่นกัน คือ 1)การระลึกถึงบุญคุณของสังคม ประเทศ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2)ความถี่ของการระลึกถึงบุญคุณของสิ่งที่สร้างประโยชน์แก่เรา 3)การระลึกว่าสังคม ประเทศ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสร้างคุณประโยชน์หลายด้านให้แก่ชีวิตเรา และ4)การระลึกว่ามีหลายภาคส่วนของสังคม ประเทศ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างคุณประโยชน์แก่ชีวิตเราในแต่ละด้าน ส่วนความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นความรู้สึกว่าตนมีความสามารถที่จำกัดจึงไม่หยิ่งยะโส รักหลงตนเอง แต่ยอมรับผู้อื่นที่มีสถานภาพต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 1) การยอมรับข้อจำกัดของตนและยินยอมให้บุคคลอื่น สิ่งอื่น มาช่วยให้ชีวิตของตนประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ 2)ความรู้สึกยกย่องบุคคลที่เท่าเทียมตนในคุณความดี หรือความเก่งของเขา 3) ความรู้สึกให้เกียรติบุคคลที่มีสถานภาพต่ำกว่าตน ไม่ดูหมิ่น ดูแคลนผู้อื่น 4)ความรู้สึกยอมรับการกระทำของคนแปลกหน้าที่เขาปฏิบัติไม่ตรงกับสถานภาพของเรา

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงสรุปว่า การรับรู้คุณความดี หมายถึง สภาวะทางจิตของบุคคลที่มีการรับรู้ประโยชน์หรือคุณค่าที่ตนได้รับจากการปฏิบัติอย่างดีของผู้อื่น สิ่งอื่น ก่อให้เกิดความตระหนัก ความซาบซึ้ง และมีแนวโน้มที่จะทำการตอบแทน ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยการกระทำพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่างๆ ซึ่งการรับรู้คุณความดี เกิดจากการรวมตัวของจิตลักษณะทางเจตคติ และคุณธรรม 3 ด้าน ด้านแรก คือ การรับรู้คุณความดีที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ความรู้สึกถึงบุญคุณของพ่อแม่ ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณ ด้านที่สอง คือ การรับรู้คุณความดีที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความรู้สึกบุญคุณต่อสังคม ประเทศชาติ แผ่นดิน พระมหากษัตริย์ ศาสนา ตลอดจนสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และด้านที่สาม ได้แก่ การอ่อนน้อมถ่อมตน ได้แก่ ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถที่จำกัดจึงไม่หยิ่งยะโส รักหลงตนเอง แต่ยอมรับผู้อื่นที่มีสถานภาพต่างๆ

การวัดการรับรู้คุณความดีกับพฤติกรรมรับผิดชอบ นักวิจัยในโครงการวิจัยแม่บทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดการรับรู้คุณความดี อุบล เลี้ยววาริณ (2551) ได้ประมวลเอกสารเพื่อกำหนดนิยามพฤติกรรมการของตัวแปรที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณความดี ดังกล่าวนำแล้ว และสร้างแบบวัดตามนิยามนั้นแล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 3 ประเภท คือ 1) ผู้ใหญ่ จำนวน 1,316 คน 2) นักศึกษา จำนวน 947 คน และ 3) นักเรียน 939 คน รวมทั้งสิ้น 3,202 คน โดยทำการวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีการหาค่าความเชื่อมั่นชนิดสัมประสิทธิ์แอลฟาในทุกแบบวัด ทำให้ได้แบบวัดการรับรู้คุณความดี ใน 3 กลุ่มตัวอย่างละ 3 แบบวัด โดยแบ่งเป็นแบบวัดการรับรู้คุณความดีของบุคคล แบบวัดการรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน และแบบวัดความอ่อนน้อมถ่อมตน และแบบวัดจิตเอกภาค 1 แบบวัด รวมเป็น 12 แบบวัด สำหรับแบบวัดการรับรู้คุณความดีในนักเรียน แบบวัดแรกคือ แบบวัดการรับรู้คุณความดีของบุคคล แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ มีจำนวน 12 ข้อ แบบวัดการรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ มีจำนวน 14 ข้อ แบบวัดความอ่อนน้อมถ่อมตน แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ มี

จำนวน 14 ข้อ และแบบวัดจิตเอกภาค ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบตามจิตลักษณะทั้ง 3 ด้าน รวมกันเป็นจิตลักษณะเอกภาคด้านการรับรู้คุณความดี โดยแต่ละข้อมีมาตรประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีจำนวน 27 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .81

ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดจิตเอกภาคด้านการรับรู้คุณความดี ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและองค์ประกอบเชิง ยืนยัน ของแบบวัดการรับรู้คุณความดี ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบตามจิตลักษณะทั้ง 3 ด้าน รวมกันเป็นแบบวัดจิตเอกภาคด้านการรับรู้คุณความดี จำนวน 27 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบ สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .81 และในการวัดการรับรู้คุณความดี ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ แบบวัดนี้ได้ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพิสูจน์ข้อคำถาม ให้ได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนมัธยมศึกษาและมีคุณภาพแบบวัดที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณความดีกับพฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น ในงานวิจัยของไพรินทร์ ขัตติพงษ์ (2553) ศึกษาพฤติกรรมความฉลาดทางการเมืองของนิสิต นักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 473 คน ผลวิจัยพบว่า ตัวแปรการรับรู้คุณความดีของแผ่นดิน เมื่อเข้า ร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถ ร่วมทำนายการรับรู้ปัญหาด้านการเมืองได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .14) ในกลุ่มรวม โดยมี ปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 5.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายการรับรู้ปัญหาด้านการเมืองได้ เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 9 จากทั้งหมด 18 กลุ่มย่อย (ค่า เบต้าอยู่ระหว่าง .19 - .29) และในตัวทำนายชุดเดียวกัน สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเลือกตั้ง อย่างมีจริยธรรมได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .34) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนาย ร้อยละ 26.2 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรมได้เป็น ลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 14 จากทั้งหมด 18 กลุ่มย่อย (ค่า เบต้าอยู่ระหว่าง .30 - .45) งานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทย์การ (2552) พฤติกรรมหลักเศรษฐกิจ พอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 482 คน ผลวิจัยพบว่า ตัวแปรการรับรู้คุณความดี ของบุคคล เมื่อเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการออมได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .14-.22) ใน กลุ่มนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูง กลุ่มนักเรียนที่เล่นเกมส์ และกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนไม่เน้นหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตร โดยมีปริมาณการร่วมทำนายระหว่างร้อยละ 6.7-19

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ที่มีการรับรู้คุณความดีสูง เป็นผู้ที่ มี พฤติกรรมความฉลาดทางการเมืองมาก (การรับรู้ปัญหาด้านการเมือง การเลือกตั้งอย่างมีจริยธรรม) มี พฤติกรรมการออมมาก ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดได้ว่า นักเรียนที่มีการรับรู้คุณความดีสูงมี พฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีการรับรู้คุณความดีต่ำ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motive) หมายถึง พลังจูงใจให้บุคคลมีความมุ่งมั่นมานะพยายาม อดทน ฝ่าฟันอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อ มีความพยายามทำให้ดีที่สุดเพื่อบรรลุในสิ่งที่ปรารถนา (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2540) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือความต้องการสัมฤทธิ์ผลเป็นลักษณะภายในที่สำคัญ ซึ่งผลักดันให้บุคคลเกิดความพากเพียรพยายามที่จะทำงานจนประสบผลสำเร็จลงด้วยมาตรฐานที่ดีเยี่ยม (งามตา วนิทานนท์. 2535) ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2547; อ้างอิงจาก McClelland; & Winter. 1971) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ได้แก่ 1) เป็นผู้รับรู้เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จ มากกว่าที่จะรับรู้เหตุการณ์ในแง่อื่นๆ รวมทั้งมีความไวในการรับรู้เหตุการณ์ โดยคิดคาดการณ์ทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว 2) เป็นผู้ยอมรับปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพราะถือว่าการแก้ปัญหา คืองานที่จะต้องทำให้สำเร็จด้วยดีและให้เกิดผลถาวร โดยมองสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในแง่มุมที่ตนจะเข้าไปรับผิดชอบดำเนินการแก้ไขโดยเร็วด้วยความรู้ ความสามารถ และความพยายามของตน 3) เป็นผู้ที่เพียรพยายามสร้างสภาพแวดล้อมให้สามารถทำงานเป็นผลสำเร็จอย่างงดงาม และตั้งเป้าประสงค์ในการทำงานให้เหมาะสมกับขีดความสามารถของตน ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป 4) ดำเนินงานหรือแก้ปัญหาอย่างมีระเบียบขั้นตอน มีความบากบั่นอดทน ทำงานอย่างວ່ອງไว มีประสิทธิภาพสูง ไม่รังเกียจการปฏิบัติใดๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน 5) เมื่อทำงานสำเร็จก็เกิดความพอใจ ชื่นใจ มีความสุข แต่เมื่อทำงานล้มเหลวก็ไม่ย่อท้อ ต้องการข้อมูลย้อนกลับ หรือการประเมินผล ที่จะชี้ข้อดีข้อเสียของผลงานของตนเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงจัดลักษณะด้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาของนักเรียนที่จะทำงานหนึ่งๆ ให้สำเร็จลุล่วง ตามมาตรฐานชั้นสูง หรือเป็นไปตามที่ตนตั้งเป้าหมายไว้ โดยได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ เมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาทางแก้ไขโดยไม่ย่อท้อ รวมทั้งมีการวางแผน และรู้จักกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง

การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบ มีงานวิจัยที่ทำการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับข้าราชการและนักเรียนไทย เช่น งานวิจัยของบุญริบ ศักดิ์มณี (2532) ได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่เป็นแบบวัดประเภทมาตราประมาณรวมค่า โดยอาศัยแนวการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเฮอร์แมน (Hermans) จำนวน 20 ข้อ มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 2.75 - 7.45 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .84 ต่อมาสุमितตรา เจริญพันธ์ (2546) ได้นำแบบวัดนี้มาปรับปรุงใช้ ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีพิสัยคะแนนระหว่าง 10 - 60 คะแนน มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 5.27 - 7.87 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .80 และลำสุตงามตา วนิทานนท์ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ได้สร้างแบบ

วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ฉบับนักเรียน มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เมื่อทำการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-square เท่ากับ 48.45 df เท่ากับ 29 p-value เท่ากับ .013 RMSEA เท่ากับ .0526 NFI เท่ากับ 0.894 CFI เท่ากับ .956 GFI เท่ากับ .961 AGFI เท่ากับ .927 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .70

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของงามตา วนิทานนท์ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและองค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อพิสูจน์ข้อคำถามให้ได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาและคุณภาพแบบวัดอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ โดยลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับ การคิดวางแผนให้ทำงานสำเร็จ การคิดทำสำเร็จ และเกิดความสุข การคิดกำหนดเป้าหมายอนาคต และมีลักษณะจริงจังกับงาน เป็นแบบวัดประเภทมาตราประเมินรวมค่า จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรวัด 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีพิสัยคะแนนระหว่าง 10-60 คะแนน ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .70

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบ

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น มนุญ ภูขลิบเงิน (2547) ศึกษาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 480 คน พบว่า ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิมอีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดเวลาได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .37) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 30.6 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดเวลาได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ทั้งหมดทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .32 - .45) และในตัวทำนายชุดเดียวกัน สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่ายได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .14-.21) ใน 4 จากทั้งหมด 16 กลุ่มย่อย โดยมีปริมาณการร่วมทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 17.6-23 และในชุดทำนายเดียวกัน สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดพลังงานได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .18) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 24.3 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดพลังงานได้เป็นลำดับที่ 2 เช่นกัน ในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 13 จากทั้งหมด 16 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .14 - .27) งานวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) ศึกษาพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 701 คน พบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีพฤติกรรมใช้ไฟฟ้าส่วนตัวอย่างประหยัดมาก และมีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวมาก ซึ่งพบในกลุ่มรวมและอีกหลายกลุ่มย่อย นอกจากนี้ยังพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิมอีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัวได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .17) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ

ละ 30.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัวได้เป็นลำดับที่ 2 เช่นกัน ในนักเรียนที่มีลักษณะชีวิตสังคมต่างๆกันได้ใน 10 จาก ทั้งหมด 14 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .27 - .40) และในตัวทำนายชุดเดียวกัน สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าในครอบครัวได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .18) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 26.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าในครอบครัวได้เป็นลำดับที่ 2 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวิตสังคมต่างๆกันได้ในทุกกลุ่มย่อยทั้งหมด (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .11 - .23) และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .12) ในกลุ่มนักเรียนที่มีฐานะทางครอบครัวสูง โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 32.8 งานวิจัยของสุมิตตรา เจริมพันธ์ (2546) พบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีพฤติกรรมเตรียมตัวก่อนเรียนมาก มีพฤติกรรมเหมาะสมขณะเรียนในชั้นเรียนมาก มีพฤติกรรมเหมาะสมหลังเรียนมาก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ พบในกลุ่มรวม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีมารดามีการศึกษาต่ำ ต่อมากิตติรัตน์ ชัยรัตน์ (2547) พบผลสอดคล้องกับผลของสุมิตตรา เจริมพันธ์ (2545) ว่า นักเรียนกลุ่มรวมที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อเข้าร่วมกับตัวทำนายชุดตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 4 ตัวแปร รวมเป็น 5 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ด้านรวมได้เป็นลำดับแรก (ค่าเบต้าเท่ากับ .39) ในกลุ่มนักเรียนเพศหญิง โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 46.5

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้น สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้มีพฤติกรรมประหยั้มาก (ประหยัดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดพลังงาน) มีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้ามก (ประหยัดไฟฟ้าในครอบครัว ประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวม) มีพฤติกรรมเรียนคณิตศาสตร์มาก และมีพฤติกรรมเรียนสาระวิทยาศาสตร์มาก ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จึงคาดได้ว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เป็นลักษณะทางจิตของบุคคลประเภทหนึ่ง เป็นลักษณะที่บุคคลสามารถที่จะบังคับตนเองให้รอรับผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต บุคคลสามารถจะคาดการณ์ผลดีผลเสีย ของการกระทำที่ตนเองจะได้รับในอนาคตได้ ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นการรู้จักนึกคิดถึงอนาคตที่ยาวไกลออกไปทุกที เล็งเห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล อันจะเกิดกับตนและสังคมในอนาคต ฉะนั้นบุคคลจะต้องสามารถบังคับตนเองให้อดได้รอได้หรือควบคุมตนเองได้ ดังนั้น การควบคุมตนเองจึงหมายถึงรวมถึง ความสามารถของบุคคลที่จะกระทำหรืองดเว้นการกระทำบางอย่างที่ต้องใช้ความอดทนและสามารถกระทำพฤติกรรมนั้นได้อย่างมีปริมาณ

และคุณภาพที่เหมาะสมเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้ (อุบล เลี้ยววาริน. 2534; อ้างอิงจาก Mischel. 1974)

ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในปรากฏการณ์เดียวกัน คือ บุคคลต้องมีความต้องการผลในอนาคตมากกว่าผลในปัจจุบัน แล้วดำเนินการปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายในอนาคตนั้น ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนเป็นลักษณะที่เกิดจากการเรียนรู้ การที่บุคคลได้อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างๆ การได้พบเห็นพฤติกรรมของบุคคลอื่น สถานการณ์ต่างๆ ที่บุคคลเผชิญอยู่ก่อให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ แล้วนำไปปฏิบัติ เด็กและนักเรียนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากโรงเรียน และจากครอบครัวที่ฝึกให้เด็กรู้จักความอดทน รู้จักควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนให้เหมาะสมเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ เหล่านี้มีส่วนในการเสริมสร้างลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตนให้กับเด็ก คือถ้าสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมสูงไม่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ บุคคลในสังคมสามารถคาดการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างแม่นยำพอสมควร แล้วบุคคลในสังคมนั้นก็จะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย

ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ *ลักษณะมุ่งอนาคต* คือ การคิดและการรับรู้ของบุคคลแบบคาดการณ์ไกล และเห็นความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตมี 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความสามารถคาดการณ์ไกล ว่าอะไรจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล 2) ความเชื่อว่าสิ่งที่เกิดในอนาคตนั้น อาจเกิดกับตนได้เช่นเดียวกับที่จะเกิดกับผู้อื่น และ 3) เห็นว่าสิ่งที่เกิดในอนาคตมีคุณค่าหรือความสำคัญไม่ลดลง และ*การควบคุมตน* คือ การมีทักษะที่จะดำเนินการระยะยาวให้เกิดผลในอนาคตที่ตนได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ โดยการที่บุคคลจะจัดการกับสาเหตุภายในตนเอง และสาเหตุภายนอกตนเพื่อให้ตนมีพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยกระทำได้อย่างน้อยๆ และกระทำในปริมาณมากอย่างเหมาะสม เป้าหมายและการกระทำเหล่านี้เกิดจากตนเองเป็นผู้กำหนด มิได้ถูกบีบบังคับจากผู้อื่น การควบคุมตนมีขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน คือ 1) สังเกตพฤติกรรมตนเอง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานการกำหนดพฤติกรรมขั้นต่อไป 2) กำหนดเป้าหมายย่อย-เป้าหมายรวมของพฤติกรรม 3) จัดสภาพแวดล้อมเพื่อเพิ่มพฤติกรรม 4) ให้รางวัลตนเอง เมื่อกระทำตามเป้าหมายย่อยได้สำเร็จ

ดังนั้น ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่นักเรียนแต่ละคนมีปริมาณความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่ก่อประโยชน์ให้กับตนเองในอนาคต รวมทั้งความสามารถในการควบคุมบังคับตนเองให้รู้จักการอดใจรอได้ เพื่อรอรับผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าหรือสำคัญกว่าในอนาคต

การวัดลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนกับพฤติกรรมรับผิดชอบ ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน และงามตา วณิชทานนท์ และคณะ (2536) วัดลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพฯ จำนวน 4,590 คน ด้วยแบบวัดประเมินรวมค่าจำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรวัดประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .64 ต่อมาฐานันตร์ เปียศิริ (2545) ได้นำแบบ

วัดมุงอนาคตและควบคุมตนดังกล่าวมาใช้ ลักษณะของแบบวัดเป็นการให้นักเรียนรายงาน ปริมาณความสามารถคาดการณ์ไกล การเห็นความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนในอนาคต และการอดได้รอได้ของนักเรียนผู้ตอบในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวกับการเรียนสุขภาพ และการใช้เงิน จำนวน 10 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 5.15-9.60 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .80 และล่าสุดเดือน พันธมน นาวิน (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ได้สร้างลักษณะมุงอนาคตและควบคุมตนฉบับนักเรียน มีข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 15 - 90 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เมื่อทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ปรากฏว่าโมเดลการวัดกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-square เท่ากับ 107.4 df เท่ากับ 79 p-value เท่ากับ .0184 RMSEA เท่ากับ .054 NFI เท่ากับ 0.81 CFI เท่ากับ .938 GFI เท่ากับ .946 AGFI เท่ากับ .917 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .69

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของดุจดเดือน พันธมน นาวิน (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและองค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อพิสูจน์ข้อคำถามให้ได้อย่างเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาและคุณภาพแบบวัดอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ โดยลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับการคาดถึงผลเสียในอนาคตและคิดป้องกัน การคิดถึงอนาคตมากกว่าปัจจุบัน การรู้สาเหตุปัจจุบันของผลดีในอนาคต การอดทนได้โดยไม่คิดเปลี่ยนแปลง และการควบคุมตนให้กระทำเหมาะสม เป็นแบบวัดประเภทมาตราประเมินรวมค่า จำนวน 15 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรวัด 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีพิสัยคะแนนระหว่าง 15-90 คะแนน ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .69

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุงอนาคตและการควบคุมตนกับพฤติกรรมรับผิดชอบ ปรากฏในงานวิจัย เช่น มนุญ ภูชลินเงิน (2547) ศึกษาพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 480 คน พบว่า ตัวแปรลักษณะมุงอนาคตและการควบคุมตน เมื่อเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิมอีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดเวลาได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .24) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 30.6 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดเวลาได้เป็นลำดับที่ 2 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 14 จากทั้งหมด 16 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .15 - .32) และในชุดทำนายชุดเดียวกัน สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดค่าใช้จ่ายได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .44) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 19.7 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดเวลาได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ทั้งหมดทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .27 - .53) และในชุดทำนายเดียวกัน สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัด

พลังงานได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .36) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 24.3 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดพลังงานได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกัน ในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ทั้งหมดทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .27 - .52) งานวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) ศึกษาพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 701 คน พบว่า ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เมื่อเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิมอีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัวได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .41) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 30.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัวได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกัน ในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ทั้งหมดทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .36 - .49) และในตัวทำนายชุดเดียวกัน สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าในครอบครัวได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .40) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 26.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าในครอบครัวได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกัน ในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ในทุกกลุ่มย่อยทั้งหมด (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .36 - .45) และยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .46) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 26.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกัน ในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ในทุกกลุ่มย่อยทั้งหมด (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .38 - .57) สำหรับงานวิจัยของ สุमितตรา เจริมพันธ์ (2545) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 524 คน พบว่า ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เมื่อเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิมอีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมหลังเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .57) ในกลุ่มนักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวสูง โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 50.60 ซึ่งพบผลสอดคล้องกับผลวิจัยของกิตติรัตน์ ชัยรัตน์ (2547) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เมื่อเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิมและกลุ่มสถานการณ์ อีก 8 ตัวแปร รวมเป็น 9 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ด้านรวมได้ร้อยละ 57.00 ในกลุ่มรวม โดยลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .35) และทำนายได้สูงสุดได้ร้อยละ 69.00 ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง โดยตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .29) นอกจากนั้นตัวแปรนี้ยังเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิมและกลุ่มสถานการณ์ อีก 8 ตัวแปร รวมเป็น 9 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมเตรียมตัวก่อนเรียนได้สูงสุดร้อยละ 59.00 ในกลุ่มนักเรียนมีเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ย โดยตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .52) ตัวทำนายชุดเดียวกันนี้ทำนายพฤติกรรมหลังเรียน โดยทำนายได้สูงสุดร้อยละ 68.30 ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ซึ่งตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .49) งานวิจัย

ของสุภาสิณี นุ่มเนียม (2546) ศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 576 คน พบว่า นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวและมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียนมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนน้อย พบผลในกลุ่มรวมและนักเรียนทุกประเภทที่ศึกษา นอกจากนี้ตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เมื่อเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิมและกลุ่มสถานการณ์ อีก 7 ตัวแปร รวมเป็น 8 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวได้สูงสุดร้อยละ 48.60 ในกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่บุตรคนแรก โดยตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเป็นตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .34) และสามารถทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวได้ร้อยละ 37.60 ในกลุ่มรวม โดยตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเป็นตัวทำนายสำคัญอันดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .36) นอกจากนี้ตัวทำนายชุดเดียวกันนี้สามารถทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียนได้สูงสุดร้อยละ 52.80 ในกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด โดยตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน เป็นตัวทำนายสำคัญอันดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .38)

จากการประมวลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมประหยัดมาก (พฤติกรรมประหยัดเวลา พฤติกรรมประหยัดค่าใช้จ่าย พฤติกรรมประหยัดพลังงาน) มีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้ามก (พฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าส่วนตัว พฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าในครอบครัว พฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวม) มีพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์มาก มีพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์มาก และมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มาก (พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัว พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียน) ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จึงคาดว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนมากมีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนน้อย

จิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมรับผิดชอบ

สาเหตุในการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) กล่าวถึงกลุ่มตัวแปรทางจิตลักษณะที่เป็นสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมของมนุษย์ 2 กลุ่มกลุ่มหนึ่ง คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือการปฏิสัมพันธ์แบบในตน (Organismic Interaction) ซึ่งเป็นลักษณะทางจิตของบุคคลที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะเดิมของบุคคลกับสถานการณ์ปัจจุบันที่บุคคลเผชิญอยู่ เป็นจิตลักษณะที่ไวต่อการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์หรือเป็นจิตลักษณะที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ เช่น เจตคติต่อพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เป็นต้น

ต่อไปนี้เป็นผลการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของจิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบที่มีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

เจตคติ เป็นจิตลักษณะที่เกิดจากการรู้คิดเชิงประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดทำนองประโยชน์หรือโทษของบุคคล ทำให้มีความรู้สึกโน้มเอียงไปทางชอบ หรือพอใจมากถึงน้อยต่อสิ่งนั้นๆ รวมทั้งความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเฉพาะอย่างอันเป็นผลสืบเนื่องจากการเห็นประโยชน์หรือพอใจต่อสิ่งนั้น (งามตา วณิชานนท์. 2535) ส่วนฟิชบาย และไอน์เซน (วิรัตน์ ปานศิลา. 2542; อ้างอิงจาก Fishbein; & Ajzen. 1975) มีความเห็นว่า เจตคติเป็นสิ่งที่นักจิตวิทยาสังคมคิดขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ ทั้งนี้เพราะบุคคลจะทำอะไรย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อ ความรู้สึก และความเข้าใจ มีผู้เชื่อว่าเจตคติเป็นจิตลักษณะที่เกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมตั้งแต่วัยเยาว์ที่บุคคลได้กระทำพฤติกรรมใดแล้วได้ผลตอบแทน ต่อมาบุคคลนั้นก็คาดหวังและเชื่อว่าจะได้รับผลตอบแทนในลักษณะเดียวกันนั้น ถ้าเขากระทำพฤติกรรมนั้นหรือพฤติกรรมประเภทเดียวกันนั้นอีก แต่ถ้าบุคคลกระทำพฤติกรรมใดแล้วยังไม่ได้ผลตอบแทนหรือได้รับผลตอบแทนโดยที่เขาไม่ได้กระทำพฤติกรรมใดเลย ก็จะทำให้เขาเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดหรือสิ่งใดให้ประโยชน์และอะไรให้โทษ ซึ่งมีผลทำให้เขามีเจตคติที่ดีและไม่ดีต่อสิ่งนั้น เจตคติของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2531; อ้างอิงจาก McGuire. 1969) คือ 1) ความรู้เชิงประเมินค่า (Cognitive component) หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งหนึ่งว่าดี มีประโยชน์มากน้อยเพียงใด บุคคลส่วนมากมักมีความรู้เชิงประเมินค่าของสิ่งต่างๆ เพียงเล็กน้อย ทำให้เกิดอคติหรือความลำเอียงได้มาก เนื่องจากองค์ประกอบความรู้เชิงประเมินค่าสิ่งหนึ่งเป็นต้นกำเนิดของเจตคติของบุคคลต่อสิ่งนั้น ฉะนั้นการเปลี่ยนเจตคติที่สำคัญคือการปรับองค์ประกอบความรู้เชิงประเมินค่าในเรื่องนั้นให้ตรงกับความเป็นจริง โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับคุณหรือโทษต่อสิ่งนั้นเพิ่มเติมแก่บุคคล 2) ความรู้สึกพอใจ (Affective component) หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจต่อสิ่งนั้น ซึ่งส่วนใหญ่ความรู้สึกพอใจของบุคคลจะเกิดขึ้นเอง และสอดคล้องกับความรู้เชิงประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งนั้น 3) ความพร้อมกระทำ (Behavioral intention component) หมายถึง การที่บุคคลพร้อมที่จะช่วยเหลือสนับสนุนในสิ่งที่เขาชอบและพร้อมที่จะทำลายหรือเพิกเฉยต่อสิ่งที่เขาไม่พอใจ เป็นองค์ประกอบที่เกิดขึ้นภายหลังเมื่อบุคคลมีความรู้เชิงประเมินค่า และมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นแล้ว สิ่งซึ่งสอดคล้องกันและติดตามมา คือ ความพร้อมที่จะกระทำการให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตนต่อสิ่งนั้นด้วย

องค์ประกอบทั้ง 3 ประการของเจตคติมีลักษณะสำคัญหลายประการต่างๆ กัน แต่ลักษณะที่เป็นสามัญในองค์ประกอบทั้ง 3 ซึ่งนักจิตวิทยาสังคมนิยมวัดคือ ทิศทางและปริมาณขององค์ประกอบนั้นๆ ทิศทาง (direction) หมายถึง การประเมินค่าการรู้ การรู้สึก และการพร้อมกระทำไปในด้านที่เป็นบวกหรือลบ เช่น เกี่ยวกับองค์ประกอบทางการรู้ สามารถวัดได้ว่าบุคคลมีความรู้ในประเด็นที่ต้องการวัดในทางที่ว่า สิ่งนั้นดีหรือเลว ส่วนองค์ประกอบทางการรู้สึก สามารถวัดได้ว่าบุคคลมีความรู้สึกต่อสิ่งนั้นไปในทางบวกหรือลบ คือ ในทางชอบ และพอใจ หรือไม่ชอบ ไม่พอใจ ส่วนองค์ประกอบทางการพร้อมกระทำ สามารถวัดได้ว่าบุคคลพร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งนั้นในทางบวกหรือลบ ซึ่งทางบวกหมายถึง การพร้อมที่จะให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือ ส่วนทางลบ หมายถึง การ

พร้อมที่จะทำลายหรือขัดขวางความเจริญของสิ่งนั้น *ปริมาณ* (magnitude) หมายถึง ความเข้มข้นหรือปริมาณความรุนแรงของเจตคติไปในทิศทางบวกหรือลบ กล่าวคือ บุคคลอาจมีเจตคติต่อสิ่งหนึ่งอย่างรุนแรงมากและต่ออีกสิ่งหนึ่งเพียงเบาบาง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความสำคัญของสิ่งนั้น หรือขึ้นอยู่กับความพัวพันของบุคคลกับเรื่องนั้น (ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2531)

สรุปได้ว่าเจตคติ คือ ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และโทษ ความรู้สึกชอบและไม่ชอบสิ่งต่างๆ ของบุคคล รวมทั้งความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ให้ความหมายของเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูว่า หมายถึง การประเมินของนักเรียนว่าการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (ด้านการพัฒนาตนเองด้านการเรียน และด้านการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ (หรือโทษ) มีความรู้สึกพอใจ (หรือไม่พอใจ) ต่อพฤติกรรมของครู และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติ (หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติ) เกี่ยวกับความรับผิดชอบในด้านต่างๆ (ได้แก่ การพัฒนาตนเองด้านการเรียน และการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ที่ครูได้ทำการปลูกฝังอบรม

การวัดเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เช่น งานวิจัยของ สุมิตตรา เจริญพันธ์ (2545) สร้างแบบวัดเจตคติที่ดีต่อครูคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน จำนวน 15 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 15 ถึง 90 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 4.90-10.16 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .89 ต่อมากิจติรัตน์ ชัยรัตน์ (2547) สร้างแบบวัดเจตคติต่อครูวิทยาศาสตร์ จำนวน 12 ข้อ พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 15 ถึง 90 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดมีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (ค่า r) อยู่ระหว่าง .35 -.73 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู ตามขอบเขตเนื้อหาในนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตรประเมินรวมค่า มีมาตรวัด 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู กับพฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น ในงานวิจัยของ สุมิตตรา เจริญพันธ์ (2545) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 524 คน พบว่า ตัวแปรเจตคติที่ดีต่อครูคณิตศาสตร์ เมื่อเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียนได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .14) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 36 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียนได้เป็นลำดับที่ 2 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่างๆ กันได้ใน 9 จากทั้งหมด 14 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .13 - .19) งานวิจัยของ กิจติรัตน์ ชัยรัตน์

(2547) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ตัวแปร เจตคติต่อครูวิทยาศาสตร์ เมื่อเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 2 ตัวแปร รวมเป็น 3 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ด้านขณะเรียนในชั้นเรียนได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .16) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 5.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ด้านขณะเรียนในชั้นเรียนได้เป็นลำดับที่ 2 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่างๆกันได้ใน 3 จากทั้งหมด 12 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .19 - .38) และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ด้านหลังเรียนได้เป็นลำดับที่ 2 ในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่างๆกันได้ใน 6 จากทั้งหมด 12 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง -.28 - -.10)

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมของครูมากเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์มาก พฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์มาก เป็นต้น ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดว่า นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก มีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูน้อย

เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

เจตคติ เป็นจิตลักษณะที่เกิดจากการรู้คิดเชิงประเมินค่าเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดทำนองประโยชน์หรือโทษของบุคคล ทำให้มีความรู้สึกโน้มเอียงไปทางชอบ หรือพอใจมากถึงน้อยต่อสิ่งนั้นๆ รวมทั้งความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเฉพาะอย่างอันเป็นผลสืบเนื่องจากการเห็นประโยชน์หรือพอใจต่อสิ่งนั้น (งามตา วณิชานนท์. 2535) เจตคติของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. 2531 อ้างอิงจาก McGuire. 1969) คือ 1) ความรู้เชิงประเมินค่า (Cognitive component) 2) ความรู้สึกพอใจ (Affective component) และ 3) ความพร้อมกระทำ (Behavioral intention component) ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดไปแล้วข้างต้น

ดังนั้น ในการวิจัยนี้ เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ หมายถึง การประเมินของนักเรียนว่า การปฏิบัติของตนในการรับผิดชอบต่อในด้านต่างๆ (ได้แก่ การพัฒนาตนเองด้านการเรียน และการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ (หรือโทษ) มีความรู้สึกพอใจ (หรือไม่พอใจ) ต่อการกระทำนั้น และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติ (หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติ)

การวัดเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ มีการวัดเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อด้านการเรียน เช่น งานวิจัยของสุเมิตตรา เจริมพันธ์ (2545) สร้างแบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 15 - 90 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 5.96-12.21 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ

.92 งานวิจัยของกิตติรัตน์ ชัยรัตน์ (2547) สร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนสาระวิทยาศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 20 - 120 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (ค่า r) อยู่ระหว่าง .34-.76 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86 การวัดเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ด้านรักษาสีเสื้อแวม เช่น งานวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) สร้างแบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้า มีข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 15 - 90 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t -ratio) อยู่ระหว่าง 5.55-10.36 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .90 งานวิจัยของกุหลาบ ไทโรโพธิ์ (2546) สร้างแบบวัดเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาด มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t -ratio) อยู่ระหว่าง 5.40-9.97 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .83 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะสร้างแบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ตามขอบเขตเนื้อหาในนิยามปฏิบัติการ มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตรประเมินรวมค่า มีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ในงานวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) ศึกษาพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 701 คน พบว่า พบว่า ตัวแปรเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้า เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 1 ตัวแปร รวมเป็น 2 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัวได้เพียงลำพังตัวแปรเดียว (ค่าเบต้าเท่ากับ .32) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 43.1 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัวได้เพียงลำพังตัวแปรเดียวเช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ทั้งหมดในทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .26 - .42) และตัวแปรชุดเดียวกันนี้สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวได้เพียงลำพังตัวแปรเดียว (ค่าเบต้าเท่ากับ .40) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 50 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวได้เพียงลำพังตัวแปรเดียวเช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ทั้งหมดในทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .35 - .48) นอกจากนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมได้เพียงลำพังตัวแปรเดียว (ค่าเบต้าเท่ากับ .32) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 43.1 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมได้เพียงลำพังตัวแปรเดียวเช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ทั้งหมดในทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .25 - .40) ในงานวิจัยของสุมิตรา เจริญพันธ์ (2545) ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 524 คน พบว่า ตัวแปรเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมการเรียนวิชา

คณิตศาสตร์ เมื่อเข้าร่วมทำนายกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 3 ตัวแปร รวมเป็น 4 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .63) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 40.6 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการเตรียมตัวก่อนเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กัน ได้ทั้งหมดในทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .57 - .70) และตัวแปรชุดเดียวกันนี้สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .50) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 36 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียนได้ในลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กัน ได้ทั้งหมดในทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .39 - .62) นอกจากนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมหลังเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .73) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 48.1 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมหลังเรียนได้ในลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กัน ได้ทั้งหมดในทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .60 - .76) ในงานวิจัยของกุหลาบ ไทโรพรีฏู (2546) ศึกษาพฤติกรรมรักษาความสะอาดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 587 คน พบว่า ตัวแปรเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาด เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 9 ตัวแปร รวมเป็น 10 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนตัวได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .26) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 27.9 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนตัวได้ในลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กัน ได้ใน 9 จากทั้งหมด 12 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .17 - .42) และตัวแปรชุดเดียวกันนี้สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนรวมได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .46) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 45.4 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนรวมได้ในลำดับที่ 1 เช่นกันในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กัน ได้ทั้งหมดในทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .34 - .52) และงานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) ศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 576 คน พบว่า ตัวแปรเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ เมื่อเข้าทำนายร่วมกับตัวทำนายชุดจิตลักษณะเดิม สภาพแวดล้อม และจิตลักษณะตามสถานการณ์อีก 9 ตัวแปร รวมเป็น 10 ตัวแปร สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัว ได้เป็นลำดับที่ 2 (ค่าเบต้าเท่ากับ .21) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 47.6 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัวได้เป็นลำดับที่ 1 ในกลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวน้อย และกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่บุตรคนแรก (ค่าเบต้าเท่ากับ .46 .34 และ .37 ตามลำดับ) และตัวแปรชุดเดียวกันนี้สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 (ค่าเบต้าเท่ากับ .39) ในกลุ่มรวม โดยมีปริมาณการร่วมทำนายร้อยละ 63.9 และตัวแปรนี้ยังสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียนได้เป็นลำดับที่ 1 เช่นกัน

ในนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่าง ๆ กันได้ใน 9 จากทั้งหมด 16 กลุ่มย่อย (ค่าเบต้าอยู่ระหว่าง .40 - .51)

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยสรุปได้ว่า ผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมที่พึงปรารถนามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้ามก (พฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัว พฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัว และพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวม) พฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (พฤติกรรมเตรียมตัวก่อนเรียน พฤติกรรมขณะเรียนในชั้นเรียน พฤติกรรมหลังเรียน) มีพฤติกรรมรักษาความสะอาดมาก (พฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนตัว พฤติกรรมรักษาความสะอาดส่วนรวม) และมีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มาก (พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัว และพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในโรงเรียน) เป็นต้น ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดว่า นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบน้อย

ลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียนกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

ลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของบุคคลอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ แตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงได้ศึกษาภูมิหลังของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียน ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา และระดับเศรษฐกิจของครอบครัว

เพศกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

เพศ หมายถึง เพศของนักเรียน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างเพศกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของนักเรียน เช่น งานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทย์การ (2551) พบว่า นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่านักเรียนชาย งานวิจัยของฐานันดร เปียศิริ (2545) พบว่า นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าส่วนตัวมากกว่า พฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวมากกว่า และพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าเพื่อส่วนรวมมากกว่า นักเรียนชาย และงานวิจัยของศุภรางค์ อินทฤทธิ์ (2552) พบว่า นักเรียนเพศหญิง มีความสนใจเลือกอ่านเนื้อหาที่เป็นประโยชน์มากกว่านักเรียนชาย

จากการประมวลเอกสารข้างต้น พบว่า เพศมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่างๆ เช่น พฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง พฤติกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้า และพฤติกรรมการรักการอ่าน ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จึงคาดได้ว่า นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนชาย

ระดับชั้นเรียนของนักเรียนกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

ระดับชั้นเรียน หมายถึง ระดับชั้นการศึกษาที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างระดับการศึกษา กับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของนักเรียน เช่น งานวิจัยของอนรรฆพงศ์ เรียบร้อยเจริญ (2549) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้ที่มีความตั้งใจดีต่อพฤติกรรมการป้องกันการคุกคามทางเพศ และมีพฤติกรรมป้องกันตนเองมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

จากการประมวลเอกสารข้างต้น พบว่า ระดับชั้นเรียนมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่าง ๆ เช่น มีพฤติกรรมป้องกันการคุกคามทางเพศ ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จึงคาดว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการเรียนของนักเรียนกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

ผลการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการประเมินผลการเรียนทุกกลุ่มสาระวิชาในปีการศึกษาที่ผ่านมาตามสมุดรายงานผลการเรียน ซึ่งมีคะแนนตั้งแต่ 0.00 - 4.00

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างผลการเรียนกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของนักเรียน เช่น งานวิจัยของสุกมล มุ่งพัฒนสุนทร (2546) พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง มีพฤติกรรมรักษาสัตว์ของตนเองกระทำ และพฤติกรรมสนับสนุนการรักษาสัตว์ มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ งานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยการ (2551) พบว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูง มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มากกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำ งานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง มีพฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า และพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสร้างขยะ มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ งานวิจัยของกุหลาบ ไทโรโพธิ์ (2546) พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง มีพฤติกรรมการรักษาความสะอาดส่วนตัวและพฤติกรรมการรักษาความสะอาดส่วนรวมมากกว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ งานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนดี เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ในครอบครัว และในโรงเรียน มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดี งานวิจัยของศุภรางค์ อินทฤทธิ์ (2552) พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง มีความสนใจเลือกอ่านเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักการอ่าน มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ

จากการประมวลเอกสารข้างต้น พบว่า ผลการเรียนมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่าง ๆ เช่น พฤติกรรมรักษาสัตว์ พฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง พฤติกรรมการลดปริมาณขยะ (พฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า และพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสร้างขยะ) พฤติกรรมการรักษาความสะอาด พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ และพฤติกรรมรักการอ่าน ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จึงคาดว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง มีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ

ระดับการศึกษาของบิดากับพฤติกรรมรับผิดชอบ

ระดับการศึกษาของบิดา หมายถึง จำนวนปีที่บิดาได้รับการศึกษาจากสถานศึกษา โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างระดับการศึกษาของบิดากับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของนักเรียน เช่น งานวิจัยของอนรรฆนงค์ เรียบร้อยเจริญ (2549) พบว่า นักเรียนที่มีบิดามีการศึกษามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมป้องกันตนมากกว่า กลุ่มนักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาน้อย งานวิจัยของสุมิตรรา เจิมพันธ์ (2545) พบว่า นักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาสูง มีพฤติกรรมก่อนเรียนสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนในกลุ่มตรงข้าม งานวิจัยของศุภรางค์ อินทุณฑ์ (2552) พบว่า นักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาสูง มีความสนใจเลือกอ่านเนื้อหาที่เป็นประโยชน์มากกว่า นักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาน้อย

จากการประมวลเอกสารข้างต้น พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่างๆ เช่น พฤติกรรมป้องกันการคุกคามทางเพศ (พฤติกรรมป้องกันตน) พฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ และพฤติกรรมรักการอ่าน ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จึงคาดว่านักเรียนที่มีบิดามีระดับการศึกษาสูง จะมีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่า นักเรียนที่มีบิดามีระดับการศึกษาต่ำ

ระดับการศึกษาของมารดากับพฤติกรรมรับผิดชอบ

ระดับการศึกษาของมารดา หมายถึง จำนวนปีที่มารดาได้รับการศึกษาจากสถานศึกษา โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างระดับศึกษามารดากับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของนักเรียน เช่น งานวิจัยของสุกมล มุ่งพัฒนสุนทร (2546) พบว่า นักเรียนที่มีมารดาการศึกษาสูง มีพฤติกรรมรักษาสัตว์ที่ตนเองกระทำ และพฤติกรรมสนับสนุนการรักษาสัตว์ มากกว่านักเรียนที่มีมารดาการศึกษาต่ำ งานวิจัยของสุมิตรรา เจิมพันธ์ (2545) พบว่า นักเรียนที่มีมารดาที่มีการศึกษาสูง มีพฤติกรรมก่อนเรียนสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนในกลุ่มตรงข้าม

จากการประมวลเอกสารข้างต้น พบว่า ระดับการศึกษาของมารดามีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่างๆ เช่น พฤติกรรมรักษาสัตว์ และพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จึงคาดว่านักเรียนที่มีมารดามีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่า นักเรียนที่มีมารดามีระดับการศึกษาต่ำ

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับพฤติกรรมรับผิดชอบ

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง ในที่นี้พิจารณาร่วมกันใน 2 มิติ คือ ปริมาณรายได้เฉลี่ยต่อเดือนทั้งหมดของครอบครัวของนักเรียน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ใช้จ่ายจากรายรายได้จำนวนดังกล่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของนักเรียน เช่น งานวิจัยของสุมิตรรา เจิมพันธ์ (2545) พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของ

ครอบครัวต่ำ งานวิจัยของสุภาสินี นุ่มเนียม (2546) พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีเป็นผู้มีความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ของนักเรียน มากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่ดี นอกจากนี้งานวิจัยของศุภรางค์ อินทพันธ์ (2552) พบว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจในครอบครัวสูง มีปริมาณการอ่านเนื้อหาที่เป็นประโยชน์มากกว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจในครอบครัวต่ำ

จากการประมวลเอกสารข้างต้น พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่น่าปรารถนาต่างๆ เช่น พฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ และพฤติกรรมรักการอ่าน ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงคาดว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่มากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ

สรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการทั้งปัจจัยภายในและภายนอกตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียน โดยพฤติกรรมรับผิดชอบการวิจัยครั้งนี้แบ่งศึกษาเป็น 2 ด้าน คือ 1) พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน หมายถึง ปริมาณการรายงานการปฏิบัติของนักเรียน ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นเพียรพยายามที่จะจัดการพัฒนาตนเองด้านการเรียนให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อเกิดความสำเร็จในที่สุดในบริบทการเรียน 3 ช่วง คือ (1.1) การจัดการตนเองช่วงเตรียมตัวก่อนเรียน (เช่น อ่านหนังสือเรียนมากขึ้นเพื่อสอบได้คะแนนดีกว่าครั้งก่อน เป็นต้น) (1.2) การจัดการตนเองช่วงขณะเรียน (เช่น ตั้งใจฟังครูสอน หลีกเลี่ยงการคุยกับเพื่อนขณะครูสอน เป็นต้น) และ (1.3) การจัดการตนเองช่วงหลังการเรียน (เช่น พยายามทำการบ้านด้วยตนเอง ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นๆ เรียนพิเศษเพิ่มเติม เป็นต้น) 2) พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน หมายถึง ปริมาณที่นักเรียนรายงานว่าได้ปฏิบัติตนในการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน 2 ด้าน ได้แก่ (2.1) ด้านการประหยัดทรัพยากร (เช่น การใช้ทรัพยากร (น้ำ ไฟฟ้า สาธารณสมบัติ) อย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด การถนอมรักษาของใช้ และไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) และ (2.2) ด้านการรักษาความสะอาด (เช่น ดูแลบริเวณสถานที่ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย รวมทั้งการไม่ทิ้งขยะลงในที่อันไม่สมควร เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) โดยเป็นการกระทำที่เกิดจากการสำนึกต่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เคารพกฎระเบียบ รู้จักมุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนได้ในการปฏิบัติตน สำหรับปัจจัยเชิงเหตุของการเกิดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่กำหนดโดยอาศัยกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์ ตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) เป็นกรอบแนวคิดในการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีตัวแปรสำคัญใน **กลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 6** ตัวแปร ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ ได้แก่ ประเภทของโรงเรียน ที่เป็นแบบอย่างและไม่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจาก

เพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) **กลุ่มจิตลักษณะเดิม** มี 5 ตัวแปร (ได้แก่ ความมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันทางจิต การรับรู้คุณค่าความดี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคต และการควบคุมตน) และ**กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์** มี 2 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) นอกจากนี้ยังได้ศึกษาลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียนเพื่อใช้เป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ร่วมหรือตัวแปรแบ่งกลุ่มย่อยอีกด้วย ดังแสดงในภาพประกอบ 5

สำหรับหลักฐานที่แสดงความสำคัญของกลุ่มตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อเจตคติและพฤติกรรมที่น่าปรารถนา พบผลในงานวิจัยเช่น ผลงานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) พบว่า นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมมากกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ฐานันดร เปียศิริ (2545) พบว่า นักเรียนที่เข้าฝึกอบรมในโครงการโรงเรียนสีเขียว มีการเห็นแบบอย่างการประหยัดไฟฟ้าจากครอบครัวมาก และได้รับการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียนมาก เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้า หรือมีพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวมาก ต่อมาศุภรางค์ อินทונה (2552) พบว่า นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักการอ่าน หรือมีปริมาณการอ่านเนื้อหาที่เป็นประโยชน์มาก ในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดได้ว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง จะเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก หรือมีพฤติกรรมรับผิดชอบมากด้วย

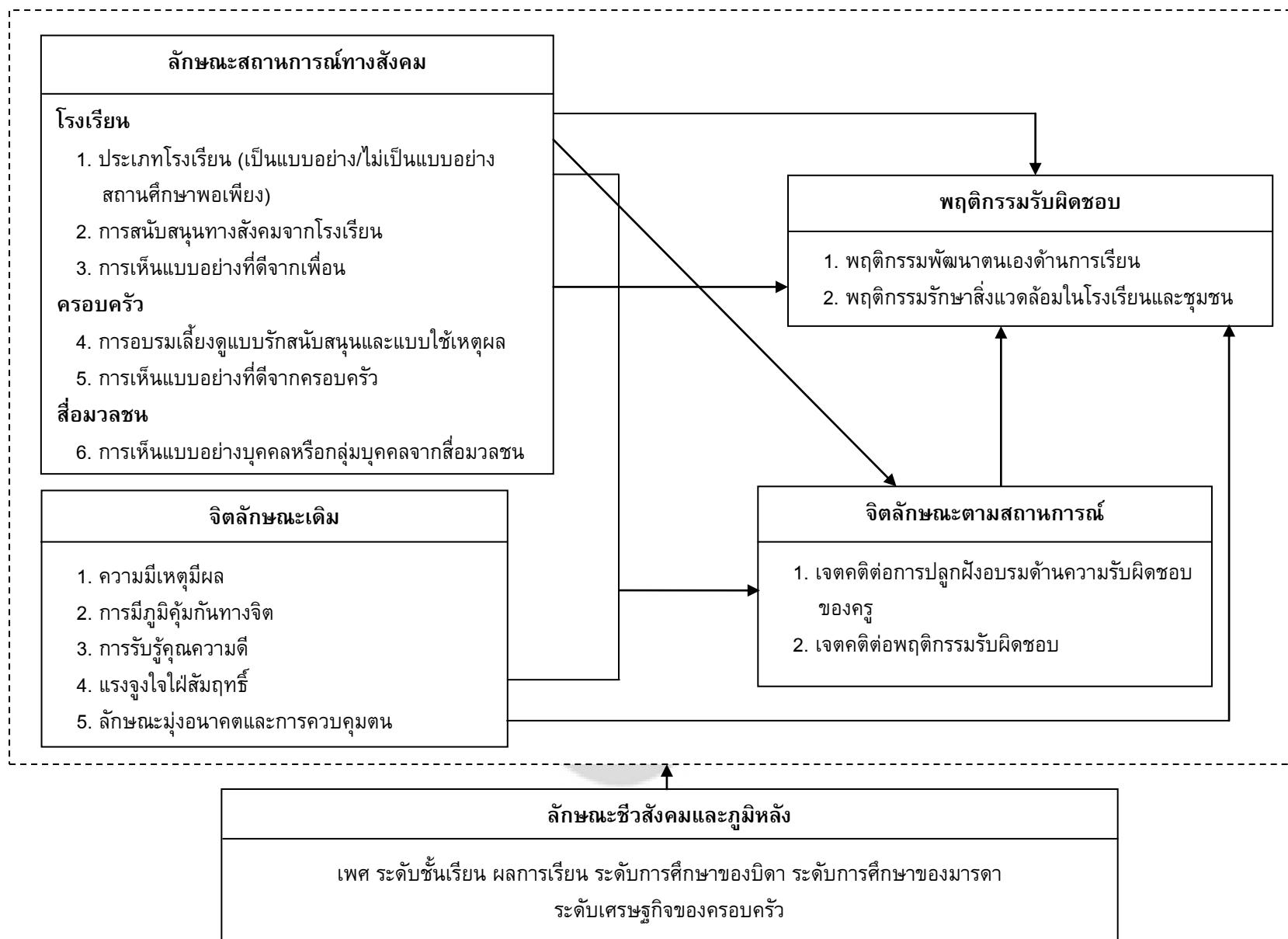
ในส่วนการศึกษาของปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มสถานการณ์กับจิตลักษณะที่จะส่งผลต่อการแปรปรวนของพฤติกรรมการรับผิดชอบต่อ พบหลักฐานจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต ตัวอย่างเช่น นิศากร สนามเขต (2550) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมาก ได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับการคบเพื่อนจากผู้ปกครองมาก และมีสุขภาพจิตดี มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการปฏิเสธอิทธิพลเพื่อนด้านไม่ดีมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะดังกล่าวในทิศทางตรงข้าม ต่อมาจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) พบว่า นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการรับรู้คุณค่าความดีของบุคคลมาก มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะดังกล่าวในทิศทางตรงข้าม นอกจากนี้ฐานันดร เปียศิริ (2545) พบว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างการไฟฟ้าจากครอบครัว ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียน และมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวและส่วนรวมมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะดังกล่าวในทิศทางตรงข้าม

ในการศึกษาประเภทของนักเรียน (ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง) ที่มีเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ และพฤติกรรมรับผิดชอบต่อที่มากน้อยต่างกัน เพื่อค้นหากลุ่มบุคคลประเภทที่

เสี่ยงต่อการมีเจตคติที่ดีและพฤติกรรมรับผิดชอบน้อย พบหลักฐานการวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต ตัวอย่างเช่น จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีพฤติกรรมการออมน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง และพบว่านักเรียนชายมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่านักเรียนหญิง งานวิจัยของศุภรางค์ อินทฤทธิ์ (2552) พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีความสนใจเลือกอ่านเนื้อหาที่เป็นประโยชน์น้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง และยังพบว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ไม่ใช้ต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรักการอ่านน้อย หรือมีปริมาณการอ่านเนื้อหาที่เป็นประโยชน์น้อยด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้มีการทดสอบสมมติฐานตามกรอบแนวคิดของรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม ที่กล่าวว่า ปัจจัยเชิงเหตุหลายด้านสามารถอธิบายพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ของบุคคลได้มากกว่าปัจจัยด้านใดด้านหนึ่งหรือน้อยด้าน ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) ศึกษาพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ชุดตัวแปรจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ร่วมกับตัวแปรชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์สามารถอธิบายพฤติกรรมการออม (ปริมาณการทำนายร้อยละ 42 ในกลุ่มนักเรียนที่มีบิดามีการศึกษาสูง) ได้มากกว่าใช้ชุดจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ (ปริมาณการทำนายร้อยละ 36.3) หรือชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์ (ปริมาณการทำนายร้อยละ 26.4) เพียงชุดใดชุดหนึ่ง

ดังนั้น สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้มาจากการประมวลมาในหัวข้อต่างๆ ในบทที่ 2 นี้ และเกิดจากการสรุปปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรตามดังกล่าวข้างต้น และตามหลักการตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ที่กล่าวว่า พฤติกรรมใดๆ ของมนุษย์ย่อมเกิดจากสาเหตุหลายด้านร่วมกันทั้งสถานการณ์ภายนอก จิตลักษณะเดิมที่ติดตัวบุคคลมาตั้งแต่วัยเด็ก และจิตลักษณะที่แปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 5 กรอบแนวคิดและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆที่ทำการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการของตัวแปรที่ศึกษา

จากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้น ทำให้สามารถกำหนดความหมายและวิธีการวัดตัวแปรตามและตัวแปรอิสระในกลุ่มต่างๆได้ ดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวแปรตาม

พฤติกรรมรับผิดชอบ สามารถแบ่งศึกษาเป็น 2 ด้าน คือ

1.1 พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน หมายถึง ปริมาณการรายงานการปฏิบัติของนักเรียน ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นเพียรพยายามที่จะจัดการพัฒนาตนเองด้านการเรียนให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อเกิดความสำเร็จในที่สุดในปีการศึกษา 3 ช่วง คือ 1)การจัดการตนเองช่วงเตรียมตัวก่อนเรียน (เช่น อ่านหนังสือเรียนมากขึ้นเพื่อสอบได้คะแนนดีกว่าครั้งก่อน เป็นต้น) 2)การจัดการตนเองช่วงขณะเรียน (เช่น ตั้งใจฟังครูสอน หลีกเลียงการคุยกับเพื่อนขณะครูสอน เป็นต้น) และ 3)การจัดการตนเองช่วงหลังการเรียน (เช่น พยายามทำการบ้านด้วยตนเอง ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นๆ เรียนพิเศษเพิ่มเติม เป็นต้น) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดพฤติกรรมจัดการตนเองเพื่อความสำเร็จในการเรียนของงามตา วณิชทานนท์ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า มีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 11 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 11 - 66 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน มากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า

1.2 พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน หมายถึง การที่นักเรียนรายงานว่าได้ปฏิบัติตนในการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน 2 ด้าน ได้แก่ 1)ด้าน การประหยัดทรัพยากร (เช่น การใช้ทรัพยากร (น้ำ ไฟฟ้า สาธารณสมบัติ) อย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด การถนอมรักษาของใช้ และไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) และ 2)ด้านการรักษาความสะอาด (เช่น ดูแลบริเวณสถานที่ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย รวมทั้งการไม่ทิ้งขยะลงในที่อันไม่สมควร เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) โดยเป็นการกระทำที่เกิดจากการสำนึกต่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เคารพกฎระเบียบ รู้จักมุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนได้ในการปฏิบัติตน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน โดยใช้แนวคำถามจากแบบวัดของงามตา วณิชทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) และแบบวัดของอุบล เลี้ยววาริณ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ซึ่งเป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า มีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า

กลุ่มตัวแปรอิสระด้านลักษณะสถานการณ์ทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน หมายถึง ปริมาณการรายงานของนักเรียนว่าครูในโรงเรียน ให้การสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องการมีพฤติกรรมรับผิดชอบใน 3 ด้าน 1)ด้านอารมณ์ (เช่น ครูให้คำชมเชยเมื่อนักเรียนตั้งใจฟังครูสอน หรือการพูดปลอบโยนให้กำลังใจเมื่อนักเรียนดูแลรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) 2)ด้านข้อมูลข่าวสาร (เช่น การให้คำแนะนำ อธิบายหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมในเนื้อหาวิชาเรียนที่นักเรียนไม่เข้าใจ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ในการรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น) 3)ด้านวัสดุสิ่งของ (เช่น การจัดหาอุปกรณ์การเรียนที่ครบครัน หรือช่วยจัดหาสถานที่ๆเหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน โดยใช้แนวคำถามจากแบบวัดของงามตา วนิทนานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) และปรับปรุงให้เหมาะสมตามนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในครั้งนี้ เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า มีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน มากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า

การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน หมายถึง การรายงานของนักเรียนว่าได้สังเกตเห็นและรับรู้การกระทำของเพื่อนๆในโรงเรียนได้แสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับผิดชอบด้านต่างๆ ได้แก่ 1)การพัฒนาตนเองด้านการเรียน 2)การรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน โดยใช้แนวคำถามจากแบบวัดของงามตา วนิทนานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) และปรับปรุงให้เหมาะสมตามนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในครั้งนี้ เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า มีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน มากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่นักเรียนรายงานว่าตนได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองของตน ในลักษณะที่แสดงความรักใคร่ชื่นชมยอมรับ ให้ความใกล้ชิดสนิทสนม เป็นกันเองกับตน เป็นที่ปรึกษาที่ดีเพื่อต้องการคอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหา มีการให้รางวัลเมื่อทำความดีและลงโทษเมื่อทำความผิดอย่างสมเหตุสมผล และสม่ำเสมอไม่ทำตามสภาวะทางอารมณ์ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองเอง ในการวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล ผู้วิจัยใช้แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536) ฉบับที่สุภาสินี นุ่มเนียม (2546) ได้นำมาปรับใช้โดยรวมแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองเข้าด้วยกัน เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า มีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 10 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากและแบบใช้เหตุผลมากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า

การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้และยอมรับว่า สมาชิกในครอบครัว บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ใกล้ชิดของตน ได้แสดงพฤติกรรมรับผิดชอบในด้านต่างๆ ได้แก่ 1)ด้านการพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้ (เช่น เห็นบิดามารดาแสวงหาความรู้จากการอ่านหนังสือ เป็นต้น) 2)ด้านการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (เช่น การใช้ทรัพยากร (น้ำ ไฟฟ้า สาธารณสมบัติ) อย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด ดูแลบริเวณสถานที่ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชนให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว โดยใช้แนวคำถามจากแบบวัดของงามตา วณิชทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) และปรับปรุงให้เหมาะสมตามนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในครั้งนี้ เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า มีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า

การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน หมายถึง การรายงานของนักเรียนว่าได้สังเกตเห็นแบบอย่างและรับรู้ถึงความสำเร็จในการดำรงชีวิต และความพึงพอใจในชีวิต ด้านต่างๆของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ได้แก่ 1) เห็นแบบอย่างการพัฒนาตนเองด้านการเรียน 2) เห็นแบบอย่างการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนชุมชน โดยใช้แนวคำถามจากแบบวัดของงามตา วณิชทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) และปรับปรุงให้เหมาะสมตามนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในครั้งนี้ เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า มีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่ได้เห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน มากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า

กลุ่มตัวแปรอิสระด้านจิตลักษณะเดิม

ความมีเหตุมีผล หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวกับความคิดการใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ซึ่งช่วยให้แก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้บุคคลเกิดความงอกงามทางปัญญาด้วย การวัดความมีเหตุมีผลของนักเรียนในการวิจัยนี้ใช้แบบวัดที่สร้างโดยโกศล มีคุณ (2551) เป็นแบบวัดชุดที่พัฒนาขึ้นใช้กับกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยตรง ความมีเหตุมีผลประกอบด้วยความคิดเหตุผล 3 องค์ประกอบ คือ การคิดแบบสาเหตุ-ผล การคิดแบบเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ และการคิดเหตุผลแบบนิรนัย-อุปนัย-จัดกลุ่ม และเมื่อได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัด รวมทั้ง 3 แบบวัดในครั้งเดียว เสมือนเป็นแบบวัดเดียว วัดจิตลักษณะเดียวร่วมกัน เป็นแบบวัดจิตเอกภาคด้านความมีเหตุมีผล ปรากฏเป็น 2 ด้าน คือ การคิดแบบสาเหตุ-ผล จำนวน 11 ข้อ และการคิดแบบเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ จำนวน 8 ข้อ แบบวัดชุดนี้ประกอบด้วยข้อความ 19 ข้อ นักเรียนที่ได้คะแนนมากกว่า แสดงว่ามีความคิดแบบมีเหตุมีผลสูงกว่านักเรียนที่ได้คะแนนน้อยกว่า

การมีภูมิคุ้มกันทางจิต หมายถึง การที่บุคคลมีความพร้อมทางการรู้การคิด แรงจูงใจและวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงพอที่จะจัดการกับสถานการณ์ยั่วเย้าหรือการปลุกปั่นโจมตีจากบุคคลอื่น (ที่มุ่งสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือเจตคติหรือพฤติกรรม) ด้วยจิตลักษณะที่ แข็งแกร่งและความสามารถในการเตรียมตนหลายด้าน ในงานวิจัยครั้งนี้ได้นำแบบวัดของจุฑาเดือน พันธมนาวิน และงามตา วนินทานนท์ (2551) ชุดที่สร้างและพัฒนาขึ้นใช้กับกลุ่มนักเรียนโดยตรง แบบวัดประกอบด้วยองค์ประกอบรวม 4 ด้าน สามารถรวมกันเป็นจิตลักษณะเอกภาคด้านภูมิคุ้มกันทางจิต มีคำถามรวม 45 ข้อ เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า แต่ละข้อมีมาตรประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” นักเรียนที่ได้คะแนนมากกว่า แสดงว่ามีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงกว่านักเรียนที่ได้คะแนนน้อยกว่า

การรับรู้คุณค่าความดี หมายถึง สภาวะทางจิตของบุคคลที่มีการรับรู้ประโยชน์หรือคุณค่าที่ตนได้รับจากการปฏิบัติอย่างดีของผู้อื่น สิ่งอื่น ก่อให้เกิดความตระหนัก ความซาบซึ้ง และมีแนวโน้มที่จะทำการตอบแทน ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยการกระทำพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่างๆ ซึ่งการรับรู้คุณค่าความดีเกิดจากการรวมตัวของจิตลักษณะทางเจตคติและคุณธรรม 3 ด้าน ด้านแรก คือ การรับรู้คุณค่าความดีที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ความรู้สึกถึงบุญคุณของพ่อแม่ ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณ ด้านที่สอง คือ การรับรู้คุณค่าความดีที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความรู้สึกบุญคุณต่อสังคม ประเทศชาติ แผ่นดิน พระมหากษัตริย์ ศาสนา ตลอดจนสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และด้านที่สาม ได้แก่ การอ่อนน้อมถ่อมตน ได้แก่ ความรู้สึกว่าตนมีความสามารถที่จำกัดจึงไม่หยิ่งยะโส รักหลงตนเอง แต่ยอมรับผู้อื่นที่มีสถานภาพต่างๆ ตัวแปรกลุ่มการรับรู้คุณค่าความดีเหล่านี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการมีคุณธรรมและค่านิยมที่จำเป็นต่อการประพฤติปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จิตลักษณะ 3 ด้าน ดังกล่าว สร้างและพัฒนาขึ้นใช้กับกลุ่มนักเรียนโดยตรง (อุบล เลี้ยววาริณ. 2551) เป็นแบบวัดชนิดมาตรประเมินรวมค่า ที่มีมาตร 6 หน่วยประกอบในแต่ละข้อคำถามเมื่อนำคำตอบมารวมกัน ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ ทำให้ได้ตัวแปรแฝงที่เป็นการรวมตัวของ 3 แบบวัด เรียกว่า จิตเอกภาคการรับรู้คุณค่าความดี มีจำนวน 27 ข้อ นักเรียนที่ได้คะแนนมากกว่า แสดงว่าการรับรู้คุณค่าความดีสูงกว่านักเรียนที่ได้คะแนนน้อยกว่า

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาของนักเรียนที่จะทำงานหนึ่งๆ ให้สำเร็จลุล่วง ตามมาตรฐานชั้นสูง หรือเป็นไปตามที่ตนตั้งเป้าหมายไว้ โดยได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ เมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาทางแก้ไขโดยไม่ย่อท้อ รวมทั้งมีการวางแผน และรู้จักกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของงามตา วนินทานนท์ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ซึ่งเป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า มีจำนวนคำถาม 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีพิสัยคะแนนระหว่าง 10 - 60 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่า นักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า

ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน หมายถึง การที่นักเรียนแต่ละคนมีปริมาณความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะก่อประโยชน์ให้กับตนเองในอนาคต รวมทั้งความสามารถในการควบคุมบังคับตนเองให้รู้จักการอดใจรอได้ เพื่อรอรับผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าหรือสำคัญกว่าในอนาคต ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนของดุจเดือน พันธุมนาวิน (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ซึ่งเป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า จำนวน 15 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรวัด 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีพิสัยคะแนนระหว่าง 15 - 90 คะแนน นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนมากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า

กลุ่มตัวแปรอิสระด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์

เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู หมายถึง การประเมินของนักเรียนว่า การปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (ด้านการพัฒนาตนเองด้านการเรียน และด้านการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ (หรือโทษ) จึงมีความรู้สึกพอใจ (หรือไม่พอใจ) ต่อพฤติกรรมครู และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติ (หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติ) เกี่ยวกับความรับผิดชอบในด้านต่างๆ (ได้แก่ การพัฒนาตนเองด้านการเรียน และการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ที่ครูได้ทำการปลูกฝังอบรม การวิจัยครั้งนี้วัดเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูทั้ง 3 องค์ประกอบ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู โดยใช้แนวคำถามจากแบบวัดของงามตา วณิชทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) และปรับปรุงให้เหมาะสมตามนิยมปฏิบัติการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในครั้งนี้ เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรวัด 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู มากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า

เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ หมายถึง การประเมินของนักเรียนว่า การปฏิบัติของตนในการรับผิดชอบในด้านต่างๆ (ได้แก่ การพัฒนาตนเองด้านการเรียน และการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ (หรือโทษ) มีความรู้สึกพอใจ (หรือไม่พอใจ) ต่อการกระทำนั้น และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติ (หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติ) การวิจัยครั้งนี้วัดเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ทั้ง 3 องค์ประกอบ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ โดยใช้แนวคำถามจากแบบวัดของงามตา วณิชทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) และปรับปรุงให้เหมาะสมตามนิยมปฏิบัติการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นในครั้งนี้ เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรวัด 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า แสดงว่าเป็นนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ มากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่า

ลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะ ภูมิหลังของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนรู้ ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา และระดับเศรษฐกิจของครอบครัว

เพศ หมายถึง เพศของนักเรียน ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

ระดับชั้นเรียน หมายถึง ระดับชั้นการศึกษาที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ สำหรับงานวิจัยนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3

ผลการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการประเมินผลการเรียนทุกกลุ่มสาระวิชาในปีการศึกษาที่ผ่านมาตามสมุดรายงานผลการเรียนซึ่งมีคะแนนตั้งแต่ 0.00 - 4.00

ระดับการศึกษาของบิดา หมายถึง จำนวนปีที่บิดาได้รับการศึกษาจากสถานศึกษา

ระดับการศึกษาของมารดา หมายถึง จำนวนปีที่มารดาได้รับการศึกษาจากสถานศึกษา

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง ในที่นี้พิจารณาร่วมกันใน 2 มิติ คือ ปริมาณรายได้เฉลี่ยต่อเดือนทั้งหมดของครอบครัวของนักเรียน โดยให้นักเรียนตอบเป็นจำนวนเงินรายได้ตามจริง และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ใช้จ่ายจากเงินรายได้จำนวนดังกล่าว ครอบครัวที่มีปริมาณรายได้น้อย แต่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวใช้จ่ายเงินได้ดังกล่าวมาก จัดเป็นครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ส่วนครอบครัวที่มีปริมาณรายได้มาก และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวใช้จ่ายเงินจากรายได้ดังกล่าวน้อย จัดเป็นครอบครัวที่มีเศรษฐกิจของครอบครัวสูง พิสัยของคะแนนอยู่ระหว่าง 1 ถึง 12 เศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีคะแนนเป็น 1 เศรษฐกิจของครอบครัวสูงสุดมีคะแนน 12 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ยจัดเป็นผู้มีฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

ตาราง 1 แสดงเกณฑ์การให้คะแนนตัวแปรเศรษฐกิจของครอบครัวของนักเรียน

รายได้รวมต่อเดือน	จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
	1-3 คน	4-6 คน	7 คนขึ้นไป
น้อยกว่า/เท่ากับ 10,000 บาท	3	2	1
10,001 – 30,000 บาท	6	5	4
30,001 – 50,000 บาท	9	8	7
50,001 บาทขึ้นไป	12	11	10

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก หรือมีพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) มากกว่านักเรียนลักษณะอื่นที่เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง เป็นนักเรียนชาย และมีผลการเรียนต่ำ เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ หรือมีพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) น้อยกว่านักเรียนลักษณะอื่นที่เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

สมมติฐานที่ 3 ประกอบด้วย สมมติฐานย่อย 3 ส่วน ดังนี้

3.1 กลุ่มตัวแปรลำดับที่ 1 คือ ลักษณะสถานการณ์ทางสังคมมี 6 ตัวแปร (ได้แก่ ประเภทของโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักษาสันสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) สามารถทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 เมื่อควบคุมอิทธิพลกลุ่มตัวแปรลำดับที่ 1 คือ ลักษณะสถานการณ์ทางสังคมให้คงที่แล้ว นำกลุ่มตัวแปรลำดับที่ 2 คือ จิตลักษณะเดิมมี 5 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการรับรู้คุณค่าความดี) เข้าร่วมทำนายด้วย สามารถเพิ่มปริมาณการทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้าน จากปริมาณที่กลุ่มตัวแปรลักษณะสถานการณ์ทางสังคมเคยทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ

3.3 เมื่อควบคุมอิทธิพลกลุ่มตัวแปรลำดับที่ 1 และ 2 ให้คงที่แล้ว นำกลุ่มตัวแปรลำดับที่ 3 คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์มี 2 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) เข้าร่วมทำนายอีก สามารถเพิ่มปริมาณการทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้านจากปริมาณที่กลุ่มตัวแปรในลำดับที่ 1 และ 2 เคยทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 4 ตัวแปรในกลุ่มลักษณะสถานการณ์ 5 ตัวแปร กลุ่มจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร รวมเป็น 12 ตัวแปร สามารถร่วมกันทำนาย พฤติกรรมรับผิดชอบ ทั้ง 2 ด้าน พร้อม ๆ กัน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มนักเรียนที่อยู่ใน โรงเรียนที่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียงมากกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียนที่เป็น แบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเภทศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบ (Correlational - Comparative Study) โดยการเก็บข้อมูลในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งในบทนี้ได้กล่าวถึงการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในปีการศึกษา 2552 และโรงเรียนที่เสนอโครงการเข้ารับประเมินในช่วงเวลาเดียวกันแต่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยนี้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Two - Staged Sampling) รายละเอียดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

1) เนื่องจากการศึกษานี้เป็นงานวิจัยประเภทศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบ (Correlational - Comparative Study) นอกเหนือจากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสาเหตุที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น งานวิจัยนี้ยังต้องการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงเหตุกับพฤติกรรมรับผิดชอบระหว่างนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ กับนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ดังนั้น ขั้นตอนแรกในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงแบ่งโรงเรียนเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนที่ได้รับกับไม่ได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ สำหรับโรงเรียนที่ได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการเลือกโรงเรียน โดยพิจารณาจากโรงเรียนที่ต้องได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 2 โรง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี ส่วนโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ

จะพิจารณาเลือกจากโรงเรียนที่เสนอโครงการเข้ารับประเมินในช่วงเวลาเดียวกันแต่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ จำนวน 2 โรง รวมทั้งหมด 4 โรง

2) เมื่อได้โรงเรียนแล้ว จึงใช้วิธีการสุ่มแบบ Cluster Sampling โดยใช้ห้องเรียนเป็นกลุ่ม (Cluster) เนื่องจากงานวิจัยนี้กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง สุ่มเลือกห้องเรียนจากชั้น ม. 2 จำนวน 2 ห้องเรียน และจากชั้นม. 3 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมสุ่มห้องเรียนจากโรงเรียน โรงละ 4 ห้องเรียน ดังนั้นจะได้ทั้งหมด 16 ห้องเรียน โดยเก็บข้อมูลกับนักเรียนในแต่ละห้องเรียนตัวอย่างที่สุ่มได้ รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บได้จริงทั้งหมด 602 คน

ตาราง 2 ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประเภทโรงเรียน	โรงเรียน	ระดับชั้นเรียน	ห้องเรียน	จำนวนคน
โรงเรียนที่เป็นแบบอย่างฯ	โรงเรียนแห่งที่ 1	ม.2	ห้องที่ 1	39
			ห้องที่ 2	36
		ม.3	ห้องที่ 1	40
			ห้องที่ 2	38
	โรงเรียนแห่งที่ 2	ม.2	ห้องที่ 1	38
			ห้องที่ 2	37
		ม.3	ห้องที่ 1	36
			ห้องที่ 2	37
โรงเรียนที่ไม่เป็นแบบอย่างฯ	โรงเรียนแห่งที่ 3	ม.2	ห้องที่ 1	39
			ห้องที่ 2	36
		ม.3	ห้องที่ 1	37
			ห้องที่ 2	39
	โรงเรียนแห่งที่ 4	ม.2	ห้องที่ 1	38
			ห้องที่ 2	36
		ม.3	ห้องที่ 1	38
			ห้องที่ 2	38
รวม				602

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดตัวแปรครั้งนี้กำหนดขึ้นตามนิยามปฏิบัติการของตัวแปรซึ่งได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 2 เป็นเครื่องมือวัดประเภทมาตราประมินรวมค่า (Summated Rating Scale) โดยมีทั้งเครื่องมือที่ผู้วิจัยร่วมสร้างขึ้นใหม่และเครื่องมือวัดที่นำมาใช้ทั้งฉบับ เช่น เครื่องมือวัดจิตลักษณะเดิม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษานี้มีจำนวนทั้งสิ้น 14 ฉบับ ได้แก่ **กลุ่มตัวแปรตาม** จำนวน 2 ฉบับ ใช้วัดพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) **กลุ่มตัวแปรลักษณะสถานการณ์ทางสังคม** จำนวน 5 ฉบับ (ได้แก่ แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน แบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนับสนุนและแบบใช้เหตุผล แบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และแบบวัดการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) **กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม** จำนวน 5 ฉบับ (ได้แก่ แบบวัดความมีเหตุมีผล แบบวัดการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แบบวัดการรับรู้คุณความดีแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน) **กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์** จำนวน 2 ฉบับ (ได้แก่ แบบวัดเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู และแบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) และแบบสอบถามลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลังของนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดของเครื่องมือแต่ละฉบับดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวแปรตาม

แบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบ ประกอบด้วยแบบวัดพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

1) แบบวัดพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน เป็นแบบวัดการรายงานปริมาณการปฏิบัติของนักเรียน ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นเพียรพยายามที่จะจัดการพัฒนาตนเองด้านการเรียนให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อเกิดความสำเร็จในที่สุดในการเรียน 3 ช่วง คือ 1) การจัดการตนเองช่วงเตรียมตัวก่อนเรียน (เช่น อ่านหนังสือเรียนมากขึ้นเพื่อสอบได้คะแนนดีกว่าครั้งก่อน เป็นต้น) 2) การจัดการตนเองช่วงขณะเรียน (เช่น ตั้งใจฟังครูสอน หลีกเลียงการคุยกับเพื่อน ขณะครูสอน เป็นต้น) และ 3) การจัดการตนเองช่วงหลังการเรียน (เช่น พยายามทำการบ้านด้วยตนเอง ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นๆ เรียนพิเศษเพิ่มเติม เป็นต้น) ผู้วิจัยใช้แบบวัดพฤติกรรมจัดการตนเองเพื่อความสำเร็จในการเรียนของงามตา วณิชานนท์ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) เป็นแบบวัดประเภทมาตราประมินรวมค่า มีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 11 ข้อ พิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 11 - 66 คะแนน มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .74 และมีค่า Chi-square เท่ากับ 69.85 p-value เท่ากับ .00241 df เท่ากับ 40 RMSEA เท่ากับ .058 CFI เท่ากับ .957 AGFI เท่ากับ .918 และ GFI เท่ากับ .95 เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่ม

ตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 30 ถึง 66 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .24 ถึง .51 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .80

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมพัฒนาดตนเองด้านการเรียน

(0) ฉันพยายามวางแผนทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อให้งานออกมาดี (+)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

2) แบบวัดพฤติกรรมรักษาสสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน เป็นแบบวัดที่นักเรียนรายงานว่าได้ปฏิบัติตนในการรักษาสสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน 2 ด้าน ได้แก่ 1)ด้าน การประหยัดทรัพยากร (เช่น การใช้ทรัพยากร (น้ำ ไฟฟ้า สาธารณสมบัติ) อย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด การถนอมรักษาของใช้ และไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) และ2) ด้านการรักษาความสะอาด (เช่น ดูแลบริเวณสถานที่ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย รวมทั้งการไม่ทิ้งขยะลงในที่อันไม่สมควร เข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) โดยเป็นการกระทำที่เกิดจากการสำนึกต่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เคารพกฎระเบียบ รู้จักมุ่งอนาคตและสามารถควบคุมตนได้ในการปฏิบัติตน เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้แนวคำถามส่วนหนึ่งจากแบบวัดพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าของงามตา วณิชทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) และแบบวัดพฤติกรรมรักษาความสะอาด ของอุบล เลี้ยววาริณ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) จำนวนข้อคำถามที่สร้างขึ้น 26 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เมื่อนำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนจำนวน 130 คน แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20 ถึง .51 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .75 ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ใช้จริง 10 ข้อ เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 22 ถึง 60 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .13 ถึง .54 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .75

ตัวอย่างแบบวัดพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

(0) ฉันอ่านป้ายคำแนะนำการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าของโรงเรียนให้เข้าใจ ก่อนลงมือใช้ (+)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

กลุ่มตัวแปรลักษณะสถานการณ์ทางสังคม ประกอบด้วย 5 แบบวัด ดังนี้

แบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยอาศัยแนวสร้างข้อคำถามจากแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากโรงเรียนของงามตา วรินทร์านนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) โดยมีลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับปริมาณการรายงานของนักเรียนว่าครูในโรงเรียนให้การสนับสนุนส่งเสริมในเรื่องการมีพฤติกรรมรับผิดชอบใน 3 ด้าน 1)ด้านอารมณ์ (เช่น ครูให้คำชมเชยเมื่อนักเรียนตั้งใจฟังครูสอน หรือการพูดปลอบโยนให้กำลังใจเมื่อนักเรียนดูแลรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น) 2)ด้านข้อมูลข่าวสาร (เช่น การให้คำแนะนำ อธิบายหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมในเนื้อหาวิชาเรียนที่นักเรียนไม่เข้าใจ หรือให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ในการรักษาสีสิ่งแวดล้อม เป็นต้น) 3)ด้านวัสดุสิ่งของ (เช่น การจัดหาอุปกรณ์การเรียนที่ครบครัน หรือช่วยจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น) จำนวนข้อคำถามที่สร้างขึ้น 42 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เมื่อนำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนจำนวน 130 คน แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .47 ถึง .72 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .88 ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ใช้จริง 10 ข้อ เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 26 ถึง 60 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .51 ถึง .68 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86

ตัวอย่างแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

(0) ครูให้กำลังใจฉัน เมื่อทราบว่าฉันสอบได้คะแนนไม่ดี (+)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

แบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยอาศัยแนวสร้างข้อคำถามจากแบบวัดการเห็นแบบอย่างการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากเพื่อนของงามตา วณิชทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) โดยมีลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับการรายงานของนักเรียนว่าได้สังเกตเห็นและรับรู้การกระทำของเพื่อนๆ ในโรงเรียนที่แสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับการรับผิดชอบ 2 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้ 2) การรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน จำนวนข้อคำถามที่สร้างขึ้น 23 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เมื่อนำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนจำนวน 130 คน แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .50 ถึง .76 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .89 ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ใช้จริง 10 ข้อ เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 20 ถึง 60 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .46 ถึง .70 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .88

ตัวอย่างแบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน

(0) เพื่อนของฉันยืนอ่านหนังสือ เพื่อจะทำคะแนนสอบให้มากขึ้น (+)

 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนับสนุนและแบบใช้เหตุผล แบบวัดนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการที่นักเรียนรายงานว่าตนได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองของตน ในลักษณะที่แสดงความรักใคร่ชื่นชมยอมรับ ให้ความใกล้ชิดสนิทสนม เป็นกันเองกับตน เป็นที่ปรึกษาที่ดีเพื่อต้องการคอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหา มีการให้รางวัลเมื่อทำความดีและลงโทษเมื่อทำความผิดอย่างสมเหตุสมผลและสม่ำเสมอไม่ทำตามสภาวะทางอารมณ์ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองเอง ผู้วิจัยใช้แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักษนสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2536) ฉบับที่สุภาสิณี นุ่มเนียม (2546) ได้นำมาปรับใช้โดยรวมแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูทั้งสองเข้าด้วยกัน เป็นแบบวัดประเภทมาตราประเมินรวมค่า มีมาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 10 ข้อ พิสัยของคะแนนแบบวัดอยู่ระหว่าง 10 - 60 คะแนน มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .90 เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 25 ถึง 60 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .44 ถึง .71 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .86

ตัวอย่างแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล

(0) ผู้ปกครองรักและหวังดีต่อฉัน (+)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

แบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยอาศัยแนวสร้างข้อคำถามจากแบบวัดการมีแบบอย่างการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากครอบครัวของงามตา วณิชทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) โดยมีลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับการที่นักเรียนรับรู้และยอมรับว่า สมาชิกในครอบครัว บิดามารดา ผู้ปกครอง และผู้ใกล้ชิดของตน ได้แสดงพฤติกรรมรับผิดชอบใน 2 ด้าน ได้แก่ 1)การพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้ (เช่น เห็นบิดามารดาแสวงหาความรู้จากการอ่านหนังสือ เป็นต้น) 2)การรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (เช่น การใช้ทรัพยากร (น้ำ ไฟฟ้า สารารณสมบัติ) อย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด ดูแลบริเวณสถานที่ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชนให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย เป็นต้น) จำนวนข้อคำถามที่สร้างขึ้น 27 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เมื่อนำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนจำนวน 130 คน แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .38 ถึง .60 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .80 ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ใช้จริง 10 ข้อ เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 26 ถึง 60 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .41 ถึง .57 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .82

ตัวอย่างแบบวัดการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว

(0) ฉันเห็นผู้ปกครองปิดไฟฟ้าทุกครั้งหลังจากใช้งานเสร็จ (+)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

แบบวัดการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยอาศัยแนวสร้างข้อคำถามจากแบบวัดการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนของงาม ตา วณิชทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) โดยมีลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับการรายงานของนักเรียนว่าได้สังเกตเห็นตัวอย่างและรับรู้ถึงความสำเร็จในการดำรงชีวิต และความพึงพอใจในชีวิตด้านต่างๆของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ได้แก่ 1) เห็นแบบอย่างการพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้ 2) เห็นแบบอย่างการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ จำนวนข้อคำถามที่สร้างขึ้น 18 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เมื่อนำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนจำนวน 130 คน แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .57 ถึง .68 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .88 ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ใช้จริง 10 ข้อ เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 23 ถึง 60 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .55 ถึง .71 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .89

ตัวอย่างแบบวัดการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน

(0) ฉันเข้าใจถึงคุณค่าของการตั้งใจเรียนหนังสือมากขึ้น จากข่าวทางโทรทัศน์และวิทยุ (+)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม ประกอบด้วย 5 แบบวัด ดังนี้

แบบวัดความมีเหตุมีผล ในงานวิจัยครั้งนี้ได้นำแบบวัดจิตเอกภาคด้านความมีเหตุมีผลแบบ สำหรับนักเรียนของโกศล มีคุณ (2551) ซึ่งเป็นแบบวัดที่ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและองค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบวัดความมีเหตุมีผลทั้ง 3 แบบรวมกันในครั้งเดียว แบบวัดจิตเอกภาคด้านความมีเหตุมีผล 2 แบบคือ แบบวัดการคิดแบบสาเหตุและผล จำนวน 11 ข้อ และการคิดแบบเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ 8 ข้อ รวม 19 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีพิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 19 - 114 คะแนน แบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .68 เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 49 ถึง 90 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .20 ถึง .49 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .78

ตัวอย่างแบบวัดความมีเหตุมีผล

(0) จากการสำรวจโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนหนึ่งพบว่า มีนักเรียนสอบตกมากกว่าปกติ ครูประจำชั้นรายงานว่าเป็นเพราะเด็กเล่นเกมคอมพิวเตอร์ ท่านเชื่อเช่นเดียวกับครูเหล่านี้ (+)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

แบบวัดการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ในงานวิจัยครั้งนี้ได้นำแบบวัดจิตเอกภาคด้านการมีภูมิคุ้มกันทางจิตของนักเรียนมัธยมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และงามตา วรินทร์านนท์ (2551) ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและองค์ประกอบเชิงยืนยัน ของแบบวัดการมีภูมิคุ้มกันทางจิตซึ่งประกอบ ด้วย 4 องค์ประกอบตามจิตลักษณะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) แบบวัดการมองโลกในแง่ดี 2) แบบวัดความชอบเสี่ยง 3) แบบวัดสติ-สัมปชัญญะ และ 4) แบบวัดการจัดการกับความเครียด เมื่อนำแบบวัดทั้ง 4 แบบวัดมารวมกันด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบได้เป็นแบบวัดใหม่เรียกว่า จิตเอกภาคด้านการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แบบวัดนี้เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่าแต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมิน 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีจำนวน 45 ข้อ มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) อยู่ระหว่าง 1.85 - 6.63 มีพิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 45 - 270 คะแนน แบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .65 เมื่อนำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนจำนวน 130 คน แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .58 ถึง .76 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .95 ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ใช้จริง 25 ข้อ เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 71 ถึง 145 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .32 ถึง .69 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .90

ตัวอย่างแบบวัดการมีภูมิคุ้มกันทางจิต

(0) ฉันพยายามคิดในทางที่ดีไว้ก่อนเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา (+)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

แบบวัดการรับรู้คุณความดี ในงานวิจัยครั้งนี้ได้นำแบบวัดจิตเอกภาคด้านการรับรู้คุณความดีของอุบล เลี้ยววาริณ (2551) ซึ่งเป็นแบบวัดที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและองค์ประกอบเชิงยืนยัน ของแบบวัดการรับรู้คุณความดี ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบตามจิตลักษณะทั้ง 3 ด้านรวมกันเป็นแบบวัดจิตเอกภาคด้านการรับรู้คุณความดี แบบวัดนี้เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินรวมค่า แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรประเมิน 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีจำนวน 27 ข้อ มีพิสัยค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t-ratio) มีพิสัยคะแนนอยู่ระหว่าง 27 - 162 คะแนน แบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .81 เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 79 ถึง 162 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .18 ถึง .58 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .87

ตัวอย่างแบบวัดการรับรู้คุณความดี

(0) ฉันระลึกถึงว่าพ่อแม่มักคอยให้กำลังใจฉัน (+)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดของงามตา วณิชานนท์ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) โดยมีลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับความปรารถนาของนักเรียนที่จะทำงานหนึ่งๆให้สำเร็จลุล่วง ตามมาตรฐานชั้นสูง หรือเป็นไปตามที่ตนตั้งเป้าหมายไว้ โดยได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ เมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาทางแก้ไขโดยไม่ย่อท้อ รวมทั้งมีการวางแผน และรู้จักกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง จำนวนคำถาม 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรวัด 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีพิสัยคะแนนระหว่าง 10-60 คะแนน ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .70 และมีค่า Chi-square เท่ากับ 48.45 df เท่ากับ 29 p-value เท่ากับ .013 RMSEA เท่ากับ .0526 NFI เท่ากับ 0.894 CFI เท่ากับ .956 GFI เท่ากับ .961 AGFI เท่ากับ .927 เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 23 ถึง 60 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .23 ถึง .64 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .81

ตัวอย่างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

(0) เมื่อพบว่าฉันได้คะแนนสอบสูงขึ้นกว่าเดิม ฉันจะรู้สึกดีใจมาก (+)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ในการวัดลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดของจุเจียน พันธุมนาวัน (อยู่ระหว่างดำเนินการ) โดยลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะก่อประโยชน์ให้กับตนเองในอนาคต รวมทั้งความสามารถในการควบคุมบังคับตนเองให้รู้จักการอดใจรอได้ เพื่อรองรับผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่กว่าหรือสำคัญกว่าในอนาคต จำนวน 15 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรวัด 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” มีพิสัยคะแนนระหว่าง 15 - 90 คะแนน ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .69 และมีค่า Chi-square เท่ากับ 107.4 df เท่ากับ 79 p-value เท่ากับ .0184 RMSEA เท่ากับ .054 NFI เท่ากับ 0.81 CFI เท่ากับ .938 GFI เท่ากับ .946 AGFI เท่ากับ .917เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 45 ถึง 90 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .22 ถึง .58 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .79

ตัวอย่างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน

(0) ฉันมักเตือนตัวเองให้ระมัดระวังขณะกระทำสิ่งใดๆ เพราะอาจจะเสียหายได้ (+)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย 2 แบบวัด ดังนี้

แบบวัดเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยอาศัยแนวสร้างข้อคำถามจากแบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อการปลูกฝังอบรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากครูของงามตา วนินทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) โดยมีลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับการรายงานการประเมินค่าของนักเรียนว่า การปลูกฝังอบรมความรับผิดชอบของครู (ด้านการพัฒนาตนเองด้านการเรียน และด้านการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ หรือโทษ มากเพียงใด จึงเกิดความรู้สึกพอใจ หรือไม่พอใจต่อพฤติกรรมครู และเกิดความตั้งใจที่จะปฏิบัติ หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบใน 2 ด้านดังกล่าว ที่ครูได้ปลูกฝังอบรม จำนวนข้อคำถามที่สร้างขึ้น 41 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เมื่อนำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนจำนวน 130 คน แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .52 ถึง .71 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .92 ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ใช้จริง 15 ข้อ เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมีพิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 40 ถึง 90 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .43 ถึง .67 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .89

ตัวอย่างแบบวัดเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู

(0) ฉันพร้อมที่จะทำการบ้านส่งให้ทันเวลา ตามที่ครูกำหนด (+)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

แบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยอาศัยแนวสร้างข้อคำถามจากแบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนของงามตา วนินทานนท์และคณะ (อยู่ระหว่างดำเนินการ) โดยมีลักษณะข้อคำถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนว่า การปฏิบัติของตนในการรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ การพัฒนาตนเองด้านการเรียน และการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ หรือโทษมากเพียงใด จึงเกิดความรู้สึกพอใจ หรือไม่พอใจ ต่อการกระทำนั้น และมีความพร้อมที่จะปฏิบัติ หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด จำนวนข้อคำถามที่สร้างขึ้น 64 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมิน 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เมื่อนำแบบวัดไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนจำนวน 130 คน แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .23 ถึง .69 มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอล

ฟาเท่ากับ .88 ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ใช้จริง 15 ข้อ เมื่อนำมาใช้จริง (กลุ่มตัวอย่าง 602 คน) แบบวัดมี พิสัยของคะแนนของแบบวัดอยู่ระหว่าง 34 ถึง 90 คะแนน ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .30 ถึง .58 ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .88

ตัวอย่างแบบวัดเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

(0) การจัดตารางเรียนให้พร้อมสำหรับการเรียนในวันรุ่งขึ้น เป็นเรื่องสำคัญสำหรับฉัน (+)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบได้คะแนน 6 ถึง 1 จากคำตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนในทิศทางกลับกัน

แบบสอบถามลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลังของนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจ ศึกษาความแตกต่างของลักษณะภูมิหลังบางประการของนักเรียน โดยแบบสอบถามมีลักษณะให้ เติมคำตอบลงในช่องว่าง ซึ่งลักษณะภูมิหลังที่ศึกษาได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนรู้ ระดับ การศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา และระดับเศรษฐกิจของครอบครัว

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1)แบบวัดที่นำมาใช้จากที่สร้างไว้แล้ว ได้แก่ แบบวัดจิตลักษณะเดิม จำนวน 5 ฉบับ แบบวัดลักษณะสถานการณ์ทางสังคมจำนวน 1 ฉบับ และแบบวัดตัวแปรตาม จำนวน 1 ฉบับ 2)แบบวัดที่ผู้วิจัยร่วมสร้างขึ้นใหม่จำนวน 7 ฉบับ และนำไปทดลองใช้และหา คุณภาพแบบวัดครบทุกขั้นตอนดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity)

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัด โดยให้ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจด้านเนื้อหาของตัวแปรที่ต้องการวัด ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาของแบบวัดแต่ละฉบับที่ผู้วิจัยร่วมสร้างขึ้นใหม่ ว่ามีเนื้อหาครอบคลุมตามนิยาม ปฏิบัติการที่ได้กำหนดไว้ ตลอดจนตรวจดูสำนวนภาษาว่ามีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ แล้วจึงนำมาปรับแก้ให้สมบูรณ์ ก่อนนำแบบวัดนั้นไปใช้จริง

2. การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Discrimination)

การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดไปทดลองใช้ กับกลุ่มนักเรียนที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 คน แล้วจึงนำมาวิเคราะห์หาค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - Total Correlation) โดยเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติไว้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543)

3. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในการวิจัยครั้งนี้ จะหาหลังจากการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญนำมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่ใช้เป็นสถานที่เก็บข้อมูล เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลงานวิจัย

2. ผู้วิจัยนำแบบวัดไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่และอาจารย์ในโรงเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการเป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งยืนยันกับนักเรียนว่า ข้อมูลทั้งหมดจะเป็นความลับและไม่มีผลกระทบต่อนักเรียนอย่างแน่นอน

2.2 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบวัดทุกฉบับ

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. ศึกษาคุณสมบัติพื้นฐานของบุคคล โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน เช่น ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าร้อยละ เป็นต้น

2. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ Three - way ANOVA ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 และ 2 โดยใช้เกณฑ์ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปฏิสัมพันธ์ที่พบว่ามีนัยสำคัญจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe')

3. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ (Hierarchical Multiple Regression Analysis) ในสมมติฐานที่ 3.1, 3.2 และ 3.3

4. วิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบแคนอนิกัล (Canonical Correlation Analysis) ในสมมติฐานที่ 4

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต่อไปนี้เป็น การเสนอผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4 ข้อ ซึ่งมีลำดับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของครูผู้ถูกศึกษา

2) ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three - Way Analysis of Variance) ของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ หรือพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) แต่ละด้าน พิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละ 3 ด้าน คือ ประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต

3) ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three - Way Analysis of Variance) ของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ หรือพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) พิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละ 3 ด้าน คือ ประเภทของโรงเรียน เพศ และผลการเรียน

4) ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ (Hierarchical Multiple Regression Analysis) ของตัวแปรพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน หรือพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน โดยใช้ตัวทำนายกลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 6 ตัวแปร (ได้แก่ ประเภทของโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) เข้าทำนายเป็นลำดับที่ 1 และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการรับรู้คุณค่าความดี) เข้าทำนายเป็นลำดับที่ 2 และกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) เข้าร่วมทำนายเป็นลำดับที่ 3

5) ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิคัล (Canonical Correlation Analysis) ของตัวแปรในกลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 6 ตัวแปร (ได้แก่ ประเภทของโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) ตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการรับรู้คุณค่าความดี) และตัวทำนาย

กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) รวมทั้งสิ้น 13 ตัวทำนาย ร่วมกันทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบ ทั้ง 2 ด้าน พร้อมๆกัน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน)

การวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละแบบแผนใน 5 แบบแผนดังกล่าวกระทำในกลุ่มตัวอย่างโดยรวม และในกลุ่มตัวอย่างที่แบ่งตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง 6 ตัวแปร แบ่งออกเป็น 12 กลุ่มย่อย (ตาราง 3)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้ เริ่มจากลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียนผู้ถูกศึกษา ตามด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน 4 ประการ ซึ่งกระทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในกลุ่มตัวอย่างโดยรวมและในกลุ่มย่อยที่แบ่งตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของผู้ถูกศึกษา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของผู้ถูกศึกษา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งโรงเรียนทั้งสองประเภทนี้อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดนนทบุรี ได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั้งสิ้น 602 คน ซึ่งมีลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังดังนี้ (ตาราง 3) แบ่งเป็นนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 301 คน (ร้อยละ 50.0) และนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ จำนวน 301 คน (ร้อยละ 50.0) เป็นเพศชาย จำนวน 285 คน (ร้อยละ 47.3) เพศหญิงจำนวน 317 คน (ร้อยละ 52.7) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 298 คน (ร้อยละ 49.5) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 304 คน (ร้อยละ 50.5) ผลการเรียนของนักเรียน อยู่ระหว่าง 1.27 - 4.00 (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .59) แบ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (เกรดเฉลี่ยเท่ากับ 2.65) จำนวน 302 คน (ร้อยละ 50.2) นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง (เกรดเฉลี่ยเท่ากับ 3.57) จำนวน 300 คน (ร้อยละ 49.8) สำหรับระดับการศึกษาของบิดา อยู่ระหว่าง 0 - 18 ปี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.35 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.12) แบ่งเป็น บิดาที่มีการศึกษาต่ำ (0 - 12 ปี) จำนวน 308 คน (ร้อยละ 51.2) บิดาที่มีการศึกษาสูง (13 - 18 ปี) จำนวน 294 คน (ร้อยละ 48.8) ระดับการศึกษาของมารดา อยู่ระหว่าง 0 - 18 ปี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.01 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.31) แบ่งเป็น มารดาที่มีการศึกษา

ตาราง 3 ค่าสถิติข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกศึกษา

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	เกณฑ์แบ่งกลุ่ม	พิสัย	จำนวน (602 คน)	ร้อยละ (100)	ค่าเฉลี่ย	ค่ามัธยฐาน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ประเภทโรงเรียน	เป็นแบบอย่าง		301	50.0			
	ไม่เป็นแบบอย่าง		301	50.0			
เพศ	ชาย		285	47.3			
	หญิง		317	52.7			
ระดับชั้นเรียน	ม.2		298	49.5			
	ม.3		304	50.5			
ผลการเรียน*	ต่ำ	≤ 3.12	1.27-3.12	302	50.2	3.03	3.12
	สูง	> 3.12	3.13-4.00	300	49.8		.59
ระดับการศึกษาของบิดา*	ต่ำ	≤ 12	0-12 ปี	308	51.2	12.35	12.00
	สูง	> 12	13-18 ปี	294	48.8		4.12
ระดับการศึกษาของมารดา*	ต่ำ	≤ 12	0-12 ปี	308	51.2	12.01	12.00
	สูง	> 12	13-18 ปี	294	48.8		4.31
ระดับเศรษฐกิจของครอบครัว*	ต่ำ	≤ 5	1-5	350	58.1	5.69	5.00
	สูง	≥ 6	6-12	252	41.9		2.52

หมายเหตุ *ตัวแปรที่คะแนนมีค่าต่อเนื่อง ใช้ค่ามัธยฐานในการแบ่งกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ

ต่ำ (0 - 12 ปี) จำนวน 308 คน (ร้อยละ 51.2) มารดาที่มีการศึกษาสูง (13 - 18 ปี) จำนวน 294 คน (ร้อยละ 48.8) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ได้พิจารณาใน 2 มิติคือ ด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) จำนวนสมาชิก 1 - 3 คน 2) จำนวนสมาชิก 4 - 6 คน และ 3) จำนวนสมาชิกมากกว่า 7 คน ส่วนรายได้ของครอบครัว แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท 2) 10,001 - 30,000 บาท 3) 30,001 - 50,000 บาท 4) 50,001 บาทขึ้นไป จึงแบ่งนักเรียนได้เป็น 12 ประเภทนักเรียนจากครอบครัวที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูงสุด (ประเภทที่ 12) คือ นักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป และมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า 4 คน จนถึงนักเรียนที่ครอบครัวมีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำสุด (ประเภทที่ 1) คือ ครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท และมีจำนวนสมาชิกมากกว่า 7 คน (ค่าเฉลี่ยประเภทฐานะทางเศรษฐกิจ เท่ากับ 5.69 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.52) เมื่อจัดแบ่งระดับเศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียนออกเป็น 2 ระดับ นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ จำนวน

350 คน (ร้อยละ 58.1) และนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง จำนวน 252 คน (ร้อยละ 41.9)

สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 602 คน คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ จำนวน 301 คน และนักเรียนที่อยู่ที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ จำนวน 301 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มากกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยผลการเรียนเท่ากับ 3.03 ปีตามีจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ยเท่ากับ 12.35 ปี มารดามีจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ยเท่ากับ 12.01 ปี ระดับเศรษฐกิจของครอบครัวเฉลี่ยเท่ากับ 5.69

4.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ พฤติกรรมพัฒนาดนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทที่ต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกันในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วน ตามตัวแปรตามที่ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งก็คือ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ พฤติกรรมรับผิดชอบแต่ละด้านใน 2 ด้าน (พฤติกรรมพัฒนาดนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) สำหรับตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์ คือ ประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการมีภูมิคุ้มกันทางจิตในปริมาณที่แตกต่างกัน รายละเอียดของตัวแปรอิสระมีดังนี้

ประเภทโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการประเมินเพื่อเป็นแบบอย่างสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1)โรงเรียนที่ได้รับการประเมินและได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างที่มีการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2)โรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างที่มีการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาของนักเรียนที่จะทำงานหนึ่งๆให้สำเร็จลุล่วงตามมาตรฐานชั้นสูง หรือเป็นไปตามที่ตนตั้งเป้าหมายไว้ โดยได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ เมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาทางแก้ไขโดยไม่ย่อท้อ รวมทั้งมีการวางแผน และรู้จักกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง พิสัยของคะแนนที่ได้อยู่ระหว่าง 23 - 60 คะแนน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มโดยใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์แบ่งกลุ่ม เนื่องจากข้อมูลมีลักษณะเบ้ในทางลบ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.30

และค่ามัธยฐานเท่ากับ 46) ผู้ที่ได้คะแนนระหว่าง 47 - 60 คะแนน จัดเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนระหว่าง 23 - 46 คะแนน จัดเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (ตาราง 19 ภาคผนวก ข)

การมีภูมิคุ้มกันทางจิต หมายถึง การที่บุคคลมีความพร้อมทางการรู้การคิด แรงจูงใจและวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงพอที่จะจัดการกับสถานการณ์ยั่วเย้าหรือการปลุกปั่นโจมตีจากบุคคลอื่น (ที่มุ่งสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือเจตคติหรือพฤติกรรม) ด้วยจิตลักษณะที่แข็งแกร่งและความสามารถในการเตรียมตนหลายด้าน พิสัยของคะแนนที่ได้อยู่ระหว่าง 71 - 145 คะแนน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ค่ามัธยฐานเป็นเกณฑ์แบ่งกลุ่ม เนื่องจากข้อมูลมีลักษณะเบ้ในทางบวก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 104.14 และค่ามัธยฐานเท่ากับ 100) โดยผู้ที่ได้คะแนนระหว่าง 101 - 145 คะแนน จัดเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนระหว่าง 71 - 100 คะแนน จัดเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ (ตาราง 19 ภาคผนวก ข)

การวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละครั้งจะกระทำทั้งในกลุ่มตัวอย่างโดยรวมและในกลุ่มที่แยกย่อยตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง 6 ตัวแปร ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน ผลการเรียนรู้ ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา และระดับเศรษฐกิจของครอบครัว ได้เป็นกลุ่มย่อย 12 กลุ่ม (รายละเอียดการแบ่งกลุ่มย่อยดูจากตาราง 3) ดังนั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์จึงแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย 4 หัวข้อ ดังนี้

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทแตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทแตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน

4.2.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทแตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน

4.2.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทแตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทแตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน

เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู หมายถึง การรายงานการประเมินค่าของนักเรียนว่า การปลูกฝังอบรมความรับผิดชอบของครู (ด้านการพัฒนาตนเองด้านการเรียนและด้านการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ หรือโทษ มากเพียงใด จึงเกิดความรู้สึกพอใจ หรือไม่พอใจต่อพฤติกรรมครู และเกิดความตั้งใจที่จะปฏิบัติ หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบใน 2 ด้านดังกล่าว ที่ครูได้ปลูกฝังอบรม พิสัยของคะแนนที่ได้อยู่ระหว่าง 40 - 90 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 69.61 ค่าS.D. เท่ากับ 10.93 โดยผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย จัดเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก (ตาราง 19 ภาคผนวก ข)

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู พิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัวแปรพร้อมกัน คือ ประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ทั้งในกลุ่มนักเรียนโดยรวมและในกลุ่มที่แยกย่อยตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่ม (ตาราง 4) พบว่า คะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 3 ตัวพร้อมกัน ในกลุ่มนักเรียนกลุ่มใดๆ

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว 2 ตัว (ตาราง 4) พบว่า คะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม จาก 12 กลุ่ม (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาค่ำ และกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวยมีระดับเศรษฐกิจต่ำ) และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของ 4 กลุ่ม ที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองมาเปรียบเทียบกันเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (ตาราง 20 ถึงตาราง 24 ภาคผนวก ข) พบผลว่า 1) ในกลุ่มรวม (ตาราง 20 ภาคผนวก ข และภาพประกอบ 6) พบว่า (1.1) ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯหรือเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ก็ตาม ถ้ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (1.2) ในหมู่นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (1.3) ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พร้อมกัน 2 ด้าน มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจ

ไฝสัมผัสต่ำ อาจกล่าวได้ว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจไฝสัมผัสต่ำ เป็นกลุ่มที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูน้อยที่สุด 2) ในกลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และในกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ (ตาราง 21 ถึงตาราง 23 ภาคผนวก ข) พบว่า ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯหรือเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ก็ตาม ถ้ามีแรงจูงใจไฝสัมผัสสูง มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจไฝสัมผัสต่ำ 3) ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และในกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ พบว่า ในหมู่นักเรียนที่มี

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู ตามประเภทโรงเรียน แรงจูงใจไฝสัมผัส และภูมิคุ้มกันทางจิตที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 12 กลุ่ม (ส่วนที่ 1) และค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ส่วนที่ 2)

ส่วนที่ 1

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเอฟ							% ทำนาย
		ประเภทโรงเรียน	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์	ภูมิคุ้มกัน ทางจิต	ก×ข	ก×ค	ข×ค	ก×ข×ค	
		ก	ข	ค					
รวม	602	6.61**	21.14***	19.98***	20.63***	<1	1.02	2.34	17.8
ชาย	285	5.69*	14.84***	13.15***	2.10	<1	<1	2.11	22.8
หญิง	317	<1	6.45*	8.18**	11.21***	<1	3.42	1.76	15.9
ม.2	298	2.14	8.01**	7.65**	<1	<1	<1	<1	14.7
ม.3	304	5.08*	13.24***	10.02**	3.30	2.22	<1	<1	21.4
ผลการเรียนต่ำ	302	4.52*	<1	8.23**	3.01	1.99	<1	<1	12.1
ผลการเรียนสูง	300	<1	3.39	1.13	3.08	<1	<1	<1	4.6
การศึกษามิได้ต่ำ	308	<1	17.07***	6.00*	23.71***	<1	<1	<1	25.6
การศึกษามิได้สูง	294	3.99*	2.29	7.34**	1.59	<1	<1	<1	10.0
การศึกษามารดาต่ำ	318	<1	19.10***	3.45	21.00***	<1	3.45	<1	25.0
การศึกษามารดาสูง	284	2.40	2.07	11.23***	1.80	<1	<1	2.55	11.0
เศรษฐกิจด.ต่ำ	350	4.34*	11.65***	17.33***	12.117***	<1	<1	<1	22.5
เศรษฐกิจด.สูง	252	<1	6.39*	2.32	<1	<1	<1	<1	9.8

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

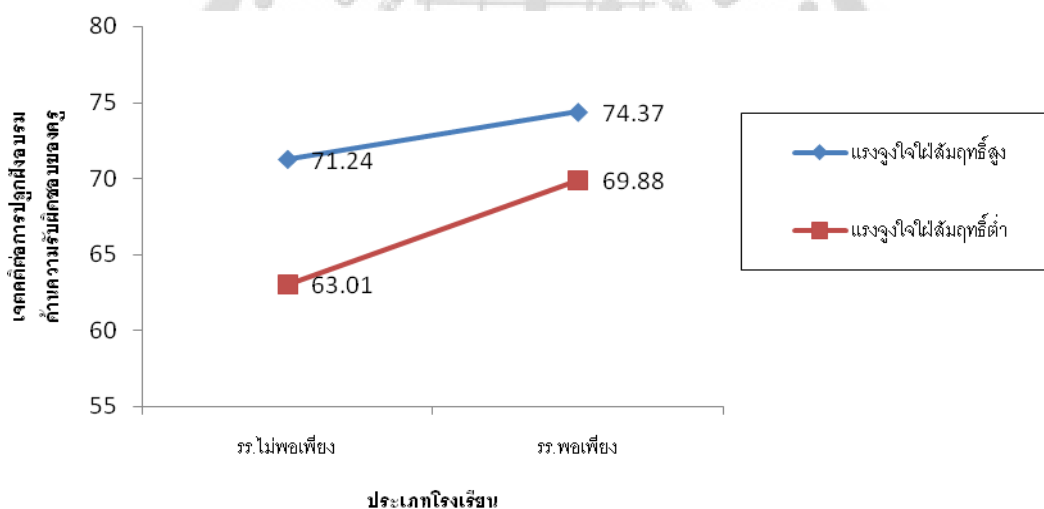
ตาราง 4 (ต่อ)

ส่วนที่ 2

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน	
		เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู	
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง	กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
รวม	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 71.02	ไม่พอเพียง = 68.61
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 71.97	ต่ำ = 67.65
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 71.91	ต่ำ = 67.72
ชาย	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 70.44	ไม่พอเพียง = 67.18
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 71.42	ต่ำ = 66.20
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 71.29	ต่ำ = 66.33
หญิง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 72.66	ไม่พอเพียง = 69.38
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 72.86	ต่ำ = 69.17
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 71.55	ต่ำ = 67.58
ม.2	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 71.50	ไม่พอเพียง = 67.63
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 71.55	ต่ำ = 67.58
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 71.50	ต่ำ = 67.63
ม.3	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 71.55	ไม่พอเพียง = 68.58
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 72.46	ต่ำ = 67.66
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 72.15	ต่ำ = 67.98
ผลการเรียนต่ำ	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 68.41	ไม่พอเพียง = 64.80
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 69.04	ต่ำ = 64.17
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 69.04	ต่ำ = 64.17
การศึกษาบิดาต่ำ	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 72.06	ไม่พอเพียง = 66.49
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 70.92	ต่ำ = 67.63
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 70.92	ต่ำ = 67.63
การศึกษาบิดาสูง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 72.21	ไม่พอเพียง = 69.39
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 72.71	ต่ำ = 68.89
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 72.57	ต่ำ = 66.18
การศึกษามารดาต่ำ	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 73.03	ไม่พอเพียง = 67.90
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 73.03	ต่ำ = 67.90
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 73.03	ต่ำ = 67.90
การศึกษามารดาสูง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 69.98	ไม่พอเพียง = 67.46
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 70.79	ต่ำ = 66.65
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 71.24	ต่ำ = 66.20
เศรษฐกิจค.ต่ำ	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 73.45	ไม่พอเพียง = 69.73
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 73.45	ต่ำ = 69.73
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 73.45	ต่ำ = 69.73
เศรษฐกิจค.สูง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง= 73.45	ไม่พอเพียง = 69.73
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 73.45	ต่ำ = 69.73
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 73.45	ต่ำ = 69.73

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือต่ำก็ตาม ถ้าเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ก็มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ 4) ในกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวมีระดับเศรษฐกิจต่ำ (ตาราง 24 ภาคผนวก ข) พบเช่นกันว่า (4.1) ในหมู่นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ถ้าเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการ

ประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และ(4.2)ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ถ้ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ก็มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ 5)พบในกลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวมีระดับเศรษฐกิจต่ำว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากที่สุด และในกลุ่มนักเรียนที่บิดาและมารดาที่มีการศึกษาต่ำนั้น นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากที่สุด และในกลุ่มนักเรียนที่บิดาและมารดาที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวมีระดับเศรษฐกิจต่ำนั้น นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ถ้ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูน้อยที่สุด

ภาพประกอบ 6 แสดงปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่ส่งผลต่อความแปรปรวนของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู ในกลุ่มรวม ลักษณะของการปฏิสัมพันธ์แบบ ordinal Interaction (Kerlinger; & Lee.2000:362-365)

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว ในกลุ่มรวม พบว่า คะแนนเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ ประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4) กล่าวคือนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีเจตคติที่ดีต่อการ

ปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 71.02, SE=.61, N=301, CI=69.81 ถึง 72.22 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 68.61, SE=.71, N=301, CI=67.21 ถึง 70.00 ตามลำดับ) (ตาราง 4 ส่วนที่ 2) นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 71.97, SE=.66, N=290, CI=70.67 ถึง 73.27 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 67.65, SE=.67, N=312, CI=66.35 ถึง 68.96 ตามลำดับ) หรือนักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 71.91, SE=.68, N=289, CI=70.58 ถึง 73.24 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 67.71, SE=.65, N=312, CI=66.43 ถึง 68.99 ตามลำดับ) ในกลุ่มย่อยที่แยกตามลักษณะทางชีวสังคม และภูมิหลัง 12 กลุ่ม พบว่า คะแนนเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูแปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ 1) ประเภทโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบใน 5 กลุ่มย่อย จาก 12 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนเพศชาย กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มนักเรียนผลการเรียนต่ำ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ (ตาราง 4) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ 2) ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ก็แปรปรวนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบใน 8 กลุ่มย่อย จาก 12 กลุ่ม กลุ่มย่อยที่สำคัญคือ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ โดยพบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และ 3) ตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แปรปรวนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบใน 9 กลุ่มย่อย จาก 12 กลุ่ม กลุ่มย่อยที่สำคัญคือ กลุ่มนักเรียนผลการเรียนต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง หรือกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ โดยพบว่า นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก คือ 1) นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ พบใน (1.1) กลุ่มรวม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนเพศชาย กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มนักเรียนผลการเรียนต่ำ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง หรือกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ (1.2) นักเรียนกลุ่มรวม และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ผู้ซึ่งมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (1.3) พบในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ซึ่งมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ 2) นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบใน (2.1) กลุ่มรวม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ (2.2) กลุ่มรวม

กลุ่มนักเรียนเพศหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ซึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯหรือเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (2.3)กลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ซึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ 3)นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง พบในกลุ่มรวม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง หรือกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทแตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน

เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนว่า การปฏิบัติของตนในการรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ การพัฒนาตนเองด้านการเรียน และการรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ หรือโทษมากเพียงใด จึงเกิดความรู้สึกพอใจ หรือไม่พอใจ ต่อการกระทำนั้น และมีความพร้อมที่จะปฏิบัติ หรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด พิสัยของคะแนนที่ได้อยู่ระหว่าง 34 - 90 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 65.63 ค่าS.D. เท่ากับ 10.66 โดยผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย จัดเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก (ตาราง 19 ภาคผนวก ข)

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ พิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัวแปรพร้อมกัน คือ ประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ทั้งในกลุ่มนักเรียน โดยรวม และในกลุ่มที่แยกย่อยตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่ม (ตาราง 5) พบว่า คะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 3 ตัวพร้อมกัน ในกลุ่มนักเรียนกลุ่มใดๆ

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว 2 ตัว (ตาราง 5) พบว่า คะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเภทโรงเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 5 กลุ่ม จาก 12 กลุ่ม (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวมีระดับเศรษฐกิจต่ำ) และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของ 4 กลุ่ม ที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองมาเปรียบเทียบกันเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (ตาราง 25 ถึงตาราง 30 ภาคผนวก ข) ปรากฏว่า 1) ในกลุ่มรวม (ตาราง 25 ภาคผนวก ข และภาพประกอบ 7) พบว่า (1.1)ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯหรือเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ก็ตาม ถ้ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (1.2)ในหมู่นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ถ้าเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษา

แบบอย่างๆ เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ (1.3) ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พร้อมกัน 2 ด้าน มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ อาจกล่าวได้ว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ เป็นกลุ่มที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบน้อยที่สุด 2) ในกลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ (ตาราง 26 ถึงตาราง 29 ภาคผนวก ข) พบว่า ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ หรือเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ ก็ตาม ถ้านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ก็มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ 3) ในกลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ พบว่า

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบตามประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และภูมิคุ้มกันทางจิต ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 12 กลุ่ม (ส่วนที่ 1) และค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ส่วนที่ 2)

ส่วนที่ 1

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเอฟ							% ทำนาย
		ประเภทโรงเรียน ก	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ข	ภูมิคุ้มกันทางจิต ค	ก×ข	ก×ค	ข×ค	ก×ข×ค	
รวม	602	1.72	32.35***	11.63***	20.79***	<1	<1	<1	17.7
ชาย	285	3.07	17.52***	1.22	4.67*	<1	<1	1.88	13.8
หญิง	317	<1	14.15***	12.53***	15.57***	1.83	2.67	3.54	23.1
ม.2	298	<1	18.55***	7.03**	<1	<1	<1	<1	20.1
ม.3	304	1.47	12.18***	3.09	1.83	1.93	1.68	<1	15.9
ผลการเรียนต่ำ	302	3.47	5.50*	3.91*	2.55	2.48	<1	3.79	11.3
ผลการเรียนสูง	300	<1	11.33***	1.91	3.25	<1	<1	<1	6.3
การศึกษาบิดาต่ำ	308	<1	11.32***	5.27*	24.95***	<1	2.13	<1	24.8
การศึกษาบิดาสูง	294	<1	13.28***	1.94	2.08	<1	1.98	1.80	10.0
การศึกษามารดาต่ำ	318	<1	14.64***	2.08	27.79***	<1	2.30	<1	24.7
การศึกษามารดาสูง	284	<1	8.73**	6.69**	<1	<1	<1	<1	11.1
เศรษฐกิจด.ต่ำ	350	1.71	16.59***	10.66***	20.04***	<1	<1	<1	23.8
เศรษฐกิจด.สูง	252	<1	11.35***	1.17	1.99	<1	<1	<1	8.4

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

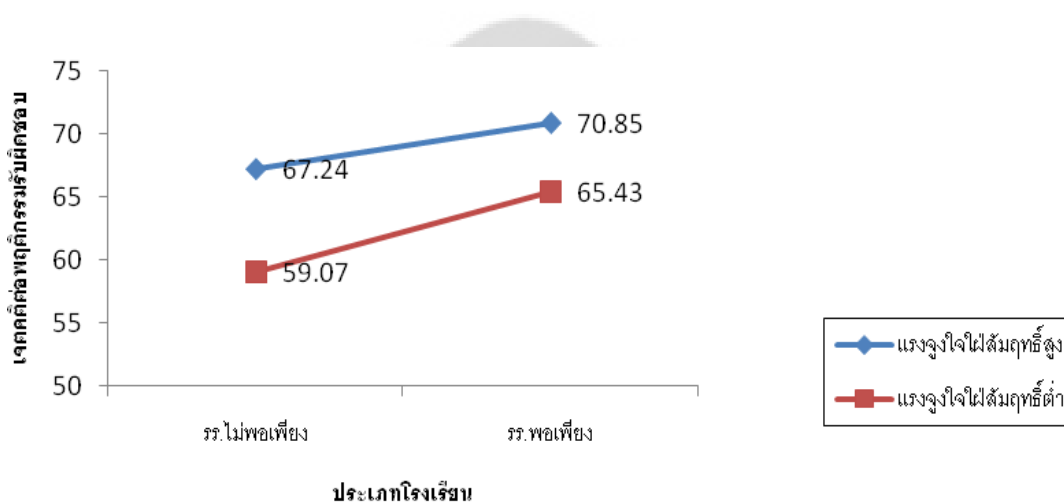
ตาราง 5 (ต่อ)

ส่วนที่ 2

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน	
		เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ	
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง	กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
รวม	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 68.49	ต่ำ = 63.28
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 67.44	ต่ำ = 64.32
ชาย	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 66.75	ต่ำ = 61.24
หญิง	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 70.23	ต่ำ = 65.30
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 69.89	ต่ำ = 65.43
ม.2	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 69.35	ต่ำ = 63.35
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 68.19	ต่ำ = 64.50
ม.3	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 67.51	ต่ำ = 63.13
ผลการเรียนต่ำ	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 67.45	ต่ำ = 64.12
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 63.88	ต่ำ = 60.75
ผลการเรียนสูง	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 70.45	ต่ำ = 65.05
การศึกษามิตาต่ำ	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 67.49	ต่ำ = 63.29
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 67.07	ต่ำ = 64.00
การศึกษามิตาสูง	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 68.90	ต่ำ = 63.92
การศึกษามารดาต่ำ	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 67.93	ต่ำ = 62.97
การศึกษามารดาสูง	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 68.89	ต่ำ = 64.54
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 68.62	ต่ำ = 64.81
เศรษฐกิจคด.ต่ำ	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 67.46	ต่ำ = 62.65
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 66.98	ต่ำ = 63.12
เศรษฐกิจคด.สูง	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 69.76	ต่ำ = 64.84
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 68.09	ต่ำ = 66.51

(3.1) ในหมู่นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือต่ำก็ตาม ถ้าเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และ (3.2) นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงพร้อมกัน มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำพร้อมกัน 4) ในกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวมีระดับเศรษฐกิจต่ำ (ตาราง 30 และ ภาคผนวก ข) พบว่า (4.1) นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ถ้าเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และ (4.2) ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษา

แบบอย่างๆ ถ้านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ 5) อาจกล่าวได้ว่า (5.1) ในกลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นกลุ่มที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากที่สุด และ (5.2) ในกลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวยมีระดับเศรษฐกิจต่ำ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ เป็นกลุ่มที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบน้อยที่สุด

ภาพประกอบ 7 แสดงปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่ส่งผลต่อความแปรปรวนของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ในกลุ่มรวม ลักษณะของการปฏิสัมพันธ์แบบ ordinal Interaction (Kerlinger; & Lee.2000:362-365)

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระทีละตัว ในกลุ่มรวม พบว่า คะแนนเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทีละตัว คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มรวม (ตาราง 5) กล่าวคือ นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 68.49, SE=.65, N=289, CI=67.22 ถึง 69.76 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 63.28, SE=.65, N=312, CI=62.00 ถึง 64.55 ตามลำดับ) (ตาราง 5 ส่วนที่ 2) หรือ นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ มากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 67.44, SE=.66, N=289, CI=66.15 ถึง 68.74 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 64.32, SE=.64, N=312, CI=63.07 ถึง 65.57 ตามลำดับ) ในกลุ่มย่อยที่แยกตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่ม พบว่า คะแนนเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปร

อิสระที่ละตัว คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทุกกลุ่มย่อย (ตาราง 5) กล่าวได้ว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ มากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ส่วนตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แปรปรวนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบใน 6 กลุ่มย่อย จาก 12 กลุ่ม กลุ่มย่อยที่สำคัญคือ กลุ่มนักเรียนเพศหญิง กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ โดยพบว่า นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ มากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก คือ 1)นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบใน (1.1)กลุ่มรวม (1.2)กลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนเพศชาย กลุ่มนักเรียนเพศหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ หรือเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (1.3)กลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ 2)นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง พบในกลุ่มรวม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนเพศหญิง กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง หรือกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ

4.2.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทแตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน

พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน หมายถึง ปริมาณการปฏิบัติของนักเรียนที่แสดงถึงความมุ่งมั่นเพียรพยายามที่จะจัดการพัฒนาตนเองด้านการเรียนให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อเกิดความสำเร็จในที่สุดในปีการศึกษา 3 ช่วง คือ 1)การจัดการตนเองช่วงเตรียมตัวก่อนเรียน (เช่น อ่านหนังสือเรียนมากขึ้นเพื่อสอบได้คะแนนดีกว่าครั้งก่อน เป็นต้น) 2)การจัดการตนเองช่วงขณะเรียน (เช่น ตั้งใจฟังครูสอน หลีกเลี่ยงการคุยกับเพื่อนขณะครูสอน เป็นต้น) และ 3)การจัดการตนเองช่วงหลังการเรียน (เช่น พยายามทำการบ้านด้วยตนเอง ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งอื่นๆ เรียนพิเศษเพิ่มเติม เป็นต้น) พิสัยของคะแนนที่ได้อยู่ระหว่าง 30 - 66 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 48.40 ค่าS.D. เท่ากับ 6.86 โดยผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย จัดเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมาก (ตาราง 19 ภาคผนวก ข)

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน พิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัวแปรพร้อมกัน คือ ประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ทั้งในกลุ่มนักเรียน โดยรวม และในกลุ่มที่แยกย่อยตามลักษณะชีวสังคมและ

ภูมิหลัง 12 กลุ่ม (ตาราง 6) พบว่า คะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 3 ตัวพร้อมกัน ในกลุ่มนักเรียนกลุ่มใดๆ

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระทีละตัว 2 ตัว (ตาราง 6) พบว่า คะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 4 กลุ่ม จาก 12 กลุ่ม (ได้แก่กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ) และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของ 4 กลุ่ม ที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองมาเปรียบเทียบกับเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (ตาราง 31 ถึงตาราง 35 ภาคผนวก ข) พบผลว่า 1) ในกลุ่มรวม และกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวมีระดับเศรษฐกิจต่ำ (ตาราง 31 และตาราง 35 ภาคผนวก ข และภาพประกอบ 8) พบว่า ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เรียนมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ 2) ในกลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ (ตาราง 32 ถึงตาราง 34 ภาคผนวก ข) พบว่า

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ตามประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และภูมิคุ้มกันทางจิต ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 12 กลุ่ม (ส่วนที่ 1) และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ส่วนที่ 2)

ส่วนที่ 1

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเอฟ							% ทำนาย
		ประเภทโรงเรียน	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ภูมิคุ้มกันทางจิต					
		ก	ข	ค	ก×ข	ก×ค	ข×ค	ก×ข×ค	
รวม	602	11.15***	44.19***	14.28***	17.03***	<1	<1	<1	21.3
ชาย	285	2.65	21.26***	5.34*	2.23	<1	<1	<1	21.0
หญิง	317	11.46***	19.82***	10.95***	6.68**	2.04	3.10	2.12	24.6
ม.2	298	7.67**	12.27***	4.39*	<1	<1	<1	<1	18.8
ม.3	304	5.06*	30.09***	11.53***	<1	<1	<1	<1	24.5
ผลการเรียนต่ำ	302	4.31*	<1	2.45	<1	<1	2.44	<1	5.1
ผลการเรียนสูง	300	13.07***	8.30**	<1	<1	<1	<1	2.16	17.2
การศึกษาบิดาต่ำ	308	7.87**	42.59***	4.54*	20.82***	<1	<1	<1	32.1
การศึกษาบิดาสูง	294	12.98***	1.99	8.36**	<1	1.10	<1	<1	13.4
การศึกษามารดาต่ำ	318	12.48***	42.45***	6.68**	24.35***	<1	1.38	<1	34.7
การศึกษามารดาสูง	284	7.36**	2.66	7.61**	<1	1.67	<1	<1	10.9
เศรษฐกิจด.ต่ำ	350	7.13**	30.81***	15.75***	15.73***	<1	<1	<1	29.1
เศรษฐกิจด.สูง	252	8.65**	10.11**	<1	1.27	<1	<1	<1	13.1

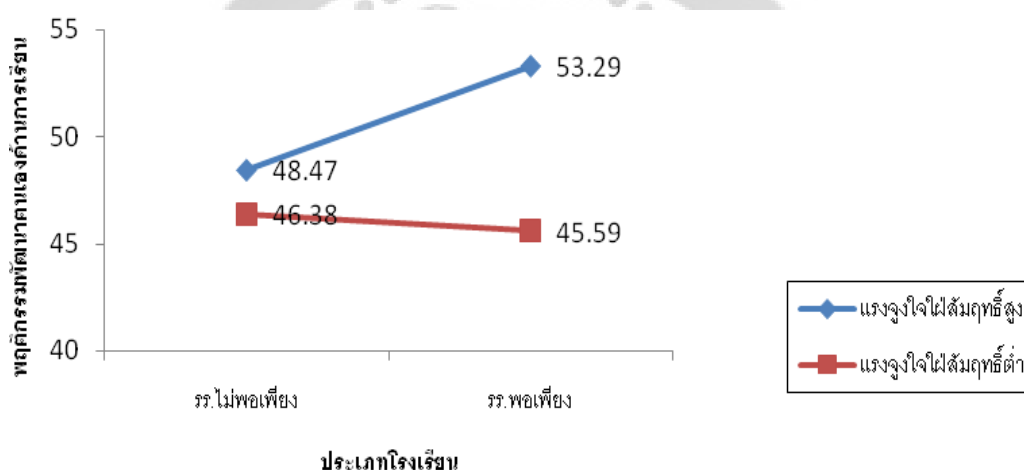
* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตาราง 6 (ต่อ)

ส่วนที่ 2

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน	
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง	กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
รวม	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 49.46	ไม่พอเพียง = 47.53
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 50.41	ต่ำ = 46.58
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 49.58	ต่ำ = 47.41
ชาย	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 49.60	ต่ำ = 45.66
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 48.62	ต่ำ = 46.65
หญิง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 50.74	ไม่พอเพียง = 48.10
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 51.16	ต่ำ = 47.69
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 50.71	ต่ำ = 48.13
ม.2	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 50.46	ไม่พอเพียง = 48.02
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 50.79	ต่ำ = 47.70
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 50.17	ต่ำ = 48.32
ม.3	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 48.74	ไม่พอเพียง = 46.99
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 50.01	ต่ำ = 45.72
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 49.19	ต่ำ = 46.54
ผลการเรียนต่ำ	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 46.48	ไม่พอเพียง = 44.26
ผลการเรียนสูง	ประเภทโรงเรียน	เป็น = 52.44	ไม่เป็น = 49.36
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 52.13	ต่ำ = 49.67
การศึกษาบิดาต่ำ	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 49.36	ไม่พอเพียง = 47.11
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 50.86	ต่ำ = 45.62
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 49.09	ต่ำ = 47.38
การศึกษาบิดาสูง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 51.05	ไม่พอเพียง = 47.82
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 50.73	ต่ำ = 48.14
การศึกษามารดาต่ำ	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 49.60	ไม่พอเพียง = 46.95
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 50.72	ต่ำ = 45.83
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 49.25	ต่ำ = 47.30
การศึกษามารดาสูง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 50.64	ไม่พอเพียง = 47.92
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 50.66	ต่ำ = 47.90
เศรษฐกิจค.ต่ำ	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 48.85	ไม่พอเพียง = 46.89
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 49.91	ต่ำ = 45.82
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 49.33	ต่ำ = 46.41
เศรษฐกิจค.สูง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 50.92	ไม่พอเพียง = 48.24
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 51.03	ต่ำ = 48.13

(2.1) ในหมู่นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ถ้าเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (2.2) ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ถ้ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (2.3) ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงพร้อมกัน 2 ด้าน มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำพร้อมกัน อาจกล่าวได้ว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงพร้อมกัน เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากที่สุด

ภาพประกอบ 8 แสดงปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่ส่งผลต่อความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนในกลุ่มรวม ลักษณะของการปฏิสัมพันธ์แบบ ordinal Interaction (Kerlinger; & Lee.2000:362-365)

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระทีละตัว ในกลุ่มรวม พบว่า คะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทีละตัว คือ ประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มรวม (ตาราง 6) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 49.46, SE=.44, N=289, CI=48.60 ถึง 50.32 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 47.53, SE=.38, N=312, CI=46.79 ถึง 48.27 ตามลำดับ) (ตาราง 6 ส่วนที่ 2) หรือนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน มากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่

สัมฤทธิ์ต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 50.41, SE=.41, N=289, CI=49.61 ถึง 51.21 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 46.58, SE=.41, N=312, CI=45.78 ถึง 47.38 ตามลำดับ) หรือนักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 49.58, SE=.42, N=289, CI=48.77 ถึง 50.40 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 47.41, SE=.40, N=312, CI=46.62 ถึง 48.19 ตามลำดับ) ในกลุ่มย่อยที่แยกตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่ม พบว่า 1) คะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ ประเภทโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบใน 11 กลุ่มย่อย จาก 12 กลุ่ม ยกเว้นกลุ่มนักเรียนชาย (ตาราง 6) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ก็แปรปรวนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบใน 9 กลุ่มย่อย จาก 12 กลุ่ม กลุ่มย่อยที่สำคัญคือ กลุ่มนักเรียนผลการเรียนสูง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ หรือกลุ่มนักเรียนมารดามีการศึกษาต่ำ โดยพบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน มากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และ 3) ตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แปรปรวนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบใน 9 กลุ่มย่อย จาก 12 กลุ่ม กลุ่มย่อยที่สำคัญคือ กลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ โดยพบว่า นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน มากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมาก คือ 1) นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ พบผลใน (1.1) กลุ่มรวม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนหญิง (1.2) พบในกลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดามีการศึกษาต่ำ ผู้ซึ่งมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง 2) นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบใน (2.1) กลุ่มรวม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนผลการเรียนสูง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ หรือกลุ่มนักเรียนมารดาการศึกษาต่ำ (2.2) พบในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ผู้ซึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ 3) นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง พบในกลุ่มรวม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ

4.2.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีแวตล้อมในโรงเรียนและชุมชนของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประเภทแตกต่างกัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แตกต่างกัน

พฤติกรรมรักษาสีแวตล้อมในโรงเรียนและชุมชน หมายถึง ปริมาณการปฏิบัติของนักเรียนในการรักษาสีแวตล้อมในโรงเรียนและชุมชน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการประหยัดทรัพยากร เช่น การใช้ทรัพยากร (น้ำ ไฟฟ้า การถนอมรักษาอุปกรณ์การเรียน ไม่ทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

ตลอดจนสาธารณสุขสมบัติและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน) อย่างประหยัดและคุ้มค่ามากที่สุด และ 2)ด้านการรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชน เช่น ดูแลในบริเวณสถานที่ต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ให้สะอาดปราศจากขยะมูลฝอย รวมทั้งการไม่ทิ้งขยะลงในที่อันไม่สมควร และการเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น พิสัยของคะแนนที่ได้อยู่ระหว่าง 22 - 66 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 44.68 ค่าS.D. เท่ากับ 8.10 โดยผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย จัดเป็นผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมาก (ตาราง 19 ภาคผนวก ข)

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน พิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัวแปรพร้อมกัน คือ ประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ทั้งในกลุ่มนักเรียน โดยรวม และในกลุ่มที่แยกย่อยตามลักษณะชีวสังคม และภูมิหลัง 12 กลุ่ม (ตาราง 7) พบว่า คะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 3 ตัวพร้อมกัน ในกลุ่มนักเรียนกลุ่มใดๆ

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ตามประเภทโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และภูมิคุ้มกันทางจิต ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 12 กลุ่ม (ส่วนที่ 1) และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ส่วนที่ 2)

ส่วนที่ 1

กลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเอฟ							% ทำนาย
		ประเภท โรงเรียน ก	แรงจูงใจ ใฝ่ สัมฤทธิ์ ข	ภูมิคุ้มกัน ทางจิต ค	ก×ข	ก×ค	ข×ค	ก×ข×ค	
รวม	602	5.10*	53.59***	18.77***	26.42***	<1	<1	<1	25.2
ชาย	285	1.13	36.70***	14.61***	3.22	<1	<1	2.22	30.2
หญิง	317	19.31***	17.73***	7.77**	12.52***	<1	<1	<1	27.3
ม.2	298	6.12*	17.40***	10.46***	1.28	2.15	<1	1.17	25.0
ม.3	304	<1	34.49***	7.90**	2.02	<1	<1	1.49	26.9
ผลการเรียนต่ำ	302	2.45	<1	<1	<1	<1	1.33	<1	6.5
ผลการเรียนสูง	300	22.84***	1.3	<1	<1	<1	<1	<1	13.4
การศึกษาบิดาต่ำ	308	1.28	73.97***	1.39	21.37***	<1	2.15	1.89	37.6
การศึกษาบิดาสูง	294	14.49***	<1	24.19***	<1	5.86**	3.39	3.37	17.1
การศึกษามารดาต่ำ	318	<1	70.24***	1.94	22.36***	<1	3.25	2.73	37.1
การศึกษามารดาสูง	284	9.71**	1.15	20.42***	<1	5.42*	<1	2.48	16.7
เศรษฐกิจคด.ต่ำ	350	1.45	46.50***	13.07***	2.73	<1	<1	1.64	33.2
เศรษฐกิจคด.สูง	252	7.77**	7.79**	4.28*	3.02	<1	<1	<1	14.3

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตาราง 7 (ต่อ)

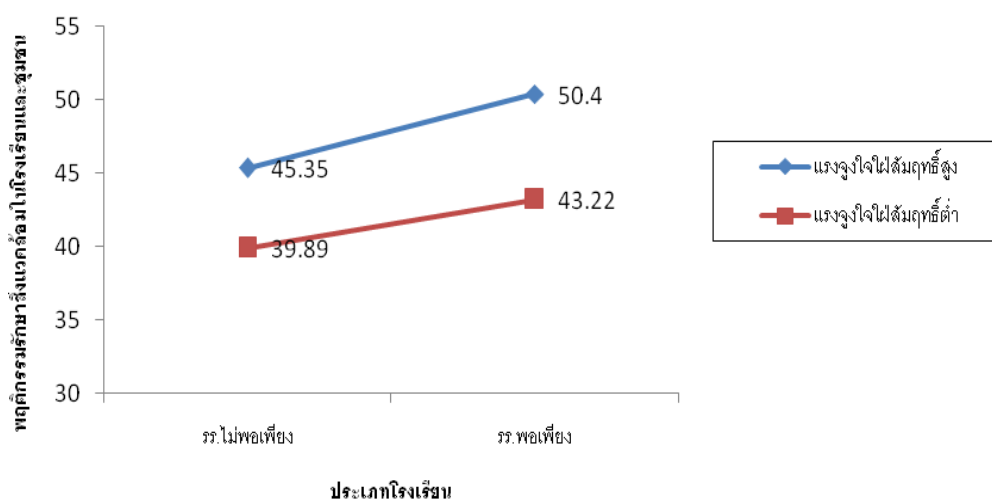
ส่วนที่ 2

กลุ่ม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน	
		พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง	กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
รวม	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 45.81	ไม่พอเพียง = 44.31
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 47.49	ต่ำ = 42.63
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 46.50	ต่ำ = 43.62
ชาย	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 46.38	ไม่พอเพียง = 41.01
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 46.38	ต่ำ = 41.01
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 45.39	ต่ำ = 42.00
หญิง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 48.73	ไม่พอเพียง = 44.56
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 48.64	ต่ำ = 44.65
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 47.96	ต่ำ = 45.32
ม.2	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 46.94	ไม่พอเพียง = 44.36
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 47.83	ต่ำ = 43.48
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 47.34	ต่ำ = 43.97
ม.3	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 47.13	ไม่พอเพียง = 42.03
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 47.13	ต่ำ = 42.03
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 45.80	ต่ำ = 43.36
ผลการเรียนสูง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 52.81	ไม่พอเพียง = 47.86
การศึกษาบิดาต่ำ	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 49.19	ต่ำ = 41.20
การศึกษาบิดาสูง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 48.04	ไม่พอเพียง = 44.20
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 48.61	ต่ำ = 43.63
การศึกษามารดาต่ำ	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 49.26	ต่ำ = 41.65
การศึกษามารดาสูง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 47.44	ไม่พอเพียง = 44.06
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 48.20	ต่ำ = 43.30
เศรษฐกิจค.ต่ำ	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 47.39	ต่ำ = 41.59
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 46.03	ต่ำ = 42.95
เศรษฐกิจค.สูง	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 47.64	ไม่พอเพียง = 44.70
	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	สูง = 47.63	ต่ำ = 44.71
	ภูมิคุ้มกันทางจิต	สูง = 47.26	ต่ำ = 45.08

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว 2 ตัว (ตาราง 7) พบว่า คะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม จาก 12 กลุ่ม (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ) และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของ 4 กลุ่ม ที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองมาเปรียบเทียบกันเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (ตาราง 36 ถึงตาราง 39 ภาคผนวก ข) พบผลว่า 1) ในกลุ่มรวม และกลุ่ม

นักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ (ตาราง 36 และตาราง 39 ภาคผนวก ข และภาพประกอบ 9) (1.1) ในหมู่นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ถ้าเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (1.2) ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ หรือเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ก็ตาม ถ้านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ก็มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (1.3) ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงพร้อมกัน 2 ด้าน มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำพร้อมกัน อาจกล่าวได้ว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงพร้อมกัน เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากที่สุด 2) ในกลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ (ตาราง 37 และตาราง 38 ภาคผนวก ข) พบว่า (2.1) ในหมู่นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ หรือเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ก็ตาม ถ้านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ก็มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (2.2) ในหมู่นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือต่ำก็ตาม ถ้าเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (2.3) นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงพร้อมกัน มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำพร้อมกัน อาจกล่าวได้ว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากที่สุด และนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยที่สุด

และยังพบอีกว่าคะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม จาก 12 กลุ่ม (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง) และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของ 4 กลุ่ม ที่แบ่งตามระดับของตัวแปรอิสระทั้งสองมาเปรียบเทียบกันเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ (ตาราง 40 ถึงตาราง 41 ภาคผนวก ข) พบผลว่า

ภาพประกอบ 9 แสดงปฏิสัมพันธ์ของคะแนนเฉลี่ยระหว่าง ประเภทโรงเรียน และแรงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่ส่งผลต่อความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ในกลุ่มรวม ลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ แบบ ordinal Interaction (Kerlinger; & Lee.2000:362-365)

1) ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง (ตาราง 40 และตาราง 41 ภาคผนวก ข) (1.1) ในหมู่เด็กที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง ถ้าเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (1.2) ในหมู่เด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ หรือเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ก็ตาม ถ้านักเรียนมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง ก็มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ (1.3) ในหมู่เด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงพร้อมกัน 2 ด้าน มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำพร้อมกัน อาจกล่าวได้ว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงพร้อมกัน เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากที่สุด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว ในกลุ่มรวม พบว่า คะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ ประเภทโรงเรียน แรงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มรวม (ตาราง 7) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 45.81, SE=.50, N=289, CI=44.82 ถึง

46.79 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 44.31, SE=.44, N=312, CI=43.46 ถึง 45.16 ตามลำดับ) (ตาราง 7 ส่วนที่ 2) หรือนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชนมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 47.49, SE=.47, N=289, CI=46.57 ถึง 48.41 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 42.63, SE=.47, N=312, CI=41.71 ถึง 43.55 ตามลำดับ) หรือนักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 46.50, SE=.48, N=289, CI=45.56 ถึง 47.43 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 43.62, SE=.46, N=312, CI=42.72 ถึง 44.53 ตามลำดับ) ในกลุ่มย่อยที่แยกตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่ม พบว่า 1) คะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน แปรปรวนไปตามระดับของตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ ประเภทโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบใน 6 กลุ่มย่อย จาก 12 กลุ่ม (ตาราง 7) กลุ่มย่อยที่สำคัญ คือ กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มนักเรียนผลการเรียนสูง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง หรือกุณมนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ก็แปรปรวนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบใน 8 กลุ่มย่อย จาก 12 กลุ่ม กลุ่มย่อยที่สำคัญคือ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ โดยพบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และ 3) ตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แปรปรวนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบใน 8 กลุ่มย่อย จาก 12 กลุ่ม กลุ่มย่อยที่สำคัญคือ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง โดยพบว่า นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมาก คือ 1) นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ พบผลใน (1.1) กลุ่มรวม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มนักเรียนผลการเรียนสูง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง หรือกุณมนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง (1.2) พบในกลุ่มรวม และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ซึ่งมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง (1.3) พบในกลุ่มนักเรียนหญิง และกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ ผู้ซึ่งมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือต่ำ (1.4) พบในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง ผู้ซึ่งมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง 2) นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบใน (2.1) กลุ่มรวม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ (2.2) พบในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ ผู้ซึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ หรือเรียนอยู่ในโรงเรียนที่

ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯก็ตาม 3)นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง พบใน (3.1)กลุ่มรวม โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนมารดาการศึกษาสูง (3.2)พบในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนมารดาการศึกษาสูง ผู้ซึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯหรือเรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯก็ตาม

4.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน คะแนนของตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และลักษณะสถานการณ์ทางสังคม แต่ละด้านของนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียน มีเพศ และผลการเรียน แตกต่างกันในกลุ่มรวม

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนตามคะแนนของตัวแปรตามที่ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งได้แก่พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน และจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) จิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่น ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการรับรู้คุณค่าที่ดี) ลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร (ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) รวมตัวแปรตาม 14 ตัวแปร ทีละตัวแปร พิจารณาตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียนทีละ 3 ตัวแปรพร้อมกัน คือ ประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะในกลุ่มรวม

ประเภทโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการประเมินเพื่อเป็นแบบอย่างสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1)โรงเรียนที่ได้รับการประเมินและได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างที่มีการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 301 คน (ร้อยละ 50.0) 2)โรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างที่มีการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 301 คน (ร้อยละ 50.0) (ตาราง 3)

เพศ หมายถึง นักเรียนชายและนักเรียนหญิง จำแนกโดยให้ 1 คือ นักเรียนชาย จำนวน 285 คน (ร้อยละ 47.3) 2 คือ นักเรียนหญิง จำนวน 317 คน (ร้อยละ 52.7) (ตาราง 3)

ผลการเรียน หมายถึง เกรดเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการประเมินผลการเรียนทุกกลุ่มสาระวิชาในปีการศึกษาที่ผ่านมาตามสมุดรายงานผลการเรียน แบ่งเป็น 2 ระดับ กลุ่มนักเรียนที่มีผลการ

เรียนสูง และกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ พิสัยผลการเรียนอยู่ระหว่าง 1.27 - 4.00 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.03 (ค่ามัธยฐานเท่ากับ 3.12) โดยใช้คะแนนมัธยฐานเป็นตัวแบ่งกลุ่ม เนื่องจากข้อมูลมีลักษณะเบ้ทางลบ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ผลการเรียนต่ำ หมายถึง กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนน้อยกว่าคะแนนมัธยฐานของกลุ่มตัวอย่าง (1.41 - 3.12) ผลการเรียนสูง หมายถึง กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนมากกว่าคะแนน มัธยฐานของกลุ่มตัวอย่าง (3.13 - 4.00) (ตาราง 3)

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (ตาราง 8) พบว่า คะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระทีละตัว พบว่า คะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทีละตัว คือ ประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 49.42, SE=.36, N=301, CI=48.74 ถึง 50.10 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 47.27, SE=.34, N = 301, CI=46.59 ถึง 47.94 ตามลำดับ) นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากกว่านักเรียนชาย (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 48.69, SE=.33, N=317, CI=48.02 ถึง 49.33 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 44.31, SE=.35, N=285, CI=43.59 ถึง 44.94 ตามลำดับ) และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 51.59, SE=.35, N=300, CI=50.91 ถึง 52.27 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 45.10, SE=.34, N=302, CI=44.43 ถึง 45.77 ตามลำดับ)

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (ตาราง 8) พบว่า คะแนนพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระทีละตัว พบว่า คะแนนพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทีละตัว คือ ประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศ

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และสถานการณ์ทางสังคมของนักเรียน พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม (ส่วนที่ 1) และค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และลักษณะสถานการณ์ทางสังคม ตามระดับของตัวแปรอิสระที่พบอิทธิพลเดียว (ส่วนที่ 2)

ส่วนที่ 1

ตัวแปรตาม	จำนวนคน	ค่าเอฟ							% ทำนาย	
		ประเภท			ผลการเรียน	ก×ข	ก×ค	ข×ค		ก×ข×ค
		โรงเรียน	เพศ	ค						
		ก	ข	ค						
พฤติกรรมพัฒนาดตนเองด้านการเรียน	602	19.71***	13.6**	78.87***	1.03	1.21	<1	<1		27.6
พฤติกรรมรักษาสสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	602	4.08*	4.52*	29.23***	<1	1.25	<1	<1		46.4
เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ	602	2.74	9.05**	97.71***	<1	<1	<1	1.04		20.5
เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู	602	3.43	1.20	52.65***	<1	1.76	<1	<1		18.0
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล	602	9.47**	<1	44.51***	<1	1.02	<1	<1		10.8
การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว	602	14.83***	7.97**	64.55***	1.32	<1	<1	2.88		17.4
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	602	8.41**	<1	36.19***	3.44	<1	<1	<1		28.7
การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน	602	10.20***	<1	49.35***	<1	3.27	<1	1.62		25.1
การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน	602	2.74	<1	46.86***	<1	2.04	<1	<1		10.9
ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน	602	7.67**	9.37*	65.26***	<1	<1	1.95	<1		14.6
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	602	4.93*	8.45**	44.67***	<1	<1	<1	2.69		39.8
ความมีเหตุมีผล	602	<1	2.40	45.61***	<1	<1	<1	<1		23.4
การมีภูมิคุ้มกันทางจิต	602	7.53*	48.7***	45.35***	3.27	<1	<1	<1		31.1
การรับรู้คุณค่าความดี	602	10.82***	2.24	31.65***	1.34	1.45	1.46	<1		11.1

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตาราง 8 (ต่อ)

ส่วนที่ 2

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน พฤติกรรมรับผิดชอบ	
		ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และสถานการณ์ทางสังคม	
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง	กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 49.42	ไม่พอเพียง = 47.27
	เพศ	หญิง = 48.69	ชาย = 44.31
	ผลการเรียน	สูง = 51.59	ต่ำ = 45.10
พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชน	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 45.20	ไม่พอเพียง = 44.21
	เพศ	หญิง = 45.23	ชาย = 43.29
	ผลการเรียน	สูง = 49.81	ต่ำ = 39.60
เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ	เพศ	หญิง = 66.63	ชาย = 64.26
	ผลการเรียน	สูง = 69.35	ต่ำ = 61.54
เจตคติต่อการปลูกฝังอบรม ด้านความรับผิดชอบของครู	ผลการเรียน	สูง = 73.70	ต่ำ = 65.56
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักษาสันติ และแบบใช้เหตุผล	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 51.36	ไม่พอเพียง = 49.65
	ผลการเรียน	สูง = 52.35	ต่ำ = 48.66
การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 48.61	ไม่พอเพียง = 46.40
	เพศ	หญิง = 48.31	ชาย = 46.70
	ผลการเรียน	สูง = 49.80	ต่ำ = 45.21
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 47.92	ไม่พอเพียง = 46.20
	ผลการเรียน	สูง = 51.24	ต่ำ = 42.88
การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 41.36	ไม่พอเพียง = 39.03
	ผลการเรียน	สูง = 44.68	ต่ำ = 35.72
การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล จากสื่อมวลชน	ผลการเรียน	สูง = 49.69	ต่ำ = 45.85
ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 69.83	ไม่พอเพียง = 67.83
	เพศ	หญิง = 69.22	ชาย = 67.45
	ผลการเรียน	สูง = 71.74	ต่ำ = 65.92
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 45.89	ไม่พอเพียง = 44.71
	เพศ	หญิง = 47.27	ชาย = 45.33
	ผลการเรียน	สูง = 50.24	ต่ำ = 40.35
ความมีเหตุมีผล	ผลการเรียน	สูง = 73.75	ต่ำ = 66.00

ตาราง 8 (ต่อ)

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน พฤติกรรมรับผิดชอบ	
		ตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และสถานการณ์ทางสังคม	
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง	กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
การมีภูมิคุ้มกันทางจิต	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 104.77	ไม่พอเพียง = 102.75
	เพศ	หญิง = 104.63	ชาย = 102.01
	ผลการเรียน	สูง = 112.41	ต่ำ = 96.12
การรับรู้คุณค่าชีวิต	ประเภทโรงเรียน	พอเพียง = 118.63	ไม่พอเพียง = 114.66
	ผลการเรียน	สูง = 120.04	ต่ำ = 113.26

ให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างๆ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 45.20, SE=.35, N=301, CI=44.51 ถึง 45.89 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 44.21, SE=.347, N=301, CI=43.53 ถึง 44.89 ตามลำดับ) นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนชาย (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 45.23, SE=.34, N=317, CI=44.46 ถึง 45.79 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 43.29, SE=.36, N=285, CI=42.85 ถึง 43.46 ตามลำดับ) และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 49.81, SE=.35, N=300, CI=49.12 ถึง 50.50 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 39.60, SE=.35, N=302, CI=38.92 ถึง 40.26 ตามลำดับ)

4.3.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวมจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (ตาราง 8) พบว่าคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว พบว่า คะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ เพศ และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนหญิงมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนชาย (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 66.63, SE=.54, N=317, CI=65.57 ถึง 67.70 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 64.26, SE=.57, N=285, CI=63.13 ถึง 65.39 ตามลำดับ) และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 69.35, SE

=.56,N=300,CI=68.25ถึง70.46 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 61.54,SE=.55,N=302,CI=60.45ถึง62.63 ตามลำดับ)

4.3.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (ตาราง 8) พบว่า คะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระทีละตัว พบว่า คะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทีละตัว คือ ผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 73.30,SE=.59,N=300,CI=72.55ถึง74.85 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 65.56,SE=.58,N=302,CI=64.43ถึง66.70 ตามลำดับ)

4.3.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุและแบบใช้เหตุผล พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุและแบบใช้เหตุผล (ตาราง 8) พบว่า คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุและแบบใช้เหตุผล ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระทีละตัว พบว่า คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุและแบบใช้เหตุผล แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทีละตัว คือ ประเภทโรงเรียน และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุและแบบใช้เหตุผลมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 51.36,SE=.39,N=301,CI=50.59ถึง52.12 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 49.65,SE=.39,N=301,CI=48.88ถึง50.42 ตามลำดับ) และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสันทนุและแบบใช้เหตุผลมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 52.35,SE=.39,N=300,CI=51.57ถึง53.12 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 48.66,SE=.39,N=302,CI=47.90ถึง49.42 ตามลำดับ)

4.3.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว (ตาราง 8) พบว่า คะแนนการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระทีละตัว พบว่า คะแนนการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทีละตัว คือ ประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 48.61, SE=.40, N=301, CI=47.82 ถึง 49.40 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 46.40, SE=.41, N=301, CI=45.60 ถึง 47.20 ตามลำดับ) นักเรียนหญิงเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมากกว่านักเรียนชาย (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 48.31, SE=.39, N=317, CI=47.54 ถึง 49.08 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 46.70, SE=.42, N=285, CI=45.88 ถึง 47.51 ตามลำดับ) และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 49.80, SE=.41, N=300, CI=49.00 ถึง 50.60 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 45.21, SE=.40, N=302, CI=44.42 ถึง 45.99 ตามลำดับ)

4.3.7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (ตาราง 8) พบว่า คะแนนการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระทีละตัว พบว่า คะแนนการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทีละตัว คือ ประเภทโรงเรียน และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ รับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 47.92, SE=.42, N=301, CI=47.09 ถึง 48.74 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 46.20, SE=.41, N=301, CI=45.39 ถึง 47.02 ตามลำดับ) และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 51.24, SE=.42, N=300, CI=50.41 ถึง 52.06 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 42.88, SE=.41, N=302, CI=42.07 ถึง 43.69 ตามลำดับ)

4.3.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (ตาราง 8) พบว่า คะแนนการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว พบว่า คะแนนการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ ประเภทโรงเรียน และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 41.36, SE=.52, N=301, CI=40.35 ถึง 42.39 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 39.03, SE=.52, N=301, CI=38.01 ถึง 40.04 ตามลำดับ) และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 44.68, SE=.52, N=300, CI=43.66 ถึง 45.71 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 35.72, SE=.51, N=302, CI=34.70 ถึง 36.72 ตามลำดับ)

4.3.9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน (ตาราง 8) พบว่า คะแนนการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว พบว่า คะแนนการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ ผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ได้เห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 49.69, SE=.39, N=300, CI=48.903 ถึง 50.47 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 45.85, SE=.39, N=302, CI=45.08 ถึง 46.62 ตามลำดับ)

4.3.10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคต และการควบคุมตน พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน ที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน (ตาราง 8) พบว่า คะแนนลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว พบว่า คะแนนลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ ประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 69.83, SE=.50, N=301, CI=68.83 ถึง 70.82 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 67.83, SE=.51, N=301, CI=66.82 ถึง 68.84 ตามลำดับ) นักเรียนหญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนมากกว่านักเรียนชาย (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 69.22, SE=.49, N=317, CI=68.24 ถึง 70.18 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 67.45, SE=.52, N=285, CI=67.42 ถึง 69.47 ตามลำดับ) และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 71.74, SE=.51, N=300, CI=70.73 ถึง 72.75 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 65.92, SE=.50, N=302, CI=64.92 ถึง 66.91 ตามลำดับ)

4.3.11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียนที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (ตาราง 8) พบว่า คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว พบว่า คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ ประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 45.89, SE=.37, N=301, CI=45.15 ถึง 46.62 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 44.71, SE=.37, N=301, CI=43.96 ถึง 45.44 ตามลำดับ) นักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่านักเรียนชาย (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 47.27, SE=.36, N=317, CI=46.54 ถึง 47.78 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 45.33, SE=.387, N=285, CI=44.570 ถึง 46.09 ตามลำดับ) และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 50.24, SE=.37, N=300, CI=49.49 ถึง 50.98 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 40.35, SE=.37, N=302, CI=39.62 ถึง 41.08 ตามลำดับ)

4.3.12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนความมีเหตุมีผล พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียนที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความมีเหตุมีผล (ตาราง 8) พบว่า คะแนนความมีเหตุมีผล ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว พบว่า คะแนนความมีเหตุมีผล แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ ผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีความมีเหตุมีผลมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 73.75, SE=.50, N=300, CI=72.74 ถึง 74.74 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 66.00, SE=.50, N=302, CI=65.01 ถึง 66.98 ตามลำดับ)

4.3.13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการมีภูมิคุ้มกันทางจิต พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียนที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการมีภูมิคุ้มกันทางจิต (ตาราง 8) พบว่า คะแนนการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว พบว่า คะแนนการมีภูมิคุ้มกันทางจิต แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ ประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีภูมิคุ้มกันทางจิตมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 104.77, SE=.73, N=301, CI=103.33 ถึง 106.20 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 102.75, SE=.73, N=301, CI=101.30 ถึง 103.22 ตามลำดับ) นักเรียนหญิงมีภูมิคุ้มกันทางจิตมากกว่านักเรียนชาย (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 104.63, SE=.71, N=317, CI=103.22 ถึง 106.02 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 102.01, SE=.75, N=285, CI=101.42 ถึง 102.65 ตามลำดับ) และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีภูมิคุ้มกันทางจิตมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 112.41, SE=.74, N=300, CI=110.95 ถึง 113.86 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 96.12, SE=.72, N=302, CI=94.68 ถึง 97.54 ตามลำดับ)

4.3.14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนการรับรู้คุณค่าชีวิต พิจารณาตามประเภทโรงเรียน เพศ และผลการเรียนที่แตกต่างกัน ในกลุ่มรวม จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้คุณค่าชีวิต (ตาราง 8) พบว่า คะแนนการรับรู้คุณค่าชีวิต ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว พบว่า คะแนนการรับรู้คุณความดี แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ ประเภทโรงเรียน และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 8 ส่วนที่ 2) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีการรับรู้คุณความดีมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 118.63, SE=.84, N=301, CI=116.96 ถึง 120.29 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 114.66, SE=.85, N=301, CI=112.98 ถึง 116.34 ตามลำดับ) และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง มีการรับรู้คุณความดีมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนสูงเท่ากับ 120.04, SE=.85, N=300, CI=118.35 ถึง 121.72 และค่าเฉลี่ยกลุ่มคะแนนต่ำเท่ากับ 113.26, SE=.84, N=302, CI=111.59 ถึง 114.91 ตามลำดับ)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า 1) นักเรียนที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมาก คือ (1.1)นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (1.2)นักเรียนหญิง และ(1.3)นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง 2)นักเรียนที่มีพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมาก คือ (2.1)นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (2.2)นักเรียนหญิง และ(2.3)นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง 3)นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ได้แก่ (3.1)นักเรียนหญิง และ(3.2)นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ส่วนนักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู ได้แก่นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง

4.4 ผลการทำนายพฤติกรรมพัฒนาด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับเมื่อใช้ตัวแปรชุด ลักษณะสถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ แต่ละกลุ่มเป็นตัวทำนาย

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการหาปริมาณการทำนายที่เพิ่มขึ้น และตัวทำนายพฤติกรรมพัฒนาด้านการเรียน หรือพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนโดยใช้ตัวทำนาย 3 ชุด ตามลำดับ ชุดตัวทำนายลำดับที่ 1 คือ กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร (ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) ชุดตัวทำนายลำดับที่ 2 คือ กลุ่มจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการรับรู้คุณความดี) และชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 คือ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงความสำคัญของชุดตัวแปรจิตลักษณะ

ตามสถานการณ์ในการเข้าร่วมอธิบายพฤติกรรมของบุคคลที่เพิ่มขึ้นและไม่ซ้ำซ้อนกับที่ชุดสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะเดิมอธิบายได้ ใช้วิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับ (Hierarchical Multiple Regression Analysis) ซึ่งพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำนายที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นว่ามีนัยสำคัญหรือไม่หลังจากเพิ่มกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมและจิตลักษณะตามสถานการณ์เข้าไปเป็นลำดับที่ 2 และที่ 3 รวมทั้งเพื่อระบุลำดับความสำคัญของตัวแปรต่างๆ ว่าจะยังคงสามารถทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนได้หรือไม่ หลังจากควบคุมตัวแปรอื่นทุกตัวแล้ว โดยพิจารณาจากการมีนัยสำคัญและขนาดของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปร การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้กระทำทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 14 กลุ่ม ที่แบ่งตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 7 ลักษณะ ได้แก่ ประเภทโรงเรียน เพศ ระดับชั้นการศึกษา ผลการเรียนรู้ ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา และระดับเศรษฐกิจของครอบครัว (ตาราง 3)

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ (ดูรายละเอียดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษาตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Correlation Coefficient ในตาราง 42 ภาคผนวก ข) พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาเป็นไปทางบวกเป็นส่วนใหญ่ และมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ค่าระหว่างตัวแปรเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูกับตัวแปรเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .70, $p < .01$ โดยส่วนใหญ่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษามีค่าน้อยกว่า .60 จึงมีโอกาที่จะเกิด Multicollinearity น้อย

4.4.1 ผลการทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน เมื่อใช้ตัวทำนายในชุดสถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ แต่ละชุด เป็นตัวทำนาย

เมื่อนำคะแนนของพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน มาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับขั้น (ตาราง 9) โดยใช้ชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร เป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 1 ปรากฏว่าลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร ทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 20.3 มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (ค่าเบต้า .25 และ .14 ตามลำดับ) และในกลุ่มย่อยทำนายได้ระหว่างร้อยละ 10.9 ถึง ร้อยละ 32.9 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (ค่าเบต้า .27 และ .20 ตามลำดับ) ทำนายได้ต่ำสุด ในกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 2 เมื่อทำการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรลำดับที่ 1 ให้คงที่ ปรากฏว่าชุดจิตลักษณะเดิมทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ

ละ 5.2 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และความมีเหตุมีผล (ค่าเบต้า .24,.14,.11 และ -.09 ตามลำดับ) และในกลุ่มย่อยทุกประเภท ก็ทำนายได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 3.4 ถึง ร้อยละ 10.3 โดยทำนายเพิ่มขึ้นสูงสุดในกลุ่มนักเรียนหญิง มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และความมีเหตุมีผล (ค่าเบต้า .21,.20,.19 และ -.13 ตามลำดับ) ทำนายได้เพิ่มขึ้นต่ำที่สุดในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 เมื่อทำการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรลำดับที่ 1 และ 2 ให้คงที่ ปรากฏว่าชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์ทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.4 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว (ค่าเบต้า .26,.24 และ .16 ตามลำดับ) และในกลุ่มย่อยทุกประเภท ก็ทำนายได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 12.9 ถึง ร้อยละ 22.9 โดยทำนายเพิ่มขึ้นสูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว (ค่าเบต้า .33,.25 และ .24 ตามลำดับ) ทำนายได้เพิ่มขึ้นต่ำที่สุดในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อครู เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว (ค่าเบต้า .25,.19 และ .17 ตามลำดับ)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ (ตาราง 9) สรุปได้ว่า ตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) ซึ่งเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จากที่ตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร (ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) เคยทำนายไว้ในลำดับที่ 1 และชุดจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการรับรู้คุณค่าชีวิต) เคยทำนายไว้ในลำดับที่ 2 พบผลการทำนายทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 14 กลุ่ม มีเปอร์เซ็นต์ทำนายที่เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 12.9 ถึง ร้อยละ 22.9 โดยทำนายเพิ่มขึ้นสูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ในภาพรวมตัวทำนายที่สำคัญ มีดังนี้ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อครู เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ตามลำดับ

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบปริมาณทำนายที่เพิ่มขึ้นของพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ด้วยชุดทำนายลักษณะสถานการณ์ทางสังคม
จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 14 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน (คน)	ลำดับที่ 1				ลำดับที่ 2			ลำดับที่ 3		
		(ลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 1-6)				(จิตลักษณะเดิม 7-11)			(จิตลักษณะตามสถานการณ์ 12-13)		
		% ทำนาย	ตัวทำนาย ที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า	R Square Change	ตัวทำนาย ที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า	R Square Change	ตัวทำนาย ที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า	
รวม	602	20.3	3,4	.25, .14	5.2***	3,7,10,9	.24, .14, .11, -.09	16.4***	13,12,3	.26, .24, .16	
ร.ร.เป็นแบบอย่าง	301	32.9	3,5	.27, .20	7.5***	7,3,5	.23, .22, .14	13.4***	13,12,3,7	.28, .25, .20, .13	
ร.ร.ไม่เป็นแบบอย่าง	301	10.9	3,4,2	.22, .18, .17	4.0*	2,3,10	.21, .18, .14	15.4***	13,12,2,10	.23, .21, .15, .14	
ชาย	285	22.6	3	.28	4.3**	3,10	.28, .23	15.4***	13,3,12,10	.27, .23, .22, .17	
หญิง	317	18.3	3,4	.21, .20	10.3***	3,7,10,9	.21, .20, .19, -.13	15.7***	13,12,7,10	.32, .16, .15, .13	
ม.2	298	22.6	3	.21	4.2**	3	.17	14.2***	13,12	.27, .20	
ม.3	304	19.8	3,4	.23, .15	7.4***	3,7,10	.26, .19, .13	18.2***	13,12,3	.33, .19, .18	
ผลการเรียนต่ำ	302	12.3	3	.37	3.4*	3,7	.38, .22	22.9***	13,12,3	.33, .25, .24	
ผลการเรียนสูง	300	18.6	3,2	.18, .15	3.5*	3,2	.19, .16	15.7***	13,3	.19, .18	
การศึกษามัธยมศึกษา	308	25.0	3,4	.25, .20	6.8***	3,7,10,9	.25, .21, .15, -.13	14.3***	13,3,7,12	.33, .18, .16, .15	
การศึกษามัธยมศึกษา	294	16.8	3	.22	4.9**	3,10	.24, .21	18.0***	13,12,10,3	.33, .17, .16, .15	
การศึกษามหาวิทยาลัย	318	28.0	3,4	.28, .17	7.7***	7,3,10	.26, .24, .11	16.2***	13,12,3,7	.31, .20, .17, .16	
การศึกษามหาวิทยาลัย	284	14.4	3	.21	4.6**	3,10	.22, .18	15.2***	13,12,3	.28, .19, .17	
เศรษฐกิจด้อย	350	23.6	3	.27	7.5***	3,7,10,9	.21, .19, .12, -.12	17.8***	13,12,3,7	.27, .26, .15, .12	
เศรษฐกิจด้อย	252	15.8	3	.21	3.7*	3	.23	12.9***	13,12,3	.25, .19, .17	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

หมายเหตุ R Square Change = เปอร์เซนต์ทำนายที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเพิ่มชุดทำนายใหม่เข้าไป ขณะที่ชุดตัวทำนายเดิมถูกควบคุมให้คงที่

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 1 : 2 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล 3 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว 4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

5 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน 6 หมายถึง การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 2 : 7 หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 8 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน 9 หมายถึง ความมีเหตุผล 10 หมายถึง การมีภูมิคุ้มกันทางจิต 11 หมายถึง การรับรู้คุณค่าชีวิต

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 : 12 หมายถึง เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู 13 หมายถึง เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

4.4.2 ผลการทำนายพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน เมื่อใช้ตัวทำนายในชุดสถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ แต่ละชุด เป็นตัวทำนาย

เมื่อนำคะแนนของพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน มาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับขั้น (ตาราง 10) โดยใช้ชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร เป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 1 ปรากฏว่าสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร ทำนายพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 21.5 มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน (ค่าเบต้า .31,.23,.12 และ-.13 ตามลำดับ) และในกลุ่มย่อยทำนายได้ระหว่างร้อยละ 6.7 ถึง ร้อยละ 42.0 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว (ค่าเบต้า .33,.29 และ.23 ตามลำดับ) ทำนายได้ต่ำสุดในกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 2 เมื่อทำการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรลำดับที่ 1 ให้คงที่ ปรากฏว่าชุดจิตลักษณะเดิมทำนายพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.6 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต (ค่าเบต้า .25,.21,.20 และ.14 ตามลำดับ) และในกลุ่มย่อยทุกประเภท ก็ทำนายได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 4.8 ถึง ร้อยละ 13.4 โดยทำนายเพิ่มขึ้นสูงสุดในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต (ค่าเบต้า .28,.25,.16 และ.15 ตามลำดับ) ทำนายได้เพิ่มขึ้นต่ำสุดในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 เมื่อทำการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรลำดับที่ 1 และ 2 ให้คงที่ ปรากฏว่าชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์ทำนายพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ในกลุ่มรวมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.4 โดยมีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล (ค่าเบต้า .25,.20,.19,.15,.12,.11 และ-.12 ตามลำดับ) และในกลุ่มย่อยทุกประเภท ก็ทำนายได้เพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 17.3 ถึง ร้อยละ 21.9 โดยทำนายเพิ่มขึ้นสูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการอบรมเลี้ยงดู

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบปริมาณทำนายที่เพิ่มขึ้นของพฤติกรรมพฤติกรรมรักษาสังแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ด้วยชุดทำนายลักษณะสถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย 14 กลุ่ม

กลุ่ม	จำนวน (คน)	ลำดับที่ 1				ลำดับที่ 2				ลำดับที่ 3			
		(ลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 1-6)				(จิตลักษณะเดิม 7-11)				(จิตลักษณะตามสถานการณ์ 12-13)			
		% ทำนาย	ตัวทำนาย ที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า	R Square Change	ตัวทำนาย ที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า	R Square Change	ตัวทำนาย ที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า	R Square Change	ตัวทำนาย ที่มี นัยสำคัญ	ค่าเบต้า
รวม	602	21.5	4,3,5,6	.31, .23, .12, -.13	10.6***	7,3,4,10	.25, .21, .20, .14	19.4***	13,12,7,4,3,10,2	.25, .20, .19, .15, .12, .11, -.12			
ร.ร.เป็นแบบอย่าง	301	42.0	4,5,3	.33, .29, .23	6.8***	5,7,4,10	.22, .21, .20, .15	16.8***	13,12,4,5,3,7,10	.29, .21, .16, .14, .12, .11, .10			
ร.ร.ไม่เป็นแบบอย่าง	301	6.7	4,3,6	.28, .19, -.19	7.4***	7,4	.23, .21	14.3***	13,12,7,4	.23, .20, .19, .15			
ชาย	285	22.2	4,5,3	.22, .20, .18	13.3***	10,5,3,7	.36, .17, .16, .15	18.1***	13,12,10,5,11	.32, .29, .24, .14, -.14			
หญิง	317	21.4	4,3,6	.41, .26, -.24	13.1***	4,7,3,6	.33, .32, .24, -.22	18.5***	13,12,4,7, 3,2,6	.30, .26, .23, .18, .13, -.11, -.18			
ม.2	298	23.5	4,3,6	.40, .17, -.18	8.7***	4,7,10,6	.27, .22, .14, -.15	19.8***	13,12,4,7	.25, .22, .19, .17			
ม.3	304	18.7	4,3	.24, .23	13.4***	7,3,4,10	.28, .25, .16, .15	19.3***	13,12,7,3,4,10,2	.31, .25, .21, .20, .14, .13, -.15			
ผลการเรียนต่ำ	302	11.5	3	.34	4.8**	3,10,1	.34, .15, .14	21.3***	13,12,3	.47, .32, .22			
ผลการเรียนสูง	300	15.2	4	.30	7.8***	4	.36	17.5***	13,12,4	.32, .29, .20			
การศึกษามัธยมศึกษา	308	34.8	4,5,3	.31, .26, .25	9.2***	7,4,5,3	.26, .25, .20, .17	18.4***	13,12,7,5,4,3	.28, .23, .22, .16, .15, .14			
การศึกษามัธยมศึกษาสูง	294	14.2	4,3,6	.32, .19, -.17	9.0***	10,4,3	.25, .23, .22	18.4***	13,12,4,10,3	.24, .23, .22, .21, .17			
การศึกษามัธยมศึกษาต่ำ	318	32.4	3,4,5	.29, .28, .24	11.6***	7,3,4,5	.38, .23, .18, .16	19.5***	13,12,7,3,4,5,2	.29, .25, .18, .17, .15, .14, -.16			
การศึกษามัธยมศึกษาสูง	284	13.8	4,3,6	.34, .16, -.17	8.2***	4,10	.24, .23	17.3***	13,12,4,10	.24, .23, .20, .19			
เศรษฐกิจตกต่ำ	350	27.6	4,3,6	.27, .24, -.19	11.4***	7,4,3,5,10	.29, .18, .16, .15, .14	21.9***	13,12,7,4,5,2	.30, .25, .22, .17, .14, -.12			
เศรษฐกิจตกต่ำสูง	252	15.1	4,3,6	.30, .21, -.22	7.4***	3,4,7,10	.23, .22, .19, .15	15.6***	13,12,4,3,10,7	.21, .20, .19, .16, .15, .14			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

หมายเหตุ R Square Change = เปอร์เซนต์ทำนายที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเพิ่มชุดทำนายใหม่เข้าไป ขณะที่ชุดตัวทำนายเดิมถูกควบคุมให้คงที่

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 1 : 2 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล 3 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว 4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

5 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน 6 หมายถึง การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 2 : 7 หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 8 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน 9 หมายถึง ความมีเหตุผล 10 หมายถึง การมีภูมิคุ้มกันทางจิต 11 หมายถึง การรับรู้คุณค่าชีวิต

ชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 : 12 หมายถึง เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู 13 หมายถึง เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

แบบรักษาสันสนุนและแบบใช้เหตุผล (ค่าเบต้า .30,.25,.22,.17,.14 และ -.12 ตามลำดับ) ทำนายได้เพิ่มขึ้นต่ำที่สุดในกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต (ค่าเบต้า .24,.23,.20 และ.19 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ (ตาราง 10) สรุปได้ว่า ตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) ซึ่งเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมรักษาสันสนุนในโรงเรียนและชุมชน ได้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ จากที่ตัวทำนายชุดลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร (ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักษาสันสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) เคยทำนายไว้ในลำดับที่ 1 และชุดจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการรับรู้คุณค่าชีวิต) เคยทำนายไว้ในลำดับที่ 2 พบผลการทำนายทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย 14 กลุ่ม มีเปอร์เซ็นต์ทำนายที่เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 14.3 ถึง ร้อยละ 21.9 โดยทำนายเพิ่มขึ้นสูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ในภาพรวมตัวทำนายที่สำคัญ มีดังนี้ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ตามลำดับ

4.5 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิเคิลระหว่างจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ของนักเรียน 13 ด้านกับพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสันสนุนในโรงเรียนและชุมชน) ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระด้านจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ของนักเรียน 13 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต การรับรู้คุณค่าชีวิต เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ประเภทของโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักษาสันสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) กับตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสันสนุนในโรงเรียนและชุมชน) ด้วยวิธีสหสัมพันธ์แคนอนิเคิล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะให้ความสัมพันธ์ที่คู่กัน ขึ้นอยู่กับจำนวนตัวแปรของชุดตัวแปรที่น้อยกว่า ซึ่งในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ตัวแปรที่น้อยกว่าคือ ตัวแปรชุดพฤติกรรมรับผิดชอบ มี 2 ตัวแปร (ได้แก่

ตาราง 11 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิคัลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและสถานการณ์ รวม 13 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการทำนาย(ร้อยละ) และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิคัล คู่ที่ 1 จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย

ตัวแปรตาม	จำนวนคน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ปริมาณการทำนาย (ร้อยละ)	ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรอิสระ) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ													ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรตาม) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ	
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	1	2
รวม	602	.68***	46.24	.73 ¹³	.68 ¹²	.65 ⁴	.64 ⁷	.61 ⁵	.55 ¹⁰	.49 ³	.44 ⁶	.32 ¹¹	.30 ²	.28 ⁸	.17 ¹	.01 ⁹	.90 ¹⁴	.89 ¹⁵
ชาย	285	.68***	46.24	.72 ¹³	.68 ¹²	.66 ⁷	.61 ⁴	.59 ⁵	.58 ¹⁰	.46 ³	.37 ⁶	.30 ²	.29 ¹¹	.24 ⁸	.09 ¹	.05 ⁹	.89 ¹⁵	.87 ¹⁴
หญิง	317	.68***	46.24	.70 ¹³	.67 ¹²	.66 ⁴	.61 ⁵	.59 ⁷	.51 ¹⁰	.50 ⁶	.49 ³	.33 ¹¹	.29 ⁸	.28 ²	.25 ¹	-.04 ⁹	.93 ¹⁴	.87 ¹⁵
ม.2	298	.70***	49.00	.75 ¹³	.73 ⁴	.70 ¹²	.69 ⁵	.57 ⁷	.53 ¹⁰	.48 ³	.45 ⁶	.32 ¹	.24 ⁸	.31 ¹¹	.30 ¹	-.02 ⁹	.91 ¹⁵	.86 ¹⁴
ม.3	304	.69***	47.61	.69 ¹²	.67 ¹³	.66 ⁷	.58 ⁴	.57 ¹⁰	.52 ⁵	.45 ³	.41 ⁶	.34 ⁸	.32 ¹¹	.27 ²	.09 ¹	.04 ⁹	.94 ¹⁴	.83 ¹⁵
ผลการเรียนต่ำ	302	.62***	38.44	.92 ¹³	.63 ¹²	.47 ³	.37 ⁶	-.16 ⁹	.15 ⁵	.13 ⁸	.12 ²	.12 ¹¹	.11 ⁴	.10 ¹⁰	.03 ¹	.01 ⁷	.98 ¹⁴	.74 ¹⁵
ผลการเรียนสูง	300	.54***	29.16	.83 ¹³	.52 ⁴	.45 ¹²	.39 ⁷	.36 ³	.35 ⁵	.34 ¹	.30 ⁶	.26 ¹¹	.22 ²	.20 ¹⁰	.12 ⁹	.09 ⁸	.93 ¹⁴	.56 ¹⁵
การศึกษานิตาต่ำ	308	.75***	56.25	.76 ¹³	.72 ¹²	.70 ⁷	.69 ⁵	.68 ⁴	.59 ³	.55 ¹⁰	.45 ⁶	.37 ⁸	.32 ¹¹	.30 ²	.02 ¹	-.02 ⁹	.94 ¹⁵	.86 ¹⁴
การศึกษานิตาสูง	294	.62***	38.44	.71 ¹³	.58 ¹²	.56 ⁴	.50 ¹⁰	.47 ¹	.45 ⁵	.42 ⁶	.40 ⁷	.32 ³	.28 ¹¹	.25 ²	.10 ⁸	.03 ⁹	.93 ¹⁴	.80 ¹⁵
การศึกษามารดาต่ำ	318	.76***	57.76	.73 ¹³	.71 ¹²	.70 ⁷	.67 ⁵	.66 ⁴	.57 ¹⁰	.55 ³	.42 ⁶	.38 ⁸	.31 ²	.30 ¹¹	.10 ¹	-.03 ⁹	.91 ¹⁵	.90 ¹⁴
การศึกษามารดาสูง	284	.61***	37.21	.74 ¹³	.62 ¹²	.60 ⁴	.51 ¹⁰	.47 ⁵	.46 ⁶	.45 ⁷	.38 ³	.35 ¹	.33 ¹¹	.26 ²	.11 ⁸	.07 ⁹	.92 ¹⁴	.83 ¹⁵
เศรษฐกิจค.ต่ำ	350	.74***	54.76	.76 ¹³	.71 ¹²	.67 ⁷	.66 ⁴	.66 ⁵	.60 ¹⁰	.52 ³	.50 ⁶	.36 ¹¹	.34 ²	.33 ⁸	.07 ¹	-.01 ⁹	.93 ¹⁴	.90 ¹⁵
เศรษฐกิจค.สูง	252	.59***	34.81	.65 ¹³	.59 ⁴	.58 ¹²	.55 ⁷	.50 ⁵	.48 ¹	.44 ¹⁰	.42 ³	.34 ⁶	.19 ¹¹	.19 ²	.12 ⁸	.01 ⁹	.90 ¹⁴	.83 ¹⁵

หมายเหตุ สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ชุดตัวแปรอิสระ กลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 1 หมายถึง ประเภทโรงเรียน 2 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล 3 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว 4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน 5 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน 6 หมายถึง การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน

กลุ่มจิตลักษณะเดิม 7 หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 8 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง 9 หมายถึง ความมีเหตุผล 10 หมายถึง การมีภูมิคุ้มกันทางจิต 11 หมายถึง การรับรู้คุณค่าชีวิต

กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 12 หมายถึง เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อของครู 13 หมายถึง เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

ชุดตัวแปรตาม 14 หมายถึง พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน 15 หมายถึง พฤติกรรมรักษาสังแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ดังนั้น ผลความสัมพันธ์แคนอนิเคิลครั้งนี้จึงได้ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จำนวน 2 คู่ และการแปลผล จะเริ่มแปลผลจากคู่แรกไปจนถึงคู่สุดท้าย โดยดูผลจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่า สหสัมพันธ์แคนอนิเคิลในกลุ่มที่ค่าสูงที่สุดเรียงจากลำดับที่ 1 ถึง 3 หรือโดยเฉพาะค่าสัมประสิทธิ์เชิง โครงสร้างที่สูงโด่งเพียงค่าใดค่าหนึ่งเพื่อการอธิบายหรือแปลผล ซึ่งในงานนี้จะเริ่มแปลผลตั้งแต่ผล ในกลุ่มตัวอย่างรวมไปถึงผลในกลุ่มย่อย ที่แบ่งตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียนทั้ง 12 กลุ่ม

จากผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แคนอนิเคิลคู่ที่ 1 (ตาราง 11) ซึ่งเป็นคู่ที่มีค่า สหสัมพันธ์สูงสุด พบความสัมพันธ์แคนอนิเคิลทั้งในกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อย ในกลุ่มนักเรียน โดยรวม จำนวน 602 คน พบว่าตัวแปรคู่ที่ 1 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าวิลส์แลมดา (Wilks L.) เท่ากับ .50 ปริมาณการทำนายเท่ากับร้อยละ 46.24 ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แคนอนิเคิลเท่ากับ .68 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิเคิลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดใน กลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.73) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝัง อบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.68) และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.65) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.90) รองลงมาคือพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.89) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความ รับผิดชอบของครูมาก และรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรม พัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปร แคนอนิเคิลในกลุ่มย่อยต่างๆ 12 กลุ่ม (ตาราง 11) คู่ที่ 1 พบว่า 1)ในกลุ่มนักเรียนชาย มีค่าสัมประ สิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิเคิลเท่ากับ .68 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิเคิลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์ สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.72) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อ การปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.68) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.66) ตามลำดับ และตัว แปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและ ชุมชน (.89) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.87) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชายที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความ รับผิดชอบของครูมาก และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 2)ในกลุ่มนักเรียน หญิง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิเคิลเท่ากับ .68 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิเคิลตัวแปรแรกที่มี ความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.70) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.67) และการสนับสนุนทางสังคมจาก โรงเรียน (.66) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรม

[illegible]

การศึกษาสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .61 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.74) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.62) และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.60) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.92) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชน (.83) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มารดามีการศึกษาสูงมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก และรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 11) ในกลุ่ม**นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ** มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .74 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.76) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.71) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.67) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.93) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชน (.90) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 12) ในกลุ่ม**นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง** มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .59 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.65) รองลงมาคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.59) และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.58) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.93) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.56) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก รับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก และมีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น

จากผลการวิเคราะห์**ค่าสหสัมพันธ์แคนอนิกัลคู่ที่ 2** (ตาราง 12) ซึ่งเป็นคู่ที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงรองลงมา พบความสัมพันธ์แคนอนิกัลทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยดังต่อไปนี้ ใน**กลุ่มนักเรียนโดยรวม** พบว่าตัวแปรคู่ที่ 2 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าวิลส์แลมดา (Wilks L.) เท่ากับ .94 ปริมาณการทำนายเท่ากับร้อยละ 6.25 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .25 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ

ตาราง 12 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิกัลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและสถานการณ์ รวม 13 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการทำนาย(ร้อยละ) และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิกัล **คู่ที่ 2** จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย

ตัวแปรตาม	จำนวน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ปริมาณการทำนาย (ร้อยละ)	ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรอิสระ) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ													ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรตาม) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ	
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	1	2
รวม	602	.25***	6.25	.47 ⁵	.46 ¹	.31 ⁸	.23 ⁷	.22 ¹³	.21 ¹⁰	.20 ⁴	-.14 ²	.12 ¹²	.08 ³	-.07 ⁶	.04 ⁹	.02 ¹¹	.46 ¹⁵	.44 ¹⁴
ชาย	285	.36***	12.96	.57 ¹	.46 ⁵	.31 ¹⁰	.30 ⁷	.26 ¹³	.25 ⁸	.20 ⁴	.15 ¹¹	-.09 ²	.07 ⁹	.06 ¹²	-.06 ³	.05 ⁶	.49 ¹⁴	.46 ¹⁵
หญิง	317	.20	4.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ม.2	298	.34***	11.56	.34 ⁵	.31 ⁸	.30 ¹	.29 ⁶	.26 ¹⁰	-.26 ¹³	.22 ⁷	.21 ¹²	-.20 ³	.15 ⁴	-.14 ¹¹	-.05 ²	-.04 ⁹	.52 ¹⁴	.41 ¹⁵
ม.3	304	.32***	10.24	.44 ¹	.40 ⁵	.36 ⁸	.24 ⁶	.23 ¹¹	.21 ¹²	.20 ⁷	.18 ⁴	-.16 ²	.13 ⁹	.12 ³	.12 ¹⁰	.05 ¹³	.55 ¹⁵	.33 ¹⁴
ผลการเรียนต่ำ	302	.37***	13.69	.79 ¹	.45 ⁸	.30 ³	.26 ⁴	.25 ¹³	.24 ⁶	.22 ¹¹	.16 ⁹	.10 ⁷	-.07 ²	-.07 ¹⁰	-.01 ⁵	.01 ¹²	.67 ¹⁵	.19 ¹⁴
ผลการเรียนสูง	300	.30***	9.00	.45 ¹	.44 ⁵	.38 ⁸	.35 ¹²	-.26 ²	-.22 ¹¹	-.21 ⁶	-.17 ⁹	.15 ⁴	-.14 ¹⁰	.12 ¹³	-.11 ³	.01 ⁷	.83 ¹⁵	.38 ¹⁴
การศึกษามิติด่ำ	308	.32***	10.24	.56 ¹	.36 ⁵	.27 ⁸	.14 ⁶	-.11 ¹¹	-.11 ¹⁰	.10 ¹³	.10 ⁷	.10 ⁹	-.09 ²	-.06 ³	.05 ¹²	.02 ⁴	.51 ¹⁴	.33 ¹⁵
การศึกษามิติดสูง	294	.24***	5.76	.56 ¹	.43 ⁸	.38 ⁵	.36 ⁶	.36 ¹³	.32 ⁴	-.22 ³	-.21 ²	.17 ⁷	.16 ¹¹	.03 ¹²	-.03 ⁹	.01 ¹⁰	.60 ¹⁵	.37 ¹⁴
การศึกษามิติดต่ำ	318	.30***	9.00	.65 ¹	.28 ⁵	.24 ⁸	.21 ¹²	.20 ⁶	.18 ⁷	-.13 ²	.12 ⁹	.10 ³	.08 ⁴	-.06 ¹⁰	-.01 ¹¹	.01 ¹³	.44 ¹⁴	.41 ¹⁵
การศึกษามิติดสูง	284	.31***	9.61	.48 ⁵	.46 ¹	.33 ⁸	.32 ¹³	-.30 ⁶	.28 ⁴	-.25 ³	.16 ⁷	-.15 ⁹	-.10 ²	.08 ¹¹	.04 ¹²	-.01 ¹⁰	.56 ¹⁵	.40 ¹⁴
เศรษฐกิจค.ต่ำ	350	.32***	10.24	.50 ¹	.44 ⁵	.20 ⁸	.19 ⁴	.18 ⁷	.18 ¹²	-.16 ²	.12 ¹³	.12 ⁶	.06 ¹⁰	.01 ³	-.01 ⁹	-.01 ¹¹	.43 ¹⁵	.33 ¹⁴
เศรษฐกิจค.สูง	252	.21	4.41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ชุดตัวแปรอิสระ กลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 1 หมายถึง ประเภทโรงเรียน 2 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล 3 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว 4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน 5 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน 6 หมายถึง การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน

กลุ่มจิตลักษณะเดิม 7 หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 8 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน 9 หมายถึง ความมีเหตุผล 10 หมายถึง การมีภูมิคุ้มกันทางจิต 11 หมายถึง การรับรู้คุณค่าชีวิต

กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 12 หมายถึง เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อของครู 13 หมายถึง เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

ชุดตัวแปรตาม 14 หมายถึง พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน 15 หมายถึง พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.47) รองลงมาคือ ประเภทโรงเรียน (.46) และลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตน(.31) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.46) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.44) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก ได้เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนสูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปรแคนอนิกัลคู่ที่ 2 ในกลุ่มย่อยต่างๆ 12 กลุ่ม (ตาราง 12) ปรากฏผลดังนี้ 1)ในกลุ่มนักเรียนชาย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .36 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ ประเภทโรงเรียน (.57) รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.46) และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต (.31) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.49) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.46) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชายที่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 2)ในกลุ่มนักเรียนหญิง พบผลว่า เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรจิตลักษณะ 13 ตัวแปร กับพฤติกรรมรับผิดชอบแล้ว ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกิดขึ้น 3)ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .34 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.34) รองลงมาคือ ลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตน (.31)และประเภทโรงเรียน (.30)ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.52) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.41) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนสูง และได้เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 4)ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .32 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ ประเภทโรงเรียน (.44) รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.40) และลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตน (.36)ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.55) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.33) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้

[illegible]

พัฒนาตนเองด้านการเรียน (.37) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่ปีดามีการศึกษาสูง เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนสูง และได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 9)ในกลุ่ม**นักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ** มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .30 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ ประเภทโรงเรียน (.56) รองลงมาคือการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.27) และลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตน (.36) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.37) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.60) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มารดาที่มีการศึกษาต่ำ เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก และมีลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนสูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 10)ในกลุ่ม**นักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง** มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .31 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.48) รองลงมาคือ ประเภทโรงเรียน (.46) และลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตน (.33) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.56) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.40) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มารดาที่มีการศึกษาสูง ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนสูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 11)ในกลุ่ม**นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ** มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .32 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ ประเภทโรงเรียน (.50) รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.44) และลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตน (.20) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.43) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.33) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก และมีลักษณะการมุ่งอนาคตและการควบคุมตนสูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 12)ในกลุ่ม**นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง** พบผลว่า เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรจิตลักษณะ 13 ตัวแปร กับพฤติกรรมรับผิดชอบแล้ว ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกิดขึ้น

สรุปจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แคนอนิเคิลระหว่างชุดตัวแปรอิสระ 13 ตัวแปรกับชุดตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน ในกลุ่มรวมพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 เท่ากับ .68 และ .25 ตามลำดับ ปริมาณการทำนายเรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 ร้อยละ 46.24 และ 6.25 ตามลำดับ ค่าวิลส์แลมดา (Wilks L.) เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 เท่ากับ .50 และ .94 ตามลำดับ ในกลุ่มย่อยพบความสัมพันธ์แคนอนิเคิลในคู่ที่ 1 ในทุกกลุ่มย่อย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .54 ถึง .76 ปริมาณการทำนาย อยู่ระหว่าง 29.16 ถึง 57.76 ส่วนคู่ที่ 2 พบความสัมพันธ์แคนอนิเคิล ใน 10 จาก 12 กลุ่มย่อย (ยกเว้นกลุ่มนักเรียนหญิง และนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .24 ถึง .37 ปริมาณการทำนายอยู่ระหว่าง 5.76 ถึง 13.69 เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้าง พบผล 1) จากความสัมพันธ์แคนอนิเคิลในคู่ที่ 1 พบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรอิสระเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และการมีภูมิคุ้มกันทางจิตตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรตามเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน กล่าวได้ว่านักเรียนยังมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมาก และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงเท่าใด ก็ยังมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 2) จากความสัมพันธ์แคนอนิเคิลในคู่ที่ 2 พบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรอิสระเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ประเภทโรงเรียน รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรตามเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน และพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน กล่าวได้ว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนมาก และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงเท่าใด ก็ยังเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน และพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น

4.6 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิเคิลระหว่างจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ของนักเรียน 12 ด้านกับพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระด้านจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ของนักเรียน 12 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต การรับรู้คุณค่าชีวิต เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) กับตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ด้วยวิธีสหสัมพันธ์แคนอนิเคิล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะได้ความสัมพันธ์ที่คู่หนึ่ง ขึ้นอยู่กับจำนวนตัวแปรของชุดตัวแปรที่น้อยกว่า ซึ่งในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ตัวแปรที่น้อยกว่าคือ ตัวแปรชุดพฤติกรรมรับผิดชอบ มี 2 ตัวแปร (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ดังนั้นผลความสัมพันธ์แคนอนิเคิลครั้งนี้จึงได้ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จำนวน 2 คู่ และการแปลผลจะเริ่มแปลผลจากคู่แรกไปจนถึงคู่สุดท้าย โดยดูผลจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนอนิเคิลในกลุ่มที่ค่าสูงที่สุดจากลำดับที่ 1 ถึง 3 หรือดูเฉพาะค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างที่สูงโด่งเพียงค่าใดค่าหนึ่งเพื่อการอธิบายหรือแปลผล ซึ่งในงานนี้จะเริ่มแปลผลตั้งแต่ผลในกลุ่มตัวอย่างรวมไปถึงผลในกลุ่มย่อยที่แบ่งตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียนทั้ง 12 กลุ่ม

จากผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แคนอนิเคิลคู่ที่ 1 (ตาราง 13) ซึ่งเป็นคู่ที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด พบความสัมพันธ์แคนอนิเคิลทั้งในกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อย ในกลุ่มนักเรียนโดยรวม จำนวน 301 คน พบว่าตัวแปรคู่ที่ 1 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติค่าวิลส์แลมดา (Wilks L.) เท่ากับ .36 ปริมาณการทำนายเท่ากับร้อยละ 59.29 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิเคิลเท่ากับ .77 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิเคิลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.84) รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.81) และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.75) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.93) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.90) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อครูมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น

ตาราง 13 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิกิลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและสถานการณ์ รวม 12 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการทำนาย(ร้อยละ) และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิกิล **คู่ที่ 1** ของนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ จำแนกตามลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย

ตัวแปรตาม	จำนวน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ปริมาณการทำนาย (ร้อยละ)	ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรอิสระ) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ												ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรตาม) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ	
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2
รวม	301	.77***	59.29	.84 ⁵	.81 ⁷	.75 ¹³	.71 ⁴	.69 ¹²	.65 ¹⁰	.59 ⁸	.56 ³	.46 ⁶	.45 ¹¹	.38 ²	.03 ⁹	.93 ¹⁵	.90 ¹⁴
ชาย	149	.74***	54.76	.82 ⁷	.78 ⁵	.74 ¹³	.68 ¹²	.67 ⁴	.62 ⁸	.59 ¹⁰	.50 ³	.40 ⁶	.39 ¹¹	.33 ²	.07 ⁹	.93 ¹⁵	.88 ¹⁴
หญิง	152	.80***	64.00	.87 ⁵	.79 ⁷	.73 ¹³	.71 ⁴	.70 ¹⁰	.69 ¹²	.55 ³	.55 ⁸	.50 ¹¹	.49 ⁶	.38 ²	.01 ⁹	.93 ¹⁴	.91 ¹⁵
ม.2	135	.79***	62.41	.86 ⁵	.86 ⁴	.78 ⁷	.77 ¹³	.68 ¹⁰	.67 ¹²	.61 ⁸	.54 ³	.47 ¹¹	.45 ⁶	.36 ²	.06 ⁹	.97 ¹⁵	.81 ¹⁴
ม.3	166	.77***	59.29	.80 ⁷	.76 ⁵	.74 ¹²	.69 ¹³	.63 ⁸	.63 ¹⁰	.58 ⁴	.51 ³	.42 ⁶	.41 ¹¹	.38 ²	.02 ⁹	.95 ¹⁴	.88 ¹⁵
ผลการเรียนต่ำ	152	.64***	40.96	.86 ¹³	.67 ¹²	.45 ³	.33 ⁷	.32 ⁸	.28 ⁵	.21 ⁹	.19 ¹⁰	.18 ⁶	.16 ¹¹	.14 ²	.01 ⁴	.99 ¹⁴	.67 ¹⁵
ผลการเรียนสูง	149	.41***	16.81	.54 ⁵	.44 ⁷	.43 ⁶	.40 ¹²	.33 ⁴	.26 ¹⁰	.10 ²	.07 ⁹	.05 ¹³	.04 ⁸	.03 ³	.02 ¹¹	.88 ¹⁵	.33 ¹⁴
การศึกษาบิดาต่ำ	186	.82***	67.24	.89 ⁷	.81 ⁵	.76 ¹²	.73 ¹³	.70 ⁴	.66 ⁸	.63 ¹⁰	.61 ³	.45 ⁶	.43 ¹¹	.36 ²	.10 ⁹	.93 ¹⁵	.92 ¹⁴
การศึกษาบิดาสูง	115	.70***	49.00	.77 ⁵	.76 ¹³	.62 ¹⁰	.58 ⁴	.51 ¹²	.45 ⁷	.42 ¹¹	.40 ⁸	.37 ³	.35 ⁶	.33 ²	.23 ⁹	.90 ¹⁴	.85 ¹⁵
การศึกษามารดาต่ำ	194	.81***	65.61	.88 ⁷	.81 ⁵	.75 ¹²	.73 ¹³	.70 ⁴	.65 ¹⁰	.63 ⁸	.59 ³	.45 ⁶	.45 ¹¹	.35 ²	.07 ⁹	.93 ¹⁵	.92 ¹⁴
การศึกษามารดาสูง	107	.73***	53.29	.80 ⁵	.78 ¹³	.65 ¹⁰	.64 ⁴	.57 ¹²	.53 ⁷	.50 ⁸	.44 ³	.43 ¹¹	.40 ⁶	.38 ²	.22 ⁹	.90 ¹⁴	.87 ¹⁵
เศรษฐกิจค.ต่ำ	194	.82***	67.24	.84 ⁵	.83 ⁷	.79 ¹³	.77 ¹²	.75 ⁴	.69 ¹⁰	.68 ⁸	.56 ³	.54 ⁶	.51 ¹¹	.45 ²	.06 ⁹	.95 ¹⁵	.92 ¹⁴
เศรษฐกิจค.สูง	107	.62***	38.44	.74 ⁵	.68 ⁷	.65 ¹³	.50 ³	.49 ¹⁰	.47 ⁴	.40 ¹²	.31 ⁸	.18 ¹¹	.16 ⁶	.15 ⁹	.07 ²	.88 ¹⁵	.82 ¹⁴

หมายเหตุ สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ชุดตัวแปรอิสระ **กลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม** 2 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล 3 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว 4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน 5 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน 6 หมายถึง การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน

กลุ่มจิตลักษณะเดิม 7 หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 8 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน 9 หมายถึง ความมีเหตุผล 10 หมายถึง การมีภูมิคุ้มกันทางจิต 11 หมายถึง การรับรู้คุณค่าชีวิต

กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 12 หมายถึง เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู 13 หมายถึง เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

ชุดตัวแปรตาม 14 หมายถึง พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน 15 หมายถึง พฤติกรรมรักษาสี้นแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปรแคนอนิกัลในกลุ่มย่อยต่างๆ 12 กลุ่ม (ตาราง 13) คู่ที่ 1 พบว่า 1) ในกลุ่มนักเรียนชาย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .74 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.82) รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.78) และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.74) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.93) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.88) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชายที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 2) ในกลุ่มนักเรียนหญิง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .80 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.87) รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.79) และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.73) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.93) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.91) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนหญิงที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 3) ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .79 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.86) รองลงมาคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.86) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.78) และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.97) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.81) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 4) ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .77 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.80) รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.76) และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อของครู (.74) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.95) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.88) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อของครูมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 5) ใน

กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .64 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.86) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู (.67) และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว (.45) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.99) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.67) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อครูมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครูมาก และได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 6) ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .41 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.54) รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.44) และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน (.43) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.88) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.33) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และได้เห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 7) ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .82 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.89) รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.81) และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู (.76) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.93) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.92) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครูมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 8) ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษายสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .70 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.77) รองลงมาคือเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อครู (.76) และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต (.62) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.90) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.85) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่บิดามีการศึกษายสูงได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อครูมาก และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรม

รักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 9) ในกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาดำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .81 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.88) รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.81) และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.75) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.91) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.90) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มารดาที่มีการศึกษาดำมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 10) ในกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .73 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.80) รองลงมาคือเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.78) และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต (.65) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.90) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.87) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มารดาที่มีการศึกษาสูงได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 11) ในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .82 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.84) รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.83) และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.79) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.95) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.92) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 12) ในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .62 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.74) รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.68) และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.65) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.88) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.82) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูงที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

มากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น

จากผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แคนอนิกัลคู่ที่ 2 (ตาราง 14) ซึ่งเป็นคู่ที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงรองลงมา พบความสัมพันธ์แคนอนิกัลทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยดังต่อไปนี้ **ในกลุ่มนักเรียนโดยรวม** พบว่าตัวแปรคู่ที่ 2 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าวิลส์แลมดา (Wilks L.) เท่ากับ .89 ปริมาณการทำนายเท่ากับร้อยละ 10.89 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .33 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.44) รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.40) และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.31) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.44) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.36) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก และมีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปรแคนอนิกัลคู่ที่ 2 ในกลุ่มย่อยต่างๆ 12 กลุ่ม (ตาราง 14) ปรากฏผลดังนี้ 1) ในกลุ่ม**นักเรียนชาย** มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .41 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.46) รองลงมาคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.39) และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.38) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.47) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.37) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชายที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก และเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 2) ในกลุ่ม**นักเรียนหญิง** มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .35 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.39) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.37) และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.24) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.41) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.36) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนหญิงที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก และได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนา

ตาราง 14 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิกิลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและสถานการณ์ รวม 12 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการทำนาย(ร้อยละ) และค่า

สัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิกิล **คู่ที่ 2** ของนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ จำแนกตามลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย

ตัวแปรตาม	จำนวนคน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ปริมาณการทำนาย (ร้อยละ)	ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรอิสระ) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ												ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรตาม) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ	
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2
รวม	301	.33***	10.89	.44 ⁴	.40 ⁵	.31 ¹²	.28 ¹³	.15 ⁶	.12 ³	.11 ²	-.07 ⁹	.03 ⁸	.01 ¹¹	.01 ¹⁰	.01 ⁷	.44 ¹⁴	.36 ¹⁵
ชาย	149	.41***	16.81	.46 ⁵	.39 ⁴	.38 ¹³	.29 ⁹	.24 ¹⁰	.17 ¹¹	.16 ³	.13 ⁷	.09 ¹²	.07 ²	.06 ⁸	-.05 ⁶	.47 ¹⁴	.37 ¹⁵
หญิง	152	.35***	12.25	.39 ⁴	.37 ¹²	.24 ⁵	.23 ⁹	.22 ¹⁰	-.21 ⁶	.20 ³	.13 ¹¹	.11 ⁷	.10 ²	.07 ¹³	.02 ⁸	.41 ¹⁵	.36 ¹⁴
ม.2	135	.42***	17.64	.49 ⁶	.33 ¹¹	.29 ¹³	.27 ³	.18 ⁴	.16 ⁵	.15 ⁹	.12 ⁷	.07 ¹²	.05 ¹⁰	.03 ⁸	-.02 ²	.58 ¹⁴	.24 ¹⁵
ม.3	166	.36***	12.96	.47 ⁵	.46 ⁴	.44 ¹²	.33 ¹¹	.24 ¹³	-.23 ⁶	.22 ⁹	-.18 ²	.11 ⁷	.10 ⁸	.06 ³	.06 ¹⁰	.48 ¹⁵	.30 ¹⁴
ผลการเรียนต่ำ	152	.19	3.61	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ผลการเรียนสูง	149	.39***	15.21	.53 ¹³	.49 ⁷	.42 ³	.37 ⁵	.35 ¹²	.35 ⁹	.34 ⁸	-.31 ⁶	.29 ¹¹	.24 ⁴	.14 ¹⁰	-.07 ²	.94 ¹⁴	.48 ¹⁵
การศึกษาบิดาต่ำ	186	.38***	14.44	.41 ⁵	.33 ⁴	.26 ¹²	.18 ⁹	.10 ¹¹	.09 ⁸	.08 ³	.07 ¹⁰	-.05 ⁶	.04 ⁷	.03 ¹³	-.01 ²	.39 ¹⁴	.36 ¹⁵
การศึกษาบิดาสูง	115	.43***	18.49	.60 ⁴	.43 ⁵	.40 ¹³	.31 ⁸	.30 ²	.28 ¹⁰	-.26 ⁶	.25 ¹¹	.20 ⁷	.10 ¹²	-.07 ⁹	.02 ³	.53 ¹⁵	.43 ¹⁴
การศึกษามารดาต่ำ	194	.34***	11.56	.38 ⁴	.33 ⁵	.31 ¹²	.28 ⁹	.15 ⁶	.08 ¹⁰	.07 ⁷	-.06 ²	.06 ⁸	.05 ¹³	.05 ¹¹	.01 ⁸	.37 ¹⁴	.36 ¹⁵
การศึกษามารดาสูง	107	.53***	28.09	.45 ⁵	.44 ⁴	.38 ¹³	.34 ⁶	.29 ²	.23 ¹⁰	.17 ³	.17 ⁷	.16 ⁸	.16 ⁹	.15 ¹¹	.06 ¹²	.49 ¹⁴	.47 ¹⁵
เศรษฐกิจค.ต่ำ	194	.31***	9.61	.40 ⁴	.33 ⁵	.26 ¹²	.23 ¹⁰	.14 ³	.12 ⁸	.11 ²	.11 ⁹	.10 ⁷	.07 ¹³	.01 ¹¹	-.01 ⁶	.40 ¹⁴	.32 ¹⁵
เศรษฐกิจค.สูง	107	.46***	21.16	.45 ¹³	.40 ⁴	.39 ⁵	.32 ¹²	.30 ²	-.27 ⁶	.24 ¹⁰	.17 ⁸	.10 ³	.05 ⁷	.02 ¹¹	.01 ⁹	.58 ¹⁴	.49 ¹⁵

หมายเหตุ สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ชุดตัวแปรอิสระ

กลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 2 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล 3 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว

4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน 5 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน 6 หมายถึง การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน

กลุ่มจิตลักษณะเดิม 7 หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 8 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน 9 หมายถึง ความมีเหตุผล 10 หมายถึง การมีภูมิคุ้มกันทางจิต 11 หมายถึง การรับรู้คุณค่าที่ดี

กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 12 หมายถึง เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู 13 หมายถึง เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

ชุดตัวแปรตาม

14 หมายถึง พฤติกรรมพัฒนาดนเองด้านการเรียน 15 หมายถึง พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

ตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 3)ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .42 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน (.49) รองลงมาคือ การรับรู้คุณความดี (.33) และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.29) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.58) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.24) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้เห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนมาก มีการรับรู้คุณความดีมาก และมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 4)ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .36 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.24) รองลงมาคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.39) และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู (.37) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.41) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.36) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก และมีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครูมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 5)ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ พบผลว่า เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรจิตลักษณะ 12 ตัวแปรกับพฤติกรรมรับผิดชอบแล้ว ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกิดขึ้น 6)ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .39 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.53) รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.49) และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว (.42) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.94) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.48) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนสูง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 7)ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .38 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.41) รองลงมาคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.33) และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู (.26) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.39) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.36)

ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำที่ได้การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก ได้
รับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก และมีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความ
รับผิดชอบของครูมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรม
รักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 8) ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง มีค่าสัม
ประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .43 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มี
ความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.60) รองลงมาคือ
การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.43) และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.40) ตามลำดับ และตัว
แปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและ
ชุมชน (.53) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.43) ตามลำดับ หมายความว่า
นักเรียนที่บิดามีการศึกษาสูงได้รับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก ได้เห็นแบบอย่างที่ดี
จากเพื่อนมาก และเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีง
แวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 9) ใน
กลุ่มนักเรียนมารดาการศึกษาต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .34 พบผลว่า
ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การสนับสนุนทางสังคม
จากโรงเรียน (.38) รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.33) และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝัง
อบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.31) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัว
แปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.37) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อม
ในโรงเรียนและชุมชน (.36) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มารดาการศึกษาต่ำที่ได้รับรู้การ
สนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก และมีเจตคติที่ดีต่อการ
ปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน
มากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 10) ในกลุ่มนักเรียนมารดา
การศึกษาสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .53 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัว
แปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.45)
รองลงมาคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.44) และเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.38)
ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเอง
ด้านการเรียน (.49) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.47) ตามลำดับ
หมายความว่า นักเรียนที่มารดาการศึกษาสูงที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก ได้รับรู้การ
สนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก และเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากเท่าใด ก็เป็นผู้มี
พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
มากเท่านั้น 11) ในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
แคนอนิกัลเท่ากับ .31 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัว
แปรอิสระคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.40) รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจาก
เพื่อน (.33) และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.26) ตามลำดับ และตัว

แปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.40) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.32) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำที่รับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก และมีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 12) ในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .46 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.45) รองลงมาคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.40) และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.39) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.58) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.49) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูงที่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก ได้รับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก และเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น

สรุปจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แคนอนิกัลระหว่างชุดตัวแปรอิสระ 12 ตัวแปรกับชุดตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน ในกลุ่มรวมพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 เท่ากับ .77 และ .33 ตามลำดับ ปริมาณการทำนายเรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 ร้อยละ 59.29 และ 10.89 ตามลำดับ ค่าวิลส์แลมดา (Wilks L.) เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 เท่ากับ .36 และ .89 ตามลำดับ ในกลุ่มย่อยพบความสัมพันธ์แคนอนิกัลในคู่ที่ 1 ในทุกกลุ่มย่อย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .41 ถึง .82 ปริมาณการทำนาย อยู่ระหว่าง 16.81 ถึง 67.24 ส่วนคู่ที่ 2 พบความสัมพันธ์แคนอนิกัล ใน 11 จาก 12 กลุ่มย่อย (ยกเว้นกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .31 ถึง .53 ปริมาณการทำนายอยู่ระหว่าง 9.61 ถึง 28.09 เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้าง พบผล 1) จากความสัมพันธ์แคนอนิกัลในคู่ที่ 1 พบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรอิสระเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรตามเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน และพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน กล่าวได้ว่า นักเรียนยิ่งได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากมีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก และได้รับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเท่าใด ก็ยิ่งมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนและพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 2) ความสัมพันธ์แคนอนิกัลในคู่ที่ 2

พบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรอิสระเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรตามเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน กล่าวได้ว่า นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ยิ่งได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากเท่าใด ก็ยิ่งเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนและพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น

4.7 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิคัลระหว่างจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ของนักเรียน 12 ด้านกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระด้านจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ของนักเรียน 12 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต การรับรู้คุณค่าที่ดี เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) กับตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมรับผิดชอบต่อ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ด้วยวิธีสหสัมพันธ์แคนอนิคัล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะได้ความสัมพันธ์ที่คู่กัน ขึ้นอยู่กับจำนวนตัวแปรของชุดตัวแปรที่น้อยกว่า ซึ่งในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ตัวแปรที่น้อยกว่าคือ ตัวแปรชุดพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ 2 ตัวแปร (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ดังนั้นผลความสัมพันธ์แคนอนิคัลครั้งนี้จึงได้ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จำนวน 2 คู่ และการแปลผลจะเริ่มแปลผลจากคู่แรกไปจนถึงคู่สุดท้าย โดยดูผลจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนอนิคัลในกลุ่มที่ค่าสูงที่สุดจากลำดับที่ 1 ถึง 3 หรือดูเฉพาะค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างที่สูงโด่งเพียงค่าใดค่าหนึ่งเพื่อการอธิบายหรือแปลผล ซึ่งในงานนี้จะเริ่มแปลผลตั้งแต่ผลในกลุ่มตัวอย่างรวมไปถึงผลในกลุ่มย่อยที่แบ่งตามลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลังของนักเรียนทั้ง 12 กลุ่ม

จากผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แคนอนิคัลคู่ที่ 1 (ตาราง 15) ซึ่งเป็นคู่ที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด พบความสัมพันธ์แคนอนิคัลทั้งในกลุ่มรวมและทุกกลุ่มย่อย ในกลุ่มนักเรียน

โดยรวม จำนวน 301 คน พบว่าตัวแปรคู่ที่ 1 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าวิลส์แลมดา (Wilks L.) เท่ากับ .60 ปริมาณการทำนายเท่ากับร้อยละ 34.81 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .59 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.76) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.64) และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.50) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.94) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.76) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก และรับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปรแคนอนิกัลในกลุ่มย่อยต่างๆ 12 กลุ่ม (ตาราง 15) คู่ที่ 1 พบว่า 1) ในกลุ่มนักเรียนชาย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .68 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.70) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.59) และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต (.50) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.87) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.82) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชายที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 2) ในกลุ่มนักเรียนหญิง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .54 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.76) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.70) และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.55) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.97) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.69) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนหญิงที่มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 3) ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .59 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.79) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.70) และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.49)

ตาราง 15 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิกิลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและสถานการณ์ รวม 12 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการทำนาย(ร้อยละ) และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนิกิล **คู่ที่ 1** ของนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยัง**ไม่**ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย

ตัวแปรตาม	จำนวนคน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ปริมาณการทำนาย (ร้อยละ)	ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรอิสระ) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ												ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรตาม) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ	
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2
รวม	301	.59***	34.81	.76 ¹³	.64 ¹²	.50 ⁴	.40 ⁶	.39 ³	.36 ¹⁰	.32 ⁷	.25 ⁸	.19 ²	.16 ⁵	.15 ¹¹	.02 ⁹	.94 ¹⁴	.76 ¹⁵
ชาย	136	.68***	46.24	.70 ¹³	.59 ¹²	.50 ¹⁰	.44 ⁴	.41 ³	.40 ⁷	.34 ⁸	.31 ⁶	.24 ²	.23 ⁵	.13 ¹¹	.01 ⁹	.87 ¹⁴	.82 ¹⁵
หญิง	165	.54***	29.16	.76 ¹³	.70 ¹²	.55 ⁴	.51 ⁶	.36 ³	.26 ⁷	.22 ¹⁰	.16 ¹¹	.16 ⁸	.15 ²	.12 ⁵	.05 ⁹	.97 ¹⁴	.69 ¹⁵
ม.2	163	.59***	34.81	.79 ¹³	.70 ¹²	.49 ⁴	.43 ⁶	.39 ³	.30 ¹⁰	.29 ⁵	.28 ²	.26 ⁸	.25 ⁷	.15 ¹¹	.05 ⁹	.92 ¹⁴	.79 ¹⁵
ม.3	138	.65***	42.25	.66 ¹³	.58 ¹²	.49 ⁴	.42 ¹⁰	.37 ⁷	.37 ⁸	.34 ⁶	.21 ⁸	.15 ¹¹	.09 ⁹	.06 ²	.05 ⁵	.94 ¹⁴	.75 ¹⁵
ผลการเรียนต่ำ	150	.72***	51.84	.89 ¹³	.49 ¹²	.47 ⁸	.44 ⁶	.39 ³	.24 ⁷	.23 ⁴	.12 ⁹	.09 ²	.05 ¹¹	.04 ⁵	.01 ¹⁰	.99 ¹⁴	.73 ¹⁵
ผลการเรียนสูง	151	.47***	22.09	.55 ¹²	.37 ¹³	.34 ³	.32 ²	.31 ⁷	.32 ¹¹	.31 ⁴	.24 ⁹	.20 ⁸	.19 ⁵	.19 ⁶	.11 ¹⁰	.99 ¹⁴	.26 ¹⁵
การศึกษาบิดาต่ำ	122	.69***	47.61	.70 ¹³	.58 ⁴	.55 ¹²	.52 ³	.41 ⁶	.39 ⁷	.34 ⁸	.32 ¹⁰	.31 ⁵	.14 ²	.12 ⁹	.09 ¹¹	.89 ¹⁵	.86 ¹⁴
การศึกษาบิดาสูง	179	.56***	31.36	.76 ¹³	.68 ¹²	.42 ⁶	.41 ⁴	.37 ¹⁰	.28 ³	.27 ⁷	.22 ²	.19 ¹¹	.18 ⁸	.08 ⁹	.06 ⁵	.95 ¹⁴	.70 ¹⁵
การศึกษามารดาต่ำ	124	.71***	50.41	.70 ¹³	.59 ¹²	.51 ⁴	.47 ³	.34 ¹⁰	.34 ⁶	.33 ⁷	.25 ⁸	.23 ⁵	.21 ²	.06 ⁹	.02 ¹¹	.90 ¹⁴	.81 ¹⁵
การศึกษามารดาสูง	177	.55***	30.25	.75 ¹³	.65 ¹²	.45 ⁴	.45 ⁶	.35 ¹⁰	.31 ³	.30 ⁷	.29 ¹¹	.24 ⁸	.16 ²	.09 ⁵	.01 ⁹	.96 ¹⁴	.73 ¹⁵
เศรษฐกิจค.ต่ำ	156	.65***	42.25	.78 ¹³	.61 ¹²	.44 ³	.44 ⁴	.40 ⁸	.39 ⁶	.36 ¹⁰	.27 ⁷	.21 ⁵	.18 ²	.12 ¹¹	.10 ⁹	.97 ¹⁴	.68 ¹⁵
เศรษฐกิจค.สูง	145	.58***	33.64	.70 ¹²	.68 ¹³	.50 ⁴	.38 ⁶	.38 ¹⁰	.36 ⁷	.28 ³	.19 ¹¹	.18 ²	.09 ⁵	.08 ⁹	.06 ⁸	.87 ¹⁴	.87 ¹⁵

หมายเหตุ สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ชุดตัวแปรอิสระ **กลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม** 2 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล 3 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว
4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน 5 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน 6 หมายถึง การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน
กลุ่มจิตลักษณะเดิม 7 หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 8 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน 9 หมายถึง ความมีเหตุผล 10 หมายถึง การมีภูมิคุ้มกันทางจิต 11 หมายถึง การรับรู้คุณค่าชีวิต
กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 12 หมายถึง เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู 13 หมายถึง เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ
ชุดตัวแปรตาม 14 หมายถึง พฤติกรรมพัฒนานตนเองด้านการเรียน 15 หมายถึง พฤติกรรมรักษาสังแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

[illegible]

[illegible]

ความรับผิดชอบของครูมากและได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 11) ในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .65 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.78) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.61) และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว (.44) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.97) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.68) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก และได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 12) ในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .58 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.70) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ (.68) และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.50) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.87) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.87) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูงมีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น

จากผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แคนอนิกัลคู่ที่ 2 (ตาราง 16) ซึ่งเป็นคู่ที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงรองลงมา พบความสัมพันธ์แคนอนิกัลทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยดังต่อไปนี้ **ในกลุ่มนักเรียนโดยรวม** พบว่าตัวแปรคู่ที่ 2 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าวิลส์แลมดา (Wilks L.) เท่ากับ .93 ปริมาณการทำนายเท่ากับร้อยละ 7.29 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .27 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล (.48) รองลงมาคือ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต (.30) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.25) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.65) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.34) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก มีการมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเท่าใด ก็เป็นผู้มี

ตาราง 16 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนนิกิลระหว่างตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะและสถานการณ์ รวม 12 ตัวแปรกับตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ตัวแปร ปริมาณการทำนาย(ร้อยละ) และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของค่าสหสัมพันธ์แคนนอนนิกิล **คู่ที่ 2** ของนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ จำแนกตามลักษณะชีวิตสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่มย่อย

ตัวแปรตาม	จำนวนคน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ปริมาณการทำนาย (ร้อยละ)	ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรอิสระ) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ												ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของกลุ่มตัวแปร (ชุดตัวแปรตาม) เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ	
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2
รวม	301	.27***	7.29	.48 ²	.30 ¹⁰	.25 ⁷	.20 ⁵	.18 ¹¹	.17 ¹²	.10 ¹³	.08 ³	-.07 ⁹	.06 ⁶	.03 ⁴	.02 ⁸	.65 ¹⁵	.34 ¹⁴
ชาย	136	.39***	15.21	.36 ²	.35 ¹⁰	.31 ⁷	.29 ⁵	.25 ¹³	.24 ¹²	.22 ⁹	.21 ⁸	.10 ⁶	.06 ⁸	.02 ⁴	.02 ¹¹	.57 ¹⁵	.46 ¹⁴
หญิง	165	.21	4.41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ม.2	163	.36***	12.96	.46 ¹²	.31 ¹⁰	.25 ⁵	.23 ⁷	.19 ¹³	.17 ¹¹	.16 ³	.15 ²	-.07 ⁹	.07 ⁶	-.07 ⁸	.01 ⁴	.61 ¹⁵	.39 ¹⁴
ม.3	138	.38***	14.44	.62 ²	.32 ¹²	.13 ⁶	.11 ⁷	.11 ¹¹	.09 ⁴	.08 ¹⁰	-.03 ⁸	.02 ³	.01 ⁹	.01 ¹³	.01 ⁵	.67 ¹⁵	.34 ¹⁴
ผลการเรียนต่ำ	150	.43***	18.49	.60 ¹²	.46 ²	.42 ⁴	.36 ³	.31 ¹³	-.26 ⁸	.25 ⁵	-.22 ⁹	.20 ¹¹	.20 ⁶	.08 ¹⁰	.03 ⁷	.68 ¹⁵	.10 ¹⁴
ผลการเรียนสูง	151	.24	5.76	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
การศึกษามัธยมศึกษาต่ำ	122	.39***	15.21	.38 ⁵	.34 ⁷	.25 ⁶	.24 ¹¹	.21 ¹³	.12 ²	.09 ³	-.08 ⁸	-.07 ⁹	.06 ¹⁰	.06 ¹²	.06 ⁴	.50 ¹⁴	.46 ¹⁵
การศึกษามัธยมศึกษาสูง	179	.28***	7.84	.64 ²	.47 ¹⁰	.35 ³	.26 ¹²	.24 ⁶	.12 ⁴	.12 ¹³	.11 ⁵	-.10 ⁹	.10 ¹¹	.08 ⁸	.01 ⁷	.71 ¹⁵	.30 ¹⁴
การศึกษามัธยมศึกษาต่ำ	124	.22	4.84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
การศึกษามัธยมศึกษาสูง	177	.30***	9.00	.60 ²	.44 ¹⁰	.28 ³	.22 ¹²	-.20 ⁹	.10 ¹³	.09 ⁶	.08 ¹¹	.05 ⁵	.05 ⁸	.02 ⁴	.01 ⁷	.69 ¹⁵	.29 ¹⁴
เศรษฐกิจด.ต่ำ	156	.39***	15.21	.35 ⁵	.30 ²	.25 ⁷	.24 ¹¹	.23 ¹⁰	.22 ⁶	-.15 ⁸	.13 ³	.10 ⁴	.08 ¹³	-.08 ⁹	.07 ¹²	.73 ¹⁵	.28 ¹⁴
เศรษฐกิจด.สูง	145	.21	4.41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ชุดตัวแปรอิสระ กลุ่มลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 2 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล 3 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว 4 หมายถึง การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน 5 หมายถึง การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน 6 หมายถึง การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน กลุ่มจิตลักษณะเดิม 7 หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 8 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง 9 หมายถึง ความมีเหตุผล 10 หมายถึง การมีภูมิคุ้มกันทางจิต 11 หมายถึง การรับรู้คุณค่าที่ดี กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 12 หมายถึง เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู 13 หมายถึง เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

ชุดตัวแปรตาม 14 หมายถึง พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน 15 หมายถึง พฤติกรรมรักษาสังแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับชุดตัวแปรแคนอนิกัลคู่ที่ 2 ในกลุ่มย่อยต่างๆ 12 กลุ่ม (ตาราง 16) ปรากฏผลดังนี้ 1) ในกลุ่มนักเรียนชาย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .39 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล (.36) รองลงมาคือ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต (.35) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.31) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.57) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.46) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก มีการมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมาก และมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 2) ในกลุ่มนักเรียนหญิง พบผลว่า เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรจิตลักษณะ 12 ตัวแปร กับพฤติกรรมรับผิดชอบแล้ว ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกิดขึ้น 3) ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .36 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.46) รองลงมาคือ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต (.31) และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.25) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.61) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.39) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง และได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 4) ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .38 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล (.62) รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.32) และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน (.13) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.67) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.34) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก และได้เห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 5) ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .43 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มี

ความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู (.60) รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล (.46) และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (.42) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.68) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.10) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 6) ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง พบผลว่า เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรจิตลักษณะ 12 ตัวแปร กับพฤติกรรมรับผิดชอบแล้ว ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกิดขึ้น 7) ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .39 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.38) รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.34) และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน (.25) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.50) รองลงมาคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.46) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และได้เห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากและพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 8) ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .28 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล (.64) รองลงมาคือ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต (.47) และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว (.35) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.71) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.30) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่บิดามีการศึกษาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง และได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 9) ในกลุ่มนักเรียนมารดาการศึกษาต่ำ พบผลว่า เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรจิตลักษณะ 12 ตัวแปร กับพฤติกรรมรับผิดชอบแล้ว ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกิดขึ้น 10) ในกลุ่มนักเรียนมารดาการศึกษาสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลเท่ากับ .30 พบผลว่า ตัวแปรแคนอนิกัลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล (.60) รองลงมาคือ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต (.44) และการเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว (.28) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อม

ในโรงเรียนและชุมชน (.69) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.29) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มารดามีการศึกษาสูงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง และได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมากเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 11) ในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนนอนิคิลเท่ากับ .39 พบผลว่า ตัวแปรแคนนอนิคิลตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรอิสระคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน (.35) รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล (.30) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (.25) ตามลำดับ และตัวแปรแรกที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในกลุ่มตัวแปรตามคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (.73) รองลงมาคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (.28) ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเท่าใด ก็เป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากและพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 12) ในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง พบผลว่า เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรจิตลักษณะ 12 ตัวแปร กับพฤติกรรมรับผิดชอบแล้ว ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกิดขึ้น

สรุปจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แคนนอนิคิลระหว่างชุดตัวแปรอิสระ 12 ตัวแปรกับชุดตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน ในกลุ่มรวมพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 เท่ากับ .59 และ .27 ตามลำดับ ปริมาณการทำนายเรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 ร้อยละ 34.81 และ 7.29 ตามลำดับ ค่าวิลส์แลมดา (Wilks L.) เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 เท่ากับ .60 และ .93 ตามลำดับ ในกลุ่มย่อยพบความสัมพันธ์แคนนอนิคิลในคู่ที่ 1 ในทุกกลุ่มย่อย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .47 ถึง .72 ปริมาณการทำนาย อยู่ระหว่าง 22.09 ถึง 51.84 ส่วนคู่ที่ 2 พบความสัมพันธ์แคนนอนิคิล ใน 8 จาก 12 กลุ่มย่อย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .28 ถึง .43 ปริมาณการทำนายอยู่ระหว่าง 7.84 ถึง 18.49 เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้าง พบผล 1) จากความสัมพันธ์แคนนอนิคิลในคู่ที่ 1 พบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรอิสระเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรตามเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน กล่าวได้ว่านักเรียนยังมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก ได้เห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนมาก และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงเท่าใด ก็ยังมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 2) จาก

ความสัมพันธ์แคนอนิกัลในคู่ที่ 2 พบตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรอิสระเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์มากในกลุ่มตัวแปรตามเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน และพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน กล่าวได้ว่า นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ยังได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเท่าใด ก็ยังเป็นผู้ที่มิพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน และพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น

บทที่ 5

การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ลักษณะสถานการณ์ในโรงเรียน ครอบครัว และจิตพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” เป็นการวิจัยประเภทศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบปัจจัยเชิงสาเหตุ ทั้งด้านลักษณะสถานการณ์ทางสังคม จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ว่ามีความสำคัญเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) มากเพียงใด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอีก จำนวน 2 โรงเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 602 คน

ในบทนี้ประกอบด้วยหัวข้อหลักตามลำดับดังนี้ 5.1) การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน 5.2) การสรุป และอภิปรายผลในประเด็นพิเศษ จากการวิเคราะห์เพิ่มเติม 5.3) ข้อดี ข้อจำกัดของการวิจัยครั้งนี้ และ 5.4) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและการวิจัยต่อไป

5.1 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน

จากการประมวลทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบ ดังปรากฏในบทที่ 2 ทำให้สามารถตั้งสมมติฐานในการวิจัยได้จำนวน 4 ข้อ ซึ่งทดสอบโดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในบทที่ 4 และสามารถสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลตามสมมติฐานในแต่ละข้อได้ดังนี้

5.1.1 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1 กล่าวว่า นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อของครูมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก หรือมีพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) มากกว่านักเรียนลักษณะอื่นที่เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

การสรุปผลตามสมมติฐานในข้อนี้ มาจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางระหว่างตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ 1) ประเภทโรงเรียน แบ่งได้ 2 ประเภท คือ โรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ

2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบ่งได้ 2 ระดับ คือ นักเรียนกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และกลุ่มที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงต่ำ 3) การมีภูมิคุ้มกันทางจิต แบ่งได้ 2 ระดับ คือ นักเรียนกลุ่มที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง และกลุ่มที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ ส่วนตัวแปรตาม คือ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน หรือ พฤติกรรมรักษาสีเสื้อแฉล้มในโรงเรียนและชุมชน โดยทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนตัวแปรตามที่ละด้าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้พบว่าคะแนนของตัวแปรตามแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละ 2 ตัว และที่ละตัว จำนวน 4 ตัวแปรตาม ดังนี้

เจตคติของนักเรียนต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู ไม่พบปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง (ตาราง 4) แต่พบว่า คะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู **แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 2 ตัว** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ แปรปรวนไปตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาค่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาค่ำ และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ (ตาราง 20 ถึงตาราง 24 ในภาคผนวก ข ภาพประกอบ 6) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และยังพบอีกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมากที่สุด พบผลในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาค่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาค่ำ และนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูน้อยที่สุด พบผลในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาค่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาค่ำ และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ

คะแนนเจตคติของนักเรียนต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4) ดังนี้ 1) นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ พบผลใน กลุ่มนักเรียนโดยรวม และกลุ่มย่อยสำคัญ 5 กลุ่ม (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มนักเรียนผลการเรียนต่ำ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาค่ำ และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ) 2) นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู มากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และกลุ่มย่อยสำคัญ 2 กลุ่ม (ได้แก่ กลุ่ม

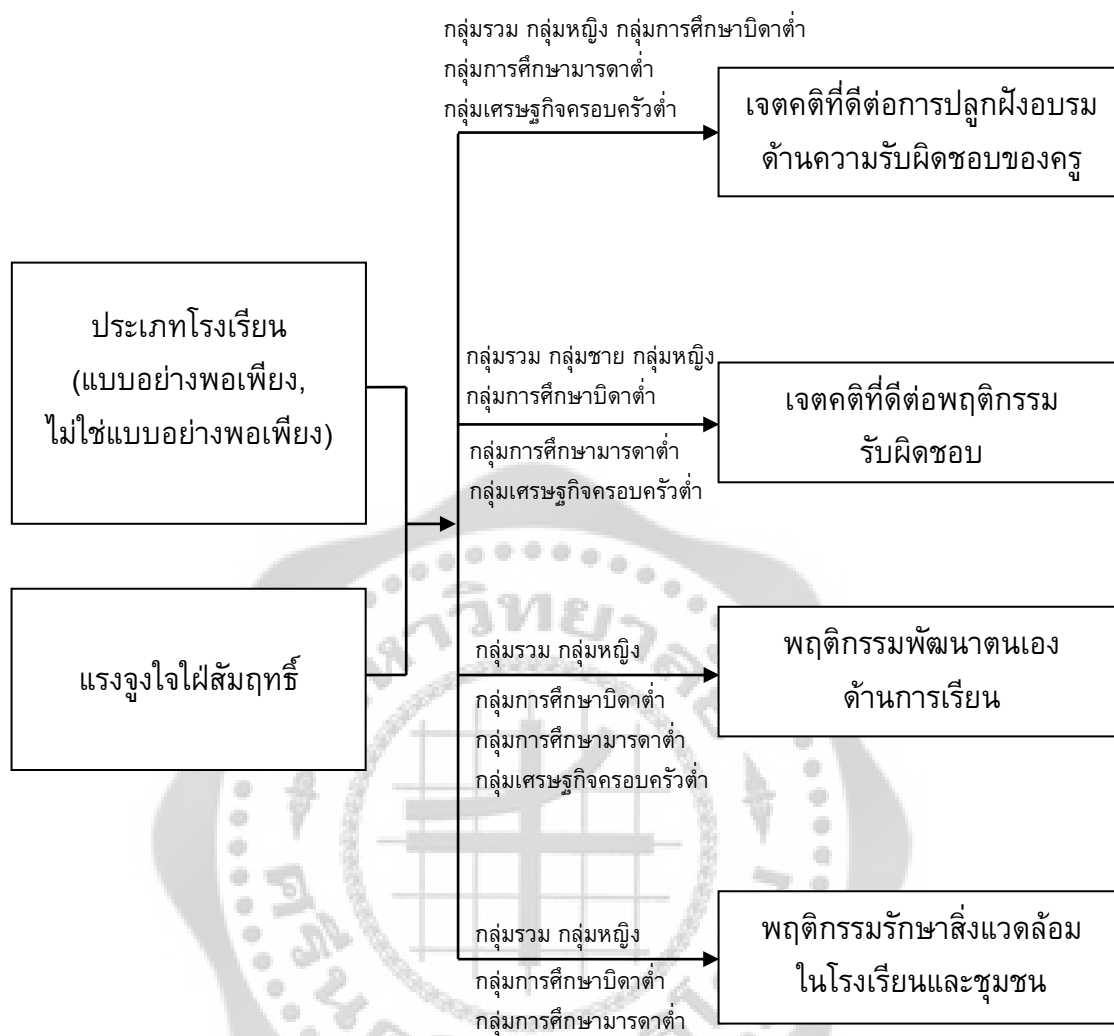
นักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ) 3)นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู มากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และกลุ่มย่อยสำคัญ 3 กลุ่ม (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนผลการเรียนต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง หรือกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนตัวแปรตามเจตคติของนักเรียนต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูเป็นไปตามความคาดหมายบางส่วน

เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ไม่พบปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง (ตาราง 5) แต่พบว่าคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ **แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทีละ 2 ตัว** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ แปรปรวนไปตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนชาย กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ (ตาราง 25 ถึงตาราง 30 ในภาคผนวก ข ภาพประกอบ 7) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และยังพบอีกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากที่สุด พบผลในกลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ และนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบน้อยที่สุด พบผลในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ

คะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ **แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระทีละตัว** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 5) ดังนี้ 1)นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และนักเรียนทุกกลุ่มย่อย 2)นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และกลุ่มย่อยสำคัญ 6 กลุ่ม (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนตัวแปรตามเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบเป็นไปตามความคาดหมายบางส่วน

ภาพประกอบ 10 แสดงผลการวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1

พฤติกรรมพัฒนาดตนเองด้านการเรียน ไม่พบปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง (ตาราง 6) แต่พบว่า คะแนนพฤติกรรมพัฒนาดตนเองด้านการเรียน **แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 2 ตัว** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ แปรปรวนไปตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ (ตาราง 31 ถึงตาราง 35 ในภาคผนวก ข ภาพประกอบ 8) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมพัฒนาดตนเองด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และยังพบอีกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็น

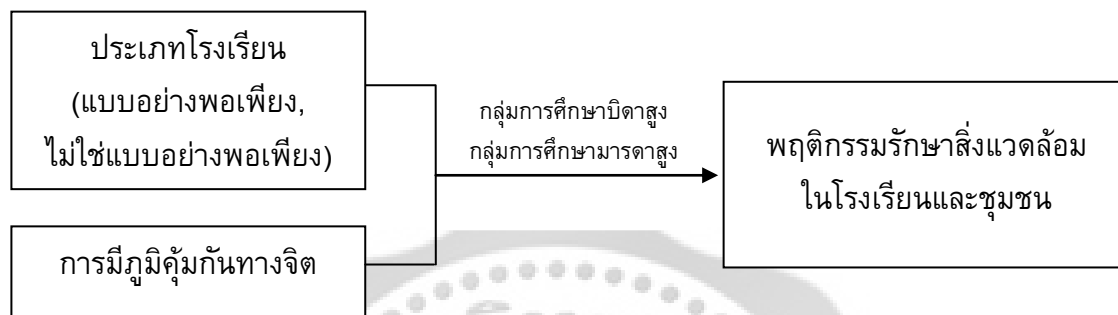
สถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากที่สุด พบผลในกลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ

คะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน **แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 6) ดังนี้ 1)นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และพบใน 11 กลุ่มย่อย จาก 12 กลุ่ม (ยกเว้นกลุ่มนักเรียนชาย) 2)นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และกลุ่มย่อยสำคัญ 3 กลุ่ม (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนผลการเรียนสูง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ หรือกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ) 3)นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และกลุ่มย่อยสำคัญ (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนตัวแปรตามพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนเป็นไปตามความคาดหมายบางส่วน

พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ไม่พบปฏิสัมพันธ์แบบสามทาง (ตาราง 7) แต่พบว่า คะแนนพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน **แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 2 ตัว** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ 1)แปรปรวนไปตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนหญิง และกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ (ตาราง 36 ถึงตาราง 39 ในภาคผนวก ข ภาพประกอบ 9) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และยังพบอีกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากที่สุด พบผลในกลุ่มรวม กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ และนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยที่สุด พบผลในกลุ่มนักเรียนหญิง และกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ 2)แปรปรวนไปตามประเภทโรงเรียน และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง (ตาราง 40 และตาราง 41 ในภาคผนวก ข) กล่าวคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง เป็นผู้

พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ และยังพบอีกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากที่สุด

ภาพประกอบ 11 แสดงผลการวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1

ภาพประกอบ 12 แสดงผลการวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1

คะแนนพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน **แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 7) ดังนี้ 1)นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และกลุ่มย่อยสำคัญ 6 กลุ่ม (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนหญิง กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มนักเรียนผลการเรียนสูง กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง กลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวสูง) 2)นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และกลุ่มย่อยสำคัญ 2 กลุ่ม (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ) 3)นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากกว่านักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตต่ำ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และกลุ่มย่อยสำคัญ (ได้แก่ กลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง และกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนตัวแปรตามพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน เป็นไปตามความคาดหมายบางส่วน

จึงสรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นให้การสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 บางส่วน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปร **การเข้าร่วม - ไม่ร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ** ที่ส่งผลต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมของบุคคลในอดีต สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ ตัวอย่างเช่น ผลงานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยการ (2551) พบว่า นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีพฤติกรรมการออมเงิน และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมมากกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในงานวิจัยของลินดา สุวรรณดี (2543) พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมลดปริมาณขยะ มีพฤติกรรมการใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า และมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสร้างขยะมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการรุ่งอรุณ ส่วนงานวิจัยของฐานันตร์ เปียศิริ (2545) พบว่า นักเรียนที่เข้าฝึกอบรมในโครงการห้องเรียนสีเขียวมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าและมีพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัว มากกว่านักเรียนที่ไม่เข้าฝึกอบรม และยังพบผลเช่นนี้ในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น พฤติกรรมป้องกันตนจากการคุกคามทางเพศของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ (อนรรฆนงค์ เรียบร้อยเจริญ. 2549)

จากการที่พบว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และมีพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน มากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ผลวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของฐานันดร เปียศิริ (2545) พบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีพฤติกรรมใช้ไฟฟ้าส่วนตัวอย่างประหยัดมาก และมีพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวมาก และในงานวิจัยของสุมิตรรา เจริมพันธ์ (2546) พบว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีพฤติกรรมเตรียมตัวก่อนเรียนมาก มีพฤติกรรมเหมาะสมขณะเรียนในชั้นเรียนมาก มีพฤติกรรมเหมาะสมหลังเรียนมาก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

5.1.2 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 2 กล่าวว่า นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง เป็นนักเรียนชาย และมีผลการเรียนต่ำ เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ หรือมีพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) น้อยกว่านักเรียนลักษณะอื่นที่เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

การสรุปผลตามสมมติฐานในข้อนี้ มาจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางระหว่างตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร คือ 1)ประเภทโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ โรงเรียนที่ได้รับการประเมินและได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างที่มีการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างที่มีการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2)เพศ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง และ 3)ผลการเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่ผลการเรียนสูง และกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ส่วนตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู และเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้พบว่าคะแนนของตัวแปรตามแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระดังนี้

เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู ไม่พบว่าคะแนนเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวแปรหรือสองตัวแปรแต่อย่างใด แต่พบว่า คะแนนเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้าน

ความรับผิดชอบของครูแปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว โดยพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ซึ่งเป็นไปตามความคาดหมายบางส่วน (ตาราง 8)

เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ไม่พบว่าคะแนนเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวแปรหรือสองตัวแปรแต่อย่างใด แต่พบว่า คะแนนเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว โดยพบว่า นักเรียนชาย มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบน้อยกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ซึ่งเป็นไปตามความคาดหมายบางส่วน (ตาราง 8)

พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ไม่พบว่าคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวแปรหรือสองตัวแปรแต่อย่างใด แต่พบว่า คะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว โดยพบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนน้อยกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ นักเรียนชายมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนน้อยกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ซึ่งเป็นไปตามความคาดหมายบางส่วน (ตาราง 8)

พฤติกรรมรักษาสีแกดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ไม่พบว่าคะแนนพฤติกรรมรักษาสีแกดล้อมในโรงเรียนและชุมชน แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละสามตัวแปรหรือสองตัวแปรแต่อย่างใด แต่พบว่า คะแนนพฤติกรรมรักษาสีแกดล้อมในโรงเรียนและชุมชน แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระที่ละตัว โดยพบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมรักษาสีแกดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ นักเรียนชายมีพฤติกรรมรักษาสีแกดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีพฤติกรรมรักษาสีแกดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ซึ่งเป็นไปตามความคาดหมายบางส่วน (ตาราง 8)

จึงสรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลสับส่นสมมติฐานที่ 2 บางส่วน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น พบผลว่า คะแนนตัวแปรตามเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน แปรปรวนไปตามตัวแปรอิสระ (ได้แก่ประเภทโรงเรียน เพศ หรือผลการเรียน) ที่ละตัวแปรเท่านั้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นทำให้ทราบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยการ (2551) พบว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้มีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมน้อยกว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่เน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนฐานันดร เปียศิริ (2545) พบว่า นักเรียนที่ไม่ได้เข้าฝึกอบรมในโครงการโรงเรียนสีเขียว มีพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวน้อยกว่านักเรียนที่เข้าฝึกอบรมในโครงการโรงเรียนสีเขียว และศุภรางค์ อินทุณห์ (2552) พบว่า นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนไม่ใช้ต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีปริมาณการอ่านเนื้อหาที่เป็นประโยชน์น้อยกว่านักเรียนที่เรียนในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

และพบว่า นักเรียนชายมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยกว่านักเรียนหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยการ (2551) พบว่า นักเรียนชายมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่านักเรียนหญิง ส่วนงานวิจัยของธัญญา ราชแพทยาคม (2554) พบว่า นักเรียนชายเป็นผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการประหยัดและเก็บออมน้อยกว่านักเรียนหญิง และงานวิจัยของรสนันท์ ณ นคร (2550) พบว่า นักเรียนชายมีพฤติกรรมสนับสนุนให้ผู้อื่นออมน้อยกว่านักเรียนหญิง

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ผลเช่นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติพร ไวโรจน์วิทยการ (2551) พบว่า นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำเฉลี่ยสูงมีพฤติกรรมการออม และมีพฤติกรรมใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมน้อยกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูง ส่วนงานวิจัยของดุจเดือน พันธุมนาวัน (2550) พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ เป็นผู้มีความรู้ในการเรียน และมีพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง และงานวิจัยของศุภรางค์ อินทุณห์ (2552) ยังพบอีกว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำเป็นผู้มีพฤติกรรมรักการอ่านน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง

สรุปว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ นักเรียนชาย และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ เป็นกลุ่มเสี่ยง เพราะมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยกว่านักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบที่มีลักษณะตรงข้าม

ในงานวิจัยนี้ นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่ได้คะแนนพฤติกรรมหรือจิตลักษณะในปริมาณน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบที่มีลักษณะตรงข้าม หรืออยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสมน้อยกว่ากลุ่มลักษณะตรงข้าม พิจารณาตามลักษณะทางชีวสังคมและภูมิหลังของนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคคลและ/หรือสถานการณ์

5.1.3 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 3 ประกอบด้วย สมมติฐานย่อย 3 ส่วน ดังนี้

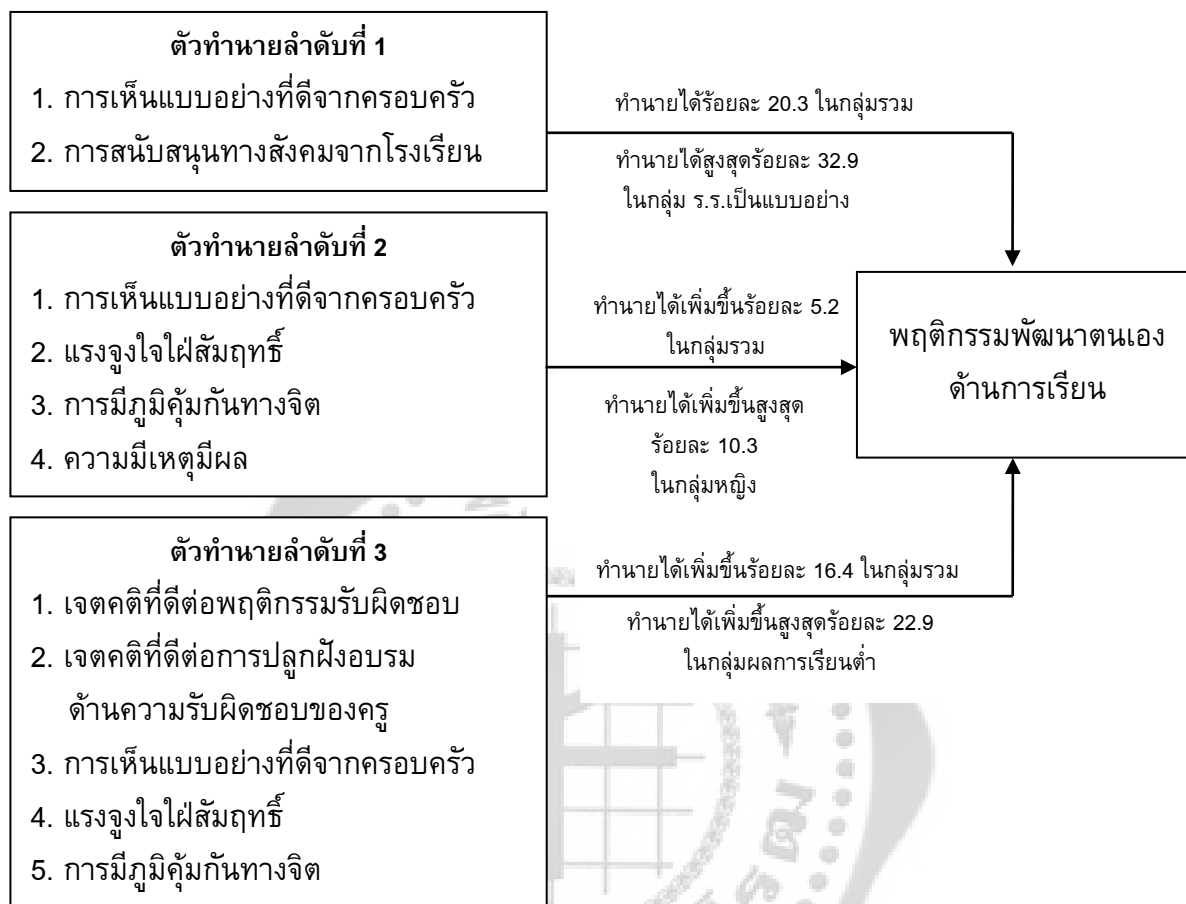
3.1 กลุ่มตัวแปรลำดับที่ 1 คือ ลักษณะสถานการณ์ทางสังคมมี 6 ตัวแปร (ได้แก่ ประเภทของโรงเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) สามารถทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 เมื่อควบคุมอิทธิพลกลุ่มตัวแปรลำดับที่ 1 คือ ลักษณะสถานการณ์ทางสังคมให้คงที่แล้ว นำกลุ่มตัวแปรลำดับที่ 2 คือ จิตลักษณะเดิมมี 5 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจสัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการรับรู้คุณค่าความดี) เข้าร่วมทำนายด้วย สามารถเพิ่มปริมาณการทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้าน จากปริมาณที่กลุ่มตัวแปรลักษณะสถานการณ์ทางสังคมเคยทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ

3.3 เมื่อควบคุมอิทธิพลกลุ่มตัวแปรลำดับที่ 1 และ 2 ให้คงที่แล้ว นำกลุ่มตัวแปรลำดับที่ 3 คือ จิตลักษณะตามสถานการณ์มี 2 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) เข้าร่วมทำนายอีก สามารถเพิ่มปริมาณการทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบ แต่ละด้านใน 2 ด้านจากปริมาณที่กลุ่มตัวแปรในลำดับที่ 1 และ 2 เคยทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อนำคะแนนของพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน มาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับขั้น (ตาราง 9) โดยใช้ชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร (ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจาก

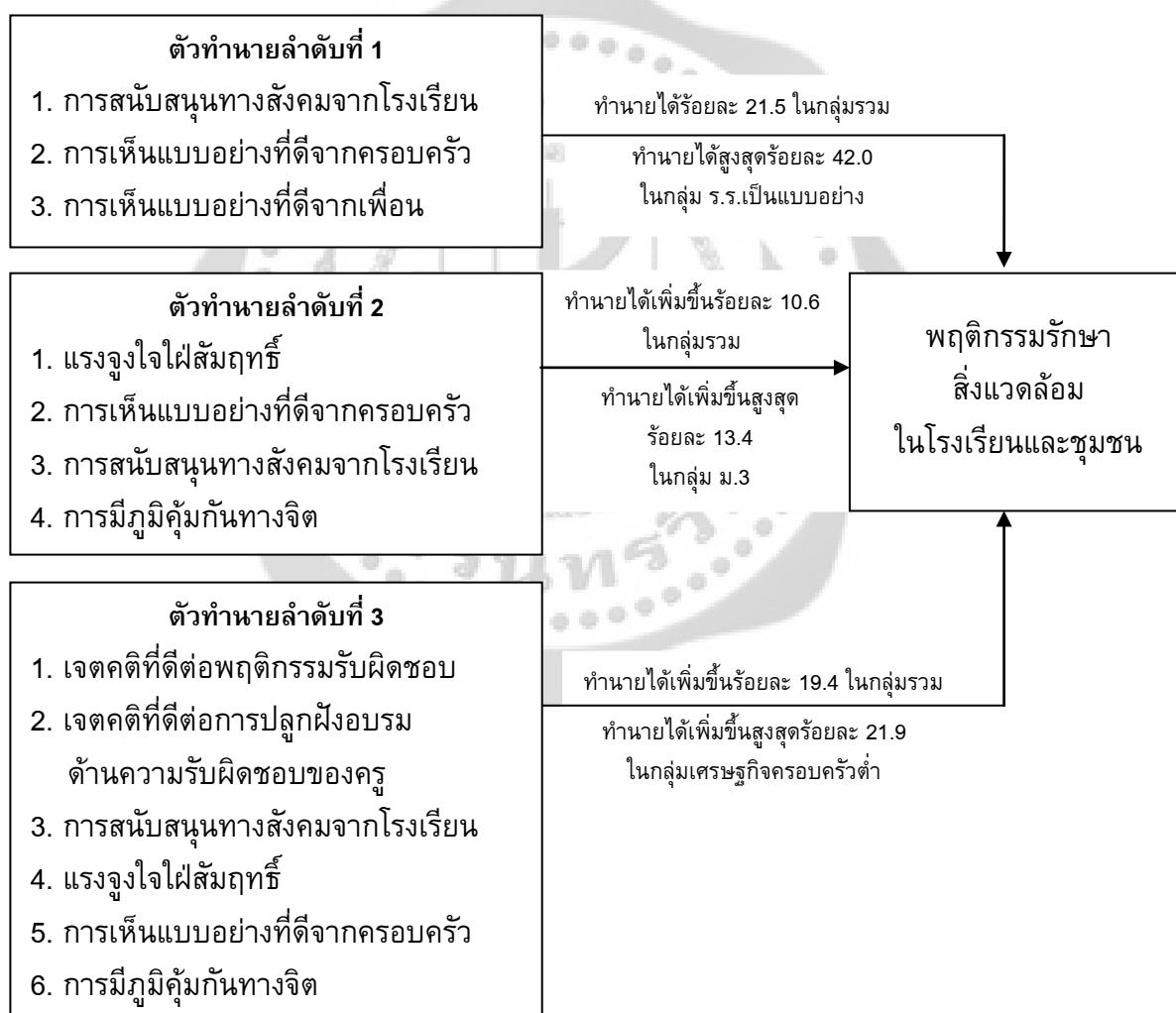
สื่อมวลชน) เป็นกลุ่มตัวทำนายนลำดับที่ 1 และเมื่อนำตัวทำนากลุ่มจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต

ภาพประกอบ 13 ผลการทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนโดยใช้กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม เป็นตัวทำนายนลำดับที่ 1 กลุ่มจิตลักษณะเดิมร่วมเป็นตัวทำนายนลำดับที่ 2 และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ร่วมเป็นตัวทำนายนลำดับที่ 3

และการรับรู้คุณความดี) เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายนลำดับที่ 2 เมื่อทำการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรลำดับที่ 1 ให้คงที่ ผลปรากฏว่า ชุดจิตลักษณะเดิมสามารถทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ได้เพิ่มขึ้นจากที่ตัวทำนายนลำดับที่ 1 เคยทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญ ในกลุ่มรวม (ภาพประกอบ 13) และในกลุ่มย่อยทุกประเภทที่ศึกษา โดยมีร้อยละการทำนายที่เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 3.4 ถึง ร้อยละ 10.3 โดยในกลุ่มรวมทำนายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2 และทำนายได้เพิ่มขึ้นสูงสุดร้อยละ 10.3 ในกลุ่มนักเรียนหญิง มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และความมีเหตุมีผล และเมื่อนำตัวทำนากลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อ

ของครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 เมื่อทำการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรลำดับที่ 1 และ 2 ให้คงที่ ผลปรากฏว่า ชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์สามารถทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ได้เพิ่มขึ้นจากที่ตัวทำนายลำดับที่ 1 และ 2 เคยทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญ ในกลุ่มรวม (ภาพประกอบ 13) และในกลุ่มย่อยทุกประเภทที่ศึกษา โดยมีร้อยละการทำนายที่เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 12.9 ถึง ร้อยละ 22.9 โดยในกลุ่มรวมทำนายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.4 และทำนายได้เพิ่มขึ้นสูงสุด ร้อยละ 22.9 ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ตามลำดับ

ภาพประกอบ 14 ผลการทำนายพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน โดยใช้กลุ่มสถานการณ์ทางสังคม เป็นตัวทำนายลำดับที่ 1 กลุ่มจิตลักษณะเดิมร่วมเป็นตัวทำนายลำดับที่ 2 และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ร่วมเป็นตัวทำนายลำดับที่ 3

เมื่อนำคะแนนของพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน มาทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีลำดับขั้น (ตาราง 10) โดยใช้ชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร (ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน) เป็นกลุ่มตัวทำนายลำดับที่ 1 และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร (ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการรับรู้คุณค่าที่ดี) เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 2 เมื่อทำการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรลำดับที่ 1 ให้คงที่ ผลปรากฏว่า ชุดจิตลักษณะเดิมสามารถทำนายรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ได้เพิ่มขึ้นจากที่ตัวทำนายลำดับที่ 1 เคยทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญ ในกลุ่มรวม (ภาพประกอบ 14) และในกลุ่มย่อยทุกประเภทที่ศึกษา โดยมีร้อยละการทำนายที่เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 4.8 ถึง ร้อยละ 13.4 โดยในกลุ่มรวมทำนายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.6 และทำนายได้เพิ่มขึ้นสูงสุด ร้อยละ 13.4 ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต และเมื่อนำตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร (ได้แก่ เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ) เข้ามาเพิ่มเป็นชุดตัวทำนายลำดับที่ 3 เมื่อทำการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรลำดับที่ 1 และ 2 ให้คงที่ ผลปรากฏว่า ชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์สามารถทำนายพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ได้เพิ่มขึ้นจากที่ตัวทำนายลำดับที่ 1 และ 2 เคยทำนายได้อย่างมีนัยสำคัญ ในกลุ่มรวม (ภาพประกอบ 14) และในกลุ่มย่อยทุกประเภทที่ศึกษา โดยมีร้อยละการทำนายที่เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 14.3 ถึง ร้อยละ 21.9 โดยในกลุ่มรวมทำนายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.4 และทำนายได้เพิ่มขึ้นสูงสุด ร้อยละ 21.9 ในกลุ่มนักเรียนที่มีระดับเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต

จึงกล่าวได้ว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ 3 ทั้งหมด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เพื่อหาปริมาณการทำนายและตัวทำนายของพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน แต่ละด้าน โดยใช้ตัวทำนายหลายกลุ่ม กลุ่มละหลายตัวแปร พบผลที่สนับสนุนสมมติฐานที่ 3 ซึ่งกำหนดขึ้นบนพื้นฐานของรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ที่กล่าวว่า พฤติกรรมใดๆของบุคคลสามารถทำนายได้ ด้วยปัจจัยเชิงสาเหตุจากสายวิชาการหลายสาย สายละหลายด้าน มากกว่าการใช้สายวิชาการน้อยสาย สายละน้อยด้าน มีงานวิจัยในอดีตหลายเรื่องให้ผลที่สอดคล้องตามรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม ตัวอย่างเช่นจิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ (2551) ศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นพฤติกรรมย่อยในพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ในกลุ่มรวม เมื่อนำชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะเดิม

ร่วมกัน 9 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมได้ร้อยละ 28.0 เมื่อนำชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปรเข้าร่วมทำนายพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมด้วย พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ชุด ร่วมกันทำนายพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมได้ร้อยละ 43.6 มากกว่าเมื่อใช้ชุดตัวแปรชุดใดชุดหนึ่งเพียงชุดเดียว ส่วนจุดเดือน พันธุมนาวัน (2550) ศึกษาพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียน ซึ่งเป็นพฤติกรรมย่อยในพฤติกรรมใฝ่รู้และใฝ่ดี พบว่า ในกลุ่มรวม เมื่อนำชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะเดิมร่วมกัน 6 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนได้ร้อยละ 34.4 เมื่อนำชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร เข้าร่วมทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนด้วย พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ชุด ร่วมกันทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบในการเรียนได้ร้อยละ 53.8 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 5 ตามที่ตั้งไว้ล่วงหน้า และธัญญา ราชแพทยาคม (2554) ศึกษาพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน ซึ่งเป็นพฤติกรรมย่อยในพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน พบว่าในกลุ่มรวม เมื่อนำชุดตัวแปรสถานการณ์ทางสังคมและจิตลักษณะเดิมร่วมกัน 10 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน ได้ร้อยละ 40.8 เมื่อนำชุดตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ 3 ตัวแปร เข้าร่วมทำนายพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินด้วย พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ชุด ร่วมกันทำนายพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินได้ร้อยละ 51.1 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 5 ตามที่ตั้งไว้ล่วงหน้า

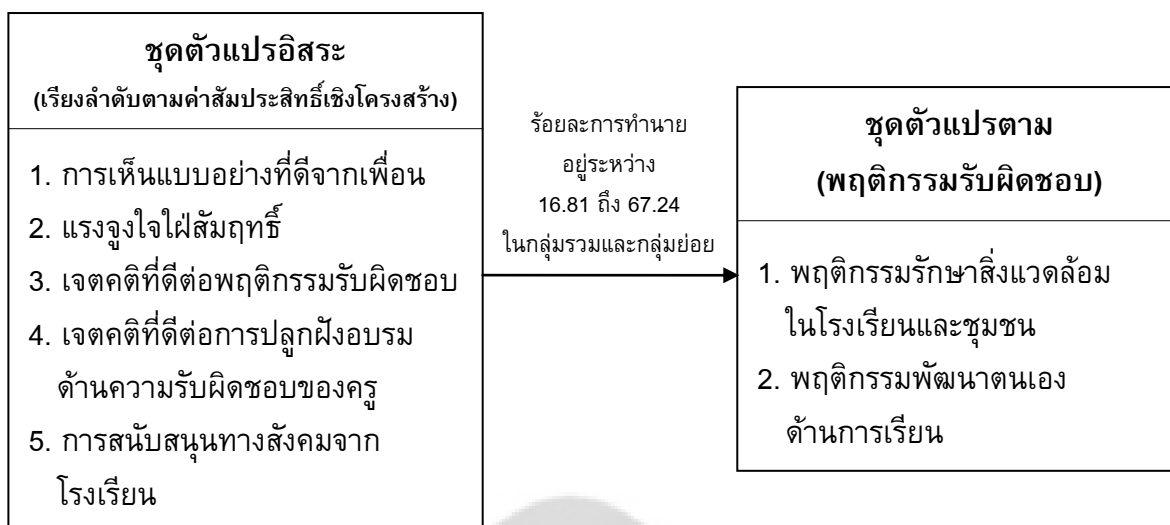
5.1.4 การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 4 กล่าวว่า ตัวแปรในกลุ่มลักษณะสถานการณ์ 5 ตัวแปร กลุ่มจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร รวมเป็น 12 ตัวแปร สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบ ทั้ง 2 ด้าน พร้อม ๆ กัน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียงมากกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบแคนนอนิเคิลระหว่างจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ 12 ด้านกับพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ของนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ในกลุ่มนักเรียนโดยรวมและในกลุ่มย่อยที่จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่ม ปรากฏผลว่า ในกลุ่มรวม พบความสัมพันธ์แคนนอนิเคิลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 เท่ากับ .77 และ .33 ตามลำดับ ปริมาณการทำนายเรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 ร้อยละ 59.29 และ 10.89 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรอิสระคู่ที่ 1 อยู่ระหว่าง .03 ถึง .84 และค่าสัมประสิทธิ์เชิง

โครงสร้างชุดตัวแปรตามคู่ที่ 1 อยู่ระหว่าง .90 ถึง .93 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรอิสระคู่ที่ 2 อยู่ระหว่าง .01 ถึง .44 และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรตามคู่ที่ 1 อยู่ระหว่าง .36 ถึง .44 ในกลุ่มย่อย พบความสัมพันธ์แคนอนิกัลในคู่ที่ 1 ทุกกลุ่มย่อยทั้ง 12 กลุ่ม พบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .41 ถึง .82 ปริมาณการทำนาย อยู่ระหว่าง 16.81 ถึง 67.24 ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรอิสระคู่ที่ 1 อยู่ระหว่าง .01 ถึง .89 และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรตามคู่ที่ 1 อยู่ระหว่าง .33 ถึง .99 ส่วนความสัมพันธ์แคนอนิกัลคู่ที่ 2 พบความสัมพันธ์แคนอนิกัล ใน 11 จาก 12 กลุ่มย่อย (ยกเว้นกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .31 ถึง .53 ปริมาณการทำนาย อยู่ระหว่าง 9.61 ถึง 28.09 ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรอิสระคู่ที่ 2 อยู่ระหว่าง .01 ถึง .60 และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรตามคู่ที่ 2 อยู่ระหว่าง .24 ถึง .94

สรุปว่าเมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้าง ปรากฏผลว่า 1) **ความสัมพันธ์แคนอนิกัลคู่ที่ 1** (ภาพประกอบ 15) พบตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในกลุ่มตัวแปรอิสระเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อของครู และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในกลุ่มตัวแปรตามเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน และพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน กล่าวได้ว่า ยิ่งนักเรียนได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อของครูมาก และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมากเท่าใด ก็ยิ่งมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนและพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น 2) **ความสัมพันธ์แคนอนิกัลในคู่ที่ 2** (ภาพประกอบ 16) พบตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในกลุ่มตัวแปรอิสระเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน รองลงมาคือ การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ และเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อของครู ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในกลุ่มตัวแปรตามเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน กล่าวได้ว่า ยิ่งนักเรียนได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบต่อมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อของครูมากเท่าใด ก็ยิ่งเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนและพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น

ภาพประกอบ 15 แสดงความสัมพันธ์แคนอนิกัล คู่ที่ 1 ของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ สนับสนุนสมมติฐานที่ 6

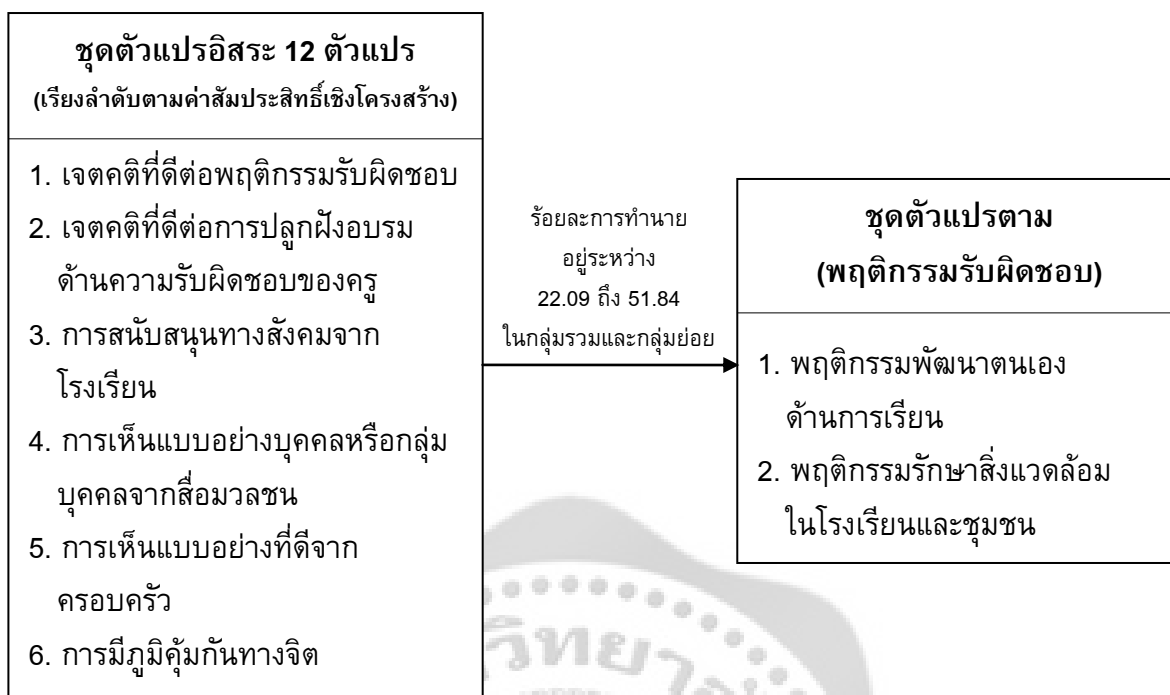

ภาพประกอบ 16 แสดงความสัมพันธ์แคนอนิกัล คู่ที่ 2 ของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ สนับสนุนสมมติฐานที่ 6

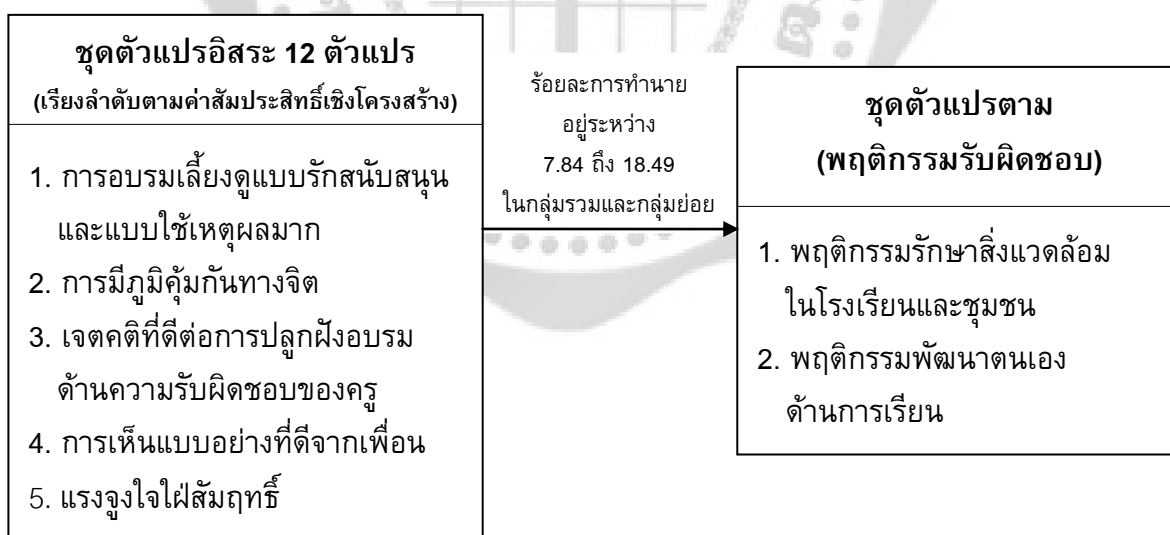
จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบแคนอนิกัลระหว่างจิตลักษณะและลักษณะสถานการณ์ 12 ด้านกับพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนรู้ และพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ของนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้ประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ในกลุ่มนักเรียนโดยรวมและในกลุ่มย่อยที่จำแนกตามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง 12 กลุ่ม ปรากฏผลว่า ในกลุ่มรวม พบความสัมพันธ์แคนอนิกัลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 เท่ากับ .59 และ .27 ตามลำดับ ปริมาณการทำนายเรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 2 ร้อยละ 34.81 และ 7.29 ตามลำดับ ค่า

สัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรอิสระคู่ที่ 1 อยู่ระหว่าง .02 ถึง .76 และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรตามคู่ที่ 1 อยู่ระหว่าง .76 ถึง .94 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรอิสระคู่ที่ 2 อยู่ระหว่าง .02 ถึง .48 และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรตามคู่ที่ 1 อยู่ระหว่าง .34 ถึง .65 ในกลุ่มย่อย พบความสัมพันธ์แคนอนิกัลในคู่ที่ 1 ในกลุ่มย่อยทั้ง 12 กลุ่ม พบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .47 ถึง .72 ปริมาณการทำนาย อยู่ระหว่าง 22.09 ถึง 51.84 ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรอิสระคู่ที่ 1 อยู่ระหว่าง .01 ถึง .89 และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรตามคู่ที่ 1 อยู่ระหว่าง .26 ถึง .99 ส่วนความสัมพันธ์แคนอนิกัลคู่ที่ 2 พบความสัมพันธ์แคนอนิกัล ใน 8 จาก 12 กลุ่มย่อย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .28 ถึง .43 ปริมาณการทำนาย อยู่ระหว่าง 7.84 ถึง 18.49 ค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรอิสระคู่ที่ 2 อยู่ระหว่าง .01 ถึง .64 และค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้างชุดตัวแปรตามคู่ที่ 2 อยู่ระหว่าง .10 ถึง .73

สรุปว่าเมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เชิงโครงสร้าง ปรากฏผลว่า 1) **ความสัมพันธ์แคนอนิกัลคู่ที่ 1** (ภาพประกอบ 17) พบตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในกลุ่มตัวแปรอิสระเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ รองลงมาคือ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในกลุ่มตัวแปรตามเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน กล่าวได้ว่า ยิ่งนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมาก มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก ได้รับรู้การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนมาก ได้เห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชนมาก และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงเท่าใด ก็ยิ่งมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนมากเท่านั้น 2) **ความสัมพันธ์แคนอนิกัลในคู่ที่ 2** (ภาพประกอบ 18) พบตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในกลุ่มตัวแปรอิสระเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล รองลงมาคือ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในกลุ่มตัวแปรตามเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน และพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน กล่าวได้ว่า ยิ่งนักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมาก มีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง มีเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครูมาก ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนมาก และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเท่าใด ก็ยิ่งเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน และพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น

ภาพประกอบ 17 แสดงความสัมพันธ์แคนอนิคัล คู่ที่ 1 ของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้
 รับประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ สนับสนุนสมมติฐานที่ 6

ภาพประกอบ 18 แสดงความสัมพันธ์แคนอนิคัล คู่ที่ 2 ของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้
 รับประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ สนับสนุนสมมติฐานที่ 6

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิกัล ระหว่างชุดตัวแปรอิสระ (ลักษณะสถานการณ์ทางสังคม 5 ตัวแปร จิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร และจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร) รวม 12 ตัวแปร กับชุดตัวแปรตาม 2 ตัวแปร (พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) พบว่า ตัวแปร 2 ชุดมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้ง 2 คู่ ในกลุ่มรวม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลของนักเรียนจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง คู่ที่ 2 เท่ากับ .77 และ .33 ตามลำดับ) สูงกว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แคนอนิกัลของนักเรียนจากโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ (ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง คู่ที่ 2 เท่ากับ .59 และ .27 ตามลำดับ)

จึงกล่าวได้ว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ 4 ส่วนใหญ่

สรุปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์แคนอนิกัลระหว่างชุดตัวแปรอิสระ (ลักษณะสถานการณ์ 5 ตัวแปร จิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร และจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร) รวม 12 ตัวแปร กับชุดตัวแปรพฤติกรรมรับผิดชอบ ทั้ง 2 ด้าน (พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) สามารถทำนายความสัมพันธ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างชุดตัวแปรทั้งสองชุดได้ทั้ง 2 คู่ในกลุ่มรวม ที่มีความสัมพันธ์แคนอนิกัลสูงสุด ในกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียงสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างสถานศึกษาพอเพียง ซึ่งกล่าวได้ว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลย่อมมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญา ราชแพทยาคม (2554) พบว่า ยิ่งนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีการรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียนมาก และได้รับแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมาก ก็ยิ่งมีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมากเท่านั้น ยิ่งนักเรียนเป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียน มีการรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียนมาก ก็ยิ่งมีพฤติกรรมการนำฝากเงินที่โครงการธนาคารโรงเรียนมากเท่านั้น ยิ่งนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมมาก และมีเจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียนมาก ก็ยิ่งมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินมากเท่านั้น และในงานวิจัยของงามตา วนินทนนท์ และคนอื่นๆ (2545) ก็พบว่ายิ่งนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก มีพัฒนาการทางจิตสังคมขั้น 1-4 ตามทฤษฎีของอีริกสันสูง มีเอกลักษณ์แห่งตนสูง มีสุขภาพจิตดีมากและมีความเชื่ออำนาจในตนสูงเท่าใด ก็ยิ่งเป็นผู้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมมากเท่านั้น (เช่น มีการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมาก แต่มีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย)

5.2 การสรุป และอภิปรายผลในประเด็นพิเศษ จากการวิเคราะห์เพิ่มเติม

นอกเหนือจากการวิเคราะห์ผลตามสมมติฐานในงานวิจัยครั้งนี้ ยังได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อหาคำตอบและอภิปรายผลในประเด็นพิเศษที่เกี่ยวข้องและมีประโยชน์นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในสมมติฐานการวิจัย ประเด็นดังกล่าวก็คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งก็คือนักเรียนที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน)น้อย นักเรียนมีลักษณะอย่างไร และจะมีปัจจัยอะไรบ้างที่สามารถปกป้องนักเรียนจากการมีพฤติกรรมรับผิดชอบน้อย

5.2.1 ลักษณะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและปัจจัยเชิงสาเหตุ

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (ตาราง 8) พบผลดังนี้

ประเภทนักเรียนที่มีพฤติกรรมรับผิดชอบน้อย

1. พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน (ตาราง 8) พบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนน้อยกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ นักเรียนชายมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนน้อยกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง

ปัจจัยเชิงสาเหตุ (ดูจากตาราง 9 ช่องตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 3)

2. พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (ตาราง 8) พบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ นักเรียนชายมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อยกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนสูง

ปัจจัยเชิงสาเหตุ (ดูจากตาราง 10 ช่องตัวทำนายสำคัญลำดับที่ 3)

สรุปได้ว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนน้อย คือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ นักเรียนชายหรือนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ สำหรับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีบทบาทสำคัญในการทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล (ตาราง 17) ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียน

ตาราง 17 แสดงผลวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มเสี่ยง และปัจจัยเชิงสาเหตุ

พฤติกรรมรับผิดชอบ	นักเรียนประเภทเสี่ยง	ปัจจัยเชิงสาเหตุ
1. พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน	- นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ - นักเรียนชาย - นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ	1. เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ 2. เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู 3. การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว 4. การมีภูมิคุ้มกันทางจิต 5. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล
2. พฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	- นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ - นักเรียนชาย - นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ	1. เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ 2. เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู 3. การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว 4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 5. การมีภูมิคุ้มกันทางจิต

และชุมชน คือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ นักเรียนชายหรือนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีบทบาทสำคัญในการทำนายพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการมีภูมิคุ้มกันทางจิต (ตาราง 17)

5.3 ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยประเภทศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบ (Correlational - Comparative Study) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่า ปัจจัยด้านลักษณะสถานการณ์ทางสังคมในโรงเรียน และครอบครัว (เช่น การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว) จิตลักษณะเดิม (เช่น การมีภูมิคุ้มกันทางจิต) จิตลักษณะตามสถานการณ์ ตลอดจน

ลักษณะทางชีวสังคมมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ศึกษาครั้งนี้ มากน้อยเพียงใด และจากผลการวิจัยในงานนี้ทำให้ทราบข้อดีและข้อจำกัดของงานวิจัย และสามารถนำไปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยและพัฒนาต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อดีของการวิจัย

1. ใช้หลักการทางพฤติกรรมศาสตร์ในการทำนายและอธิบายพฤติกรรมของบุคคล

โดยอาศัยรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการประมวลเอกสาร ทำให้สามารถกำหนดตัวแปรเชิงสาเหตุสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบ ทั้งที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุภายนอกและภายในบุคคล ตลอดจนมีการตั้งสมมติฐานเพื่อพิสูจน์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุที่เป็นลักษณะภายนอกตัวบุคคลกับลักษณะทางจิตใจภายในของบุคคลด้วย 2 แบบด้วย จึงเป็นการวิจัยที่ศึกษาครอบคลุม 4 สาเหตุสำคัญของพฤติกรรมรับผิดชอบ ซึ่งมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ

2. **คุณภาพของเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย** ในการวิจัยครั้งนี้ได้มีการสร้างแบบวัดชนิดมาตราประเมินรวมค่า (Summated Rating Scales) โดยผู้วิจัยร่วมสร้างแบบวัดขึ้นใหม่จำนวน 7 ฉบับ และนำแบบวัดที่มีอยู่เดิมมาใช้โดยตรง 7 ฉบับ รวม 14 ฉบับ ทุกแบบวัดที่ร่วมสร้างขึ้นใหม่และที่ทำการปรับปรุงมาใช้ ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากคณะผู้เชี่ยวชาญและผ่านการทดลองใช้ และประเมินคุณภาพของแบบวัด มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 2.08 ถึง 22.09 และทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .75 ถึง .90 (ตาราง 18 ภาคผนวก ก)

3. **งานวิจัยนี้มีการระบุกลุ่มนักเรียนประเภทเสี่ยง** ก็คือ นักเรียนที่พบว่ามีความเสี่ยงรับผิดชอบ 2 ด้านในปริมาณน้อย ซึ่งการระบุกลุ่มเสี่ยง มีประโยชน์ต่อบุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่ในการเสริมสร้างและพัฒนาเยาวชน เช่น ครู ผู้ปกครอง นักพัฒนา จะได้ทราบว่า นักเรียนกลุ่มใดที่ควรจะได้ได้รับความสนใจ เสริมสร้าง เร่งรัดพัฒนาเป็นอันดับแรกๆ ก่อนที่จะได้รับผลกระทบหรือมีปัญหาเกิดขึ้นมากกว่าที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

4. **มีการศึกษาตัวแปรด้านจิตลักษณะใหม่** การวิจัยครั้งนี้ได้นำตัวแปรความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการรับรู้คุณค่าที่ดี ฉบับใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นตัวแปรทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ที่สร้างขึ้นใหม่ และเป็นตัวแปรสำคัญในกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่วิถีชีวิตคนไทย ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร ถูกสร้างขึ้นโดยนักจิตพฤติกรรมศาสตร์จากศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เพื่อเป็นปัจจัยเชิงเหตุของกลุ่มพฤติกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตัวแปรเหล่านี้ผ่านการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนตามหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor

Analysis) และในงานวิจัยครั้งนี้พบว่า นักเรียนยังมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูงเท่าใด ก็ยังมีพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนและมีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนมากเท่านั้น

5. งานวิจัยนี้มุ่งยืนยันถึงความสำคัญของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างที่มีการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของเยาวชน กล่าวคือ ตัวแปรในกลุ่มลักษณะสถานการณ์ 5 ตัวแปร กลุ่มจิตลักษณะเดิม 5 ตัวแปร และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร รวมเป็น 12 ตัวแปร สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบ ทั้ง 2 ด้านพร้อม ๆ กัน (ได้แก่ พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในกลุ่มนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินและประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ มากกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินแต่ยังไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ผลการวิจัยที่พบจึงเป็นหลักฐานส่วนหนึ่งที่สามารถยืนยันประสิทธิภาพการประเมินและการประกาศให้โรงเรียนเป็นสถานศึกษาแบบอย่างที่มีการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ในระดับหนึ่ง

5.3.2 ข้อยกจำกัดของงานวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาประเภทความสัมพันธ์และเปรียบเทียบ (Correlational - Comparative Study) ดังนั้น ผลวิจัยที่พบจึงเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่านั้น ผลของการวิจัยยังมิได้มีการพิสูจน์เพื่อยืนยันความเป็นสาเหตุ และผลของพฤติกรรมรับผิดชอบ จึงควรมีการวิจัยทดลอง (Experimental Study) เพื่อพิสูจน์ความเป็นสาเหตุที่แท้จริงของปัจจัยเชิงเหตุสำคัญที่พบในการวิจัยครั้งต่อไป

5.4 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและวิจัยต่อไป

5.4.1 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาต่อไป

1. จากผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบว่า นักเรียนประเภทใดควรได้รับการพัฒนาเป็นลำดับต้น ๆ กล่าวคือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียนน้อย และมีพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนน้อย คือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ นักเรียนชาย และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ นักเรียนประเภทดังกล่าวควรได้รับการพัฒนาเป็นลำดับต้น ๆ โดยปัจจัยเชิงเหตุที่มีบทบาทสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน (พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน และพฤติกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน) ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบต่อครู การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล (ตาราง 17) ข้อมูลเหล่านี้สามารถ

นำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนานักเรียนประเภทกลุ่มเสี่ยงดังกล่าว ตลอดจนนักเรียนทั่วไป เพื่อส่งเสริมให้มีพฤติกรรมรับผิดชอบในทิศทางที่เหมาะสม

2. การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียน ผลวิจัยครั้งนี้ชี้ว่าผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ ควรมีการบริหารจัดการกับสถานการณ์ที่โรงเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น การสนับสนุนทางสังคมแก่นักเรียนให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดแบบอย่างที่ดีในหมู่นักเรียนเพื่อให้เพื่อนชักจูงเพื่อน อีกประการหนึ่งทางโรงเรียนควรควรประสานกับทางบ้านเพื่อส่งเสริมผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อสามารถดูแลและเป็นแบบอย่างแก่บุตรที่เหมาะสม

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการสร้างต้นแบบชุดฝึกเพื่อพัฒนาจิตลักษณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น ชุดฝึกพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ แบบอย่างที่ดีจากเพื่อน เป็นต้น (จากผลสรุปตามสมมติฐานที่ 3 และ 4) แล้วทำวิจัยเชิงทดลองประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของชุดฝึกดังกล่าว ควบคู่ไปกับการวิจัยและพัฒนาชุดฝึกพัฒนาจิตลักษณะ เช่น การมีภูมิคุ้มกันทางจิต ก่อนนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนทั่วไปในวงกว้าง

2. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 9 พบว่า กลุ่มนักเรียนที่ตัวแปรเชิงเหตุ 12 ตัวแปร ทำนายได้น้อยที่สุด คือ กลุ่มนักเรียนที่มีครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจสูง และในตาราง 10 พบในกลุ่มนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ ที่ตัวแปรเชิงเหตุ 12 ตัวแปร ทำนายได้น้อยที่สุด เพื่อให้ได้ความชัดเจนเกี่ยวกับปัจจัยเชิงเหตุสำคัญในการทำนายพฤติกรรมรับผิดชอบ 2 ด้าน ในกลุ่มนักเรียน 2 กลุ่มย่อยดังกล่าว ในการวิจัยต่อไปจึงควรมีการประมวลเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อคัดเลือกตัวแปรที่อาจมีความสำคัญในการทำนายพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ในกลุ่มนักเรียนที่มีครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจสูง และพฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน ในกลุ่มนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างฯ เพิ่มเติม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
ปีงบประมาณ 2552. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บิสซิเนส เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- กรมวิชาการ. (2543). การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบ
และมีวินัยในตนเอง. กรุงเทพฯ: กองวิจัยทางการศึกษา.
- กิตติรัตน์ ชัยรัตน์. (2547). ประสบการณ์ในการเข้าค่ายวิทยาศาสตร์และลักษณะจิตใจของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนสาระวิทยาศาสตร์. ปรินญา
นิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กุหลาบ ไทโรว์กู. (2546). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรักษาความสะอาด
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โกศล มีคุณ. (2551). การวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดจิตลักษณะด้านความมีเหตุ มีผล แบบพหุมิติ.
รายงานการวิจัย ทูลอดหนุนการวิจัยประเภทบูรณาการ สำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ.
- คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก. (2535). บทบาทสื่อมวลชนในการพัฒนาเด็ก.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2547). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. (พิมพ์ครั้งที่ 1)
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- โครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
(2551). การวิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ. (2551). ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.
วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จรรยา สุวรรณทัต; ดวงเดือน พันธมนาวิน; และเพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. (2521). พฤติกรรม
ศาสตร์เล่ม 1 พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- งามตา วณิชทานนท์. (2535). จิตวิทยาสังคม. เอกสารประกอบการสอน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545). การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์. เอกสารคำสอนวิชา วป 581:
การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- _____. (2550). ดัชนีการมีภูมิคุ้มกันทางจิต: ที่มาและความหมายขององค์ประกอบสำคัญ. เอกสารประกอบการบรรยาย. วันที่ 8-11 พฤษภาคม 2550. จัดโดยโครงการพัฒนาหลักสูตรการวิจัยแบบบูรณาการฯ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ โรงแรมฮอลิเดย์ อินริสอร์ท รีเจนท์ บีช ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี.
- _____. (อยู่ระหว่างดำเนินการ). การวิจัยเชิงทดลองพัฒนาทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อประเมินผลการใช้ทันตพัฒนาจิต 4 มิติ และสาเหตุสมทบ. ชุดโครงการวิจัย ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบวนการไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- งามตา วินิตานนท์; นริสรา พิงโพธิ์สม; นาชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (อยู่ระหว่างดำเนินการ). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นพหุระดับระหว่างลักษณะจิตสังคมของครู การปลูกฝังอบรมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่มีต่อจิตพอเพียง และพฤติกรรมรับผิดชอบต่อน้ำที่ของนักเรียนในโรงเรียนแบบอย่าง “สถานศึกษาพอเพียง” แบบเสนอโครงการวิจัย. เสนอขอทุนงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฐานันตร์ เปียศิริ. (2545). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงกมล พรหมลักษณ์. (2549). ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมฉลาดดูแลสุขภาพตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2526). ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน. จุลสารฉบับที่ 4 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2538). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- _____. (2539). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2541ก). สถิติปัญหาและความสามารถทางการรู้คิด เพื่อวิธีชีวิตที่ดีกว่า. เอกสารประกอบการสอน. คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- _____. (2541ข). รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interaction model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและการพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์. วารสารทันตภิบาล, 10(2), 105 -109.
- _____. (2543). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยการพัฒนาบุคลากร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- _____. (2547). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์: เทคโนโลยีจิตพัฒนา. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ผลผลิตวิจัยระบบพฤติกรรมไทย แรงไขปัญหา รวมพัฒนาเยาวชน. หน้า 1-20. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ร่วมกับ คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา ระบบพฤติกรรมไทย.
- _____. (2548). การวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนาบุคคลและสังคม. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเรื่อง “การใช้และการผลิตผลงานวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อประโยชน์แก่สังคมไทย” กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- _____. (2551). จิตพอเพียง เครื่องมือวัดทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการ “เปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรม” ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ กรุงเทพฯ 28 - 29 สิงหาคม 2551.
- _____. (2552). นักวิจัย นักบริหารและนักพัฒนา กับการกำหนดนโยบายและการจัดการพัฒนา. เอกสารประกอบการบรรยาย ในการประชุมปฏิบัติการฝึกอบรมนักวิจัย ภายใต้โครงการ “ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพหุศาสตร์ทางจิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และ โครงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาจิตมิติใหม่ด้วยนิทาน” ครั้งที่ 1 จัดโดยโครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) วันที่ 22 - 25 เมษายน 2552 ณ โรงแรมระยอง รีสอร์ท จังหวัดระยอง.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; อรพินท์ ชูชม; และงามตา วนินทานนท์. (2528). ปัจจัยทางจิตนิเวศ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (รายงานการวิจัยฉบับที่ 32).
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคณะ. (2531). การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงาน: ชุดฝึกอบรมการเสริมสร้างคุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ: สถาบันข้าราชการพลเรือน สำนักข้าราชการพลเรือน.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และงามตา วนินทานนท์. (2536). ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ในสภาวะเสี่ยงในครอบครัวและแนวทางป้องกัน. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคณะ. (2537). ลักษณะทางจิตและพฤติกรรมของนักเรียนวัยรุ่นในครอบครัวปกติ-เครียด-แตก และปัจจัยป้องกัน. รายงานการวิจัย.ทุนสนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; งามตา วนินทานนท์; และคณะ. (2540). ความเชื่อและการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาของคนไทย: การปลูกฝังอบรมและคุณภาพชีวิต. รายงานการวิจัย. คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2550). รายงานการวิจัยปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมใฝ่รู้และใฝ่ดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตามแนวทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม.คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- _____. (2551ก). รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) และแนวทางการตั้งสมมติฐาน ในการวิจัยสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ในประเทศไทย. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการวิจัยขั้นสูงแบบบูรณาการทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ หน้า 82 - 105. โครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- _____. (2551ข). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ในประเทศไทยและต่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 1 ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).
- _____. (อยู่ระหว่างดำเนินการ) การวิจัยเชิงทดลองพัฒนาทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อประเมินผลการใช้พื้นที่พัฒนาจิต 4 มิติ และสาเหตุสมทบ. ชุดโครงการวิจัย ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ดุจเดือน พันธมนาวิน; และอัมพร ม้าคะนอง. (2547). ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมการพัฒนาเด็กเรียนของครูคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: การวิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ดุจเดือน พันธมนาวิน; และงามตา วนินทานนท์. (2551). การวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดทางจิตแบบพหุมิตติด้านการมีภูมิคุ้มกันตน. รายงานการวิจัย ศูนย์พัฒนาการวิจัยประเภทบูรณาการ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ดุษฎี โยเหลา. (2535). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยโดยใช้การวิเคราะห์เมตต้า. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. (รายงานการวิจัยฉบับที่ 47).
- ทวีวัฒน์ บุญชิต. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ประชาธิปไตยกับจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยของ นักเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- ธัญญา ราชแพทยาคม. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านธนาคารในโรงเรียน ครอบครัวและการมีภูมิคุ้มกันทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นรา จันชนะกิจ. (2548). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการระหว่างครอบครัว สังคม และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถืออย่างเหมาะสมของนักศึกษา. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิภาพร โชติสุตเสนห์. (2545). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย.วิทยานิพนธ์ ศศม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- นิศากร สนามเขต. (2550). การมีภูมิคุ้มกันภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญรับ ศักดิ์มณี. (2532). การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.จ. (พัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระราชวรมนู (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2529). พุทธธรรม. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสัณญา สวัสดิ์ไธสง. (2548). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการของบ้าน วัด โรงเรียน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการนับถือพระพุทธศาสนาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เข้าร่วมโครงการค่ายพุทธบุตร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พันธ์นิย วิหคโตและคณะ. (2543). การวิจัยและพัฒนาศักยภาพของเด็กไทย. เอกสารรายงานการวิจัยทางการศึกษา กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- เพ็ญณี แร่อท. (2552). แนวคิดเชิงวิชาการด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. เอกสารประกอบการสัมมนานักพัฒนา โครงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาหุ้ดชันนี้ทางจิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยงานวิจัยสาขาจิตพฤติกรรมศาสตร์ โครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพฯ 23 - 24 มิถุนายน 2552
- มณูญ ภูวลิบเงิน. (2547). ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม.(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รุจิเรศ พิษิตานนท์. (2546). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมฉลาดเลือกกินของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ.สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ลิคโคน่า โรมัส. (2545). การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์. แปลโดย สวัสดิ์ ประทุมราช. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ลิคโคน่า โรมัส. (2549). การอบรมเลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดี. แปลโดย สวัสดิ์ ประทุมราช. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย ส่วนจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย การกิจสร้างเศรษฐกิจและสันติสุข สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- ลินดา สุวรรณดี. (2543). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิรัตน์ ปานศิลา. (2542). การถ่ายทอดทางสังคมในการทำงาน จิตลักษณะ และการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรสาธารณสุขระดับตำบลในภาคเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภรางค์ อินทฤทธิ์. (2552). ปัจจัยเชิงสาเหตุทางจิตสังคมและปัจจัยเชิงผลด้านการจัดการกับความเครียดของพฤติกรรมรักการอ่านในนักเรียนวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สวัสดิ์ ประทุมราช. (2545). การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สุกมล มุ่งพัฒนสุนทร. (2546). ปัจจัยทางจิตสังคมและลักษณะทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักษาสัตว์ของนักเรียนวัยรุ่นชายในชนบท. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุภาสินี นุ่มเนียม. (2546). ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- สุमितตรา เจริญพันธ์. (2545). จิตลักษณะและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงอรุณ ธรรมเจริญ และลินดา สุวรรณดี .(2547). ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมจริยธรรมของวัยรุ่นในเขตที่มีแหล่งยั่วในระดับต่างกัน. รายงานการวิจัย. ทูลสนับสนุนจากโครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนากระบวนการพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- อนรรฆมนต์ เรียบร้อยเจริญ. (2549). ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการระหว่าง บ้าน โรงเรียน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมป้องกันการคุกคามทางเพศของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้นในโครงการก้าวอย่างเข้าใจ. ภาคนิพนธ์.ศศ.ม. (พัฒนาสังคม).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อนุ เจริญวงศ์ระยับ และคณะ. (2549). ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลของการเฝ้าระวังทางวิทยาศาสตร์ในนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย 1.
- อุบล เลี้ยววาริณ. (2534). ความสำคัญของการศึกษาที่ต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (พัฒนศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- _____. (2551). *การวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดแบบพหุมิติของจิตลักษณะด้านการรับรู้คุณความดี*. รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทบูรณาการ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- _____. (2552). *การรับรู้คุณความดี : ดัชนีสำคัญเพื่อการวิจัยและพัฒนา*. เอกสารประกอบการบรรยาย ในการประชุมปฏิบัติการฝึกอบรมนักวิจัย ภายใต้โครงการ “ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพหุดัชนีทางจิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และ โครงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาจิตมิติใหม่ด้วยนิทาน” ครั้งที่ 1 จัดโดยโครงการวิจัยแม่บท: การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) วันที่ 22 - 25 เมษายน 2552 ณ โรงแรมระยอง รีสอร์ท จังหวัดระยอง.
- _____. (อยู่ระหว่างดำเนินการ). *การวิจัยเชิงทดลองพัฒนาทางจิตพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อประเมินผลการใช้นิทานพัฒนาจิต 4 มิติ และสาเหตุสมทบ*. ชุดโครงการวิจัย ศูนย์วิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- Badura, A. (1997). *Self-Efficacy*. New York : W.G. Freeman and Copany.
- Bhanthumnavin Duchduen. (2000). Importance of supervisory social support and its Implication for HRD in Thailand. *Psychology and Developing Societies*, 12, 155-166.
- Dunkel – Schetter, C. and L.A. Skoken. (1990). Determinants of Social Support Provision Personal Relationships, *Journal of Social and Reationships*. 7: 437-450.
- Kerlinger, F.N.; & Lee, H.B. (2000). *Foundations of behavioral research*. 4th ed. Orlando, FL: Harcourt College Publishers.
- Krueger, J.I. (2009). A componential model of situation effects, person effects, and situation-by-person interaction effects on social behavior. *Journal of Research in Personality*. 43; 127 - 136.
- Magnusson, D.; & Endler, N.S. (1977). *Personallity at the crossroads: Current issues in interactionism psychology*. New Jersey : LEA Publishers: 18-21.
- Pervin L. A., & John O. P. (eds). (1999). *Handbook of personality: Theory and research*. 2nd edition: New York. The Guilford Press.
- Pierce Gregory R., et al. (1996). *Handbook of Social Support and Family*. New York: Plenum Press.
- Tett, R.P.; & Burnett, D.D. (2003). A Personality Trait-based Interactionist Medel of Job Performance. *Journal of Applied Psychology*, 88 (3), 500 – 517.
- Walsh, W.B., Craik, K.H., & Price, R.H. (2000). *Person-environment psychology*. 2nd edition: Mahwah, NJ: LEA.

Weiss, R.H. (1969). *The Relationship between Ego Identity Status and Moral Reasoning Level and Their Cognitive Correlates In Females*. Doctoral dissertation, Columbia University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
(คุณภาพและเครื่องมือวัด)

ตาราง 18 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปร	ชื่อแบบวัด	ขั้นทดลองใช้				ขั้นใช้จริง				
		จำนวนข้อเดิม/ นำไปทดลองใช้	ค่า t-ratio	พิสัยค่า Item- total Correlation	Reliability (Alpha Coefficient)	จำนวนข้อ ใช้จริง	พิสัยของ คะแนน	ค่า t-ratio	พิสัยค่า Item- total Correlation	Reliability (Alpha Coefficient)
แบบวัดที่ผู้วิจัยร่วมสร้างขึ้นใหม่										
1. พฤติกรรมรักษาสีเสื้อแวตล้อม ในโรงเรียนและชุมชน	การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ของฉันทัน	26	3.28 - 11.33	.20 - .51	.75	10	22 - 60	2.48 - 7.54	.13 - .54	.75
2. การเห็นแบบอย่างที่ดีจาก ครอบครัว	ประสบการณ์ในครอบครัว	27	6.29 - 11.20	.38 - .60	.80	10	26 - 60	10.28 - 15.05	.41 - .57	.82
3. การสนับสนุนทางสังคมจาก โรงเรียน	ประสบการณ์ในโรงเรียน	42	6.37 - 16.43	.47 - .72	.88	10	26 - 60	8.48 - 16.21	.51 - .68	.86
4. การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน	ประสบการณ์กับเพื่อน	23	6.72 - 16.03	.50 - .76	.89	10	20 - 60	7.63 - 15.45	.46 - .70	.88
5. การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน	ประสบการณ์กับสื่อมวลชน	18	8.01 - 14.64	.57 - .68	.88	10	23 - 60	12.93 - 22.09	.55 - .71	.89
6. เจตคติต่อการปลูกฝังอบรม ด้านความรับผิดชอบของครู	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติของครู	41	7.63 - 16.39	.52 - .71	.92	15	40 - 90	6.37 - 15.85	.43 - .67	.89
7. เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติของฉันทัน	64	3.03 - 13.72	.23 - .69	.88	15	34 - 90	6.62 - 11.70	.30 - .58	.88

ตาราง 18 (ต่อ)

ตัวแปร	ชื่อแบบวัด	ขั้นทดลองใช้				ขั้นใช้จริง				
		จำนวนข้อเดิม/ นำไปทดลองใช้	ค่า t-ratio	พิสัยค่า Item- total Correlation	Reliability (Alpha Coefficient)	จำนวนข้อ ใช้จริง	พิสัยของ คะแนน	ค่า t-ratio	พิสัยค่า Item- total Correlation	Reliability (Alpha Coefficient)
แบบวัดที่นำมาใช้โดยตรง										
8. พฤติกรรมพัฒนาดตนเอง ด้านการเรียน	การเรียนรู้ของฉันท	11	-	-	-	11	30 - 66	2.08 - 12.91	.24 - .51	.80
9. การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุนและแบบใช้เหตุผล	การปฏิบัติของครอบครัวฉันท	10	-	-	-	10	25 - 60	9.23 - 16.33	.44 - .71	.86
10. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	ความมุ่งมั่นของฉันท	10	-	-	-	10	23 - 60	3.94 - 7.11	.23 - .64	.81
11. ลักษณะมุ่งอนาคตและ การควบคุมตน	ฉันทในปัจจุบันและอนาคต	15	-	-	-	15	45 - 90	5.59 - 17.85	.22 - .58	.79
12. ความมีเหตุมีผล	ความมีเหตุมีผลของฉันท	19	-	-	-	19	49 - 90	2.24 - 10.04	.20 - .49	.78
13. การรับรู้คุณค่าความดี	ฉันทกับการทำดี	27	-	-	-	27	79 - 162	2.54 - 18.25	.18 - .58	.87
14. การมีภูมิคุ้มกันทางจิต	ความเข้มแข็งทางจิตใจ ของฉันท	45	8.38 - 16.32	.58 - .76	.95	25	71 - 145	2.21 - 8.45	.32 - .69	.90

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

สวัสดีนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามทุกคน

แบบสอบถามนี้ นักเรียนสามารถเลือกตอบคำถามได้อย่างอิสระ ทุกข้อไม่มีข้อถูกหรือผิด คำตอบของนักเรียนแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์เฉพาะตัวของแต่ละคน กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ เพื่อจะสามารถนำข้อมูลที่นักเรียนให้ไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุด ทั้งนี้ คำตอบของนักเรียนทุกคนจะถือเป็นความลับ โดยจะนำข้อมูลไปศึกษาวิเคราะห์ผลในภาพรวม และจะไม่มีการนำผลไปตรวจสอบหรือวิเคราะห์เป็นรายบุคคลแต่อย่างใด

เนื่องจากแบบสอบถามนี้มีจำนวนข้อค่อนข้างมาก จึงต้องรบกวนเวลาอันมีค่าของนักเรียนประมาณ 1 คาบเรียน ขอให้นักเรียนอ่านคำถามอย่างตั้งใจ และพิจารณาเลือกคำตอบที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและสภาพความเป็นจริงสำหรับนักเรียนมากที่สุด โปรดอ่านข้อแนะนำวิธีการตอบ เพื่อจะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจและสามารถตอบได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง ข้อมูลที่ได้รับจากนักเรียนจะนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนต่อไป

ขอขอบคุณนักเรียนอย่างมากที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้เป็นอย่างดี

จิรพัฒน์ ศิริรักษ์

นิสิตปริญญาโท สถาบันวิจัยพุทธธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำแนะนำวิธีตอบ

ขั้นที่ 1 อ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ

ขั้นที่ 2 ขอให้คิดว่า ข้อความนี้เป็น “จริง” หรือ “ไม่จริง” สำหรับนักเรียน

ขั้นที่ 3 ถ้า “เป็นจริง” ขอให้คิดว่า เป็นจริงมากน้อยเพียงใด มี 3 ระดับ คือ

1) จริงเล็กน้อย	ขีด ✓ ที่ “ค่อนข้างจริง”
2) จริงปานกลาง	ขีด ✓ ที่ “จริง”
3) จริงมาก	ขีด ✓ ที่ “จริงที่สุด”

ถ้า “ไม่จริง” ขอให้คิดว่า ไม่จริงมากน้อยเพียงใด มี 3 ระดับ คือ

1) ไม่จริงเล็กน้อย	ขีด ✓ ที่ “ค่อนข้างไม่จริง”
2) ไม่จริงปานกลาง	ขีด ✓ ที่ “ไม่จริง”
3) ไม่จริงมาก	ขีด ✓ ที่ “ไม่จริงเลย”

ตัวอย่างประโยค เช่น

- ฉันชอบรับประทานกล้วยเตี๋ยมากกว่าข้าว

-----	-----	✓	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน

คำชี้แจง จงเติมข้อความหรือทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน

1. ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนของโรงเรียน (ระบุชื่อ).....
2. ระดับชั้นเรียน ☐ ม.2 ☐ ม.3
3. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
4. อายุ.....ปี.....เดือน
5. ผลการเรียนรู้ในภาคเรียนที่ผ่านมา ข้าพเจ้าได้เกรดเฉลี่ย (ระบุ)..... (เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.00 - 4.00)
6. ระดับการศึกษาของพ่อ

☐ ก. ไม่ได้เรียนเลย	☐ ข. จบ ป.6
☐ ค. จบ ม.3	☐ ง. จบ ม.6
☐ จ. จบอนุปริญญา	☐ ฉ. จบปริญญาตรี
☐ ช. จบสูงกว่าปริญญาตรี	☐ ซ. อื่นๆ ระบุ.....
7. ระดับการศึกษาของแม่

☐ ก. ไม่ได้เรียนเลย	☐ ข. จบ ป.6
☐ ค. จบ ม.3	☐ ง. จบ ม.6
☐ จ. จบอนุปริญญา	☐ ฉ. จบปริญญาตรี
☐ ช. จบสูงกว่าปริญญาตรี	☐ ซ. อื่นๆ ระบุ.....
8. ครอบครัวของนักเรียนมีรายได้รวมกัน ประมาณเดือนละ

☐ ก. ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	☐ ข. 5,001 – 10,000 บาท
☐ ค. 10,001 – 30,000 บาท	☐ ง. 30,001 – 50,000 บาท
☐ จ. มากกว่า 50,000 บาท	
9. จำนวนสมาชิกที่ร่วมกันใช้รายได้นี้ (ข้อ 8) คน (รวมตัวนักเรียนด้วย)
10. ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับ

☐ ก. ทั้งพ่อและแม่ที่แท้จริง	☐ ข. พ่อหรือแม่เพียงฝ่ายเดียว
☐ ค. พ่อและแม่เลี้ยง	☐ ง. แม่และพ่อเลี้ยง
☐ จ. อยู่กับญาติผู้ใหญ่	☐ ฉ. อยู่กับพี่และหรือน้องตามลำพัง
☐ ซ. อื่นๆ ระบุ.....	
11. ปัจจุบันพ่อกับแม่ของนักเรียน (สถานภาพสมรส)

☐ ก. อยู่ร่วมกัน	☐ ข. แยกกันอยู่ชั่วคราว
☐ ค. แยกกันอยู่ถาวร	☐ ง. จดทะเบียนหย่ากันแล้ว
☐ จ. มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตแล้ว	☐ ฉ. อื่นๆ ระบุ.....

แบบวัดการเรียนรู้ของฉันท

คำแนะนำในการตอบ

นักเรียนแต่ละคนย่อมมีการปฏิบัติต่อการเรียนแตกต่างกันไปได้ โปรดอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจชัดเจน แล้วพิจารณาว่าแต่ละข้อความ มีความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนผู้ตอบมากน้อยเพียงใดสำหรับนักเรียนในชีวิตประจำวัน และตัดสินใจเลือกทำเครื่องหมาย ✓ เหนือวลี “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละประโยคต่อไปนี้ ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงสำหรับนักเรียนมากที่สุด กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันพยายามขอความช่วยเหลือจากเพื่อนที่เรียนดี อธิบายเนื้อหาวิชาที่ฉันยังไม่เข้าใจ ($t=7.39$) ($r=.33$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2. ฉันพยายามวางแผนทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อให้งานออกมาดี ($t=7.22$) ($r=.46$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. ฉันขอให้เพื่อนช่วยตรวจการท่องคำศัพท์ของฉันที่ครูสั่ง เพื่อจำได้แม่นยำก่อนเข้าเรียน ($t=5.56$) ($r=.36$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. บางครั้ง ฉันทำการบ้านร่วมกับเพื่อนๆ เพื่อช่วยกันแก้โจทย์ปัญหาที่ยาก ($t=8.47$) ($r=.46$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ฉันเผลอหลับบ่อยๆ ในขณะที่เรียนวิชาที่ฉันไม่ชอบเรียน ($t=12.91$) ($r=.34$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. ในขณะที่เรียน ฉันมักคิดถึงเรื่องการเที่ยวเตร่ จนเรียนไม่รู้เรื่อง ($t=8.41$) ($r=.36$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. ฉันมักเข้าเรียนสายในวิชาที่ฉันไม่ชอบเรียน ($t=11.45$) ($r=.51$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. เมื่อพบว่าการทำงานที่ฉันกำลังทำอยู่เป็นงานยาก ฉันจะเลิกทำ ทั้งๆที่ยังเหลืออีกมาก ($t=11.12$) ($r=.52$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. ฉันไม่ได้ทำการบ้านส่งครูบ่อยครั้ง เพราะคิดว่าทำเองไม่ได้ ($t=2.08$) ($r=.24$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

10. ฉันใช้เวลาช่วงเดินทางในการท่องจำงานที่ครูสั่งให้ได้มากที่สุด ($t=6.27$) ($r=.31$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

11. ฉันพยายามอ่านบทเรียนหรือทำแบบฝึกหัดที่พอทำได้ล่วงหน้า เพื่อจะเข้าใจสิ่งที่ครูสอนเร็วขึ้น
 ($t=8.66$) ($r=.31$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

แบบวัดการเรียนของฉัน (Alpha = .80)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1,2,3,4,10,11	5,6,7,8,9	11

แบบวัดการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของฉัน

คำแนะนำในการตอบ

นักเรียนแต่ละคนย่อมมีการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของฉันแตกต่างกันไปได้ โปรดอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจชัดเจน แล้วพิจารณาว่าแต่ละข้อความ มีความเป็นจริงเกี่ยวกับนักเรียนผู้ตอบมากน้อยเพียงใดสำหรับนักเรียนในชีวิตประจำวัน และตัดสินใจเลือกทำเครื่องหมาย ✓ เหนือวลี “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละประโยคต่อไปนี้ ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงสำหรับนักเรียนมากที่สุด กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันนำน้ำที่เหลือจากการทำความสะอาด (อุปกรณ์ ภูพื้นห้อง) ไปใช้ต่อ เช่น รดน้ำต้นไม้ ($t=2.48$) ($r=.36$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. ฉันเปิดพัดลมแล้ว ลืมปิดเป็นประจำ ($t=4.5$) ($r=.13$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. ฉันอ่านป้ายคำแนะนำการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าของโรงเรียนให้เข้าใจ ก่อนลงมือใช้ ($t=3.81$) ($r=.41$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. ฉันมักเก็บกล่อง กระจกกระดาษ ขวด ไว้ใช้ประโยชน์อย่างอื่นอีก ($t=5.25$) ($r=.54$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ฉันมักจัดสิ่งของและทำความสะอาดโต๊ะเรียน และเก้าอี้ ของฉันให้สะอาดเรียบร้อย ($t=7.43$) ($r=.28$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. เมื่อมีเศษกระดาษหรือขยะอื่นๆ อยู่ในมือ ฉันมักโยนทิ้งไปโดยไม่รีรอ ($t=7.54$) ($r=.40$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. ฉันมักหลีกเลี่ยงกิจกรรมเกี่ยวกับการทำความสะอาด ห้องเรียน หรือบริเวณโรงเรียน ($t=5.70$) ($r=.25$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. ฉันรักษาความสะอาดบริเวณโต๊ะอาหารที่โรงเรียนเหมือนกับที่บ้านของฉัน ($t=4.02$) ($r=.44$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. ฉันเคยโยนขยะลงในแม่น้ำ ลำคลอง ตามทางที่ฉันเดินผ่าน เมื่อไม่พบถังขยะในบริเวณนั้น ($t=6.02$) ($r=.46$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. ฉันเคยขีดเขียนบนกำแพงของอาคาร บ้านเรือน โรงเรียน และที่สาธารณะ เพื่อความสนใจของฉัน ($t=7.12$) ($r=.37$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

แบบวัดการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของฉัน (Alpha = .75)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1,3,4,5,8	2,6,7,9,10	10

แบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติของฉัน

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. แม้ฉันจะดูหนังสือสอบมากขึ้นอย่างไร ก็คงไม่ช่วยให้ผลการสอบของฉันดีกว่าเดิม ($t=6.62$) ($r=.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2. การจัดตารางเรียนให้พร้อมสำหรับการเรียนในวันรุ่งขึ้น เป็นเรื่องสำคัญสำหรับฉัน ($t=9.09$) ($r=.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. ฉันรู้สึกสบายใจ ถ้าฉันสามารถเตรียมตัวดูหนังสือสอบได้เร็วกว่าครั้งก่อน ($t=11.70$) ($r=.58$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. ฉันไม่ชอบทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ครูสั่ง ($t=10.85$) ($r=.54$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ฉันจะเลือกการกิน เล่น และดูโทรทัศน์ก่อน เรื่องทำการบ้านเอาไว้สุดท้าย ($t=9.12$) ($r=.49$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. เป็นเรื่องสะดวกสำหรับฉันที่จะทิ้งเศษอาหาร เศษกระดาษ ถูพลาสติกรวมๆ ในถังขยะเดียวกัน ($t=8.32$) ($r=.41$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. ฉันรู้สึกเพลิดเพลิน ขณะขีดเขียนเล่นบนโต๊ะเรียน ($t=10.35$) ($r=.56$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. ฉันตั้งใจที่จะแยกขยะ เพื่อสะดวกกับการนำกลับมาใช้ได้อีก ($t=10.45$) ($r=.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. ฉันตั้งใจจะใช้ถุงผ้าใส่สิ่งของแทนถุงพลาสติกมากขึ้น ($t=9.02$) ($r=.53$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

10. หากเป็นไปได้ ฉันจะหลีกเลี่ยงไม่เข้าร่วมกิจกรรมรักษาสีงแวดล้อมใดๆที่โรงเรียนจัดขึ้น ($t=9.31$) ($r=.30$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

11. การที่ฉันต้องช่วยทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน ทำให้ฉันเสียเวลาในการทำกิจกรรมอื่น ($t=9.52$) ($r=.39$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

12. การช่วยดูแลห้องน้ำในโรงเรียนให้สะอาด ทำให้ฉันรู้สึกภูมิใจตนเอง ($t=11.08$) ($r=.53$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

13. ฉันรู้สึกภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการทำความสะอาดโรงเรียน ($t=10.73$) ($r=.56$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

14. ฉันรู้สึกเบื่อหน่ายกับการทำเวรประจำวัน เก็บกวาด เช็ด ถู ห้องเรียนให้สะอาด ($t=11.44$) ($r=.57$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

15. ถ้าเห็นน้ำหกเลอะเทอะบนพื้นห้องเรียน ฉันจะรีบเช็ดให้แห้งทันที เพื่อป้องกันเพื่อน ๆ ลื่นหกล้ม ($t=8.60$) ($r=.55$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

แบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติของฉัน ($\text{Alpha} = .88$)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
2,3,8,9,12,13,15	1,4,5,6,7,10,11,14	15

แบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติของครู

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันเห็นด้วยกับครู ที่สอนให้อ่านบทเรียนล่วงหน้า เพื่อให้เข้าใจการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ดีขึ้น (t=6.37) (r=.61)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2. ฉันไม่คิดที่จะท่องจำสูตรหรือคำศัพท์ตามที่ครูสั่ง เพราะเสียเวลาเปล่า ท่องแล้วก็ลืม (t=8.93) (r=.62)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. ฉันเบื่อที่ต้องอ่านหนังสือนอกเวลาตามที่ครูกำหนด (t=9.41) (r=.67)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. ฉันรู้สึกภูมิใจที่ครูชมว่าเป็นเด็กตั้งใจเรียน (t=12.92) (r=.53)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ฉันพร้อมที่จะทำการบ้านส่งให้ทันเวลา ตามที่ครูกำหนด (t=13.92) (r=.52)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. หากหลีกเลี่ยงได้ ฉันจะไม่เข้าเรียนในวิชาที่ครูดู (t=8.66) (r=.44)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. ฉันเห็นว่าไม่จำเป็นต้องช่วยโรงเรียนประหยัดน้ำ ไฟฟ้าอย่างที่ครูบอก เพราะโรงเรียนได้งบประมาณจ่ายอยู่แล้ว (t=7.81) (r=.57)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. การที่ครูนำเรื่องภัยธรรมชาติมาสอน ทำให้ฉันเห็นคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น ($t=12.46$) ($r=.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. ฉันรู้สึกเบื่อกับการอบรมซ้ำๆ ของครู เรื่องการประหยัดน้ำและไฟฟ้าในโรงเรียน ($t=8.58$) ($r=.67$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. ฉันรู้สึกพอใจที่ครูสอนให้ฉันใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ($t=11.30$) ($r=.57$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

11. ฉันพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับครูในการประหยัดน้ำและไฟฟ้าของโรงเรียน ($t=13.94$) ($r=.66$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

12. ฉันเห็นว่าการที่ครูฝึกให้นักเรียนทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนเป็นประจำ เป็นการสอนให้รู้จักทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ($t=15.64$) ($r=.63$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

13. ฉันไม่ชอบที่ครูสั่งให้ฉันเก็บเศษกระดาษหรือขยะที่อยู่บริเวณโรงเรียน ($t=15.85$) ($r=.61$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

14. ฉันพร้อมที่จะรับอาสาครู ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน ($t=9.06$) ($r=.43$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

15. หากหลีกเลี่ยงได้ ฉันจะไม่เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ที่ครูพาออกไปทำในชุมชนรอบๆ โรงเรียน ($t=14.81$) ($r=.59$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

แบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติของครู ($\text{Alpha} = .89$)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1,4,5,8,10,11,12,14	2,3,6,7,9,13,15	15

แบบวัดการปฏิบัติของครอบครัวฉัน

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ผู้ปกครองรักและหวังดีต่อฉัน ($t=15.69$) ($r=.59$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

2. ผู้ปกครองช่วยเหลือดูแลฉันอย่างเต็มที่ ($t=12.33$) ($r=.60$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

3. ผู้ปกครองไม่เคยสนใจทุกข์สุขของฉัน ($t=10.98$) ($r=.47$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

4. ผู้ปกครองทำตัวเหินห่างจากฉัน ($t=9.57$) ($r=.58$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

5. ผู้ปกครองจะให้กำลังใจ เมื่อฉันต้องทำสิ่งที่ยากหรือลำบาก ($t=11.89$) ($r=.59$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

6. ผู้ปกครองของฉันมักไม่ยอมฟังคำอธิบายหรือเหตุผลจากฉัน ($t=11.55$) ($r=.52$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

7. ผู้ปกครองมักอารมณ์เสียเมื่อฉันเข้าไปใกล้ขัดท่าน ($t=16.33$) ($r=.71$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

8. ผู้ปกครองมักลงโทษฉันมากเกินไป ($t=13.91$) ($r=.65$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

9. ผู้ปกครองมักให้ออกาสฉันทำความดีเพื่อแก้ตัวใหม่ ($t=11.69$) ($r=.59$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

10. ผู้ปกครองจะอธิบายเหตุผลเมื่อฉันทำผิด ก่อนลงโทษฉัน ($t=9.23$) ($r=.44$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

แบบวัดการปฏิบัติของครอบครัวฉัน (Alpha = .86)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1,2,5,9,10	3,4,6,7,8	10

แบบวัดประสบการณ์ในครอบครัว

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่าน
 มากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ก่อนข้างจริง” “ก่อนข้างไม่จริง”
 “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. เมื่อมีการประชุมรายงานผลการเรียนแก่ผู้ปกครองที่โรงเรียน ผู้ปกครองของฉันมักไปสาย ($t=12.18$)
 ($r=.41$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. ผู้ปกครองของฉันชอบหาซื้อหนังสือ (เช่น ธรรมะ สารคดี) มาอ่านเป็นประจำ ($t=10.54$) ($r=.50$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. บ่อยครั้งที่ฉันเห็นผู้ปกครองของฉันพูดคุยกแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ กับ
 เพื่อนๆ ($t=10.28$) ($r=.52$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. ผู้ปกครองของฉันไม่ค่อยมีเวลาติดตามข่าวสารประจำวัน ($t=15.05$) ($r=.50$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. ฉันเห็นผู้ปกครองปิดไฟฟ้าทุกครั้งหลังจากใช้งานเสร็จ ($t=12.71$) ($r=.57$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. ฉันเห็นผู้ปกครองกินอาหารไม่หมด เหลือทิ้งไปบ่อยครั้ง ($t=13.66$) ($r=.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. ก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าใด ผู้ปกครองของฉันมักไตร่ตรองถึงประโยชน์และความคุ้มค่าของสิ่งนั้น อย่างรอบคอบ ($t=12.44$) ($r=.57$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. คนในครอบครัวของฉัน หมั่นดูแลรักษาความสะอาดบริเวณหน้าบ้านที่ติดกับถนนสาธารณะให้ สะอาดไม่ให้มีขยะ หรือสิ่งปฏิกูลจากสัตว์ มาอยู่หน้าบ้าน ($t=13.13$) ($r=.56$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. คนในครอบครัวของฉัน มักวางสิ่งของเกื่อนกลางไม่เป็นระเบียบ ($t=11.62$) ($r=.43$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. เมื่อมีกิจกรรมการทำความสะอาดบริเวณชุมชนที่ฉันอยู่อาศัย ผู้ปกครองของฉันมักให้ความ ร่วมมืออย่างเต็มที่ ($t=11.28$) ($r=.51$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

แบบวัดประสบการณ์ในครอบครัว ($\text{Alpha} = .82$)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
2,3,5,7,8,10	1,4,6,9	10

แบบวัดประสบการณ์ในโรงเรียน

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ครูให้กำลังใจฉัน เมื่อทราบว่าฉันสอบได้คะแนนไม่ดี ($t=10.71$) ($r=.58$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2. ครูพูดให้กำลังใจฉัน เมื่อเห็นฉันและเพื่อนๆ ร่วมกันจัดป้ายนิเทศการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ($t=11.96$) ($r=.68$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. ครูกล่าวชมเชยฉันต่อหน้าเพื่อนๆ ที่สละเวลาในวันหยุดเรียนเข้าร่วมกิจกรรม (เช่น เก็บขยะในแหล่งน้ำ) ในชุมชน ($t=8.94$) ($r=.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. ครูแนะนำแหล่งที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้กับฉัน ($t=13.84$) ($r=.58$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ครูไม่เคยซักถามปัญหาด้านการเรียนของฉัน ($t=16.21$) ($r=.68$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. ครูไม่ได้อธิบายให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนว่า การประหยัดน้ำและไฟฟ้าของพวกเรากลุ่มเล็กๆ จะส่งผลดีต่อส่วนรวมได้อย่างไร ($t=13.94$) ($r=.51$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. ครูเพียงแต่พูดให้นักเรียนรักษาความสะอาดในโรงเรียนและชุมชนเฉยๆ โดยไม่ได้จัดหาสื่อหรือตัวอย่างมาช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ ($t=12.51$) ($r=.61$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. ครูกระตุ้นหรือรื้อฟื้นจัดหาสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ มาให้นักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ($t=9.87$) ($r=.59$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

9. ครูของฉันช่วยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม มาเพิ่มให้นักเรียนนำไปใช้ในการจัดทำโครงการการใช้
 ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ($t=8.48$) ($r=.57$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

10. ครูประจำชั้นเรียนฉันไม่มีเวลามาดูแลนักเรียนที่จัดทำโครงการรักษาสีสิ่งแวดล้อม (เช่น อนุรักษ์พลังงาน แยก
 ขยะ ดูแลรักษาและปลูกต้นไม้) ($t=15.57$) ($r=.52$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

แบบวัดประสิทธิภาพในโรงเรียน ($\text{Alpha} = .86$)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1,2,3,4,8,9	5,6,7,10	10

แบบวัดประสิทธิภาพกับเพื่อน

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่าน
 มากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ก่อนข้างจริง” “ก่อนข้างไม่จริง”
 “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันมักเห็นเพื่อนสนิทของฉันลอกการบ้านจากเพื่อนบางคน ($t=12.15$) ($r=.69$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. เพื่อนของฉันขยันอ่านหนังสือ เพื่อจะทำคะแนนสอบให้มากขึ้น ($t=9.60$) ($r=.48$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. ฉันเห็นเพื่อนเผลอหลับบ่อยๆ ในขณะที่เรียน ($t=12.26$) ($r=.60$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. เพื่อนของฉันมักเข้าเรียนสายในวิชาที่เขาไม่ชอบ ($t=12.60$) ($r=.61$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

5. เมื่อมีเวลาว่าง เพื่อนของฉันชอบเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด ($t=9.36$) ($r=.61$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

6. เพื่อนของฉันแสดงความเต็มใจเข้าร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ (เช่น กำจัดขยะมูลฝอย ทำความสะอาด) บริเวณโรงเรียนและชุมชน ที่โรงเรียนจัดขึ้น ($t=7.63$) ($r=.46$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

7. เพื่อนของฉันบ่นว่า การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทำให้เสียเวลาทำการบ้าน ($t=14.04$) ($r=.63$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

8. เพื่อนของฉันชอบหลบเลี่ยง เมื่อถึงเวรทำความสะอาดห้องเรียน ($t=15.45$) ($r=.69$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

9. ฉันเห็นเพื่อนแอบโยนเศษกระดาษหรือขยะออกนอกหน้าต่างห้องเรียน ($t=14.80$) ($r=.70$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

10. เพื่อนสนิทของฉันทำเวรรักษาความสะอาดห้องเรียนอย่างขยันขันแข็ง ($t=11.53$) ($r=.50$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

แบบวัดประสบการณ์กับเพื่อน (Alpha = .88)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
2,5,6,10	1,3,4,7,8,9	10

แบบวัดประสบการณ์กับสื่อมวลชน

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันทราบจากข่าวว่า ดาราที่เอาใจใส่พัฒนาตนด้วยการเรียนต่อ มักจะได้รับการยอมรับจากสังคมมาก ($t=12.93$) ($r=.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2. ฉันได้ยินข่าวอยู่บ่อยๆว่า ดาราที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ เป็นผู้ที่ต้องแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ($t=17.67$) ($r=.62$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. ฉันทราบข่าวจากสื่อมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์) เรื่องการรณรงค์ให้คนไทยรักการอ่านมากขึ้น ($t=19.84$) ($r=.60$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. ฉันเข้าใจถึงคุณค่าของการตั้งใจเรียนหนังสือมากขึ้น จากข่าวทางโทรทัศน์และวิทยุ ($t=21.14$) ($r=.71$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ฉันเห็นคนวัยทำงานให้สัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ว่า ตนมีชีวิตที่ดีขึ้น เพราะขยันแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาปรับปรุงการทำงานอาชีพ ($t=18.50$) ($r=.66$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. ฉันเรียนรู้วิธีการแยกขยะอย่างเหมาะสมจากการฟังวิทยุหรือชมรายการทางโทรทัศน์ ($t=15.56$) ($r=.65$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. ฉันเคยเห็นการรณรงค์ทางโทรทัศน์ให้ประชาชนในแต่ละครอบครัว ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าที่สุด ($t=22.09$) ($r=.67$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. ฉันเห็นดารายักษ์ช่วยบรรณรักษ์ทางสื่อมวลชน ให้ผลิตกระทงจากวัสดุธรรมชาติ ที่จะใช้ลอย
ในคืนวันลอยกระทง ($t=18.91$) ($r=.61$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

9. ฉันเรียนรู้วิธีประหยัดพลังงาน จากสื่ออินเทอร์เน็ต ($t=16.67$) ($r=.62$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

10. ฉันรู้สึกชื่นชมสารคดีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของเยาวชนแกนนำบางคน ที่รู้จักใช้เวลาว่างชักนำ
เพื่อนๆ ในชุมชนเดียวกัน แยกเศษวัสดุจากขยะ นำมาแปรรูปเพื่อใช้ใหม่และขายเป็นรายได้ ($t=18.34$)
($r=.58$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

แบบวัดประสบการณ์กับสื่อมวลชน (Alpha = .89)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1,2,3,4,5,6,7,8,9,10	-	10

แบบวัดฉันในปัจจุบันและอนาคต

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่าน
มากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ก่อนข้างจริง” “ก่อนข้างไม่จริง”
“ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. การอารมณ์เสียใส่คนในครอบครัว อาจทำให้บ้านไม่สงบสุข ฉันจึงต้องระวังอารมณ์ของฉัน ($t=10.67$)
($r=.35$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. คนเราอาจโดนชักจูงจากคนแปลกหน้าได้ง่าย ฉันจึงต้องระวังตัวให้มาก ($t=15.43$) ($r=.40$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. ฉันมักเตือนตัวเองให้ระมัดระวังขณะกระทำสิ่งใดๆ เพราะอาจจะเสียหายได้ ($t=12.01$) ($r=.49$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. คนเป็นหวัด เพราะเดินตากฝน ฉันจึงไม่ไปตากฝน เพราะฉันอาจจะเป็นหวัดได้เหมือนกัน ($t=5.82$) ($r=.22$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ฉันไม่ค่อยได้คิดว่า โตขึ้นอยากจะทำอาชีพอะไร ($t=13.01$) ($r=.38$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. ถ้าารถเมล์อยู่นาน รถก็ยังไม่มา ฉันอยากจะยกเลิกการเดินทางนั้น ($t=10.67$) ($r=.36$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. ฉันใช้เวลาไปวันๆ โดยไม่คิดถึงวันข้างหน้า ($t=17.16$) ($r=.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. ใครๆก็ต้องมีเป้าหมายในอนาคต แต่ฉันไม่คิดถึงมัน เพราะอาจล้มเหลวได้ ($t=15.71$) ($r=.50$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. ฉันชอบเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัว เพื่อเอาไว้ใช้ประโยชน์ในวันข้างหน้า ($t=13.52$) ($r=.56$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. คนที่ไม่ตรงต่อเวลา มักเป็นคนที่ไม่น่าคบหา ฉันจึงระวังตัวในเรื่องนี้ ($t=5.59$) ($r=.26$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

11. ฉันอยากเรียนหนังสือมากๆ เพื่อโตขึ้นจะได้ทำงานดีๆ ($t=17.85$) ($r=.58$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

12. ฉันจะไม่เปลี่ยนใจง่ายๆ ถ้าสิ่งที่ฉันต้องการนั้นหาได้ยาก ($t=10.08$) ($r=.42$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

13. ฉันมักไม่เปลี่ยนใจ แม้สิ่งที่ฉันต้องการนั้น ต้องรอคอยไปก่อน ($t=11.43$) ($r=.44$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

14. เมื่อฉันขี้เกียจ ฉันจะไม่แปร่งฟันในตอนเช้า ($t=15.79$) ($r=.44$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

15. แม้ร่างกายจะสกปรก ฉันจะไม่อาบน้ำ ถ้ายังไม่รู้สึกอยากอาบน้ำ ($t=15.65$) ($r=.47$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

แบบวัดฉันในปัจจุบันและอนาคต (Alpha = .79)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
1,2,3,4,9,10,11,12,13	5,6,7,8,14,15	15

แบบวัดความมุ่งมั่นของฉัน

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ก่อนข้างจริง” “ก่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันชอบเริ่มทำงานทันทีโดยไม่เสียเวลาคิดวางแผนก่อน ($t=5.28$) ($r=.42$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

2. ฉันไม่เคยรู้มาก่อนว่า ควรคิดวางแผนก่อนทำอะไรใด ๆ ($t=6.75$) ($r=.58$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

3. เมื่อพบว่าสิ่งที่ทำอยู่นั้นยาก และคงจะทำได้ไม่สำเร็จ ฉันก็จะยอมแพ้ ($t=8.13$) ($r=.64$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

4. ฉันมักไม่คิดจะปรับปรุงตนเองให้เรียนดีขึ้น ($t=7.11$) ($r=.50$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. เมื่อพบว่าฉันได้คะแนนสอบสูงขึ้นกว่าเดิม ฉันจะรู้สึกดีใจมาก ($t=6.32$) ($r=.37$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. เมื่อฉันคิดหาวิธีใหม่ๆ ในการทำบางอย่างให้เสร็จเร็ว และดีขึ้น ฉันจะรู้สึกภูมิใจมาก ($t=5.76$) ($r=.46$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. เมื่อเริ่มวันใหม่แต่ละวัน ฉันไม่ค่อยได้คิดว่าจะทำอะไรบ้างในวันนั้น ($t=5.49$) ($r=.50$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. ฉันยังไม่ได้คิดตั้งเป้าหมายอะไรเรื่องการเรียนต่อของฉัน ($t=6.30$) ($r=.49$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. แท้จริงแล้ว ฉันเป็นคนชอบสนุกมากกว่าจะจริงจังกับงาน ($t=3.94$) ($r=.23$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. ฉันชอบคิดถึงชีวิตที่อยู่อย่างสบาย โดยไม่ต้องทำงาน ($t=4.90$) ($r=.40$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

แบบวัดความมุ่งมั่นของฉัน ($\text{Alpha} = .81$)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
5,6	1,2,3,4,7,8,9,10	10

แบบวัดความมีเหตุผลของฉันท

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. จากการสำรวจโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนหนึ่งพบว่า มีนักเรียนสอบตกมากกว่าปกติ
ครูประจำชั้นรายงานว่า เป็นเพราะเด็กเล่นเกมคอมพิวเตอร์ นักเรียนเชื่อเช่นเดียวกับครูเหล่านี้
($t=2.24$) ($r=.20$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

2. การสอนและอบรมจากครูเท่านั้น ที่จะสร้างระเบียบวินัยให้กับนักเรียนได้ ($t=3.51$) ($r=.43$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

3. การที่โรงเรียนงดขายลูกอมและทอฟฟี่ จะทำให้จำนวนนักเรียนที่ฟันผุลดลง ($t=3.22$) ($r=.32$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

4. ในขณะที่มีนักเรียนหญิงคนหนึ่งร้องไห้ แล้วล้มพับไป มีคนหลายคนอยู่รอบตัวเธอ
คนหนึ่งเป็นชาย ร่างกำยำ แต่งตัวสกปรก นักเรียนคิดว่าชายคนนี้เป็นผู้ทำร้ายนักเรียนหญิงคน
นั้น ($t=3.94$) ($r=.49$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

5. คุณลุงสมบัติ อายุ 59 ปี ชอบรับประทานเครื่องในสัตว์ ต่อมาได้เสียชีวิตลงขณะวิ่งออกกำลังกาย
ญาติพี่น้องลงความเห็นว่าคุณลุงชอบรับประทานเครื่องในสัตว์จึงทำให้เสียชีวิต นักเรียนคิดว่า
ความเห็นดังกล่าวเป็นจริง มากเพียงใด ($t=6.90$) ($r=.41$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

6. ป้าผิน สุขภาพร่างกายแข็งแรงมาตลอด หลังจากได้รับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน พบว่าตนเองเจ็บป่วย
บ่อย ป้าผินคิดว่า เป็นเพราะการทำงานหนักในตำแหน่งที่ได้รับ นักเรียนเห็นว่า ความคิดของ
ป้าผินถูกต้อง ($t=6.64$) ($r=.24$)

----- จริงที่สุด	----- จริง	----- ค่อนข้างจริง	----- ค่อนข้างไม่จริง	----- ไม่จริง	----- ไม่จริงเลย
---------------------	---------------	-----------------------	--------------------------	------------------	---------------------

สถานการณ์ ในสมุดบันทึกของเดือนตา สำหรับเดือนที่ผ่านมา มีว่า วันที่ 12 ไปบ้านทราย วันที่ 14 ไปบ้านปาน วันที่ 20 ไปบ้านหวาน และวันที่ 25 ไปบ้านส้ม เมื่อวันที่ 17 เดือนเดียวกัน แม่พาเดือนตาไปหาหมอเนื่องจากเป็นหวัด เดือนตากับแม่คิดว่าน่าจะติดหวัดจากเพื่อน แต่ไม่แน่ใจว่าเป็นใคร เพราะทั้ง 2 คน สรุปล่มตรงกัน โปรดใช้**สถานการณ์**ข้างต้นนี้ ตอบในข้อ 7 และ 8

7. เดือนตาสรุพบว่า น่าจะติดหวัดจากคนภายในบ้านหวานและส้ม นักเรียนคิดว่าเป็นความจริงมากน้อยเพียงใด ($t=3.35$) ($r=.24$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. แม่เดือนตาสรุพบว่า น่าจะติดหวัดจากคนภายในบ้านทรายและปาน นักเรียนคิดว่าเป็นความจริงมากน้อยเพียงใด ($t=2.24$) ($r=.21$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. นายอาหาร ไปเยี่ยม นายอารี พบว่ามีรถของนายอารีจอดอยู่หน้าบ้าน จึงตะโกนเรียก 3 ครั้ง แต่ไม่มีเสียงตอบรับ นายอาหารคิดว่านายอารีไม่อยู่บ้าน จึงกลับไป นักเรียนคิดว่านายอาหารคิดสรุปได้ถูกต้องแล้ว ($t=4.66$) ($r=.40$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. วิบูลย์และสมชัย ต่างขับขี่รถจักรยานยนต์แข่งกันมาด้วยความเร็วสูง โดยที่วิบูลย์ไม่ได้สวมหมวกนิรภัย ต่อมาทั้งคู่ได้เกิดอุบัติเหตุชนท้ายรถสิบล้อทำให้วิบูลย์เสียชีวิตคาที่ ขณะที่สมชัยมีอาการบาดเจ็บสาหัส นักเรียนคิดว่าการไม่สวมหมวกนิรภัยทำให้วิบูลย์เสียชีวิต ($t=7.78$) ($r=.20$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

11. หญิงคนหนึ่งอุ้มท้องมาได้ 9 เดือน จนถึงบุตรคลอดออกมา หลังจากนั้นเพียง 2-3 ชั่วโมง คุณตา (พ่อของหญิงคนนั้น) ก็เสียชีวิตกะทันหันโดยไม่ทราบสาเหตุ คุณยายคิดว่าหลานคนนี้ทำให้คุณตาเสียชีวิต นักเรียนเห็นด้วยกับคุณยาย ($t=10.04$) ($r=.43$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

12. การให้นักเรียนวิจารณ์การสอนของครูขณะที่ครูยังอยู่ในห้อง จะได้ความเห็นของนักเรียนที่แท้จริง ($t=5.30$) ($r=.23$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

13. ขณะที่วิเชียรกำลังทำการบ้านมีเพื่อนมาคุยด้วย ทำให้การบ้านผิดหลายข้อ แสดงว่าวิเชียรเรียนวิชานั้น ไม่เข้าใจ นักเรียนว่าข้อสรุปนี้เป็นจริงเพียงใด ($t=3.69$) ($r=.41$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

14. นักเรียนที่ไม่ส่งการบ้านหลายคน บอกว่าที่ไม่ส่งการบ้านเพราะเรียนไม่เข้าใจ คำตอบนี้น่าจะเป็นความจริงเพียงใด ($t=2.67$) ($r=.45$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

15. การให้นักเรียนนำข้อสอบไปทำที่บ้าน กับการให้นักเรียนทุกคนทำข้อสอบในห้องเรียนจะได้ผลการสอบที่เหมือนกัน ($t=9.24$) ($r=.39$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

16. การตัดสินใจของคนที่พบกันครั้งแรก เป็นการตัดสินใจที่ถูกต้องพอๆ กับเมื่อคบไปแล้วนานๆ ($t=3.80$) ($r=.42$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

17. ภัคดีเป็นหลายโรค แต่เขาคิดว่าการไปหาหมอคนเดียวดีกว่าไปหาหมอหลายๆ คน เพราะจะทำให้เกิดความสับสน นักเรียนคิดว่าภัคดีคิดถูกต้องแล้ว ($t=6.04$) ($r=.44$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

18. การตัดสินใจการประกวดร้องเพลงทางโทรทัศน์ โดยการนับจำนวนคะแนนโหวตจากการส่งข้อความทางโทรศัพท์เป็นการตัดสินใจที่เป็นธรรมแก่นักร้องทุกคน ($t=1.56$) ($r=.47$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

19. การตัดสินผลงานประดิษฐ์โดยมีกรรมการหลายคน มิได้มีความน่าเชื่อถือมากไปกว่าการมีกรรมการหนึ่งหรือสองคน ($t=2.17$) ($r=.41$)

 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

แบบวัดความมีเหตุผลของฉันทน์ (Alpha = .78)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
-	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10 11,12,13,14,15,16,17,18,19	19

แบบวัดฉันกับการทำดี

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันคิดถึงแม่เฉพาะในวันแม่ของแต่ละปีเท่านั้น ($t=13.16$) ($r=.47$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

2. ฉันระลึกถึงว่าพ่อแม่คอยให้กำลังใจฉัน ($t=11.25$) ($r=.44$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

3. ฉันมักคิดถึงบุญคุณของพ่อแม่ที่มีต่อฉัน ($t=12.97$) ($r=.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

4. ฉันคิดถึงคุณความดีของคนรอบข้าง ที่ช่วยเหลือฉัน ($t=13.70$) ($r=.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

5. ฉันระลึกได้ว่าคนจำนวนมากที่ฉันพบปะ ต่างก็ช่วยฉันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ($t=7.41$) ($r=.34$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

6. ความสำเร็จต่างๆในชีวิตฉัน เป็นเพราะมีคนหลายฝ่ายให้ความช่วยเหลือ ($t=11.80$) ($r=.44$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

7. ฉันเรียนสำเร็จได้ เพราะมีบุคคลหลายฝ่ายสนับสนุนช่วยเหลือ ($t=9.18$) ($r=.40$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. ฉันรู้สึกไร้ค่าจากความหวังดีที่ผู้อื่นหยิบยื่นให้ฉัน ($t=17.78$) ($r=.54$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. คนรอบตัวเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ฉันล้มเหลว ($t=18.25$) ($r=.57$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. ฉันเจริญงอกงามในชีวิตได้ เพราะตัวของฉันเองเท่านั้น ($t=15.36$) ($r=.50$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

11. ฉันคิดว่าฉันสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่นมากนัก ($t=12.46$) ($r=.45$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

12. การที่ฉันล้มเหลวในบางเรื่องในชีวิตของฉัน เป็นเพราะคนรอบข้างฉันผลักดัน ($t=10.38$) ($r=.40$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

13. ฉันรู้สึกชื่นชมต่อองค์กร ที่ทำงานเพื่อพัฒนาสังคม ($t=11.56$) ($r=.44$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

14. ฉันรู้สึกขอบคุณศาสนาที่ทำให้ฉันมีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ($t=17.48$) ($r=.56$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

15. ฉันคิดว่าทุกสิ่งให้การเรียนรู้ที่ดีแก่ฉันได้ ($t=12.34$) ($r=.58$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

16. ฉันรู้สึกขอบคุณบรรพบุรุษของชาติไทย ที่ทำให้ฉันมีแผ่นดินไทยอาศัยอยู่ทุกวันนี้ ($t=16.14$) ($r=.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

17. ฉันมีกระลึกถึงคุณความดีของพระมหากษัตริย์ไทยอยู่บ่อยๆ ($t=12.86$) ($r=.47$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

18. การที่ฉันคิดถึงในหลวงอยู่บ่อยๆ ทำให้ฉันรักษาความดีอยู่ได้ ($t=11.27$) ($r=.42$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

19. นานๆครั้งที่ฉันจะระลึกถึง ความดีงามของบรรพบุรุษของไทย ที่สร้างวัฒนธรรม ที่งดงามแก่แผ่นดินไทย ($t=9.37$) ($r=.30$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

20. ฉันประสบความสำเร็จได้ในวันนี้เพราะการช่วยเหลือของสังคม ($t=8.99$) ($r=.38$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

21. ฉันเชื่อว่าคนรอบตัวฉันมีความดีมากกว่าความไม่ดี ($t=7.06$) ($r=.30$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

22. การที่ฉันมีสุขภาพดีเกิดจากการสนับสนุนของครอบครัว คนใกล้ชิด ชุมชน และธรรมชาติร่วมกัน ($t=10.30$) ($r=.41$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

23. ฉันไม่ชอบให้ใครมาวิจารณ์ตัวฉัน ($t=2.54$) ($r=.21$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

24. ฉันรู้สึกไม่พอใจหากมีเพื่อนมาตำหนิการกระทำของฉัน ($t=3.47$) ($r=.18$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

25. ฉันมักต่อต้านคนที่ออกคำสั่งแก่ฉัน ($t=8.29$) ($r=.37$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

26. ฉันมักจะคบเพื่อนที่ฐานะด้อยกว่าฉัน ($t=14.76$) ($r=.43$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

27. ฉันปฏิบัติต่อคนทุกระดับอย่างเท่าเทียมกัน ($t=9.12$) ($r=.32$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

แบบวัดฉันกับการทำดี (Alpha = .87)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
2,3,4,5,6,7,13,14,15,16,17 18,20,21,22,27	1,8,9,10,11,12,19,23,24,25,26	27

แบบวัดความเข้มแข็งทางจิตใจของฉัน

คำแนะนำในการตอบ

กรุณาอ่านข้อความแต่ละประโยคให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่าข้อความสั้นๆ ตรงกับลักษณะของท่านมากน้อยเพียงใด ให้ขีด ✓ ลงบนเส้น..... เหนือวลีจาก “จริงที่สุด” “จริง” “ค่อนข้างจริง” “ค่อนข้างไม่จริง” “ไม่จริง” หรือ “ไม่จริงเลย” เพียงแห่งเดียวในแต่ละข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. ฉันคิดว่ามีโอกาสน้อย ที่เรื่องดีๆ จะเกิดขึ้นกับฉัน ($t=4.94$) ($r=.62$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ถึงแม้ฉันจะพยายามมากขึ้นกว่านี้ ก็คงไม่ทำให้เกิดผลงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม ($t=3.86$) ($r=.59$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. ฉันคิดว่าฉันขาดความสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาขัดแย้งในกลุ่มเพื่อน ($t=5.66$) ($r=.51$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ฉันพยายามคิดในทางที่ดีไว้ก่อนเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา ($t=4.73$) ($r=.49$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. บางครั้งการคิดอย่างมีความหวังว่าทุกอย่างจะคลี่คลายดีขึ้น ทำให้ฉันสบายใจขึ้นมาก ($t=4.32$) ($r=.53$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ฉันเชื่อว่าฉันจะใช้เวลาไม่นานในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนๆ ($t=3.80$) ($r=.32$)

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ฉันไม่สนใจว่าอาหารจะสะอาด และมีคุณค่าทางโภชนาการเพียงพอ ขอเพียงรสชาติอร่อยถูกปาก ก็พอ ($t=4.24$) ($r=.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

8. ฉันมักเลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้เฉพาะเมื่อมีการลดราคา แลกซื้อ หรือแจกแถมเป็นส่วนใหญ่ ($t=6.11$) ($r=.61$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

9. ฉันตั้งใจจะทำหน้าที่ของพลเมืองดี จึงไม่คิดที่จะละเมิดกฎหมายเสียเอง ($t=5.70$) ($r=.59$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

10. แม้สมาชิกในครอบครัวของฉันมีสุขภาพดีกันทุกคน แต่ฉันก็เลือกที่จะใช้ช้อนกลาง เมื่อรับประทานอาหารร่วมกัน ($t=4.36$) ($r=.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

11. ฉันกับสมาชิกในครอบครัว ใช้สิ่งของร่วมกันจนเคยชิน แม้ยามเจ็บป่วยก็ยังใช้ร่วมกัน ($t=6.95$) ($r=.62$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

12. ฉันมักรับประทานอาหารฝรั่งจานด่วน เพราะดูมีรสนิยมดี ($t=8.45$) ($r=.64$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

13. ฉันรู้ว่าการรับประทานอาหารร่วมกัน โดยไม่ใช้ช้อนกลาง เสี่ยงต่อการติดโรค แต่ฉันเกรงว่าเพื่อนจะหาว่ารังเกียจ ($t=4.21$) ($r=.56$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

14. คนใกล้ชิดเห็นว่าฉันเป็นคนขี้ลืม ($t=4.04$) ($r=.42$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

15. คนใกล้ชิดมักทักว่าฉันชอบเหม่อลอย ขณะทำงาน ($t=5.89$) ($r=.69$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

16. ฉันเชื่อว่า ความสุขเกิดจากการมีทรัพย์สิน เงินทองมากๆ ($t=7.08$) ($r=.64$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

17. ฉันช่วยเพื่อนปิดบังความผิด ทั้งๆที่รู้ว่าเพื่อนทำผิด ($t=3.40$) ($r=.59$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

18. ฉันมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่ฉันกำลังทำอยู่ได้เป็นเวลานานๆ ($t=4.10$) ($r=.56$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

19. เมื่อมีเพื่อนชวนให้ซื้อสิ่งของใด ฉันจะคิดถึงประโยชน์ใช้สอยก่อน ($t=2.86$) ($r=.58$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

20. ฉันเชื่อว่าความเครียดที่เกิดขึ้น ฉันสามารถลด/ขจัด ได้ด้วยตนเอง ($t=6.21$) ($r=.61$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

21. เมื่อฉันเกิดปัญหา ฉันจะพยายามตั้งสติก่อน ($t=7.22$) ($r=.69$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

22. เมื่อเพื่อนมีปัญหา ฉันกล้าพาเขาไปขอความช่วยเหลือจากผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ($t=2.99$) ($r=.57$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

23. ฉันไม่กล้าพูดคุยถึงความรู้สึกที่แท้จริงแม้กับผู้ใกล้ชิด ($t=2.21$) ($r=.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

24. เมื่อปัญหาขัดแย้งคลี่คลายลง ฉันมักเป็นฝ่ายเข้าไปพูดคุยกับเพื่อนก่อน ($t=4.46$) ($r=.55$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

25. แม้เพื่อนมองไม่เห็นว่าคุณทำดีกับเขา ฉันจะยังทำดีกับเขาต่อไป ($t=3.96$) ($r=.53$)

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
------------	------	--------------	-----------------	---------	------------

แบบวัดความเข้มแข็งทางจิตใจของฉัน (Alpha = .90)

ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ	รวมจำนวนข้อ
4,5,6,9,10,18,19,20,21,22,24,25	1,2,3,7,8,11,12,13,14,15,16,17,23	25

ภาคผนวก ข
(การวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียด)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ค่ามัธยฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	กลุ่มคะแนน	จำนวน
พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน	602		48.40	6.86		
พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	602		44.68	8.10		
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	602	46.00	45.30	8.25	น้อย (23 ถึง 46 คะแนน)	312
					มาก (47 ถึง 60 คะแนน)	290
ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน	602	68.00	68.78	9.37	น้อย (45 ถึง 68 คะแนน)	303
					มาก (69 ถึง 90 คะแนน)	299
ความมีเหตุมีผล	602	71.00	69.83	9.81	น้อย (45 ถึง 71 คะแนน)	334
					มาก (72 ถึง 90 คะแนน)	268
การมีภูมิคุ้มกันทางจิต	602	100.00	104.14	15.03	น้อย (71 ถึง 100 คะแนน)	313
					มาก (101 ถึง 145 คะแนน)	289
การรับรู้คุณค่าที่ดี	602	118.00	116.62	15.36	น้อย (79 ถึง 118 คะแนน)	314
					มาก (119 ถึง 162 คะแนน)	288
เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู	602	71.00	69.61	10.93	น้อย (40 ถึง 71 คะแนน)	309
					มาก (72 ถึง 90 คะแนน)	293
เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ	602	67.00	65.63	10.66	น้อย (34 ถึง 67 คะแนน)	305
					มาก (68 ถึง 90 คะแนน)	297

หมายเหตุ *ตัวแปรที่คะแนนมีค่าต่อเนื่อง ใช้ค่ามัธยฐานในการแบ่งกลุ่มคะแนนสูง กลุ่มคะแนนต่ำ

ตาราง 19 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ค่ามัธยฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	กลุ่มคะแนน	จำนวน
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล	602	51.00	50.48	7.03	น้อย (25 ถึง 51 คะแนน) มาก (52 ถึง 60 คะแนน)	314 288
การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว	602	47.00	47.58	7.57	น้อย (26 ถึง 47 คะแนน) มาก (48 ถึง 60 คะแนน)	316 286
การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	602	47.00	46.96	8.39	น้อย (26 ถึง 47 คะแนน) มาก (48 ถึง 60 คะแนน)	316 286
การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน	602	39.00	40.17	10.18	น้อย (20 ถึง 39 คะแนน) มาก (40 ถึง 60 คะแนน)	310 292
การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน	602	48.00	47.74	7.13	น้อย (23 ถึง 48 คะแนน) มาก (49 ถึง 60 คะแนน)	319 283

หมายเหตุ *ตัวแปรที่คะแนนมีค่าต่อเนื่อง ใช้ค่ามัธยฐานในการแบ่งกลุ่มคะแนนสูง กลุ่มคะแนนต่ำ

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบ
ของครู ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มรวม

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	151	22	74.37	3.13	4.49*	11.36*
ไม่พอเพียง	สูง	139	12	71.24		1.36	8.23*
พอเพียง	ต่ำ	162	21	69.88			6.87*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	150	11	63.01			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 21 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบ
ของครู ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนหญิง

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	16	22	73.81	0.05	11.7*	11.81*
ไม่พอเพียง	สูง	33	12	73.76		11.65*	11.76*
พอเพียง	ต่ำ	54	21	62.11			0.11
ไม่พอเพียง	ต่ำ	55	11	62.00			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 22 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบ
ของครู ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	13	22	75.92	8.34*	9.28*	15.57*
ไม่พอเพียง	สูง	17	12	67.58		0.94	7.23*
พอเพียง	ต่ำ	92	21	66.64			6.29*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	55	11	60.35			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 23 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบ
ของครู ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	13	22	74.69	4.24*	6.73*	14.34*
ไม่พอเพียง	สูง	20	12	70.45		2.49	10.10*
พอเพียง	ต่ำ	87	21	67.96			7.61*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	45	11	60.35			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 24 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบ
ของครู ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวยุติธรรมระดับเศรษฐกิจ
ต่ำ

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	19	22	68.84	0.06	2	8.49*
ไม่พอเพียง	สูง	27	12	68.78		1.94	8.43*
พอเพียง	ต่ำ	92	21	66.84			6.49*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	55	11	60.35			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 25 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ตามประเภทโรงเรียน
และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มรวม

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	151	22	70.85	3.61	5.42*	11.78*
ไม่พอเพียง	สูง	139	12	67.24		1.81	8.17*
พอเพียง	ต่ำ	150	21	65.43			6.36*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	162	11	59.07			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 26 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนชาย

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	22	11	21
ไม่พอเพียง	สูง	22	12	66.86	1.8	4.34*	8.23*
พอเพียง	สูง	17	22	65.06		2.54	6.43*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	56	11	62.52			3.89
พอเพียง	ต่ำ	67	21	58.63			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 27 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนหญิง

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	16	22	72.00	5.4*	6.35*	14.52*
ไม่พอเพียง	สูง	26	12	66.60		0.95	9.12*
พอเพียง	ต่ำ	54	21	65.65			8.17*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	55	11	57.48			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 28 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	13	22	71.69	7.44*	8.16*	15.15*
ไม่พอเพียง	สูง	17	12	64.25		0.72	7.71*
พอเพียง	ต่ำ	92	21	63.53			6.99*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	48	11	56.54			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 29 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	20	22	71.46	6.24*	6.96*	14.57*
ไม่พอเพียง	สูง	13	12	65.22		0.72	8.33*
พอเพียง	ต่ำ	45	21	64.50			7.61*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	87	11	56.89			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 30 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวมีระดับเศรษฐกิจต่ำ

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	22	21	11
ไม่พอเพียง	สูง	19	12	68.00	1	3.88	11.26*
พอเพียง	สูง	28	22	67.00		2.88	10.26*
พอเพียง	ต่ำ	92	21	64.12			7.38*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	95	11	56.74			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 31 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มรวม

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	11	21
พอเพียง	สูง	151	22	53.29	4.82	6.91*	7.7*
ไม่พอเพียง	สูง	139	12	48.47		2.09	2.88
ไม่พอเพียง	ต่ำ	150	11	46.38			0.79
พอเพียง	ต่ำ	162	21	45.59			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 32 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนหญิง

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	11	21
พอเพียง	สูง	16	22	52.88	4.65*	5.92*	8.42*
ไม่พอเพียง	สูง	26	12	48.23		1.27	3.77
ไม่พอเพียง	ต่ำ	54	11	46.96			2.50
พอเพียง	ต่ำ	55	21	44.46			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 33 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนบิคมามีการศึกษาต่ำ

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	11	21
พอเพียง	สูง	13	22	53.31	5.84*	8.58*	9.3*
ไม่พอเพียง	สูง	17	12	47.47		2.74	3.46
พอเพียง	ต่ำ	92	11	44.73			0.72
ไม่พอเพียง	ต่ำ	48	21	44.01			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 34 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	11	21
พอเพียง	สูง	13	22	53.38	6.38*	8.81*	9.13*
ไม่พอเพียง	สูง	20	12	47.00		2.43	2.75
ไม่พอเพียง	ต่ำ	87	11	44.57			0.32
พอเพียง	ต่ำ	45	21	44.25			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 35 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนที่ครอบครัวยุติการศึกษามีระดับเศรษฐกิจต่ำ

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	11	21
พอเพียง	สูง	19	22	50.32	3.58	5.62*	6.46*
ไม่พอเพียง	สูง	27	12	46.74		2.03	2.88
ไม่พอเพียง	ต่ำ	92	11	44.70			0.85
พอเพียง	ต่ำ	55	21	43.86			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 36 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีเสื้อในโรงเรียนและชุมชน ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มรวม

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	151	22	50.40	5.05*	7.18*	10.51*
ไม่พอเพียง	สูง	139	12	45.35		2.13	5.46*
พอเพียง	ต่ำ	162	21	43.22			3.33
ไม่พอเพียง	ต่ำ	150	11	39.89			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 37 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีเสื้อในโรงเรียนและชุมชน ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนหญิง

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	16	22	53.56	9.29*	9.29*	14.37*
ไม่พอเพียง	สูง	26	12	44.27		0	5.08*
พอเพียง	ต่ำ	55	21	44.27			5.08*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	54	11	39.19			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 38 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาต่ำ

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	13	22	52.69	6.75*	10.52*	14.91*
ไม่พอเพียง	สูง	17	12	45.94		3.77	8.16*
พอเพียง	ต่ำ	48	21	42.17			4.39*
ไม่พอเพียง	ต่ำ	92	11	37.78			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 39 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
ตามประเภทโรงเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาต่ำ

ประเภทโรงเรียน (ก)	แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (ข)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	13	22	53.77	7.67*	12.1*	16.02*
ไม่พอเพียง	สูง	20	12	46.10		4.43*	8.35*
พอเพียง	ต่ำ	45	21	41.67			3.92
ไม่พอเพียง	ต่ำ	87	11	37.75			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 40 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
ตามประเภทโรงเรียน และภูมิคุ้มกันทางจิต ในกลุ่มนักเรียนบิดามีการศึกษาสูง

ประเภทโรงเรียน (ก)	ภูมิคุ้มกัน ทางจิต (ค)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	58	22	50.50	5.04*	7.56*	8.64*
ไม่พอเพียง	สูง	57	12	45.46		2.52	3.6*
พอเพียง	ต่ำ	63	21	42.94			1.08
ไม่พอเพียง	ต่ำ	29	11	41.86			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 41 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมรักษาสีงแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
ตามประเภทโรงเรียน และภูมิคุ้มกันทางจิต ในกลุ่มนักเรียนมารดาที่มีการศึกษาสูง

ประเภทโรงเรียน (ก)	ภูมิคุ้มกัน ทางจิต (ค)	n	code	mean	12	21	11
พอเพียง	สูง	47	22	50.98	5.23*	7.74*	9.63*
ไม่พอเพียง	สูง	55	22	45.75		2.51	4.4*
พอเพียง	ต่ำ	66	21	43.24			1.89
ไม่พอเพียง	ต่ำ	34	11	41.35			

มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 42 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ของตัวแปรที่ใช้ศึกษา

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. พฤติกรรมพัฒนาตนเองด้านการเรียน	48.40	6.86	.59**	.31**	.14**	-.08	.28**	.15**	.52**	.52**	.15**	.30**	.36**	.36**	.32**	.29**
2. พฤติกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	44.68	8.10		.44**	.22**	-.01	.38**	.19**	.44**	.49**	.05	.25**	.36**	.42**	.36**	.26**
3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	45.30	8.25			.50**	.15**	.54**	.44**	.29**	.35**	.07	.30**	.28**	.35**	.28**	.24**
4. ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน	66.78	9.37				.27**	.46**	.68**	.22**	.20**	.11**	.16**	.07	.13**	.02	.10**
5. ความมีเหตุมีผล	69.83	9.81					.19**	.35**	-.06	-.05	.13**	.10**	-.05	-.08	-.06	.10**
6. การมีภูมิคุ้มกันทางจิต	104.14	15.03						.48**	.27**	.26**	.04	.17**	.22**	.31**	.26**	.18**
7. การรับรู้คุณค่าความดี	116.62	15.36							.23**	.20**	.13**	.13**	.06	.12**	-.02	.12**
8. เจตคติต่อการปลูกฝังอบรมด้านความรับผิดชอบของครู	69.61	10.93								.70**	.08**	.32**	.30**	.30*	.22**	.24**
9. เจตคติต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ	65.63	10.66									.06	.33**	.32**	.27**	.25**	.24**
10. ประเภทโรงเรียน												.12**	.14**	.10**	.12**	.06
11. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผล	50.48	7.03											.59**	.53**	.49**	.54**
12. การเห็นแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว	47.58	7.57												.57**	.53**	.52**
13. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน	46.96	8.39													.48**	.43**
14. การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อน	40.17	10.18														.48**
15. การเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน	47.74	7.13														

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	จิรพัฒน์ ศิริรักษ์
วันเดือนปีเกิด	25 ธันวาคม 2526
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	6/2 ถนนชลระอุ ตำบลเขานิเวศน์ อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง 85000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิชัยรัตนาคาร จังหวัดระนอง
พ.ศ. 2550	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2555	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ